

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 30 Ιανουαρίου 2022 • Έτος 14^ο • Αρ. φύλλου 699

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΕΡΣΙΑΝΗΣ

Να διευρυνθεί η αναπτυξιακή βάση της Κύπρου

Τη θέση ότι η πορεία του πρωτογενούς χρέους πρέπει να παραμείνει συνετή τονίζει ο νέος πρόεδρος του Δημοσιονομικού Συμβουλίου Μ. Περσιάνης. Θεωρεί την κλιμακική αλλαγή ως τη μεγαλύτερη πρόκληση των δημοσίων οικονομικών και εκτιμά πως η διεύρυνση της αναπτυξιακής βάσης της Κύπρου πέρα από τον τουρισμό και την ανάπτυξη γης, θα επηρεάσει σημαντικά τη φορολογική βάση. **Οικονομική, σελ. 3**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Μέρος ενός μεγάλου παιχνιδιού το καλώδιο

Ο **EuroAsia Interconnector** ήλθε να «κλειδώσει» με τις προσπάθειες της Ε.Ε. να βρει εναλλακτικές πηγές ενέργειας. Τον Μάρτιο αναμένεται η τελική έγκριση των έργων κοινού ενδιαφέροντος της Ε.Ε. που συνεχίζουν να περιλαμβάνουν τη μελέτη για τον αγωγό EastMed. **Σελ. 5**

ΠΑΝΔΗΜΙΑ

Οι άλλες συνέπειες του ιού covid-19

«Δεν θα επανέλθουμε στην παλιά κανονικότητα. Θα προκύψει μία νέα» λέει ο καθηγητής Κωνσταντίνος Φελλάς για τις κοινωνικές και ψυχικές επιπτώσεις στην κοινωνία εξαιτίας της πανδημίας. **Σελ. 9**

ΑΝΩΤΑΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Επιβεβαίωση διάκρισης εξουσιών

Επιβεβαιώνεται η διάκριση των εξουσιών και τα όρια στις αρμοδιότητες θεσμικών αξιωματούχων, από την ομόφωνη απόφαση του Ανωτάτου, που αποδέχθηκε προσφυγή του γενικού εισαγγελέα. **Σελ. 16**

ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ

Ισχυρή η τ/κ Δεξιά, αμήχανη η Αριστερά

Τα αποτελέσματα των «εκλογών» στα Κατεχόμενα σύμφωνα με τον καθηγητή Σονάν Ερτάς δεν έφεραν κάτι το νέο στην τ/κ κοινότητα. Ωστόσο, η νίκη του UBP είναι καθαρή, χρίζοντας το ρυθμιστή. **Σελ. 5**

Εχουμε διαφορετικές προσεγγίσεις με Αβέρωφ

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης λύνει τη σιωπή του στην «Κ» για τις εκλογές του '23

Οι διαδικασίες στον ΔΗΣΥ άλλαξαν με στόχο να αποκλείσουν ενδεχόμενη δική μου υποψηφιότητα λέει στην «Κ» ο Νίκος Χριστοδουλίδης. Σημειώνει πως υπάρχουν διαφορετικές πολιτικές απόψεις με τον Αβέρωφ Νεοφύτου σε θέματα τακτικής Κυπριακού και σε θέματα εσωτερικής διακυβέρνησης, ενώ με τον Πρόεδρο Αναστασιάδη συμφωνεί πλήρως στη διαχείριση του Κυπριακού. Χαρακτηρίζει προσβλη-

τική προς την κοινωνία την αναφορά ότι οι εκλογές δεν είναι διαγωνισμός δημοφιλίας και ξεκαθαρίζει πως δεν νιώθει πως του έκλεισε την πόρτα η συναγερμική βάση μετά και την εξαγγελία του Αβέρωφ Νεοφύτου. Αναφερόμενος στον Γιώργο Παμπορίδη, υποστηρίζει ότι θα έπρεπε να προβληματίσει πως ακόμα ένα πρώην μέλος της κυβέρνησης ίσως διεκδικήσει για το 2023. **Σελ. 8**

Μετά την «Ελπίδα»... έρχονται οι έριδες

Εξι ημέρες μετά την «παράλυση» της Αττικής εξαιτίας της «Ελπίδας» και λίγες ώρες πριν από την κορύφωση της μάχης στην ελληνική Βουλή, μεταξύ του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη και του Αλέξη Τσίπρα, με αφορμή την πρόταση δυσπιστίας που έχει καταθέσει ο ΣΥΡΙΖΑ, στο κυβερνητικό επιτελείο υπάρχει πλέον μια καθαρή εικόνα για τα όσα συνέβησαν την περασμένη Δευτέρα: Για τα λάθη και τις παραλείψεις που δεν πρέπει να επαναληφθούν και τις απαιτούμενες διορθώσεις στο μοντέλο της Πολιτικής Προστασίας που αποδείχθηκε ανεπαρκές έναντι της επέλασης της κακοκαιρίας. **Σελ. 19**

Πρέπει να μάθουμε να μαθαίνουμε

Αυτοκίνητα από σπόρους

Ο **ελληνικής** καταγωγής ιδρυτής του MIT Media Lab, Νίκολας Νεγρεπόντε, μιλάει στην «Κ» για την επιρροή της τεχνολογίας στη ζωή μας και τονίζει πως η εξέλιξη της τεχνολογίας με πολλαπλάσια ταχύτητα από τις προηγούμενες δεκαετίες βελτιώνει τη ζωή των ανθρώπων. **Σελ. 20**

Κρίση στα εργασιακά τραπεζών

Κατέβηκαν οι τόνοι ΕΤΥΚ - Ελληνικής, ανεβαίνουν με ΚΕΔΙΠΕΣ

Σε τεντωμένο σχοινί διεξάγονται οι συνομιλίες μεταξύ των συνδικαλιστικών οργανώσεων με την Ελληνική Τράπεζα και την ΚΕΔΙΠΕΣ. Η Ελληνική άρχισε μόλις την Παρασκευή συνομιλίες με την ΕΤΥΚ, ενώ η ΚΕΔΙΠΕΣ έχει δώσει τελεσίγραφο μέχρι 9 Φεβρουαρίου να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της μει-

ώσης του προσωπικού του Οργανισμού. Το θέμα της συλλογικής σύμβασης στην Ελληνική δεν άρχισε ακόμα να συζητείται και το μέλλον παραμένει αβέβαιο. Στην ΚΕΔΙΠΕΣ η απόφαση για πλεονασμούς φαίνεται να μην μπορεί να αποφευχθεί, εκτός εάν η συντεχνία αποδεχθεί μία ενδιάμεση λύση. **Οικονομική, σελ. 5**

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ο Νικόλας ενώπιον δύσκολων διλημμάτων

Την ώρα που ο Νικόλας Παπαδόπουλος αποτελεί το μίλλον της έριδος για κόμματα και ενδυνάμει υποψηφίους, στο ΔΗΚΟ έχουν ήδη διαγράψει το ενδεχόμενο συμπλεύσης με Αβέρωφ Νεοφύτου στον α' γύρο. Από το πλάνο δεν έχει φύγει το ενδεχόμενο υποψηφιότητας Νικόλα, έστω κι αν το ΑΚΕΛ το έχει ευσχήμως απορρίψει επί του παρόντος. **Σελ. 6**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

«Εξεσιλώνουν» τα ΜΟΕ με υδρογονάνθρακες

Το περιεχόμενο των Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης ενδέχεται να επιτρέψει στην τουρκική πλευρά «εξομάλυνση σχέσεων μεταξύ δύο κυρίαρχων οντοτήτων στην Κύπρο». Όχημα προς την κατεύθυνση αυτή καθίσταται ο διαμοιρασμός υδρογονανθράκων της Κύπρου, ως ΜΟΕ, κάτι που αξιώνει η τουρκική πλευρά. **Σελ. 4**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Τα πάντα σε αναστολή

Η προεκλογική μάχη για τις προεδρικές εκλογές του 2023, για τα πολιτικά δεδομένα της χώρας, ξεκίνησε αρκετά νωρίς και αυτό δεν βοηθάει πολύ στην παραγωγή κυβερνητικού έργου, όταν στα τελευταία χιλιόμετρα της προεδρικής θητείας υπάρχουν τόσες ανακατατάξεις. Είναι πιθανόν σημαντικές μεταρρυθμίσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας να μπλεχτούν στις κομματικές μυλόπετρες και είτε αυτές οι μεταρρυθμίσεις θα συνθλιβούν είτε θα μεταφερθούν στις ελληνικές καλένδες, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τον εκσυγχρονισμό της χώρας. Η καθόλα υγιής και παιδευτική προεκλογική διαδικασία θα πρέπει να διαφυλάσσεται ως κόρη οφθαλμού, τόσο από τους υποψήφιους, όσο και από το πολιτικό σύστημα. Οι υποψήφιοι έρχονται και παρέρχονται, η χώρα όμως μένει, ας το έχουν όλοι κατά νου.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Αίσθηση της εποχής του Μότσαρτ,
αλλά κάπως πιο αφαιρετικά

Οι συντελεστές της παράστασης «Αμαντέους», σε σκηνοθεσία Οδυσσέα Παπασπηλιόπουλου, που ανεβαίνει στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά μιλούν στην «Κ» για όσα διδάσκει η σχέση Μότσαρτ - Σαλιέρι. Ενα κουιντέτο εγχόρδων θα παίζει ζωντανά τα έργα του συνθέτη που ακούγονται στο έργο του Σάφερ. **Ζωή, σελ. 1**

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Αίθουσες και κουλτούρα
σινεμά στην Κύπρο

Εχουμε στην Κύπρο κινηματογραφική κουλτούρα; Βλέπουμε αρκετό σινεμά; Ποιος είναι ο ρόλος των κινηματογραφικών λεσχών και των φεστιβάλ; Η «Κ» ανοίγει τη συζήτηση για το πώς θα καλλιεργηθεί η κουλτούρα σινεμά. **Ζωή, σελ. 5**

ΣΥΝΝΕΤΕΥΞΗ

Ο Πασχάλης
Κιτρομυλίδης
μιλάει στην «Κ»

Ο Πασχάλης Μ. Κιτρομυλίδης, ακαδημαϊκός, ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών και διευθυντής του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών κάνει έναν απολογισμό για τους εορτασμούς από τα διακόσια χρόνια από το 1821 και αναφέρεται σε αυτούς για το 1922. **Ζωή, σελ. 8**

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Χαμηλό βαρομετρικό

«**Παρακαλώ**» πρόλαβα μόνο να πω κι ευθύς πέρασε στην επίθεση. «Μην τολμήσετε ν’ αφήσετε κάποιο υπονοούμενο για την Κυρία, με Κ κεφαλαίο, Ευφημία Παλαιολόγου Τσαμπά». «Με απειλείτε, κυρία μου;». «Σας προειδοποιώ!». «Και εγώ σας ερωτώ ευθέως: τι γύρευε η ξαδέλφη σας στην Αττική οδό με τον Τιμούρ Τακαϊσβίλι;». «Η δημοσιογραφία επιβεβαιώνει την ύπαρξή της, στηριζόμενη στη μεγάλη Δαρβινική αρχή της επιβίωσης του κυδαιοτέρου». «Αυτό όμως δεν είναι δικό σας...». «Οι βγαλμένες από τη ζωή αλήθειες του Όσκαρ Ουάιλντ είναι κτήμα όλων μας, αγαπητέ» είπε η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον και μου έκλεισε κατόμουτρα το τηλέφωνο.

Η **στύλη** αποστρέφεται τις ροζ ιστορίες, όμως εδώ μιλάμε για το talk of the town της αστικής Λευκωσίας. Όλα ξεκίνησαν όταν η Ευφημία Παλαιολόγου Τσαμπά εγκλωβίστηκε λόγω της χιονοθύελλας στην Αττική Οδό με έναν Γεωργιανό, γνωστό μούτρο της νύχτας. Η Ιουλία κινητοποίησε λυτούς και δεμένους για να επικοινωνήσει με τον Χρήστο Στυλιανίδη αλλά εις μάτην. «Απαιτώ να μιλήσω με τη Μαρέβα Μπιστάκη!» ωρυόταν η χήρα, πλην όμως η Πινδάρου την αγνοούσε επιδεικτικά. Κι ως τραγουδούσε σπαρακτικά η εγκλωβισμένη ξαδέλφη το προφητικό σουξέ της Έλενας Πατρόκλου, «Εδώ πλανήτης γη, Εδώ πλανήτης γη, SOS, SOS, SOS».

Έπειτα από έξι ώρες άκαρπων προσπάθειών, κάποιος επιτέλους έδειξε τον ελέφαντα στο δωμάτιο. «Πώς βρέθηκε η Έφη με τον Γεωργιανό στην Αττική Οδό;» ρώτησε η Ευγενία η Καλαμαρού. «Ούτε η Θεομηνία δεν κατάφερε να τη λογικήψει» ομολόγησε η Ιουλία, ενώ παρακολουθούσαν το δράμα των εγκλωβισμένων σε ζωντανή σύνδεση.

Τι χειρότερο μπορεί να συμβεί αλή-

«Η αληθινή ζωή δεν μοιάζει με καρτ ποστάλ» αποφάνθηκε η Ιουλία, έπειτα από την περιπέτεια της ξαδέλφης της Ευφημίας Παλαιολόγου Τσαμπά στην Αττική Οδό.

θεια, όταν η Ευφημία ολοφύρεται πως δεν θα βγάλει τη νύχτα και ο Γεωργιανός απειλεί πως θα φροντίσει προσωπικά γι’ αυτό; Να παρακολουθεί άναυδο το καρέ την παρέμβαση μιας άλλης εγκλωβισμένης στο δελτίο ειδήσεων του ΡΙΚ. Η κυρία Κυριακή, η οποία σημειωτέον αποκαλούσε τον Κημήτρη «αγάπη μου», σ’ ένα γλαφυρό μονόλογο μάς ενημέρωσε ότι πήγε στην Αθήνα με τη φίλη της για να επισκεφθούν τον γέροντα Χρυσόστομο καθότι ασθενούς. «Αυτό εννοούσαν προφανώς όταν έλεγαν ότι θα κάνουν το ΡΙΚ ΒΒC» σχολίασε ειρωνικά η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού.

«**Για να καταλάβουμε** τι εστί ΒΒC, ιδού τα πρόσωπα που φιλοξενήθηκαν στην εκπομπή Προκλήσεις του ΡΙΚ, σύμφωνα με tweet του γνωστού δικηγόρου Χριστόφορου Χριστοφί: 06/12/2021 Υπουργός Εσωτερικών, 13/12/2021 Υπουργός Ενέργειας, 20/01/2021 Υπουργός Οικονομικών, 10/01/2022 Αβέρωφ Νεοφύτου, 20/01/2022 Υπουργός Εξωτερικών». Άλλαλα τα χείλη των χαρτοπαικριών...

Καθώς περνούσαν οι ώρες και οι προσπάθειες για τον απεγκλωβισμό της Ευφημίας Παλαιολόγου Τσαμπά αποδεικνύονταν ατελέσφορες, η αγωνία των κυριών κορυφωνόταν.

«Πείτε κάτι για να ευθυμίσωμεν λίγο, κοπέλες» ψέλλισε η Καλαμαρού, σε μια προσπάθεια να σπάσει η παγωμάρα. «Αυτή τη βδομάδα δεν υπάρχουν ευχάριστες ειδήσεις» της έκοψε τη φόρα η Ιουλία. «Και όμως υπάρχει τουλάχιστον μία» απάντησε η Κουλλίτσα Κυριακού, χαμογελώντας αινιγματικά.

«**Τα ευχάριστα** νέα είναι ότι η μικρή μας Κύπρος θα αναστατώσει την Ευρώπη των δύο ταχυτήτων, οδηγώντας το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στον κατήφορο με τρίτη ταχύτητα και χωρίς φρένα!» «Τουτέστιν;» ρώτησαν οι άλλες, ενώ κρέμονταν από τα χείλη της, «Τουτέστιν, ο Λευτέρης Χρι-

στοφόρου εγκαταλείπει τις Βρυξέλλες για να αναλάβει ως εκπρόσωπος της Κύπρου στο Ελεγκτικό Συνέδριο και την έδρα του θα καταλάβει η γυναίκα που σπούδασε τα απρόσιτα και έχει μέσα της τις κολώνες του Παρθενώνα και τον Σταυρό του Κυρίου». «Θα τους τρελάνει τους Ευρωπαίους η Ελένη Σταύρου» ενθουσιάστηκε η Ιουλία και για να υπογραμμίσει του λόγου το αληθές σιγοτραγούδησε τους θάνατους στίχους του Τζιμάκου «Αχ Ευρώπη, εσύ μας μάρανες».

Λόγω του μνημόσυνου του Γρίβα, που ήταν επίκαιρο, οι κυρίες θυμήθηκαν την επίσης κορυφαία ανάρτη-

ση της ελληνόψυχης θυγατέρας του πραξικοπηματία Σύρου, «Δεν είναι σάρκα ο ΔΙΓΕΝΗΣ για να τον φάει το χώμα είναι ιδέα Υψηλή! Αθάνατος !!!!! Ελλάδα - Κύπρος - Ένωση. Η Κύπρος είναι ΕΛΛΗΝΙΚΗ - Η Μακεδονία είναι ΕΛΛΗΝΙΚΗ» (τα κεφαλαία και τα θαυμαστικά δικά της). «Επειδή πολλοί θυμήθηκαν τον Γρίβα τελευταία, δεν θα ήταν κακή ιδέα να διατυπώσουν δημόσια την άποψή τους γι’ αυτόν όσοι ενδιαφέρονται για τις προεδρικές εκλογές του 2023» σημείωσε με νόημα η Κουλλίτσα.

«Ο Γιώργος Παμπορίδης για παράδειγμα είπε στην Καθημερινή ότι το να κρατάμε ηρωοποιημένο τον ιδρυτή της ΕΟΚΑ Β΄ είναι τουλάχιστον εγκληματικό. Γιατί να μην ακούσουμε την άποψη του Αβέρωφ και του Χριστοδουλίδη;». «Μα τι νόημα έχει να σκαλίζουμε παλιές ιστορίες;» ψέλλισε η Ευγενία η Καλαμαρού. «Έχει νόημα για όποιους δεν φοβούνται τα χαμηλά βαρομετρικά της πολιτικής. Αλλά και για όσους από εμάς θέλουν να ξέρουν τι θα μας ξεμερώσει η Ιστορία σ’ ένα χρόνο από τώρα» μουρμούρισε η Ιουλία, καθώς απαντούσε στην εξορκιστή όγδοη κλήση της εξοδέλφης Ευφημίας.

Δεν γνωρίζουμε ποιος αόρατος δάκτυλος κίνησε τα νήματα για να απεγκλωβισθεί η Ευφημία Παλαιολόγου Τσαμπά και ο Γεωργιανός συνοδός της Τιμούρ Τακαϊσβίλι από την παγωμένη κόλαση. Αυτό που ξέρουμε όμως είναι πως το γεγονός γιορτάστηκε δεόντως με τσίπουρα και υπό τους ήχους των μεγάλων σουξέ της Γωγώς Τσαμπά ένεκα της εξοχιστείας συγγένειας. «Δε σου κών τον άγιο, αχ, αμάρτησα» τραγούδαγε παθιασμένα η Έφη στην αγκαλιά του ευσταλούς Τιμούρ μέσωσ Skype. «Το λέει πάντως η περδικούλα της» ομοφώνησε το καρέ, ενώ έφευγαν οι τίτλοι του happy end.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»
30.1.1932

ΣΚΙΩΔΗΣ ΑΠΕΙΛΗ: Τηλεγραφήματα εκ Λονδίνου αγγέλλουν ότι το υπουργικό συμβούλιο σχολήθη σήμερα την πρωίαν με τα γεγονότα της Σαγκάης. Η αγγλική απάντησις εις την διακοίνωσιν των Ηνωμένων Πολιτειών επεδόθη από της χθες. Δι’ αυτής καθίσταται

ενήμερος η κυβερνησις των Ηνωμένων Πολιτειών των διαπραγματεύσεων αιτινες διεξήχθησαν μεταξύ Λονδίνου και Τόκιο. Η αγγλική κυβέρνηση εξήτησε συμπληρωματικές πληροφορίας παρά της ιαπωνικής κυβέρνησεως διά τα τελευταία γεγονότα της Σαγκάης. Τηλεγραφήματα εξάλλου εκ Ν. Υόρκης αγγέλλουν ότι αι εφημερίδες παραλληλίζουν την αποφασιστικήν στάσιν των Ηνωμένων Πολιτειών με την αδιαφορίαν ήτις επιδεικνύεται εν προκειμένω υπό της Αγγλίας [...]. Ο «Κήρυξ της Ν. Υόρκης» και το «Βήμα του Σικάγου» αποδέχονται την γνώνην την εκφρασθείσαν εκ μέρους αγγλικών τινών κύκλων καθ’ ην ο οικονομικός αποκλεισμός θ’ αποτελέση σκιάδη απειλήν εναντίον της Ιαπωνίας.

ΚΑΠΝΕΡΓΑΤΕΣ: Τηλεγραφοῦν εκ Καβάλλας ότι σήμερα την μεσημβρίαν 400 άνεργοι καπνεργάται συνεκεντρώθησαν προ του Τ.Α.Κ. και εξήτουν θορυβώδως επιδόματα. Δύναμις χωροφυλακής αποπειραθείσα να επέμβη προς διάλυσιν αυτών απεδοκιμάσθη. Διετάχθη τότε και ενήργησεν επέλασιν ουλαμός εφίππων. Επίλθε σύγκρουσις μεταξύ των ανέργων και του ουλαμού, εκ της οποίας ετραυματίσθη εις καπνεργάτης εις τον οφθαλμόν δι’ υποκοπάνου. Οι άνεργοι ελιθοβόλησαν τους εφίππους.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ: Εις κάποιαν μικράν νήσον των Κυκλάδων ενεφανίσθη γρίπη η ελαφράς μορφής και οι κάτοικοι πτερνίζονται συνεχώς, πίνουν θερμαντικά και κάμνουν την σχετικήν διαίταν. Αλλ’ οι αγαθοί νησιώται δεν είνε τόσοσ αφελείς, ώστε να ειδοποιήσουν την πρωτεύουσαν περί αυτού, και ώμοσαν μεταξύ των όρκον ιερών να κρατήσουν απολύτως μυστικήν την καταρροήν των. Διότι ο διάβολος έχει ως γνωστόν πολλά πόδια, ημπορεί να λάβει γνώσιν το Υπουργείον της Υγιεινής και τότε δεν είνε απίθανον να κηρυχθί η νήσος εν αποκλεισμί.

Τα ωφελήματα ημών...

Διπλές και τριπλές συντάξεις, χιλιάδες ευρώ, σσιονωτά (δεν μπορώ να το πω φυσικά), λιμουζίνες, οδηγοί, γραφειάρες, τεμενάδες και όλα αυτά γιατί είσαι γενικός διευθυντής και πρέπει να το δίνεις, να το φωνάζεις, γιατί αλλιώς πώς θα σε πάρει ο απλός πολίτης στα σοβάρá, πώς θα κάνειι τη διαφορά, από την πλέμπα; Εμ, αυτά είναι, αν μπορείς και λιμουζίνα θα ζητήσεις, και όλα τα ωφελήματα που σου επιτρέπει η θέση σου... Κι εδώ μπαίνει στην εξίσωση η Πολιτεία και τα υπουργεία και όσοι τα εγκρίνουν, οι οποίοι θέλουν αλλά δεν μπορούν, και εσύ γιατί είσαι διευθυντάρα και έχεις και κλαδική, πας λουπά-λουπά και το ζητάς επίμονα... και πείθεις και μετά έρχεται η πλέμπα και σου τα πουκουπίζει όλα... και ούτε λιμουζίνες ούτε και τσίπα, θα πρόσθετα εγώ.

Δουλίτσα να υπάρχει
Τελείωσε η κατ’ άρθρον συζήτηση για τη δημιουργία υφυπουργείου Πολιτισμού την περασμένη εβδομάδα και τώρα όλο το παιχνίδι, κατά τον Μάρτιο μεριά θα πάει στην Ολομέλεια και εκεί θα φανεί τι μέλλει γενέσθαι. Πάει στην Ολομέλεια και η μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σύντομα, και γενικά έχει δουλίτσα η Βουλή. Πάντως, είτε έτσι, είτε αλλιώς η κυβέρνηση για το 2022 θα έχει να λέει πως πήγε στη Βουλή μεταρρυθμίσεις, και αναλόγως θα τις πουλήσει στο εκλογικό σώμα, είτε ως επιτυχίες, είτε ως θύματα των εκλογικών μικροπολιτικών παιγνίων των κομμάτων. Αναμένουμε, έτσι για ν’ αποκτήσει και ο προεκλογικός περισσότερο ρασπένς.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Μπες μες στο καμπριολέ, πάμε για κανά καφέ!

Ωραία είν’ η νύφη μας, ωραία τα προικιά της πάντως, αυτός ο προεκλογικός ξεκίνησε νωρίς, άλλοι φεύγουν, άλλοι ξανάρχονται και όλα μοιάζουν σαν τη μέρα της Μαρμάτας. Νίκος φεύγει, Ιωάννης έρχεται, Βασίλης παραιτείται και Κυριάκος αναλαμβάνει, ένας χαμούλης γίνεται στο Προεδρικό. Και όλα αυτά διότι εκλογές έρχονται και πρέπει να προετοιμαστούν όλοι, για το καλό της πατρίδας βέβαια. Πάντως, ο κ. Σουτζούογλου είπε μετά τη νίκη στις τ/κ «εκλογές» πως θα περάσουν περισσότερο χρόνο με την Αγ-

κυρα τη νέα περίοδο... και ενόσω στα Κατεχόμενα το ζευγαράκι φλερτάρει και πάει σε γάμο, εμείς χωρίζουμε από τε κλίνης και τραπέζης, γιατί η πολυφερν νύφη, προεδρική καρέκλα, είναι πρόκληση μεγάλη.

Και τώρα; Πάντως, θα πρέπει να δούμε πώς πάνε τα πράγματα στα Κατεχόμενα, διότι λεφτά δεν υπάρχουν στην κοινωνία, και όταν ο λαός πεινάει ή παίρνει ό,τι του δίνουν ή επαναστατεί. Για το δεύτερο δεν είμαι σίγουρος ότι μπορεί να συμβεί, αλλά το

πρώτο είναι βέβαιο ότι θα συμβεί. Και κανείς δεν δίνει λεφτά για την ψυχή της μάνας του, πάντα ένα ανταλλάγμα το ζητάει, άλλοτε ευγενικά και άλλοτε πιεστικά. Φαντάζομαι στο Προεδρικό και στο υπουργείο Εξωτερικών παρακολουθούν την κατάσταση και πώς αυτή διαμορφώνεται, διότι τα μοναστήρια να είναι καλά και από καλογέρους άλλο τίποτα. Η νίκη του UBP και η «κυβέρνηση» συνασπισμού που ετοιμάζεται σε συνδυασμό με την αμχανία του CTP και άλλων περισσότερο προοδευτικών δυνάμεων εμένα με ανησυχεί.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

πρώτη ξανά!

Η KIA Νο1 ΣΕ ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΤΟ 2021*

Με τη δική σας προτίμηση και εμπιστοσύνη φτάσαμε ξανά στην κορυφή. Με νέο πρόσωπο και πληθώρα νέων μοντέλων οδεύουμε δυναμικά στο αύριο με κινητήρια δύναμη μας εσάς, τους οδηγούς της KIA. Σας ευχαριστούμε!

Movement that inspires

*Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, η KIA αναδείχθηκε ως η αυτοκινητοβιομηχανία με τις περισσότερες πωλήσεις καινούργιων οχημάτων στην κυπριακή αγορά για το 2021.

www.kia.com.cy

LOUTSIOS GROUP

«Ξεχειλώνουν» ΜΟΕ με υδρογονάνθρακες

Η Αγκυρα θέλει «εξομάλυνση σχέσεων δύο κυρίαρχων οντοτήτων» και η Λευκωσία τρέχει πίσω από τις εξελίξεις

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Παιχνίδι με υψηλό βαθμό επικινδυνότητας για τη Λευκωσία στήνεται με φόντο τα «Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ)», τα οποία, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», τείνουν να προσλάβουν ένα πολύ ιδιάζον περιεχόμενο, που ενδέχεται να επιτρέψει στην Αγκυρα και το ψευδοκράτος να επιδιώξουν, στο πλαίσιο αυτό, «εξομάλυνση σχέσεων μεταξύ δύο κυρίαρχων οντοτήτων στην Κύπρο». Όχημα προς την κατεύθυνση αυτή, καθίσταται ο διαμοιρασμός των υδρογονανθράκων της Κύπρου, ως ΜΟΕ, κάτι που αξιώνει η τουρκική πλευρά. Το πρόβλημα για τη Λευκωσία δεν είναι όμως μόνο η τουρκική αξίωση. Αλλά, κυρίως, η θετική υποδοχή που έχει ήδη τύχει από τις Βρυξέλλες και το Βερολίνο, με τις ευλογίες μάλιστα σημαίνοντων κύκλων των Ηνωμένων Εθνών. Η θετική αυτή υποδοχή δεν είναι σχήμα λόγου, αλλά έχει προσλάβει σαφές, ουσιαστικό περιεχόμενο, καθώς έχει περιληφθεί στο «έγγραφο επιλογών» (options paper) που είχε ζητήσει η Λευκωσία από την Ε.Ε. και τους εταίρους της, προκειμένου να επιβάλει κυρώσεις κατά της Άγκυρας, αναφορικά με τις έκνομές της ενέργειες στο ζήτημα της περικλειστικής πόλης της Αμμοχώστου. Η παράγραφος 13 του εν λόγω εγγράφου επιλογών, που βρίσκεται στο τραπέζι της Επιτροπής Μονίμων Αντιπροσώπων (COREPER), ανοίγει λοιπόν τον ασκό του Αιόλου, θέτοντας σε ένα άτυπο - πλην ευρωπαϊκό έγγραφο - που υποτίθεται ότι μπήκε στο τραπέζι για να εξεταστεί «κυρώσεις» κατά της Άγκυρας, θέμα διαμοιρασμού των υδρογονανθράκων, ως ΜΟΕ.

Η παράγραφος 13 του εγγράφου επιλογών, που βρίσκεται στο τραπέζι της COREPER, ανοίγει λοιπόν τον ασκό του Αιόλου, θέτοντας σε ένα άτυπο -πλην ευρωπαϊκό έγγραφο- που υποτίθεται ότι μπήκε στο τραπέζι για να εξεταστεί «κυρώσεις» κατά της Άγκυρας, θέμα διαμοιρασμού των υδρογονανθράκων, ως ΜΟΕ.

Αποστολή στην Ε.Ε. αναλαμβάνουν από κοινού ο διαπραγματευτής της ελληνοκυπριακής κοινότητας Ανδρέας Μαυρογιάννης και ο γεν. διευθυντής του Υπουργείου Εξωτερικών Κορνήλιος Κορνηλίου, κάτι που δημιουργεί ερωτηματικά.

Κυπριακή Δημοκρατία (εφαρμογή Πρωτοκόλλου), ως επίσης και τη λειτουργία του αεροδρομίου Τύμπου υπό τον ΟΗΕ, με ερωτηματικό τον ρόλο της Κυπριακής Δημοκρατίας, κάτι που προκαλεί άλλον έναν πονοκέφαλο.

Την πρόταση Αναστασιάδη έθεσε με την ανάληψη των καθηκόντων του, ο ΥΠΕΞ Ιωάννης Κασουλίδης ενώπιον του Ύπατου Εκπροσώπου της Ε.Ε. Γιοσέπ Μπορέλ και του Επιτρόπου διεύθυνσης Όλιβερ Βάρελι, την περασμένη Δευτέρα στις Βρυξέλλες. Ο κ. Κασουλίδης ζήτησε τη στήριξη των Βρυξελλών, επισπαιμώντας ότι μέσα από τα εν λόγω ΜΟΕ, που αντικειμενικά συνιστούν ένα ευρύ πακέτο, θα μπορούσαν να δημιουργηθούν συνθήκες επίλυσης του Κυπριακού, καθώς και υπερπήδησης σημαντικών «ανοικτών μετώπων» στην ευρωτοπική ατζέντα. Ανάλογο άνοιγμα είχε επι-

δώξει και ο τέως ΥΠΕΞ Νίκος Χριστοδουλίδης, στο τελευταίο ΣΕΥ που είχε συμμετάσχει, στις 13 Δεκεμβρίου, ζητώντας από τις Βρυξέλλες να στηρίξουν την πρόταση Αναστασιάδη για ΜΟΕ, ενώ, όπως είχε αποκαλύψει η «Κ», είχε αποστείλει και επιστολή προς τον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ε.Ε., Γιοσέπ Μπορέλ, με ανάλογο περιεχόμενο.

Ωστόσο, τα δεδομένα που έχουν δημιουργηθεί με το «έγγραφο επιλογών» (option paper) της Ε.Ε., καθιστούν σαφές ότι ακόμη και εάν η Ε.Ε.εκφράσει κάποιου είδους στήριξη προς την πρόταση Αναστασιάδη για ΜΟΕ, πολύ δύσκολα θα μπορούσε πλέον να αποστασιοποιηθεί από την παράγραφο 13 που φωτογραφίζει ευκρινέστατα τον διαμοιρασμό των υδρογονανθράκων στην Κύπρο και βάζει στο τραπέζι των ΜΟΕ και «τα θέλω» της Άγκυρας. Αυτή η εκτίμηση ενισχύεται ακόμη περισσότερο, καθώς σύμφωνα με στενό συνεργάτη του Γιοσέπ Μπορέλ - το όνομα του οποίου γνωρίζουμε - το έγγραφο επιλογών, περιλαμβανομένων της επίμαχης παραγράφου 13 για διαμοιρασμό των υδρογονανθράκων στο πλαίσιο ΜΟΕ, έγινε με τη «συμβολή (input)» των Ηνωμένων Εθνών. Οι πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν μάλιστα ότι η «συμβολή» των Ηνωμένων Εθνών «έκλεισε» σε συνάντηση επισήμου της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης με επίσημο των Ηνωμένων Εθνών, που πραγματοποιήθηκε στην Κύπρο. ...

Το παζλ του σκηνικού για τα

ΜΟΕ και τους υδρογονάνθρακες συμπληρώνει η στάση του Βερολίνου, που έχει καταστήσει σαφές ότι αντιτίθεται σε κυρώσεις κατά της Τουρκίας, τις οποίες θεωρεί ως αντιπαραγωγικές. Υποστήριξε δε ότι αντι κυρώσεων «θα πρέπει να προχωρήσουμε με ΜΟΕ», στα οποία προφανώς δεν αποκλείεται η πρόταση Αναστασιάδη, ούτε όμως και η παράγραφος 13 του εγγράφου επιλογών για ΜΟΕ διαμοιρασμού υδρογονανθράκων. Όλα αυτά καταδεικνύουν ότι ευθύς εξαρχής και ενώ η Λευκωσία επικεντρωνόταν στις κυρώσεις κατά της Τουρκίας για το Βαρώσι, η ομάδα Μπορέλ, υπό την υψηλή εποπτεία του Βερολίνου και με τη «συμβολή» κύκλων των Ηνωμένων Εθνών στη Λευκωσία, επεξεργάζονταν ήδη ΜΟΕ, στο πλαίσιο των οποίων προκρίνουν και διαχείριση φυσικών πόρων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Λευκωσία ζήτησε επανειλημμένα την απόληψη της παραγράφου 13 του «εγγράφου επιλογών» της Ε.Ε., ενώ η Γαλλική Προεδρία στην πρόσφατη συζήτηση στην Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων, COREPER, είχε σημειώσει την ανάγκη για δρομολόγηση ΜΟΕ, την οποία επικέντρωσε στην πρόταση του Προέδρου Αναστασιάδη, με προφανή στόχο να χρυσώσει το χάπι της Λευκωσίας. Καθώς επί της ουσίας, η παράγραφος 13 εξακολουθεί να υφίσταται. ...

Περίεργη αποστολή

Αποστολή στην Ε.Ε. αναλαμβάνουν από κοινού, σύμφωνα με πλη-

ροφορίες της «Κ», ο διαπραγματευτής της ελληνοκυπριακής κοινότητας Ανδρέας Μαυρογιάννης και ο γενικός διευθυντής του υπουργείου Εξωτερικών Κορνήλιος Κορνηλίου, κάτι που δημιουργεί εύλογα ερωτηματικά τόσο για το «σχήμα» που επιλέγνε, όσο και για τους στόχους που επιδιώκεται να εξυπηρετηθούν, μέσα από μια τέτοια αποστολή. Ο «συνδυασμός» κράτους που εκπροσωπείται από τον γενικό διευθυντή του ΥΠΕΞ και κοινότητας που εκπροσωπείται από τον κ. Μαυρογιάννη είναι αν μη τι άλλο περίεργος, όπως βεβαίως και η εικόνα που δύνата να δημιουργήσει στην έδρα της Ε.Ε.

Τα ερωτηματικά πληθαίνουν, αν αναλογιστούμε ότι σε προηγούμενη αποστολή Μαυρογιάννη στις Βρυξέλλες, στις 4 Φεβρουαρίου 2016, ο Ελληνοκύπριος διαπραγματευτής είχε υποβάλει μαζί με τον τότε Τουρκοκύπριο διαπραγματευτή Οζντιλ Ναμί «κοινό γραπτό αίτημα» προς την Κομισιόν, το οποίο περιελάμβανε «μια λίστα προτεραιοτήτων του κεκτεκμένου» προκειμένου να ενεργοποιηθεί η Ε.Ε. και να προβεί στην απαραίτητη προεργασία, ούτως ώστε σε περίπτωση λύσης του Κυπριακού, να μπορέσει να καταργηθεί ο Κανονισμός της Πράσινης Γραμμής. Το πλέον «ενδιαφέρον» είναι ότι το αίτημα αυτό δεν υποβλήθηκε από το κράτος της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά από τις δύο κοινότητες, με ό,τι αυτό συνεπάγεται σημειολογικά αλλά κυρίως ουσιαστικά. Η τότε επίσκεψη Μαυρογιάννη - Ναμί στην έδρα της Ε.Ε. είχε χαρακτηριστεί ως «ιστορική» από την Κομισιόν, για προφανείς λόγους, ενώ η θετική απάντηση της Κομισιόν για εξέταση του «κοινού γραπτού αιτήματος» είχε σταλεί και προς τις δύο κοινότητες και όχι προς την Κυπριακή Δημοκρατία. ...

Σε κάθε περίπτωση, η αποστολή Μαυρογιάννη-Κορνηλίου στην Ε.Ε. θα πραγματοποιηθεί σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» στις 7-8 Φεβρουαρίου. Οι δύο απεσταλμένοι θα επιδιώξουν να συναντηθούν, μεταξύ άλλων, με τον γ.γ. του Συμβουλίου, τον διευθυντή του γραφείου του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ως επίσης και με τον επικεφαλής σύμβουλο του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για θέματα εξωτερικής πολιτικής, Simon Mordue. Ανάλογες επαφές θα επιδιωχθούν με τους στενούς συνεργάτες του επικεφαλής της EYEA, Sanino, Serrano και Eichhorst, ως επίσης και με την τεχνοκρατική ηγεσία της Κομισιόν, περιλαμβανομένου και του Mario Nava. Σημειώνεται ότι οι Μαυρογιάννης και Κορνηλίου επιδιώκουν ακόμη να συναντηθούν με τους Μονίμους Αντιπροσώπους της Ελλάδας, της Γερμανίας και της Γαλλίας, τους οποίους συναντά εκ της ιδιότητάς της, κάθε εβδομάδα στην COREPER, η Μόνιμη Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην Ε.Ε., Χριστίνα Ράφτη.

Εμπιστοσύνη «ισότητας και κυριαρχίας»

Οι τουρκικές προσδοκίες για «αξιοποίηση» των ΜΟΕ αναδεικνύονται μέσα από γραπτή ανακοίνωση της λεγόμενης προεδρίας του ψευδοκράτους και είναι ενδεικτικές της στόχευσης της Άγκυρας και του καθεστώτος των Κατεχομένων. Όπως συνάφως αναφέρεται, τα βήματα για τη δημιουργία εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο πλευρών μπορούν να εξυπηρετήσουν τον σκοπό τους μόνο εάν ληφθούν βάσει ρεαλιστικών προτάσεων που θα παρέχουν ίσα οφέλη και στη βάση της ισότητας, το ένα από τα μέρη δεν θα ασκεί εξουσία και κυριαρχία επί του άλλου. Η γραπτή δήλωση της «προεδρίας» του ψευδοκράτους αναφέρει μάλιστα ότι «η τ/κ πλευρά είναι τουλάχιστον εξίσου κυρίαρχη με την ε/κ και είναι έτοιμη να εφαρμόσει ΜΟΕ με βάση τα νόμιμα κατοχυρωμένα δικαιώματα και τη συναίνεση των δύο μερών προς αυτή την κατεύθυνση». Στο πλαίσιο αυτό, το κατοχικό καθεστώς επαναφέρει (σ.σ. όχι τυχαία) την πρόταση της τ/κ πλευράς για τη συνεργασία για τους υδρογονάνθρακες, οι οποίοι, όπως ισχυρίζεται, «είναι αποδεκτό απ' όλα τα μέρη ότι ανήκουν και στις δύο πλευρές και θα συμβάλουν σημαντικά στη διασφάλιση της ασφάλειας και της σταθερότητας τόσο στο νησί όσο και στην περιοχή μας». Είναι προφανές, αναφέρεται, ότι ένας μηχανισμός όπου και τα δύο μέρη θα αποφασίζουν από κοινού για την εξόρυξη, τη μεταφορά και την οικονομική εκμετάλλευση αυτών των πόρων θα αποτελέσει ένα πραγματικό Μέτρο Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης σε επίπεδο που αλλάζει το παιχνίδι, το οποίο θα χρησιμεύσει επίσης για μια συναίνεση βασισμένη στην ισότητα των πλευρών. Στη γραπτή δήλωσή του, το ψευδοκράτος απορρίπτει ουσιαστικά την πρόταση Αναστασιάδη για ΜΟΕ, διατυπώνοντας τον ισχυρισμό ότι η πραγματική πρόθεση της ε/κ ηγεσίας δεν συμβάλλει στη σταθερότητα, ευημερία και ασφάλεια της περιοχής, ούτε και στον αμοιβαίο σεβασμό, την εμπιστοσύνη και τη συμφιλίωση στο νησί. Η γραπτή δήλωση της κατοχικής «προεδρίας» ισχυρίζεται ακόμη ότι στόχος της ελληνοκυπριακής πλευράς δεν είναι να δημιουργήσει εμπιστοσύνη, αλλά να κερδίσει την ευκαιρία για να επεκτείνει την εξουσία και την κυριαρχία και στην τουρκοκυπριακή πλευρά.

ΑΡΘΡΟ / Της **ΧΡΥΣΤΑΣ ΝΤΖΑΝΗ**

Η κοινοτοπία του κακού

«Είστε ποιο είναι το τραγικό; Με την πάροδο των χρόνων είδαμε πως (ο Παττακός, ο Παπαδόπουλος, ο Ιωαννίδης) ήταν ανθρώπια, όχι ιδιαίτερης νοημοσύνης και υψηλού IQ. Δεν είναι τραγικό ότι διαχειρίστηκαν τις τύχες του έθνους για εφτά χρόνια;» αναρωτήθηκε ο Τάσος Τρύφωνος στην πολύ ενδιαφέρουσα συνέντευξη του με τον Αλέξη Παπαχελά (Alpha Κύπρου, 16/1/2022), εξ αφορμής του βιβλίου που κυκλοφόρησε ο δεύτερος με τίτλο «Ένα σκοτεινό δωμάτιο 1967-1974».

Το βιβλίο πραγματεύεται πληθώρα ντοκουμέντων για όσα συνέβησαν στην επταετία της χούντας και οδήγησαν σταδιακά στην κυπριακή τραγωδία του 1974. Διαβάζεται με κάποια δυσκολία, αφενός λόγω του πολύ μεγάλου όγκου πληροφορίας που περιέχει (ο συγγραφέας εργαζόταν πάνω του για

25 χρόνια και ακόμα εργάζεται για τα κενά που παραμένουν στην ιστορική αφήγηση) μεγάλο μέρος της οποίας είναι αδημοσίευτο και σπάνιο υλικό και απαιτεί προσεκτική ανάγνωση και συγκέντρωση. Και αφετέρου επειδή είναι δύσκολο να συλλάβει ανθρώπου νους το μέγεθος της αφέλειας που χαρακτήριζε τους ανθρώπους που βρίσκονταν τότε στην εξουσία, οι οποίοι, καθώς αδυνατούσαν να διαβάσουν τις εξελίξεις, οδήγησαν με τις πράξεις και παραλείψεις τους και με μαθηματική ακρίβεια τα γεγονότα στη χειρότερη δυνατή εξέλιξη για τους πολίτες της Κύπρου - η τύχη των οποίων ήταν πάντως παντελώς αδιάφορη για όλους όσοι τη χειρίζονταν τότε στα «σκοτεινά δωμάτια», εκτός νήσου, που περιγράφει.

Έχω διαβάσει αρκετές κριτικές για το βιβλίο στον Τύπο και στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, που

σε μεγάλο βαθμό υπήρξαν αποσπασματικές, καθώς εστιάζουν στο κομμάτι που περιγράφει το καλοκαίρι του '74, επισπαιμώντας πως ο Αμερικανοεβραϊά φιλόσοφος Χάνα Αρέντ. Ο Άιχμαν υπήρξε αξιωματικός στο Εβραϊκό πρόβλημα, που συνελήφθη με κινηματογραφικό τρόπο από Ισραηλινούς πράκτορες, δικάστηκε, καταδικάστηκε και εκτελέστηκε.

Στο βιβλίο της, η Αρέντ περιγράφει τη δική του όπως την κατέγραψε τότε ως ανταποκρίτρια του The New Yorker, παραθέτοντας ουσιαστικά ένα χρονικό του Ολοκαυτώματος. Αν και με τη σειρά της είχε τότε ενοχληθεί -αφού μεταξύ άλλων επισήμανε την ευθύνη των κατά τόπους εβραϊκών συμβουλίων που δεν διέγνωναν εγκαίρως τις πραγματικές προθέσεις των Ναζί, ώστε να προστατέψουν τις εβραϊκές κοινότητες από τον

συνέπεια όσων συνέβησαν το '74, είναι η κοινοτοπία του κακού, όπως την περιγράφει στο βιβλίο της «Η Δίκη του Άιχμαν στην Ιερουσαλήμ» η Αμερικανοεβραία φιλόσοφος Χάνα Αρέντ. Ο Άιχμαν υπήρξε αξιωματικός στο Εβραϊκό πρόβλημα, που συνελήφθη με κινηματογραφικό τρόπο από Ισραηλινούς πράκτορες, δικάστηκε, καταδικάστηκε και εκτελέστηκε.

Στο βιβλίο της, η Αρέντ περιγράφει τη δική του όπως την κατέγραψε τότε ως ανταποκρίτρια του The New Yorker, παραθέτοντας ουσιαστικά ένα χρονικό του Ολοκαυτώματος. Αν και με τη σειρά της είχε τότε ενοχληθεί -αφού μεταξύ άλλων επισήμανε την ευθύνη των κατά τόπους εβραϊκών συμβουλίων που δεν διέγνωναν εγκαίρως τις πραγματικές προθέσεις των Ναζί, ώστε να προστατέψουν τις εβραϊκές κοινότητες από τον

διωγμό, η σκέψη της είναι σημαντική επειδή ακριβώς αποτύπωσε την κοινοτοπία του κακού. Ένα μοτίβο, δηλαδή που δεν απαιτεί ιδιαίτερη ευφυΐα, αλλά μάλλον το αντίθετο. Μακριά από το διαβολικό προφίλ ενός αυθεντικού κακούργου, όπως περιγράφει ο κινηματογράφος κάθε μέλος των Ναζί, η φιλόσοφος είδε στο πρόσωπο του πρωτεργάτη της «Τελικής Λύσης» έναν άντρα αμφιβόλου ευφυΐας, έναν «σοκαριστικής μετριότητας» νομοταγή πολίτη που απλώς πίστεψε στη ναζιστική προπαγάνδα όπως εκατομμύρια άλλοι Γερμανοί και, καθώς κατείχε καίριο πόστο, κατάφερε να φέρει σε πέρας το «καθήκον» που του είχε ανατεθεί. «Ποτέ στο παρελθόν δεν υπήρξε συνωμοσία με λιγότερους συνωμότες και περισσότερους εκτελεστές» γράφει η ίδια, για έναν άνθρωπο που επαναπαυόταν στην ιδέα ότι γύρω του δεν υπήρχε κα-

νείς, απολύτως κανείς, που να εναντιώνεται στην Τελική Λύση. Και είναι σαν να ακούς τον Μίμη Ιωαννίδη στο κηπτικό απόσπασμα που συνοδεύει το βιβλίο του Παπαχελά, να λέει «Να τους αφήσουμε να πάνουν την Κερύνεια και μετά θα δούμε».

Αν για το '74, όπως και για το Ολοκαύτωμα έχουν γραφτεί πολλά, για τον τρόπο σκέψης των ανθρώπων που καθόρισαν τότε τα γεγονότα δεν είχαμε ως τώρα πολλά στη διάθεσή μας - δεδομένης της σιγής που επέλεξε ο Ιωαννίδης μετά την πτώση του. Το «Ένα σκοτεινό δωμάτιο» αναλυτικό καθώς είναι στην περιγραφή των χαρακτήρων αποτελεί ένα χρήσιμο όχημα προς την αντίληψη της κοινοτοπίας του κακού - μήπως και στο εξής την αποφύγουμε.

Η κα Χρύστα Ντζάνη είναι σύμβουλος Επικοινωνίας.

Το καλώδιο μέρος του long game της Ε.Ε.

Ο EuroAsia Interconnector ήλθε για να «κλειδώσει» με τις προσπάθειες της Ευρώπης να βρει εναλλακτικές πηγές ενέργειας

Τον ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες, ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Μέσα στις ευρύτερες κλιματικές αλλά και γεωπολιτικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντάσσεται η έγκριση της χρηματοδότησης για την κατασκευή του EuroAsia Interconnector για διασύνδεση του δικτύου ηλεκτρισμού της Κύπρου με την υπόλοιπη Ευρώπη, αλλά και (μελλοντικά) με την ενεργειακή αγορά του Ισραήλ. Όπως ανέφερε η Επίτροπος Ενέργειας Κάντρι Σίμσον την Τετάρτη αλλά και η υπουργός Ενέργειας Νατάσα Πηλείδου την Πέμπτη, το έργο μπορεί να δώσει τέλος στην ενεργειακή απομόνωση της Κύπρου, που σε πραγματικούς όρους μεταφράζεται σε ενεργειακή ασφάλεια για τη χώρα και μελλοντικά καλύτερες τιμές ενέργειας για τους πολίτες. Παράλληλα, όμως, ανοίγει νέες ευκαιρίες για την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας τόσο για τη χώρα μας όσο και για την Ε.Ε., ενώ αποτελεί ένα πρώτο βήμα για διασύνδεση της Ε.Ε. με τις ενεργειακές αγορές της Μέσης Ανατολής.

Τα πιο πάνω είναι σημαντικά σήμερα, καθώς οι προτεραιότητες της Ευρώπης στρέφονται ταχέως στην αναζήτηση νέων πηγών ενέργειας που να μειώνουν την εξάρτηση από το φυσικό αέριο, και μάλιστα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως αυτές που η γεωγραφική μας περιοχή βρίσκεται σε ιδανική θέση να παράγει και να εξάγει. Αυτή ακριβώς ήταν και η διαφορά του συγκεκριμένου πρότζεκτ με την εποποιία του αγωγού φυσικού αερίου EastMed, ο οποίος προβιόλταν από την κυβέρνηση ως μαγική λύση, μάννα εξ ουρανού και εργαλείο γεωπολιτικής αναβάθμισης της Κύπρου, ωστόσο τελικά εξελίχθηκε σε μια ιδέα που προς το παρόν χάνει το τραίνο των εξελίξεων. Γι’ αυτό και αν και η μελέτη για την κατασκευή του EastMed παραμένει εκτός απρόοπτου στη λίστα των έργων κοινού ενδιαφέροντος (Projects of Common Interest - PCI) της Ε.Ε., λόγω και της μελλοντικής χρήσης του φυσικού αερίου ως «καυσίμου - γέφυρα» στο

Η χρηματοδότηση από την Ε.Ε. καλύπτει το τμήμα του καλωδίου EuroAsia Interconnector που θα συνδέσει την τοποθεσία Κορακιά στην Κρήτη με την Κοφίνου στην Κύπρο, το ευρωπαϊκό τμήμα δηλαδή του έργου.

Τον Μάρτιο αναμένεται η τελική έγκριση των έργων κοινού ενδιαφέροντος της Ε.Ε. που συνεχίζουν να περιλαμβάνουν τη μελέτη για τον αγωγό EastMed.

πλαίσιο της ενεργειακής μετάβασης, η προσοχή –και από πρακτικής άποψης τα κονδύλια– στρέφονται πλέον στην ηλεκτρική διασύνδεση της Ευρώπης και τις ανανεώσιμες πηγές.

Αυτό ήταν και το πραγματικό μήνυμα του περιβόητου αμερικανικού non-paper για τον EastMed, και όχι κάποια συνωμοσία για εξουδετέρωση των κυπριακών και ελληνικών συμφερόντων προς τέρψη της Τουρκίας. Όπως άλλωστε διαφαίνεται και από τη χρηματοδότηση του EuroAsia Interconnector, ένα πρότζεκτ χωρίς τη συμμετοχή της Τουρκίας και προς το συμφέρον της Κυπριακής Δημοκρατίας μπορεί

να βρει την απαραίτητη πολιτική και οικονομική στήριξη από τη στιγμή που έρχεται να κλειδώσει στις τρέχουσες συνθήκες και τις επιδιώξεις της ευρύτερης Ε.Ε. αλλά πλέον και της διατλαντικής συμμαχίας.

Καλώδιο «ον» το 2026

Η ανακοίνωση για χρηματοδότηση του EuroAsia Interconnector με 657 εκατομμύρια ευρώ από τα κονδύλια της Ε.Ε. στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού Μηχανισμού Connecting Europe (και με ακόμα 100 εκατομμύρια στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης ως έργο που εντάσσεται στην πράσινη μετάβαση) αποτελεί το πρώτο βήμα. Το καλοκαίρι, σύμφωνα με τα όσα ανέφερε η κ. Πηλείδου στη συνέντευξη Τύπου, αναμένεται μετά από σύντομη διαπραγμάτευση να υπογραφεί η συμφωνία για παροχή της κορηγίας μεταξύ της Κομισιόν και του Φορέα Υλοποίησης του μέρους του έργου που αφορά τη διασύνδεση με ηλεκτρικό καλώδιο μεταξύ της Κοφίνου και της τοποθεσίας Κορακιά στην Κρήτη. Σύμφωνα με τον Φορέα Υλοποίησης, το πλάνο θέλει τις ερ-

γασίες να ξεκινούν φέτος και να ολοκληρώνονται στο τέλος του 2025, με στόχο το καλώδιο να ξεκινήσει να λειτουργεί το πρώτο μισό του 2026.

Το σημαντικότερο στοιχείο στην υλοποίηση του καλωδίου είναι η δυνατότητα προσέλκυσης επενδύσεων και προσθήκη νέων έργων ανανεώσιμης ενέργειας στο ενεργειακό μίγμα της Κύπρου, της Ελλάδας και του Ισραήλ στην οποία αναφέρθηκε η κ. Πηλείδου. Αυτή η δυναμική δεν ενισχύει μόνο την προσπάθεια της Κύπρου για ενεργειακή μετάβαση από το μαζούτ στην πράσινη ενέργεια, αλλά θα μπορούσε στο μέλλον να προσφέρει και διευρυμένες πηγές ενέργειας στην ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση ευρύτερα, σε μια χρονική συγκυρία κατά την οποία οι ευρωπαϊκές πρωτεύουσες κοιτάζουν αμήχανα τους αγωγούς φυσικού αερίου από την Ουκρανία.

Ωστόσο, η εφαρμογή της διασύνδεσης Κύπρου - Ισραήλ παραμένει ανοικτό ζήτημα με τον Φορέα Υλοποίησης να συνεχίζει τις προσπάθειες, ανεξάρτητα από το ευρωπαϊκό «τμήμα» του καλωδίου.

Όπως είπε η κ. Πηλείδου σε πρόσφατη συνέντευξη Τύπου, η αδειοδότηση στην Κύπρο έχει ολοκληρωθεί όμως εκκρεμεί στις άλλες εμπλεκόμενες χώρες. Ομάδες εργασίας από τις τρεις χώρες εξετάζουν τα τεχνικά ζητήματα ώστε να επισπευσθεί η διαδικασία αδειοδότησης.

Τον Μάρτιο τα PCI

Την ίδια στιγμή σε ευρωπαϊκό επίπεδο εκκρεμεί η έγκριση του ανανεωμένου πέμπτου καταλόγου των έργων κοινού ενδιαφέροντος (Projects of Common Interest - PCI) της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο οποίος κατατέθηκε από την Κομισιόν στις 19 Νοεμβρίου ως κατ’ εξουσιοδότηση πράξη. Οι συννομοθέτες, δηλαδή το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ε.Ε., μπορούν να εκφράσουν αντιρροήσεις για τον κατάλογο και να βάλουν φρένο στην υιοθέτησή του, όμως δεν μπορούν να τον τροποποιήσουν. Η διορία για αυτή την κίνηση είναι δύο μήνες, με δυνατότητα επέκτασης στους τέσσερις. Καθώς η επέκταση έχει ζητηθεί, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έχουν μέχρι τα τέλη Μαρτίου να απαντήσουν. Ωστόσο, αυτό που αναμένεται κατά πάσα πιθανότητα είναι η έγκριση του καταλόγου των PCI. Η μελέτη για τον αγωγό παραμένει δηλαδή εκτός απρόοπτου στον κατάλογο με τα έργα κοινού ενδιαφέροντος της Ε.Ε. (PCI), όπως δήλωσε τις προάλλες και η κ. Πηλείδου, προσθέτοντας ωστόσο πως «πάντοτε είναι η οικονομική βιωσιμότητα το κύριο κριτήριο αν μπορεί να γίνει το έργο ή όχι».

Σύμφωνα μάλιστα με κοινοτική πηγή που μίλησε στην «Κ», η βιωσιμότητα του έργου εξαρτάται κυρίως από την οικονομική του βιωσιμότητα αλλά και από το αν μπορεί να συνεισφέρει στους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Ωστόσο, οι τελικές αποφάσεις για το αν θα προχωρήσει το έργο (και αν θα ζητηθεί χρηματοδότηση από την Ε.Ε.) εναποκείνται στον φορέα υλοποίησης, ο οποίος θα πρέπει να λάβει υπόψη και τις μελλοντικές περιφερειακές ανάγκες, σύμφωνα με την ίδια πηγή.

Βάσει των πιο πάνω, μπορούμε να πούμε πως από γεωπολιτικές

αλλά και... μικροπολιτικές άποψης, η πρόκριση του EuroAsia Interconnector δεν σημαίνει κάτι για την ορθότητα ή μη της αναζήτησης συνεργιών με κράτη της περιοχής. Αποτελεί περισσότερο αντανάκλαση της κατάστασης στη διεθνή αγορά και του ποies είναι οι προτεραιότητες των διεθνών παικτών, από τις Βρυξέλλες μέχρι την Αθήνα, η οποία ήταν και μια από τις πρώτες πρωτεύουσες που έστειλαν νωρίς μηνύματα για την μειωμένη βιωσιμότητα (τουλάχιστον σε αυτό το στάδιο) του αγωγού EastMed.

Ε.Ε., εναλλακτικές και LNG

Όλα αυτά δεν είναι τυχαία τη στιγμή που η Ευρώπη τρέχει να εξασφαλίσει ενέργεια βραχυπρόθεσμα, σε περίπτωση νέας εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, αλλά και μακροπρόθεσμα ώστε να δοθεί γρηγορότερα τέλος στην εξάρτηση από το Κρεμλίνο. Την περασμένη εβδομάδα, σε δημοσίευμά της η γερμανική εφημερίδα Sueddeutsche Zeitung μετέφερε πληροφορίες για συνομιλίες μεταξύ των ΗΠΑ και μεγάλων ευρωπαϊκών χωρών με παραγωγούς φυσικού αερίου σε Βόρεια Αφρική, Μέση Ανατολή, Κεντρική Ασία, ΗΠΑ και Αυστραλία. Αν και, όπως σημειώνεται, καμία από αυτές τις πηγές δεν μπορεί να αντικαταστήσει πλήρως τις σημερινές πηγές ενέργειας της Ευρώπης, οι εναλλακτικές επιλογές από κοινού και σε συνδυασμό με τα αποθέματα που υπάρχουν μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες της Ευρώπης για τον χειμώνα σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Μεσοπρόθεσμα, ΗΠΑ και Ε.Ε. κοιτάζουν προς την προμήθεια υδροποιημένου φυσικού αερίου (LNG), το οποίο μπορεί να μεταφερθεί με ειδικά πλοία στην Ευρώπη χωρίς την ανάγκη αγωγών που σήμερα δεν υπάρχουν, κάτι που σημαίνει πως σε αυτή τη φάση επωφελείται η Αίγυπτος ως πάροχος. Μακροπρόθεσμα όμως, όσον αφορά το long game της ενεργειακής ασφάλειας, η ενίσχυση των δικτύων που μπορούν να μεταφέρουν ηλεκτρισμό από ανανεώσιμες πηγές είναι η στρατηγική που έρχεται να κλειδώσει με τους ευρύτερους στόχους και στρατηγικές της Ε.Ε.

Το μποϊκοτάζ έβλαψε περισσότερο την τ/κ Αριστερά

Το ενισχυμένο δεξιό UB πλέον θα υπαγορεύσει και τους όρους για τον «κυβερνητικό» συνασπισμό—Το CTP έλαβε το μήνυμα

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Θα περάσουμε περισσότερο χρόνο με την Άγκυρα σε αυτή τη νέα περίοδο» δήλωσε στα τοπικά μέσα ο αρχηγός του Κόμματος Εθνικής Ενότητας Φαϊζ Σουτζούογλου μετά τη νίκη του κόμματός του, μια δήλωση που όπως λέει ο Σερτάτς Σονάν, επικεφαλής καθηγητής Πολιτικών Επιστημών και Διεθνών Σπουδών, είναι ακριβώς ό, τι υπόσχεται το UBP στον λαό εδώ και χρόνια, και ουσιαστικά σημαίνει πως «πρόκειται να πείσουμε την Άγκυρα να μας στείλει περισσότερα χρήματα, και –προσωρινά– να λύσουμε τα οικονομικά μας προβλήματα και ότι αυτός είναι ο νικητής.

Μία εβδομάδα, λοιπόν, μετά τις «βουλευτικές εκλογές» στα Κατεχόμενα, η πρώτη αποτίμηση που μπορεί να γίνει είναι, όπως χαρακτηριστικά λέει στην «Κ» ο κ. Σονάν πώς πρόκειται για μία από τα ίδια, προσθέτοντας πως δεδομένων των συνθηκών, κανείς δεν έχει μεγάλες προσδοκίες από τη «νέα κυβέρνηση» του Κόμματος Εθνικής Ενότητας (UBP). «Το UBP είναι ούτως ή άλλως στην εξουσία από το 2019. Είναι αλήθεια, υπάρχει ένας νέος ηγέτης του UBP και επομένως ένας νέος πρωθυπουργός, αλλά ουσιαστικά το UBP είναι το κόμμα που έχει δημιουργήσει αυτό το μη λειτουργικό σύστημα» και προσθέτει ο κ. Σονάν πως το Κόμμα Εθνικής Ενότητας συμμετείχε στις περισσότερες κυβερνήσεις, είτε αυτόνομα είτε ως εταίρος συνασπισμού από το 2009 (μέχρι το 2003 ήταν σχεδόν πάντα

στην εξουσία). «Αυτοί, λοιπόν, ευθύνονται περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον για το χάλι που έχουμε αυτή τη στιγμή, δηλαδή τα δομικά προβλήματα, ένας μεγάλος δημόσιος τομέας εξαιτίας του ρουσφετιού, και αυτή την περίοδο ιδιαίτερα, ελλείψεις ρεύματος και μπλακ άουτ». Ο κ. Σονάν λέει πως ειδικά κατά τη διάρκεια της πανδημίας, η κυβέρ-

Πρόκειται για μία από τα ίδια», προσθέτοντας πως δεδομένων των συνθηκών, κανείς δεν έχει μεγάλες προσδοκίες από τη «νέα κυβέρνηση» του Κόμματος Εθνικής Ενότητας (UBP).

νηση αντιμετώπιζε δυσκολίες στην κάλυψη των κρατικών δαπανών και είχε αρχίσει να δανειζεται από外χωρίες τράπεζες, πράγμα που δεν μπορεί να συνεχιστεί επ’ άπειρον, δεδομένου του μικρού μεγέθους του τραπεζικού τομέα των Κατεχομένων: «Σας σημειώνω ότι τα περισσότερα από τα φορολογικά έσοδα “καταβροχθίζονται” από τρέχουσες δαπάνες, δηλαδή μισθούς, συντάξεις και επιδόματα. Έτσι, εάν η κυβέρνηση χρεοκοπήσει, αυτό δεν σημαίνει μόνο διαταραχή στις κρατικές υπηρεσίες αλλά και σε ολόκληρη την κοινωνία, αφού ένα μεγάλο τμήμα της δεν θα λαμβάνει μισθό».

Στο ερώτημα μας ποιος είναι τε-

«Το εκλογικό αποτέλεσμα έχει παγώσει τη θέση του αρχηγού του CTP Τουφάν Έρκουρμαν. Πρέπει να έχουμε κατά νου ότι τον Ιούνιο, θα έχουμε τοπικές εκλογές και αυτό το εκλογικό αποτέλεσμα θα τονώσει το ηθικό της ηγεσίας του κόμματος και της βάσης ενώπιε των δημοτικών εκλογών» λέει ο καθηγητής Σερτάτς Σονάν.

λικά ο πραγματικός νικητής των εκλογών, το UBP ή η αποχή, αλλά και πώς το Ρεπουμπλικανικό Τουρκικό Κόμμα (CTP) βαθίζει, δεδομένου ότι αύξησε σχεδόν κατά 50% τις ψήφους του, ο κ. Σονάν ως προς το πρώτο ερώτημα είναι ξεκάθαρος, «ο καθарός νικητής είναι το UBP. Αύξησαν τις ψήφους τους και τις έδρες τους στο κοινοβούλιο. Τώρα, διαθέτουν 24 και είναι ο επικεφαλής εταίρος του συνασπισμού. Είναι σε θέση να επιλέξουν τον εταίρο ή τους εταίρους του συνασπισμού και να υπαγορεύσουν τους όρους». Για το CTP ο κ. Σονάν αναφέρει πως η πρώτη τους αντίδραση ήταν ότι αντιλήφθηκαν τα αποτελέσματα των

εκλογών ως μήνυμα από τους ψηφοφόρους, ότι δηλαδή ήθελαν το CTP να είναι το κύριο κόμμα της αντιπολίτευσης. «Το εκλογικό αποτέλεσμα έχει παγώσει τη θέση του αρχηγού του κόμματος Τουφάν Έρκουρμαν. Πρέπει να έχουμε κατά νου ότι τον Ιούνιο, θα έχουμε τοπικές εκλογές και αυτό το εκλογικό αποτέλεσμα θα τονώσει το ηθικό της ηγεσίας του κόμματος και της βάσης ενώπιε των δημοτικών εκλογών».

Μποϊκοτάζ για ογκ

Κατά τη διάρκεια της «προεκλογικής» περιόδου αριστερές ομάδες πολιτών, κυρίως μέσω των ΜΚΔ, είχαν ξεκινήσει εκστρατεία για

μποϊκοτάζ της «εκλογικής» διαδικασίας, κάτι που μάλλον δεν είχε απήχηση στην τ/κ κοινωνία. Ο κ. Σονάν λέει πως η προσέλευση των ψηφοφόρων είναι περίπου η ίδια με τον πρώτο γύρο των προεδρικών εκλογών του 2020, όπου το διακύβευμα ήταν υψηλότερο. «Το ποσοστό συμμετοχής ακολουθεί την ιστορική τάση της φθίνουσας προσέλευσης στις εκλογές: «Μην ξεχνάτε βρισκόμαστε εν καιρώ πανδημίας και περίπου 6.000 άνθρωποι απομονώθηκαν λόγω μόλυνσης από τον κορωνοϊό. Επιπλέον, βρισκόμαστε στη μέση ενός κρύου χειμώνα. Δεδομένων λοιπόν όλων αυτών, με βάση τη συμμετοχή, είναι δύσκολο να μετρηθεί η επιτυχία της εκστρατείας μποϊκοτάζ». Βέβαια, πέρα από τα παραπάνω ο κ. Σονάν λέει πως σύμφωνα με δημοσκόπηση που έγινε το 20% των ερωτηθέντων είπε ότι δεν θα ψήφισε στις «εκλογές» και όταν τους ζητήθηκε να πουν «αν θα ψηφίζατε, ποιον θα ψηφίζατε», περίπου το 30% είπε ότι θα ψήφισε την Αριστερά και γύρω στο 12% την Δεξιά. «Άρα, συνολικά, μπορούμε να πούμε ότι το μποϊκοτάζ πλήγωσε περισσότερο την Αριστερά παρά τη Δεξιά». Η δε θέση του πρώην Τ/κ ηγέτη Μουσταφά Ακιντζί, όπως αναφέρεται στην «Κ» από διάφορα πρόσωπα, ήταν ουδέτερη, δεν υποστήριξε το κόμμα του, το Κόμμα Κοινοτικής Δημοκρατίας, ούτε και ενίσχυσε το κίνημα μποϊκοτάζ, «και ψήφισε και δεν έκανε καμία περαιτέρω δήλωση» όπως ειπώθηκε χαρα-

κτηριστικά στην «Κ». Όπως σημειώθηκε στην «Κ» την προηγούμενη Κυριακή το Κυπριακό δεν θα επηρέαζε καθόλου ή ελάχιστα τις «εκλογές» για την ανάδειξη νέας «κυβέρνησης», όπως τελικά και έγινε. Ο κ. Σονάν σημειώνει πως ούτως ή άλλως ο «πρωθυπουργός» είναι υπεύθυνος για τις εσωτερικές υποθέσεις και την καθημερινή λειτουργία της «κυβέρνησης», ενώ ο «πρόεδρος», ως ηγέτης της τ/κ κοινωνίας είναι υπεύθυνος για τη διεξαγωγή των διακοινοτικών διαπραγματεύσεων.

Το UBP ως νικητής των «εκλογών», χωρίς αυτοδοκιμασία, θα πρέπει να αποδωθεί σε αγώνα εύρεσης «κυβερνητικών» εταίρων, όντας, όπως σημειώθηκε και παραπάνω σε θέση ισχύος. Ο κ. Σονάν είπε ότι ο κ. Σουτζούογλου δεν έχει λάβει ακόμα, ως την Παρασκευή, κάποια απόφαση, ωστόσο, το πιθανό μοντέλο συνασπισμού θα ήταν μια κυβέρνηση UBP-DP (Δημοκρατικό Κόμμα) του Φικρί Ατάόγλου. «Έτσι θα ελέγχουν 27 από τις 50 έδρες του κοινοβουλίου. Συμφωνούν ο ένας με τον άλλον σε όλα τα θέματα. Φυσικά, οι 27 έδρες δεν είναι μεγάλη πλειοψηφία και μπορεί ν’ αντιμετωπίσουν προβλήματα στην εξασφάλιση απαραίτητων για την έναρξη των κοινοβουλευτικών συνεδρίσεων» και γι’ αυτό δεν αποκλείεται εντελώς ένας τρικομματικός συνασπισμός, οποίος θα περιλάμβανε το Κόμμα του Λαού (HP) του Κουντρέτ Οζερόσι ή το Κόμμα Αναγέννησης (YDP) του Ερχάν Αρικλί.

Ενώπιον διλημμάτων ο Νικόλας

Στο ΔΗΚΟ έχουν προαποκλείσει τον Αβέρωφ από τον α' γύρο, όμως φαίνεται πως δύσκολα θα καταλήξουν σε υποψήφιο

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Η είδηση της παραίτησης του Βασίλη Πάλα από το κυβερνητικό σχήμα την περασμένη Πέμπτη σίγουρα δεν αποτέλεσε κεραυνό εν αιθρία στο κυβερνητικό στρατόπεδο. Εδώ και καιρό φημολογείτο πως ο παραιτηθείς πλέον υφυπουργός παρά τωΠρόεδρῳ οργάνωνε το επιτελείο του Νίκου Χριστοδουλίδη. Ο ίδιος, βεβαίως, ουδέποτε παραδέχτηκε κάτι τέτοιο, ωστόσο ο στενός περιγυρός του διαβεβαίωνε πως στο ενδεχόμενο που ο Νίκος Χριστοδουλίδης διεκδικάει, τότε σίγουρα θα είναι στο πλευρό του και γιατί όχι θα προσπαθούσε να πείσει και τη Δημοκρατική Παράταξη να κατευθυνθεί προς το μέρος του. Εξαιτίας αυτού, λοιπόν, το κλίμα είχε επιδεινωθεί πολύ το τελευταίο διάστημα, με την Πινδάρου να μην κρύβει τη δυσφορία της γι' αυτό και να ασκεί πιέσεις προς τον Πρόεδρο, με αποτέλεσμα ο κ. Πάλλας να ανακοινώσει τελικώς την παραίτησή του. Ήταν συνεπώς η κίνηση Πάλα μία στήριξη της Δημοκρατικής Παράταξης στην υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη ή μία προσωπική απόφαση; Σίγουρα το δεύτερο, αν λάβει κανείς υπόψη πως από τη στιγμή που ο Νίκος Χριστοδουλίδης δεν άνοιξε όλα του τα καρδιά, θα ήταν επιπόλαιο από πλευράς ενός κόμματος με γνήτη μάστιγα τον Μάριο Καρογιάν να ποντάρει όλες του τις μάρκες σ' ένα άλογο, καίγοντας τα όποια διαπραγματευτικά του καρτιά. Αυτές οι σκέψεις, του τι κρύβεται πίσω από την παραίτηση Πάλα, ενισχύθηκαν στον πέμπτο όροφο του ΔΗΚΟ την Πέμπτη που πέρασε, καθώς αντιλαμβάνονται στο ΔΗΚΟ, πως μία υποψηφιότητα που θα αγκαλιαστεί τόσο από τη ΔΗΠΑ όσο και από το ΔΗΚΟ ενδεχομένως να τους αποδυναμώσει σημαντικά. Αυτή η εξέλιξη ωστόσο κατέδειξε ακόμα μία δύσκολη επιλογή για τον Νικόλα Παπαδόπουλο, ο οποίος μπορεί να φαντάζει ο ρυθμιστής που έχει τον πρώτο λόγο στις συνεργασίες, αλλά η τελική απόφαση δεν θα ληφθεί αναίμακτα και χωρίς απώλειες.

Μία ακόμη θητεία εκτός εξουσίας λένε στο ΔΗΚΟ πως θα οδηγήσει το κόμμα σε περαιτέρω υποχώρηση και ακριβώς εδώ εδράζεται και η αναφορά του Νικόλα Παπαδόπουλου ότι το κόμμα θα βρίσκεται στην κυβέρνηση το 2023. Οι επιλογές ωστόσο είναι συγκεκριμένες με εμφανείς δυσκολίες:

1) Στήριξη Νίκου Χριστοδουλίδη, η οποία δεν θα έχει πίσω της άλλο μεγάλο κόμμα.

2) Στήριξη στον Αβέρωφ Νεοφύτου και σύμπλευση με τον ΔΗΣΥ.

3) Σύμπλευση με το ΑΚΕΛ και στήριξη της υποψηφιότητας Γιώργου Παμπορίδη.

4) Υποψηφιότητα Νικόλα Παπαδόπουλου.

Περίπτωση Χριστοδουλίδη

Μπορεί το ΔΗΚΟ να στηρίζει πράγματι τον Νίκο Χριστοδουλίδη ή αυτός αποτελεί εκβιαστικό χαρτί τόσο για τον ΔΗΣΥ όσο και για το ΑΚΕΛ; Ίσως να ισχύουν και τα δύο, όπως όλα δείχνουν. Στο Δημοκρατικό Κόμμα υπάρχει η θέση πως το κόμμα θα πρέπει να σκεφτεί σοβαρά το ενδεχόμενο να συμπαραταχθεί με τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Αυτή τη θέση στηρίζουν κυρίως δευτεροκλασάτα και τριτοκλασάτα στελέχη που εκτιμούν πως η υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη αποτελεί εχέγγυο νίκης χωρίς να δυσκολεύει το κόμμα.

1) Είναι ιδιαίτερα δημοφιλής, έχοντας πολλές πιθανότητες εκλογής.

2) Θα είναι απέναντι από την υποψηφιότητα Αβέρωφ.

3) Οι θέσεις τους στο Κυπριακό ταυτίζονται.

4) Τον βλέπει θετικά και η ΕΔΕΚ, με την οποία το ΔΗΚΟ θέλει να έχει κοινή πορεία το 2023.

Ήδη ο Νικόλας Παπαδόπουλος, σε συνάντηση που είχε με τον Στέφανο Στεφάνου, τον ρώτησε δύο φορές κατά πόσο μπορεί να δει θετικά το ενδεχόμενο Χριστοδουλίδη, λαμβάνοντας ένα πικρό όχι από τον γ.γ. του ΑΚΕΛ. Το κατά πόσο αυτό αποτελούσε έναν εύσχημο τρόπο από πλευράς Νικόλα, να στείλει το μήνυμα πως δεν είναι δεδομένος προς το ΑΚΕΛ, δεν αποκλείεται. Το σίγουρο είναι πως υπάρχει αυτή η τάση εντός ΔΗΚΟ. Πέραν όμως της επιφανειακής τάσης για στήριξη στο άλογο που φαίνεται να τερματίζει επί του παρόντος πρώτο, υπάρχουν και ζητήματα που δυσκολεύουν προσωπικά τον Νικόλα Παπαδόπουλο αλλά και το κόμμα ευρύτερα.

• Βάζει έναν συνομήλικο να διεκδικεί την ηγεσία του Ενδιάμεσου, χωρίς να αποκλείεται στη συνέχεια, όπως άλλωστε έκανε ο Γιώργος Λιλάκας να ιδρύσει κόμμα στον χώρο.

• Ο Νίκος Χριστοδουλίδης αποτελεί Πρόεδρο δεκαετίας, με αποτέλεσμα να περιορίζονται οι πιθανότητες Νικόλα να διεκδικήσει το 2028, αν ο Νίκος Χριστοδουλίδης εκλεγεί.

• Θα πρέπει να εξηγήσει για ποιο λόγο στηρίζει τον συνεχιστές του Νίκου Αναστασιάδη, με τον οποίο βρίσκεται σε ανοικτό πόλεμο όλο αυτό το διάστημα.

Μακρινό σενάριο Αβέρωφ

Αν λοιπόν το ΔΗΚΟ είναι έτοιμο να συνεργαστεί με τον Νίκο Χριστοδουλίδη για ποιο λόγο να μη στηρίξει απευθείας τον ΔΗΣΥ και τον Αβέρωφ Νεοφύτου; Ήδη ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ έχει τάξει γην και ύδωρ στον Νικόλα Παπαδόπουλο, ενώ δεν αποκλείεται να βοηθήσει το κόμμα στη δύσκολη οικονομική κατάσταση που βρίσκεται. Το ΔΗΚΟ θεωρούσε πως πριν από την υπο-

Στο ΔΗΚΟ βλέπουν θετικά την υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη, όμως ο Νικόλας Παπαδόπουλος αντιλαμβάνεται πως αν προχωρήσουν με αυτή την υποψηφιότητα, βάζει έναν Πρόεδρο δεκαετίας και ένα νέο πρόσωπο στον ενδιάμεσο χώρο στα πόδια του.

“

Ο Στέφανος Στεφάνου έχει ήδη διαμηνύσει στον Νικόλα Παπαδόπουλο πως το σενάριο στήριξης του από το ΑΚΕΛ είναι πολύ δύσκολο, λόγω της κακής του εικόνας στη βάση.

“

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος δέχτηκε τα παράπονα μίας μερίδας ΔΗΚΟϊκών όταν ακούστηκε να διαρρέεται από την Πινδάρου πως η συνεργασία με τον Αβέρωφ έχει ήδη κλειδωθεί.

Στο ΔΗΚΟ υπάρχει η θέση πως το κόμμα θα πρέπει να σκεφτεί σοβαρά το ενδεχόμενο να συμπαραταχθεί με τον Νίκο Χριστοδουλίδη.

Η υποψηφιότητα Γιώργου Παμπορίδη θεωρείται πως θα μπορέσει να πολεμήσει επαρκώς τις δύο δεξιές υποψηφιότητες.

Ο Νικόλας θέλει, αλλά φοβάται

Το κύριο βεβαίως ζήτημα, το οποίο φαίνεται να κρατά την ηγεσία του ΔΗΚΟ πίσω από μία τέτοια υποψηφιότητα, είναι το γεγονός ότι ο Νικόλας Παπαδόπουλος δεν έχει αποκλείσει ότι μπορεί να ήλθε η δική του η σειρά. Ήδη ο Στέφανος Στεφάνου τού έχει διαμηνύσει κατά την τελευταία τους επαφή πως δεν μπορεί να τον περάσει στη βάση. Έχει ήδη πραγματοποιηθεί δημοσκοπήση, που τον δείχνει χαμηλά στην ΑΚΕΛική βάση. Μάλιστα, στην αυθόρμητη ψήφο κανείς δεν φαίνεται να τον επέλεξε. Ο ίδιος έχει ήδη ξεκαθαρίσει πως δεν πρόκειται να προχωρήσει σ' ένα επικίνδυνο εγχείρημα αυτόνομης υποψηφιότητας, καθώς αντιλαμβάνεται πως μία ακόμη ήττα μπορεί να τον στείλει σπίτι του και το κόμμα στα εξ'ων συνετέθη. Το ερώτημα είναι αν ο ίδιος θα το πάρει μέχρι τέλους, ελπίζοντας πως μπροστά στις επιφυλάξεις, τις διαφωνίες και τις ενδεχόμενες συγκυρίες, μπορεί τελικά να προκύψει ως ο ιδανικός υποψήφιος που θα μπορέσει να οδηγηθεί στον β' γύρο και γιατί όχι να ενώσει σε ένα κοινό μέτωπο την αντιπολίτευση.

ψηφιότητα Αβέρωφ, θα μπορούσε να υπήρχε ένα παράθυρο ελπίδας για υποψηφιότητα Νικόλα, την οποία έκλεισε συνοπτικά ο Αβέρωφ Νεοφύτου με την πρόωρη υποψηφιότητά του. Ένα τέτοιο σενάριο θεωρείται ιδιαίτερα απομακρυσμένο, τουλάχιστον για την πρώτη Κυριακή. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος δεν έκρυψε τη δυσφορία του για το γεγονός ότι ο Αβέρωφ Νεοφύτου αφήνει να εννοηθεί πως τον έχει κλειδώσει, με τη βάση να αντιδρά έντονα σε κάτι τέτοιο. Ήδη στις πρώτες επαφές του κόμματος, όπως λένε ΔΗΚΟϊκά στελέχη, η βάση του κόμματος προειδοποιεί την ηγεσία πως μία τέτοια συνεργασία –ιδιαίτερα από τον πρώτο γύρο– δεν θα γίνει αποδεκτή. Δεν αποκλείουν, ωστόσο, αν υπάρξει ναυαγία με το ΑΚΕΛ, να συμπλεύσουν στον β' γύρο καθώς όπως λένε είναι μία νέα εκλογική μάχη. Στο ΔΗΚΟ εκτιμούν πως μία τέτοια συνεργασία εξ' αρχής, θα ήταν καταστροφική:

• Αναίρει όσα έλεγε το ΔΗΚΟ όλο αυτό το διάστημα περί αποστροφής της συνδιαλλαγής και δείχνει να ακολουθεί γύρω από το ότι μέχρι πέρυσι κατηγορούσε το κυβερνητικό κόμμα ως διεφθαρμένο.

• Θα δυσκολευτεί να πείσει τη βάση, η οποία έχει από τώρα δείξει τη δυσαρέσκεία της σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο.

• Τα δύο κόμματα έχουν σοβαρές διαφωνίες στο Κυπριακό, έστω και αν δεν αποκλείεται να τετραγωνίσουν τον κύκλο χάριν συνεργασίας.

Παμπορίδης και ΑΚΕΛ

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος αναγνωρίζει πως τα δύο πρώτα σενάρια επιπεριέχουν δυσκολίες και παγίδες για τη μετέπειτα επιβίωση του κόμματος. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο έχει ξεκαθαρίσει πως προτεραιότητα για το κόμμα είναι η συνεργασία με την αντιπολίτευση. Έχει ήδη δοθεί έμφαση στην εξεύρεση κοινής υποψηφιότητας με το ΑΚΕΛ, ωστόσο για το ΔΗΚΟ σημαντική είναι και η σύμπλευση ΕΔΕΚ, καθώς κάτι τέτοιο θα μετριάσει τις αντιδράσεις της πιο σκληρής γραμμής στο Κυπριακό και θα αποφύγει διαρροές

προς τον Γιώργο Κολοकाσιδῆ. Στη συνάντηση που είχε ο Νικόλας Παπαδόπουλος με τον Στέφανο Στεφάνου ξεκαθάρισαν πως δεν πρόκειται να βάλουν στο τραπέζι δικά τους στελέχη. Με αυτόν τον τρόπο έκλεισε η όποια συζήτηση και για την αναπληρώτρια πρόεδρο του ΔΗΚΟ Χριστιάνα Ερωτοκρίτου αλλά και για την Ειρήνη Χαραλαμπίδου. Το πρόσωπο που συζητείται μεταξύ των δύο είναι αυτό του Γιώργου Παμπορίδη. Αυτή η υποψηφιότητα θεωρείται πως θα μπορέσει να πολεμήσει επαρκώς τις δύο δεξιές υποψηφιότητες.

• Έχει το αφήγημα της λαϊκής κατάκτησης του ΓεΣΥ που βοηθάει το ΑΚΕΛ.

• Έχει στρατηγικό πλάνο στην οικονομία που ταυτίζεται εν πολλοίς με το ΔΗΚΟ και τον Νικόλα Παπαδόπουλο.

• Έχει ανοικτό μέτωπο με τον ΔΗΣΥ και την κυβέρνηση για ζητήματα διαφθοράς, που αποτελεί το σημαντικότερο ζήτημα για τα δύο μεγάλα κόμματα.

• Θα είναι Πρόεδρος πενταετίας, όπως υπογραμμίζεται, ανοίγοντας έτσι τις όποιες φιλοδοξίες έχουν μετά Νικόλας ή Στέφανος.

Πέραν των θετικών στοιχείων, στο ΔΗΚΟ επικρατεί μία σχετική επιφύλαξη. Δεν είναι μόνο τα «πρίγκιπας του σκότους» που είχαν ενοχλήσει τη ΔΗΚΟϊκή βάση –με τον Νικόλα Παπαδόπουλο φέρεται να τα έχουν βρει, αλλά και το ζήτημα της παρουσίας του στο υπουργικό σχήμα. Όπως σημειώνουν ως επικείμενα κάποιοι, αν είναι να πάμε με πρώην υπουργό του Αναστασιάδη, γιατί να μην πάμε με τον Νίκο Χριστοδουλίδη, ο οποίος κερδίζει ούτως ή άλλως; Πέραν τούτου, στο ΔΗΚΟ αντιλαμβάνονται πως μία υποψηφιότητα Παμπορίδη αποτελεί κόκκινο πανί για την ΕΔΕΚ του Μαρίνου Σιζόπουλου. Είναι, όπως υποστηρίζουν κύκλοι, και το θερμόαιμο του χαρακτήρα του που μπορεί να δημιουργήσει δυσάρεστες εκπλήξεις κατά τον προεκλογικό, έστω κι αν όσοι τον ξέρουν έχουν ήδη διαμηνύσει πως ο λόγος τον αποτελεί συμβόλαιο.

45

ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής φαρμακευτικής αγωγής σε όλους τους ανθρώπους του πλανήτη, με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη

ΠΣ

MEDOCHEMIE

Κυριακή
6/2

ΤΟΜΟΣ Α΄

ΚΟΛΟΚΥΘΑ, ΛΑΧΑΝΟ,
ΣΕΛΙΝΟΡΙΖΑ, ΜΠΡΟΚΟΛΟ

Λαχανικά
του χειμώνα

ΜΥΣΤΙΚΑ-ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ-ΜΑΓΕΙΡΕΜΑΤΑ

Τα σιωπηρά τραύματα της πανδημίας

Η μετά covid εποχή θα μας βρει σε μια νέα περίεργη κανονικότητα μ’ έξαρση κοινωνικών και οικογενειακών προβλημάτων

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Την ώρα που ο πλανήτης προετοιμάζεται να αφήσει πίσω του την πρωτόγνωρη υγειονομική δοκιμασία, αναφύονται ζητήματα εξίσου σημαντικά με τα υγειονομικά, που θα υφίστανται και όταν η πανδημία θα αποτελεί παρελθόν και ο COVID-19 θα παραμένει στην ζωή των πολιτών ως μια εποχική ενδημία, όπως λέγεται. Με μεγαλύτερη ένταση το τελευταίο διάστημα η επιστημονική κοινότητα κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για σοβαρές βραχυπρόθεσμες, αλλά και μακροπρόθεσμες κοινωνικές και ψυχικές επιπτώσεις ένεκα των διетών περιοριστικών μέτρων που επιβλήθηκαν. Ανεξαρτήτως του χρονικού προσδιορισμού επιστροφής στην κανονικότητα, θεωρείται βέβαιο πως οι επόμενες προκλήσεις που θα κληθούν να κερδίσουν οι χώρες, είναι οι ανησυχτικές εκτιμήσεις επιστημόνων για τους κινδύνους των συνεπειών της πανδημίας στον σύγχρονο τρόπο ζωής. Επιπτώσεις στην περίπτωση των οποίων –εν αντιθέσει με την υγειονομική κρίση, όπου υπάρχει ένας οδικός χάρτης εξόδου– δεν μπορεί να προβλεφθεί το εύρος και το κυριότερο, η χρονική τους διάρκεια. Ήδη στην επιστημονική κοινότητα γίνεται λόγος για «μια χαμένη γενιά», η οποία βίωσε συνθήκες εγκλεισμού, μοναχικότητας, ατομικισμού και αβεβαιότητας. Το πλέον ανησυχητικό απ’ όλα είναι οι απόψεις που εκφράζονται για την επιστροφή στην κανονικότητα, δηλαδή στο γνώριμο τρόπο ζωής από την εποχή πριν από την εμφάνιση του ιού. Μια πρώτη εικόνα για την επόμενη μέρα δίνουν οι εκτιμήσεις ειδικών, όπως του καθηγητή του Πανεπιστημίου Λευκωσίας και μέλους της Συμβουλευτικής Επιστημονικής Επιτροπής, Κωνσταντίνου Φελλά. «Δεν θα επανέλθουμε στην παλιά κανονικότητα, αυτή που γνωρίζαμε. Θα προκύψει μία νέα».

Τα πρώτα στοιχεία

Στην Κύπρο το ζήτημα αντιμετώπισης των κοινωνικών και κυρίως ψυχικών συνεπειών της πανδημίας βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο, με τους ειδικούς να επισημαίνουν την ανάγκη προετοιμασίας για την αντιμετώπιση πιθανών παραπληθυσίων προβλημάτων. Μια πρώτη εικόνα για το τι ενδεχομένως θα κληθεί να αντιμετωπίσει η Κύπρος, δίνουν εισηγήσεις ειδικών σε θέματα ψυχικής υγείας, οι οποίοι έχουν χρησιμοποιήσει δεδομένα κυρίως από το πρώτο κύμα της πανδημίας. Στο γενικό περίγραμμα των ζητημάτων που θα κληθούν ν’ αντιμετωπίσουν οι σύγχρονοι κοινωνίες, ανάμεσά τους και η Κύπρος, περιλαμβάνονται

νονται η αύξηση του υποκειμενικού στρες, των συμπτωμάτων άγχους και άλλων αρνητικών συναισθημάτων. Πιο συγκεκριμένα οι ειδικοί εντοπίζουν ψυχολογικές συνέπειες όπως κατάθλιψη και μετατραυματικό στρες σε άτομα που επιβίωσαν σοβαρής νόσησης από COVID-19, σε άτομα που διασωληνώθηκαν, στις οικογένειές τους και στις οικογένειες θανόντων από COVID-19. Από το παζλ δεν απουσιάζουν τρομακτικές προβλέψεις για το τι θα αφήσει πίσω ο εγκλεισμός ως μέτρο καταπολέμησης της πανδημίας.

Ευάλωτες ομάδες

Παρά τις γενικές επισημάνσεις για τη σχετική ανθεκτικότητα που επέδειξε ο γενικός πληθυσμός στο στρες από την πανδημία και τα μέτρα περιορισμού της, οι ειδικοί προβαίνουν σε ένα πρώτο προσδιορισμό των ομάδων υψηλού κινδύνου, στις οποίες θα πρέπει να επιδειχθεί ιδιαίτερη προσοχή. Στις ευάλωτες ομάδες οι ειδικοί εντάσσουν τους ηλικιωμένους (ειδικά όσους ζουν απομακρυνμένοι από την οικογένειά τους), τα μοναχικά άτομα, το ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό πρώτης γραμμής και άλλους εργαζόμενους που ήρθαν αντιμέτωποι με σημαντική έκθεση στον ιό. Ευάλωτες στην παρουσίαση σοβαρότερων ψυχολογικών επιπτώσεων είναι επίσης οι ομάδες του πληθυσμού που παρουσίαζαν ευπάθεια και πριν από την πανδημία, όπως τα άτομα με υφιστάμενη ψυχοπαθολογία, ή με χαρακτηριστικά, ή άλλους επιβαρυντικούς παράγοντες που σχετίζονται με την ψυχοπαθολογία (άτομα με φτωχές δεξιότητες διαχείρισης του στρες).

Κοινωνικές επιπτώσεις

Ο καθηγητής Κωνσταντίνος Φελλάς προσδιορίζει τις κοινωνικές συνέπειες της πανδημίας σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Σε ατομικό επίπεδο η κύρια συνέπεια θα είναι η διατήρηση των συναισθημάτων που προκλήθηκαν μέσα στην πανδημία, όπως ο θυμός, η απόγνωση, η αβεβαιότητα, ο φόβος, η μοναξιά και το αίσθημα κοινωνικού αποκλεισμού που ενδεχομένως με τη σειρά τους να επιφέρουν στο άτομο κοινωνική αποξένωση. Η απουσία ισχυρών αμυντικών μηχανισμών σε ατομικό επίπεδο κατά τον καθηγητή έχει οδηγήσει στην εμφάνιση θεωριών συνωμοσίας. Ο φόβος που θα παραμείνει και μετά το τέλος της πανδημίας ενδέχεται να προκαλέσει κοινωνική αποστασιοποίηση του ατόμου. Η αύξηση των κρουσμάτων ενδοοικογενειακής βίας είναι ένα ζήτημα που προκαλεί φόβους και για μετά το τέλος της πανδημίας.

Σε τραυματικές επιπτώσεις στην ψυχική υγεία των πολιτών παραπέμπουν οι πρώτες εκτιμήσεις ειδικών, ακόμα και όταν τερματισθεί η υγειονομική κρίση.

Η νέα γενιά, η τρίτη ηλικία και το ανολοκλήρωτο πένθος

Ο εγκλεισμός της νέας γενιάς, κυρίως κατά την πρώτη περίοδο της πανδημίας, εκτιμάται πως θα είναι ιδιαίτερα επώδυνος με τις επιπτώσεις να εκδηλώνονται σε βάθος χρόνου. Η έξαρση της νεανικής παραβατικότητας είναι μια εξέλιξη ορατή, κατά τους επιστήμονες, με κάποιους εξ αυτών να κάνουν λόγο ακόμα και για μια χαμένη γενιά από την πανδημία. Κατά τον κ. Φελλά η πανδημία έχει αλλάξει την οικογενειακή ζωή και, ως δυνητικά τραυματική, αναμένεται να επηρεάσει και την ψυχική υγεία παιδιών και εφήβων, ιδιαίτερα των πλέον ευάλωτων εξ αυτών. Πρόσφατες συστηματικές ανασκοπήσεις μελετών δείχνουν αυξημένες πιθανότητες κατάθλιψης και κυρίως άγχους στους εφήβους, στη διάρκεια και μετά την απομόνωση, με περισσότερο επιβαρυνμένα τα κορίτσια και τους μαθητές Λυκείου, καθώς και τις ευάλωτες ομάδες νέων (μεταξύ άλλων, τα παιδιά με ανασφάλεια, καθώς κι αυτά με υπερβολική ενημέρωση για τον κορωνοϊό). Πρόσθετοι παράγοντες που επιδρούν αρνητικά στην ψυχική υγεία των ανηλίκων, είναι το χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο της οικογένειας, η απώλεια εργασίας των γονέων, η ανησυχία για μέλος της οικογένειας που νόσησε, καθώς και η σωματική και ψυχική υγεία

Κατά τον καθηγητή Κωνσταντίνο Φελλά η πανδημία έχει αλλάξει την οικογενειακή ζωή και αναμένεται να επηρεάσει και την ψυχική υγεία παιδιών και εφήβων.

των γονέων. Από τα πλέον σοβαρά ζητήματα που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι κοινωνίες κατά τον κ. Φελλά, είναι τα αισθήματα μοναχικότητας που προκάλεσε η πανδημία σε όσους έχουν νοσήσει σοβαρά ή είχαν διασωληνωθεί, όπως επίσης και σε συγγενείς και φιλική πρόσωπα που βίωσαν την αγωνία για το δικό τους άνθρωπο, αλλά και σε όσους βιώνουν ένα ανολοκλήρωτο πένθος, όπως λέει χαρακτηριστικά, για την απώλεια των αγαπημένων τους, οι οποίοι έφυγαν ασυντρόφευτοι. Όπως επισημαίνει ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας για κάθε νεκρό, όπως εκτιμάται, τουλάχιστον δέκα άνθρωποι μένουν πίσω να θρηνούν. Στην Κύπρο από την ημέρα έναρξης της πανδημίας οι άνθρωπινες απώλειες ανέρχονται στις 724. «Η απλή μετάφραση των αριθμών, μας δίνει

τουλάχιστον 7000 άλλους ανθρώπους να έχουν μείνει πίσω και να ζουν το ανολοκλήρωτο πένθος που αφήνει πίσω της η πανδημία και οι περιορισμοί», τονίζει ο κ. Φελλάς. Αυτές οι επιπτώσεις του «σιωπρού» θρήνου, δε θα φύγουν εύκολα, συμπληρώνει, τονίζοντας την ανάγκη για στήριξη τόσο αυτών που νοσούν, όσο και εκείνων που χάνουν κάποιο δικό τους άνθρωπο, ο οποίος συνήθως πεθαίνει μοναχικός και ασυντρόφευτος καθώς οι δικοί του δεν είχαν την ευκαιρία να πουν το «ιαματικό αντίο». Στις εισηγήσεις των ειδικών προς την κυβέρνηση, ιδιαίτερη προσοχή δίδεται στην αντιμετώπιση ίσως της πιο ευάλωτης κατηγορίας του πληθυσμού που είναι τα ηλικιωμένα άτομα. Από τη μια, όπως επισημαίνει ο κ. Φελλάς, κινδύνευσαν περισσότερο από όλους από αυτόν καθαυτό τον κορωνοϊό και από την άλλη αποτελούν την πιο ευάλωτη κατηγορία σε θέματα ψυχολογίας, όπως προκύπτει από τις επιστημονικές έρευνες. Επιβαρυντικός παράγοντας κατά τον καθηγητή είναι η απομόνωση ενός μεγάλου αριθμού ηλικιωμένων στα σπίτια τους. Απομόνωση που ενδεχομένως να μην τερματιστεί με το τέλος της πανδημίας και υπό τα αισθήματα φόβου που θα παραμείνουν και στη νέα κανονικότητα.

Παγκύπρια έρευνα για τις επιπτώσεις

Στο πρακτικό κομμάτι αντιμετώπισης των κοινωνικών και ψυχικών επιπτώσεων στη μετά πανδημία εποχή, δεν φαίνεται να έχουν γίνει πολλά σε επίπεδο πολιτικών αποφάσεων. Ενώπιον της κυβέρνησης βρίσκεται πακέτο εισηγήσεων που ετοιμάστηκε μετά την πρώτη περίοδο της πανδημίας από Ειδική Επιτροπή και αφορά τη στήριξη της κοινότητας και τη διαφύλαξη της ψυχικής της υγείας από τα προβλήματα που προκάλεσε η πανδημία. Μια πρώτη ολοκληρωμένη εικόνα για το αποτύπωμα της πανδημίας στη νέα γενιά θα δώσει παγκύπρια έρευνα που ξεκινά την ερχόμενη Δευτέρα. Μαθητές δημοτικών, γυμνασίων και λυκείων καλούνται να απαντήσουν σε ερωτηματολόγιο που έχει ετοιμασθεί. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα αξιολογηθούν προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα που θα βοηθήσουν στην άμβλυνση των κοινωνικών προβλημάτων.

Οι περιορισμοί φεύγουν στην Ευρώπη, αλλά ο ιός μένει

Δύο χρόνια από την εμφάνιση του ιού COVID-19 και τη νέα κανονικότητα που επέβαλε, πληθαίνουν οι επιστημονικές φωνές πως η πανδημία ολοκληρώνει τον κύκλο της και πως το ταξίδι επιστροφής στην προ κορωνοϊού εποχή έχει ξεκινήσει. Εν αντιθέσει με την πρακτική που ακολουθήθηκε στο παρελθόν, όπου ο COVID-19 βρισκόταν σε φάση έξαρσης, αρκετές χώρες τώρα φαίνεται να προχωρούν σε αποκλιμάκωση των περιοριστικών μέτρων παρά την επέλαση της μετάλλαξης «Όμικρον». Η πιο χαρακτηριστική περίπτωση που σκορπά το ελπιδοφόρο μήνυμα ότι ο πλανήτης ετοιμάζεται να γυρίσει σελίδα, είναι η Δανία, η οποία παρά το ρεκόρ κρουσμάτων και νοσηλείων, από την 1η Φεβρουαρίου προχωρά σε άρση όλων των περιορισμών στο εσωτερικό της χώρας. Και δεν είναι η μοναδική. Άλλες ευρωπαϊκές χώρες μπορεί να μην προχωρούν σε toλμήρα βήματα όπως η Δανία, πλην όμως κινούνται στη λογική της αποκλιμάκωσης με σταδιακή άρση των περιορισμών στην καθημερινότητα των πολιτών.

Η νέα πρακτική διαχείρισης της πανδημίας δείχνει αυτό το οποίο υποστηρίζεται από επιστήμονες, πως ο πλανήτης δεν είναι μακριά από τη στιγμή που η πανδημία θα εξελιχθεί σε ενδημία.

Μία πρώτη λογική εξήγηση για τα βήματα που έχουν αρχίσει να γίνονται, δίνουν επιστημονικές μέλτες οι οποίες απερίφραστα δείχνουν πως το τέλος της πανδημίας του COVID-19 πλησιάζει. Πάντα σε επιστημονικό επίπεδο παρατηρείται μια στροφή στη λογική διαχείρισης της κανονικότητας που έχει επιβάλει ο COVID-19. Η επιστημονική κοινότητα φαίνεται πως αφήνει πίσω της τα σκληρά περιοριστικά μέτρα ως ένα όπλο αναχαίτισης της διασποράς του ιού, προετοιμάζοντας τις κοινωνίες για μια νέα κανονικότητα υπό το πρίσμα «πως όλοι θα μάθουμε να ζούμε με τον COVID-19». Οι επιστήμονες λαμβάνουν υπόψη τους ότι η επέλαση του σφοδρού κύματος της μετάλλαξης «Όμικρον» δεν μπορεί να ανακοπεί με τα παραδοσιακά μέτρα που αποφασίσθηκαν και εφαρμόσθηκαν την περίοδο πριν

Ορόσημο στην καταπολέμηση της πανδημίας θα είναι ο ερχόμενος Μάρτιος. Μέχρι τότε ένα μεγάλο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού θα έχει μολυνθεί.

Με συγκρατημένη αισιοδοξία η Κύπρος

Πέρα από το βασικό κορμό του σκεπτικού για την εξέλιξη της πανδημίας σε διεθνές επίπεδο, στην Κύπρο η επιστημονική κοινότητα, επί του παρόντος, φαίνεται να παρακολουθεί με προσοχή την πρακτική άλλων χωρών. Χρονικός ορίζοντας αποκλιμάκωσης του πλαισίου περιορισμών επί του παρόντος δεν υπάρχει, υπό τον φόβο πρόκλησης αισθημάτων χαλάρωσης κυρίως στο εμβολιαστικό πρόγραμμα. Η ολοκλήρωση του εμβολιαστικού προγράμματος στην Κύπρο ήταν και παραμένει η προοπτική που μπορεί να οδηγήσει σε άμβλυνση των συνεπειών του COVID-19 σε πρώτη φάση και τερματισμού της πανδημίας σε δεύτερη. Πέρα από το βασικό εμβολιαστικό σχήμα, οι επιστήμονες προτρέπουν ανεπιφύλακτα τους πολίτες να ολοκληρώσουν και την αναμνηστική δόση, η οποία όπως έχουν δείξει τα δεδομένα, εμποδίζει σημαντικά περιστατικά μόλυνσης να εξελιχθούν σε σοβαρές νοσηλείες.

από την εμφάνιση των εμβολίων και των αντιϊκών φαρμάκων. Εν προκειμένω οι εκτιμήσεις είναι ενδεικτικές. Πάνω από το 50% του παγκόσμιου πληθυσμού θα έχει μολυνθεί από εμφάνισης της «Όμικρον» τον περασμένο Νοέμβριο μέχρι και τον ερχόμενο Μάρτιο.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις που γίνονται στις ΗΠΑ αλλά και στην Ευρώπη, υπάρχουν τρεις παράγοντες που επιτρέπουν στους επιστή-

μονες να διατείνονται ότι «ο COVID-19 θα γίνει άλλη μια ασθένεια που θα πρέπει να διαχειρίζονται τα συστήματα υγείας και οι κοινωνίες στο μέλλον». Πρώτον οι ασυμπτωματικές λοιμώξεις, δεύτερον το ποσοστό βαριών περιστατικών, τρίτον τα όπλα καταπολέμησης του ιού (εμβόλια, φαρμακευτικά σκευάσματα). Και οι τρεις παράγοντες είναι στενά αλληλένδετοι με την επιδημιολογική συμπεριφορά της «Όμικρον» καθώς και το αποτύπωμά στις βαριές νοσηλείες. Τα στοιχεία των μελετών επιβεβαιώνουν την παρατήρηση που έγινε από τα πρώτα στάδια εμφάνισης του νέου στελέχους, ότι δηλαδή η «Όμικρον» εμφανίζει μεγάλο βαθμό ασυμπτωματικότητας. Προτού η νέα μετάλλαξη εμφανιστεί, τα ποσοστά των ασυμπτωματικών λοιμώξεων κυμαίνονταν στο 40% των νέων κρουσμάτων. Τρεις μήνες με την «Όμικρον» τα αντίστοιχα ποσοστά κυμαίνονται από 80% έως 90%. Η ίδια τάση καταγράφεται και για τα βαριά περιστατικά που χρήζουν νοσοκομειακής περίθαλψης. Οι επιπτώσεις διασωλήνωσης ή κατάληξης έχουν

μειωθεί επίσης κατά 80% έως 90% σε σχέση με περιστατικά προηγούμενων μεταλλάξεων.

Εμβολιασμός

Παρά τη μειωμένη βαρύτητα της «Όμικρον», αυτό το οποίο παρατηρεί με ιδιαίτερη προσοχή οι επιστήμονες και που εν πολλοίς συντρέπει τα περιοριστικά μέτρα είναι η επιθετική διασπορά του νέου στελέχους. Σύμφωνα με στοιχεία μελετών μέχρι και τις 17 Ιανουαρίου 2022, το κύμα της «Όμικρον» εμφανίζει κορύφωση σε 25 χώρες, ενώ η κορύφωση τοποθετείται μέχρι και το δεύτερο επταήμερο του επόμενου μήνα. Στο πνεύμα αυτό οι επιστήμονες αποφαίνονται και οι χώρες υιοθετούν πως η ολοκλήρωση του εμβολιαστικού προγράμματος, καθώς και οι αναμνηστικές δόσεις συνεχίζουν να έχουν ουσιαστική σημασία στις προσπάθειες καταπολέμησης της πανδημίας. Επίσης, οι επιστήμονες συστήνουν ιδιαίτερη προσοχή στην καθολική χρήση της μάσκας ως ένα μέτρο ανακοπής της διασποράς.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΟΜΑΡΑΣ

Η κοινωνιολογική προέκταση των βιασμών

Οι νητικοπλαστικές διελκυστίνδες, η περίπτωση Μεταξά, το victim blaming και η ορολογία του εγκλήματος στην Κύπρο

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Όταν προ εβδομάδων, με αφορμή την καταγγελία της 24χρονης, από την Ελλάδα, Γεωργίας Μπίκα, για βιασμό της σε σουίτα ξενοδοχείου στη Θεσσαλονίκη την Πρωτοχρονιά, η κ. Ανδρούλα Βασιλείου, πρώην Επίτροπος στην Ε.Ε. και πρώην πρώτη κυρία της Κυπριακής Δημοκρατίας, ανάρτησε στο Twitter ένα σχόλιο στο οποίο έθετε το ερώτημα «και τι γύρευε η νεαρή σε σουίτα ξενοδοχείου;», το δημοφιλές Μέσο Κοινωνικής Δικτύωσης πήρε φωτιά... Οι αντιδράσεις ήταν έντονες και εύλογες ως προς το άστοχο και ατυχές ερώτημα σε Ελλάδα και Κύπρο, φτάνοντας μέχρι την ολική αποδόμηση της κ. Βασιλείου –η οποία προσπάθησε, ανεπιτυχώς, να ανασκευάσει έναντι ενός απλού mea culpa.

Ωστόσο, πέραν των αντιδράσεων στα ΜΚΔ και του δημόσιου διάλογου περίξ του victim blaming στη Κύπρο (λόγω και ενός κειμένου στην εφημερίδα «Πολίτης», που αναπαρήγαγε πολλά έμφυλα στερεότυπα, που προέκυψε στη συνέχεια) η σοβαρή υπό διερεύνηση καταγγελία βιασμού της κ. Μπίκα, που φτάνει μέχρι τη φερόμενη ύπαρξη διεθνούς κυκλώματος μαστροπείας με προεκτάσεις –σύμφωνα με όσα καταγγέλλθηκαν και ακούστηκαν– που φτάνουν, πιθανόν, έως την Κύπρο επανέφερε με άλλη σοβαρή συζήτηση στο προσκήνιο: τον βιασμό, αλλά και πέραν τούτου, την ευρύτερη διάσταση του εγκληματικού μισογυνισμού, των ανδροπρεπών προτύπων και των έμφυλων ταυτοτήτων –ζητήματα για τα οποία στην Κύπρο και στην Ελλάδα, ιδίως υπό το βάρος της αυξανόμενης βίας κατά των γυναικών των τελευταίων χρόνων, λαμβάνει χώρα μια τεράστια δημόσια συζήτηση.

Ως προς την τελευταία, ωστόσο, δεν αρκεί μόνο ένα νητικοπλαστικό debate –εντός κι εκτός της ρένας των social media– σε σχέση με το ποιος έχει δίκιο. Αλλά και μια ευρύτερη κοινωνιολογική και γυνεσιακή προσέγγιση προκειμένου να γίνουν κατανοητοί κρίσιμοι όροι όπως ο βιασμός. Έτσι ώστε και ατυχή σχόλια όπως της κ. Βασιλείου

να αποφεύγονται και τα υπό εξέταση σοβαρά ζητήματα να μην παραδίδονται στον όχλο αλλά και κείμενα –γεμάτα στερεότυπα– να μην αναπαράγονται.

Από τον Παπαχρόνη...

Από την ιστορία του Κυριάκου Παπαχρόνη, που συγκλόνισε τα δικαστικά και δημοσιογραφικά χρονικά στην Ελλάδα των αρχών του '80, μέχρι την πρόσφατη υπόθεση του κατά συρροή δολοφόνου «Ορέστην», που σόκαρε την Κύπρο, μεσολάβησαν τριάντα χρόνια. Ωστόσο, τα στοιχεία που παρέμειναν αναλλοίωτα, παρά την πρόοδο της συζήτησης ή των σχετικών πλαισίων σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα, το φύλο, τις νομικές πιυχές ή παραλείψεις και τη δημοσιογραφική κάλυψη της υπόθεσης, εδράζονται στις ψυχολογικές και αναπτυξιακές προσλαμβάνουσες

«Ένας βιαστής εκφράζει την ανδρική του υπεροχή, την ακραία ρώμη του, πάνω σε ένα αξιακό σύστημα στο οποίο έχει γαλουχηθεί».

σες των εν λόγω δραστών και στο αποτέλεσμα των πράξεών τους: το προφίλ, η ψυχοπαθολογία (π.χ. ο ναρκισσισμός) σε πρώτο επίπεδο και η προεγκληματική κατάσταση σε δεύτερο, στο οποίο βρίσκεται και το κλειδί της κατανόησης μιας ειδικού πρξής όπως ο βιασμός και η γυναικοκτονία: Το πέρασμα από τη μία πράξη στην άλλη διαφοροποιείται, συνεπώς, μόνον ως προς την ένταση και όχι ως προς τη μορφή ή το είδος της προεγκληματικής κατάστασης. Άρα ένας βιαστής εκφράζει την ανδρική του υπεροχή, την ακραία ρώμη του, πάνω σ' ένα αξιακό σύστημα στο οποίο έχει γαλουχηθεί.

Αυτό έκανε ο Παπαχρόνης, αυτό έκανε ο «Ορέστης», αυτό έκαναν κάποιοι 100 χρόνια πριν από αυτούς και, πολύ πιθανόν, αυτό να κάνουν οι εν δυνάμει βιαστές του μέλλοντος. Στην περίπτωση του «Ορέστην»

Η καταγγελία, στην Ελλάδα, της Γεωργίας Μπίκα για βιασμό επαναφέρει τη δημόσια συζήτηση και στην Κύπρο για τις έμφυλες ταυτότητες και τα εγκλήματα μισογυνισμού.

προέκυψαν επίσης αρκετά εύλογα ερωτήματα: Ως προς τον κατά συρροή βιασμό πέραν των ανθρωποκτονιών των γυναικών, σε σχέση με την εθνικότητα των προηγούμενων (αλλοδαπές γυναίκες που εργάζονταν ως οικιακές βοηθοί), την υπερβολική εστίαση στην ψυχολογική κατάσταση του δράστη έναντι του μισογυνικού χαρακτήρα της τέλεσης των εγκλημάτων του και, φυσικά, ως προς την αξιοπιστία της Αστυνομίας Κύπρου που δεν προέβη στην αποτελεσματική διερεύνηση της καταγγελίας για εξαφανισθείσες γυναίκες (που τελικά κατέληξαν θύματα του δράστη) ακριβώς λόγω της εθνικής τους καταγωγής.

Προσθέτοντας στη μεγάλη εικόνα της μισογυνιστικής εγκληματικότητας και διαστάσεις ρατσισμού. Η υπόθεση «Ορέστην» οφείλει να προσεγγιστεί ως ιδιαίτερη πε-

ριπτωσηολογία στην Κύπρο τόσο από τις σπουδές φύλου όσο και από την εγκληματολογία. Γιατί εδώ ακριβώς κρίνεται και η ουσία του victim laming, πέραν των hashtags και της «μάχης του πληκτρολογίου». Με το σωστό ερώτημα που πρέπει να τίθεται για κάθε θύμα βιασμού να μην αφορά στο θύμα (π.χ. τι φορούσε, αν προκάλεσε ή τι γύρευε στο τάδε ή δείνα μέρος) αλλά στον τρόπο που κοινωνικοποιήθηκε ή εκπαιδεύτηκε ο δράστης προκειμένου να προβεί σε αυτού του είδους την πράξη.

Ορίζοντας τον βιασμό

Ο βιασμός είναι ένα πολύ σοβαρό αδίκημα που ήδη από τις δεκαετίες του '20 και του '30 απασχόλησε έντονα τόσο τη νομική επιστήμη όσο και την εγκληματολογία στις προηγμένες χώρες του δυτικού κόσμου. Ωστόσο, πέραν των τεχνικών όρων

(π.χ. αναφορικά με την περιγραφή της παράνομης συνουσίας) και το πώς η κοινωνιολογία του Δικαίου και η εξέλιξη της νομικής επιστήμης τον αποτύπωσε από τις αρχές του 20ού αιώνα μέχρι σήμερα (στην Κύπρο, Ο περί Ποινικού Κώδικα Νόμος [ΚΕΦ.154], 150 [I]/2020)) προκειμένου να λειτουργεί η δικαιοσύνη, υπάρχει και μια διάσταση που πηγαινει πέραν της νομοτεχνικής διατύπωσης προκειμένου ο όρος να καταστεί πλήρως αντιληπτός ως πράξη κι ως φαινόμενο: Είναι ο βιασμός «ως συνειδητή διαδικασία εκφοβισμού με την οποία όλοι οι άνδρες κρατούν όλες τις γυναίκες σε κατάσταση φόβου», μια άποψη που προέκυψε από το έργο και την δράση της φεμινίστριας Susan Brownmiller, μέσα από το κλασικό της βιβλίο «Against Our Will: Men, Women and Rape» του 1975.

Μπορεί έκτοτε η συζήτηση να προχώρησε πολύ και, επί της αντίληψης της Brownmiller, η κοινωνιολογική συζήτηση για τον βιασμό, τον ορισμό του ή το debate για την ύπαρξη σχετιζόμενης κουλτούρας περίξ του να έδωσε πολλές σύγχρονες ιδεολογικές κι ακαδημαϊκές ζυμώσεις, ωστόσο, επί της ουσίας, ο ορισμός εξακολουθεί να εμπεριέχει μια διαχρονικότητα. Ακριβώς γιατί εξακολουθούμε να ζούμε, στις κοινωνίες μας, σε καταστάσεις έμφυλης ανισορροπίας και γιατί στην περίοδο που διανύουμε οι καταγγελίες για σεξουαλικές κακοποιήσεις, οι αποκλίσεις σε σχέση με αυτές και οι αυξανόμενες γυναικοκτονίες επανέρχονται δυναμικά κι απασχολούν έντονα την κοινή γνώμη. Υπό αυτό το βάρος, το γεγονός πως η κ. Μπίκα καταγγείλε τον βιασμό της επώνυμα,

Η υπόθεση «Ορέστην» οφείλει να προσεγγιστεί ως ιδιαίτερη περίπτωσηολογία στην Κύπρο τόσο από τις σπουδές φύλου όσο και από την εγκληματολογία.

ανοικτά, χωρίς «πιξελισμένες» φωτογραφίες στον Τύπο ή αλλοιμένη φωνή στα βίντεο αποκατέι ξεχωριστή σημασία και είναι κάτι ενθαρρυντικό. Γιατί σπάει την κατάσταση σιωπής που συνήθως ακολουθεί τον εκφοβισμό.

Όπως ξεχωριστή σημασία οφείλει να δίνεται και στον τρόπο κάλυψης τέτοιων ζητημάτων, ιδίως σε δημοσιογραφικό επίπεδο, στο οποίο αναζητείται, έναντι όλων, σοβαρότητα γιατί όπως κατέδειξε και η περίπτωση Παπαχρόνη –η δική του οποίου είχε πρωτοφανή κάλυψη– σκοπός μιας αμερόληπτης και επαγγελματικής κάλυψης π.χ. μιας υπόθεσης βιασμού είναι η περιγραφή των συτηγρών σημείων και όχι η αναπαραγωγή ενός ψυχοκεντρικού δημοσιογραφικού λόγου που θα αναδείξει τους δράστες ως «σταρ» και θα εξυμνήσει τον εγκληματία σε «δημοσιότητα».

Η συζήτηση για τη Δικαιοσύνη

Πέρα από τις διαστάσεις του φύλου η άλλη μεγάλη διάσταση στις πολύ σοβαρές υποθέσεις βιασμών και γυναικοκτονιών –όπως διαφαίνεται και στην υπό εξέταση καταγγελία στην Ελλάδα και την αντανάκλασή της στην Κύπρο– είναι η αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης. Από το επίπεδο της αστυνομικής έρευνας μέχρι το τι θα αποφανθεί το εκάστοτε δικαστήριο. Είναι προφανές ότι σε αυτό το επίπεδο –όπως διαφάνηκε στην περίπτωση του «Ορέστην» αλλά και στην υπόθεση με τις καταγγελίες της 18χρονης Βρετανίδας υπηκόου στην Αγία Νάπα– υπάρχουν κατά καιρούς σοβαρά λάθη, παραλείψεις αλλά και ο ορατός κίνδυνος του επηρεασμού, της διαφθοράς και της κοινωνικής ή πολιτικής ισχύος που προκύπτει ενίοτε από την πλευρά του φερόμενου δράστη/δραστών. Και σε αυτό το επίπεδο αυτό που πρέπει να αναζητηθεί σε μια σύγχρονη και ενεργητική κοινωνία είναι η χρυσή τομή προκειμένου και το

Στην Κύπρο, που στη σύγχρονη ιστορία της γνώρισε πολλά περιστατικά εγκληματικού μισογυνισμού και σεξουαλικής εκμετάλλευσης γυναικών, η Δικαιοσύνη και η Πολιτεία οφείλουν να αφουγκραστούν τη σύγχρονη συζήτηση επ' αυτών των θεμάτων.

θύμα –στην προκειμένη περίπτωση μία γυναίκα που κακοποιήθηκε σεξουαλικά ή έπεσε θύμα βιασμού– ν' αποφεύγει τον στιγματισμό ή να μην έχει τη δέουσα προσοχή σε μια κοινωνία με έμφυλες ανισότητες, και η κοινωνία, συνολικά, να μην καταργεί, στα πλαίσια ενός ακυρωτικού ακτιβισμού, το τεκμήριο της

αθωότητας –ακριβώς για να νομιμοποιείται να πιέζει σε περιπτώσεις εξώφθαλμης αδικίας, συγκάλυψης ή παραβίασης του περί δικαίου αισθήματος με όσα μέσα διαθέτει σε ορισμένο χρόνο και τόπο και στη βάση των ισχυόντων κοινωνικών συμβολαίων. Στην Κύπρο, που στη σύγχρονη ιστορία της γνώρισε –και γνωρίζει– πολλά περιστατικά εγκληματικού μισογυνισμού και σεξουαλικής εκμετάλλευσης γυναικών, η Δικαιοσύνη και η Πολιτεία οφείλουν να αφουγκραστούν τη σύγχρονη συζήτηση επ' αυτών των θεμάτων ώστε να προσαρμόσουν και την αποτελεσματικότητα των θεσμών τους, την παραδειγματική εφαρμογή της Νομοθεσίας, αλλά και να εγγυηθούν ένα πλαίσιο στο οποίο η γυναίκα δεν θα προστατεύεται μόνο από τον εν δυνάμει βιαστή της αλλά κι ο άντρας δεν θα καταλήγει λόγω προτύπων, παιδείας και κοινωνικοποίησης, στο να καταλήγει τέτοιος.

Υπάρχουν κατά καιρούς σοβαρά λάθη, παραλείψεις αλλά και ο ορατός κίνδυνος του επηρεασμού, της διαφθοράς και της κοινωνικής ή πολιτικής ισχύος που προκύπτει ενίοτε από την πλευρά του φερόμενου δράστη.

MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3

Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλί,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Η επιστροφή των μεγάλων μάγων

Μια κλαδική ανώτερου Θεού

Πιέσεις εδώ και καιρό ασκούσαν οι γενικοί διευθυντές υπουργείων, με στόχο να διασφαλίσουν τη χρήση λιμουζίνας επί 24ωρης βάσης. Να μπορούν δηλαδή να τη χρησιμοποιούν και για προσωπικούς λόγους, όχι μόνο όσο βρίσκονται στο υπουργείο. Για αρκετό καιρό οι πιέσεις αυτές χτυπούσαν σε τοίχο, λόγω της οικονομικής κρίσης αλλά και των αντιδράσεων που θα προκαλούσαν αναπόφευκτα στην κοινωνία. Δεν τα έβαλαν βεβαίως κάτω οι γενικοί διευθυντές και μέσω της κλαδικής τους στην ΠΑΣΥΔΗ (όσοι διερωτώνται, ναι έχουν δική τους κλαδική που λύνει και δένει), προχώρησαν το θέμα. Συνάντησαν κόμματα που παρά το τι ειπώθηκε δημοσίως ήταν αρνητικά και επιχείρησε τελικά να το περάσει η κυβέρνηση. Χρειάστηκε βεβαίως να δημοσιοποιηθεί το θέμα, να τους κράξει η κοινωνία για να το αποσύρει η κυβέρνηση κακήν κακώς. Αλήθεια επαφή με την πραγματικότητα δεν έχουν οι γενικοί διευθυντές των υπουργείων. Και άντε, οι ίδιοι ζουν στη δική τους φούσκα, η κυβέρνηση και δη το υπουργείο Οικονομικών πώς το σκέφτηκε;

● ● ● ● ●

Δεν τελείωσε με Τορναρίτη

Στο ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο θα μετακινηθεί σίγουρα ο ευρωβουλευτής Λευτέρης Χριστοφόρου όπως αναφέρουν πηγές στην στήλη. Το ερώτημα είναι ποιος θα τον αναπληρώσει στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο. Ο αμέσως επόμενος σε σταυρούς προτίμησης είναι ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΔΗΣΥ Νίκος Τορναρίτης, ο οποίος δεν δείχνει προθυμία να αναλάβει για δύο μόνο χρόνια. Σε αυτό το πλαίσιο άνοιξε και η συζήτηση για το ενδεχόμενο αναπλήρωσης από την πρώην βουλευτρία Λεμεσού Ελένη Σταύρου. Η ίδια φέρεται να είναι θετική, όμως οι πιέσεις προς τον Νίκο Τορναρίτη αναμένεται να συνεχίσουν με στόχο να πάει τελικώς. Στο ενδεχόμενο που αποδεχτεί, τότε στο κοινοβούλιο μπαίνει η αμέσως επόμενη σε σταυρούς προτίμησης Ξένια Κωνσταντίνου.

● ● ● ● ●

Ο τυφώνας Ατταλίδου

Δεν ήξερε ο Νίκος Νουρής με ποιον τα έβαζε, όταν αποφάσισε να ψέξει την Αλεξάνδρα Ατταλίδου ότι δημοσιοποίησε εργώτηση που του απέστειλε; Η Αλεξάνδρα επα-

Πώς το είπε ο Μαρξ; Η ιστορία επαναλαμβάνεται την πρώτη φορά σαν τραγωδία και τη δεύτερη σαν φάρσα.

νήλθε δριμύτερη απαντώντας του καταλλήλως. «Παρ' όλο που ο Υπουργός Εσωτερικών υπηρέτησε το σώμα της Βουλής, ως μέλος της, για σχεδόν επτά συναπτά έτη, δεν γνωρίζει ότι οι Κοινοβουλευτικές Ερωτήσεις των Βουλευτών/ρίων είναι αναρτημένες και δημόσιες στον ιστοχώρο της Βουλής, και επίσης αποστέλλονται στα ΜΜΕ. Ενδεχομένως, η έκθετη άγνοια του κ. Νουρή να οφείλεται στο γεγονός ότι, στη διάρκεια της πολυετούς θητείας του, κατέθεσε μόλις 11 κοινοβουλευτικές ερωτήσεις, με την τελευταία να είναι αναρτημένη τον μακρινό Σεπτέμβριο του 2014, παρά το ότι η θητεία του διεκόπη τον Δεκέμβριο του 2019» ανέφερε χαρακτηριστικά και τον έστειλε αδιάβαστο.

● ● ● ● ●

Η περιβόητη πρόσκληση

Η παρουσία του Ιωάννη Κασουλίδη στο υπουργείο Εξωτερικών σίγουρα βοηθά την εικόνα που έχουμε προς τα έξω. Έχει αρκετούς ομολόγους που τον εκτιμούν βαθύτατα. Το να παρουσιάζεται ωστόσο από συγκεκριμένους κύκλους και να δημοσιεύεται στον Τύπο πως επειδή διορίστηκε εκείνος υπουργός Εξωτερικών προσκλήθηκε από την Ουάσινγκτον είναι απλώς ψέμα. Στην Ουάσινγκτον είχε προσκληθεί ο προκάτοχός του Νίκος Χριστοδουλίδης και απλώς άλλαξαν το όνομα, όταν ενημερώθηκαν για τη διαδοχή.

● ● ● ● ●

Ο Καδής ο επόμενος

Δεν προκάλεσε καμία έκπληξη η παραίτη-

ση του Βασίλη Πάλμα από τη θέση του υφυπουργού παρά τω Προέδρω. Οι καλές σχέσεις που έχει με τον Νίκο Χριστοδουλίδη και η εκμυστήρευσή του πως αν ο τέως υπουργός Εξωτερικών διεκδικήσει θα τον στηρίξει, προτείνοντάς τον και στη ΔΗΠΑ, ήταν αυτό που έκανε την Πινδάρου να δυσφορήσει εντόνως. Οι πιέσεις φαίνεται πως στόχευαν προς τον Πρόεδρο με το μήνυμα πως δεν γίνεται η ΔΗΠΑ να δουλεύει για τη διάσπασή μας, με αποτέλεσμα ο Πρόεδρος να στείλει το μήνυμα πως θα πρέπει εν ευθέτω χρόνω να ξεκαθαρίσουν τη θέση τους όσοι στηρίζουν εμμέσως τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Αυτό έκανε και ο Βασίλης Πάλμας, όμως δεν θα είναι ο μόνος. Όπως σημειώνεται ο επόμενος που θα τον ακολουθήσει θα είναι ο Κώστας Καδής. Όσοι διερωτώνται κατά πόσο ο φιλήσυχος

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΛΜΑΣ

Ο Βασίλης Πάλμας αποχωρεί από το κυβερνητικό σχήμα, ωστόσο θα μείνει στη μνήμη μας ως μία μετριοπαθής και αξιοπρεπής παρουσία στον πολιτικό χώρο.

και εν πολλοίς χλιαρός Καδής είναι έτοιμος για μία τέτοια τολμηρή κίνηση, αποχώρησης της καρέκλας, να θυμίσουμε πως και επί 2008, όταν το ΔΗΚΟ στήριξε τον Δημήτρη Χριστόφια, εκείνος στήριξε τον Ιωάννη Κασουλίδη. Μάλιστα διατηρεί εξαιρετικές σχέσεις με τη σύζυγο του Νίκου Χριστοδουλίδη Φιλίππα Καρσερά.

● ● ● ● ●

Η σύσκεψη στο ΥΠΕΞ

Θα είναι όμως μόνο οι Πάλμας και Καδής οι αποχωρούντες; Εδώ και μέρες υπάρχει η φημολογία κοινής συνάντησης στο υπουργείο Εξωτερικών προτού αποχωρήσει ο Νίκος Χριστοδουλίδης γι' ανταλλαγή απόψεων και συντονισμού. Στη συνάντηση όπως λέγεται παρευρέθηκαν ο Βασίλης Πάλμας, ο Γιώργος Λαοκωτρίπης, ο Κώστας Καδής και ακόμα ένας υπουργός που φέρεται να δυσφορεί με την πολιτική της Πινδάρου. Προσεχώς κοντά σας. Υπάρχει βεβαίως και άλλος υπουργός ο οποίος ενώ δίδει κομματικά διαπιστευτήρια και διατηρεί πολύ καλές σχέσεις με τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ, γλυκοκοιτάζει και την περίπτωση Χριστοδουλίδη. Ποιος να είναι άραγε; Προσεχώς κοντά σας.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Η παραίτηση Πάλμα, οι δύο υπουργοί και μία ανακύκλωση

Ο Πάλμας και δύο υπουργοί

Η παραίτηση Πάλμα δεν ήταν ακριβώς παραίτηση. Ήταν ένας εξαναγκασμός σε παραίτηση, σύμφωνα με πληροφορία που έρχεται κατευθείαν από τον Λόφο. Όπως ανέφερε η πηγή μου, «ο Πάλμας φέρεται να στηρίζει Χριστοδουλίδη και να έχει μάλιστα εκδηλωθεί και εντός και εκτός κυβέρνησης, κάτι που κρίθηκε ανεπίτρεπτο αλλά και επικίνδυνο από την Πινδάρου. Με την άσκηση των κατ'αλληλίων και αποτελεσματικών πιέσεων, επιτεύχθηκε η υποβολή παραίτησης με συνοπτικές μάλιστα διαδικασίες».

Η πηγή μου υποστηρίζει ότι τα μηνύματα που έφτασαν από την Πινδάρου στον Λόφο τόσο για τον Πάλμα, όσο και για άλλα δύο πολύ σημαντικά στελέχη της κυβέρνησης και του Υπουργικού Συμβουλίου, ήταν «ξεκάθαρα και κοφτά». Οι... Χριστοδουλικοί θα πρέπει «είτε να εκδηλωθούν και να παραιτηθούν ως όφειλαν, είτε να παυθούν».

Με τον Πάλμα, ο οποίος φαίνεται πως ανέπτυξε συγκεκριμένη και «απαγορευμένη» δραστηριότητα, η διαδικασία προχώρησε τάχιστα. «Μπορεί ο υφυπουργός να επικαλέστηκε προσωπικούς λόγους για την παραίτησή του αλλά όλοι στον Λόφο γνωρίζουν ότι οι λόγοι είναι καθαρά πολιτικοί», μου ανέφερε. Σε ό,τι αφορά τους δύο υπουργούς που φέρονται να έχουν ανέβει στο άρμα του Χριστοδουλίδη η πληροφορόρηση που έχω είναι πως τους έγιναν συγκεκριμένες συστάσεις αλλά και προειδοποιήσεις με ασφυκτικό χρονοδιάγραμμα για να ξεκαθαρίσουν τις θέσεις τους.

Αν και τα ονόματά των δύο υπουργών έχουν διαρρεύσει, δεν πρόκειται επί του παρόντος να τα κοινοποιήσω. Σας δίνω όμως δύο hints: Ο ένας έχει παρελθόν με τις αντιπαραθέσεις και διασπάσεις εντός του ΔΗΣΥ, ο άλλος έχει παρελθόν με διαφορετικές υπουργικές θέσεις σε διαφορετικές κυβερνήσεις. Πάντως, οι εξελίξεις

Σαν βγεις στον πηγαίο για την Ιθάκη...

δεν ευχαριστούν κανέναν. Στο χριστοδουλδικό στρατόπεδο άρχισε η γκρίνια για επιθέσεις κάτω από τη μέση, στην Πινδάρου επαναλαμβάνονται οι κατηγορίες για επιχείρηση διάσπασης του κόμματος.

Ο μεγάλος Νίκος πάντως επέλεξε ξεκάθαρα να στηρίξει Αβέρωφ και το έκανε όχι μόνο με τους μέχρι τώρα χειρισμούς σε υπουργούς και υφυπουργούς του, αλλά και με δημόσιες δηλώσεις. Στη συνέντευξη του στο «Σίγμα» αποκάλυψε τις επαφές που είχε με Χριστοδουλίδη και Αβέρωφ για να αποφευχθεί ένα ρήγμα στον ΔΗΣΥ. Και κατέληξε στην ξεκάθαρη δήλωση ότι θα σεβαστεί τις διαδικασίες του κόμματος,

το οποίο επέλεξε ή θα επιλέξει τον Μάρτιο τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Ήταν η πρώτη φορά που ξεκάθαρα στήριξε Αβέρωφ και άφησε σκιάς κατά του Χριστοδουλίδη ότι αρνήθηκε να ακολουθήσει τις διαδικασίες που θα απέτρεπαν τη διχόνοια στο κόμμα.

Πιέσεις και στον Κούσιο

Ο Κυριάκος Κούσιος επιστρέφει στον Λόφο για να αντικαταστήσει τον Πάλμα. Η αποχώρησή του από την κυβέρνηση του φίλου του, του Νίκου, τον περασμένο Ιούνιο, κράτησε μόνο λίγους μήνες. Θα έλεγε κάποιος ότι ο μεγάλος Νίκος έκανε πράξη όσα οι υπόλοιποι διαλαλούν για ανακύκλωση, φέρνοντας ξανά στον Λόφο τον

Κυριάκο. Απ' όσα όμως ακούω η επιστροφή του τέως κυβερνητικού εκπροσώπου, σε θέση υφυπουργού, δεν ήταν εύκολη υπόθεση. Ο μεγάλος Νίκος χρειάστηκε να ασκήσει μεγάλη πίεση στον παλιό του συνεργάτη και φίλο, ο οποίος δεν έδειξε από την αρχή ενθουσιασμένος να αναλάβει το υφυπουργείο παρά τω Προέδρω.

Θυμίζω πως τον Ιούνιο ο Κούσιος δήλωνε ότι η αποχώρηση από την κυβέρνηση Αναστασιάδη ήταν δική του επιλογή, αφού ο Πρόεδρος του είχε προτείνει άλλη θέση αλλά ο ίδιος επέλεξε να αποχωρήσει. Εγκυρότατη πηγή μου ανέφερε ότι ο Κούσιος αρχικά αρνήθηκε την πρόταση Αναστασιάδη αλλά αυτός του άσκησε υπερβολική πίεση, εκμεταλλευόμενος και την προσωπική τους σχέση και φιλία για να εκμαιεύσει το «ναι» του. Είναι και η κατάσταση στον Λόφο...

Εγώ δεν θα γίνω Γιολτίτς

Πολύ συζητείται σε πηγαδία πολιτικών και δημοσιογράφων η «κόντρα» Αναστασιάδη - Παμπορίδη. Ο μεγάλος Νίκος σε συνέντευξή του στο «Σίγμα» ανέφερε πως ο Παμπορίδης θα μπορούσε να ήταν και σήμερα υπουργός του εάν τον διορίζε υπουργό Εμπορίου ή Άμυνας, όπως του είχε ζητήσει. Ο Αναστασιάδης, είπε πως του απάντησε πως αν θέλει να μείνει στην κυβέρνηση θα πρέπει να συνεχίσει από το υπουργείο Υγείας, κάτι που ο ίδιος απέρριψε. Ο πρώην υπουργός πέρασε γρήγορα στην αντεπίθεση δηλώνοντας τη θλίψη του για τις αναφορές Αναστασιάδη. Και το έκανε με λέξεις που μάλλον θα ενόχλησαν τον Πρόεδρο.

Όπως ανέφερε η δήλωση του Αναστασιάδη δεν ανταποκρίνεται στην αλήθεια και συνέχισε: «Θέλω να ελπίζω ότι δεν άρχισε να τον απατά η μνήμη του». Τον προέτρεψε μάλιστα να ανατρέξει σε δύο στενούς του συνεργάτες που ήταν παρόντες, όταν επιχείρησε να του προτείνει άλλο χαρτοφυλάκιο από αυτό της Υγείας. Και κατέλη-

ξε με μια... βόμβα: «Ο θεσμός του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι η βάση του πολιτεύματος και είναι ιερός. Όλοι έχουμε ευθύνη να τον προστατεύσουμε και να μην τον εξευτελίζουμε. Σε ό,τι με αφορά αυτό έπραξα και αυτό προτιμώ να συνεχίσω να πράττω». Με λίγα λόγια ο Γιώργος έστειλε το μήνυμα πως δεν θα γίνει Emily in Paris και να δημοσιοποιεί τις συνομιλίες του με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Υπάρχει όμως και μια σημαντική ερώτηση: Θα υπήρχε όλη αυτή η συζήτηση εάν το όνομα Παμπορίδη δεν απασχολούσε σοβαρά (πια) την Εξεκία Παπαϊωάννου αλλά και το πριγκιπάτο;

Η συνέχεια της κόντρας, εάν υπάρξει, γιατί σε κάποιους ίσως να μην συμφέρει και τόσο, προβλέπεται συναρπαστική.

Καλώς τους!

Πολύ γνωστός παράγοντας, φίλος και συνεργάτης του Ιωάννη Κασουλίδη, σχολίασε σε πηγαδάκι με δημοσιογράφους την... ετεροχρονισμένη αποδοχή του υπουργού από κάποιους δημοσιογράφους και άλλους. «Με αγαλλίαση βλέπουμε νέους φαν της πολιτικής κουλτούρας του Κασουλίδη να εκφράζονται με θαυμασμό φτάνοντας μάλιστα και στα όρια της υπερβολής», είπε. Σημείωσε ωστόσο πως κάποιος από αυτούς ήταν υπέρμαχος της «υπέρβασης» το 2008 και μεταξύ Κασουλίδη και Χριστόφια κάλεσαν τον κόσμο να ψηφίσει Χριστόφια «για να λύσει το Κυπριακό». «Όσοι ξέρουν από μέσα πώς λειτουργεί ο Ιωάννης γνωρίζουν ότι σε θέματα εθνικών συμφερόντων είναι πολύ πιο σκληρός και από τους σκληρούς. Απλώς δεν βγαίνει στα παράθυρα να κάνει εξωτερική πολιτική με κορώνες και να προσελκύει τα λάθος ακροατήρια», συμπλήρωσε.

ΚΟΝΙΖ: Ποιο στέλεχος της Εξεκία Παπαϊωάννου «οχιζει» πανάκι για το ενδεχόμενο το ΑΚΕΛ να στηρίξει συγκεκριμένο υποψήφιο; Αληθεύει πως έχει εμμέσως απειλήσει ακόμα και με παραίτηση;

Μη μου τις λιμουζίνες τάραττε!

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Οι κανονισμοί που κατατέθηκαν στην Βουλή για τη χρήση λιμουζινών επί 24ωρου βάσεως από ακόμα επιτά αξιωματούχους αποσύρθηκαν τελικά. Και γιατί αποσύρθηκαν; Για να ικανοποιηθεί τάχα μου το περί δικαίου αίσθημα. Ή για να το θέσω αλλιώς, επειδή υπήρξε λαϊκή κατακραυγή. Και κάπως έτσι ξαναμπήκε το θέμα των λιμουζινών στο συρτάρι μέχρι την επόμενη φορά, η οποία δεν θα αργήσει να είστε σίγουροι, που θα επανέλθει δριμύτερα. Διότι τα προνόμια τους οι υψηλοί αξιωματούχοι δεν είναι προφανώς διατεθειμένοι να τ' αποχωριστούν ό,τι κι αν συμβαίνει γύρω τους. Όπως δεν είναι διατεθειμένοι ούτε και οι αρμόδιοι υπουργοί και λοιποί κυβερνώντες να συναισθανθούν τι συμβαίνει εκεί έξω, έξω και επαναφέρουν το θέμα με τις λιμουζίνες ξανά και ξανά, αδιαφορώντας για τις πραγματικές συνθήκες του κόσμου.

Τι κι αν έχουμε πανδημία, τι κι αν οι πολίτες εδώ και δύο χρόνια δεινοπαθούν ποικιλοτρόπως από τις παρενέργειες αυτής της τρομακτικής κατάστασης; Αυτοί τον χαβά τους. Μη μου τις λιμουζίνες τάραττε! Και το πιο εξωφρενικό σε όλη αυτή την υπόθεση είναι πως άπαντες θεωρούν τώρα πως με την απόσυρση των κανονισμών όντως ικανοποίησαν το περί δικαίου αίσθημα. Και πως μας έπεισαν πως ο βαυθτερος λόγος της απόσυρσης ήταν η (εκ των υστέρων) ανάγκη τους να το ικανοποιήσουν. Χωρίς να τους περνά από το μυαλό πως ευλόγως θα διερωτηθούμε γιατί αυτή την ανάγκη δεν την αισθάνθηκαν εκ των προτέρων.

Τι ακριβώς τους εμπόδιζε να λογαριάσουν το περί δικαίου αίσθημα προτού καταθέσουν τους κανονισμούς; Μήπως άραγε ευελπιστούσαν να τους περάσουν στα μουλωχτά και δεν τους βγήκε η ευχή; Διότι τα περί δικαίου και τα λοιπά δεν υπάρχει νοήμων άνθρωπος που να τα καταπίνει αμάσπη. Ειδικά όταν αναλογιστεί την προϊστορία των υποθέσεων «λιμουζίνες» και επαναφέρει στη μνήμη τον όλες τις προσπαθείες που έγιναν τα τελευταία χρόνια –από την οικονομική κρίση και μετά– να διατηρηθούν, βρέξει κιονίσει, τα προνόμια των υψηλών αξιωματούχων ώστε να συνεχίσουν αμέριμνοι να ζουν στην κοσμάρα τους και μακριά από την πραγματικότητα των πολιτών. Η πιο πρόσφατη προσπάθεια έγινε από τον πρώην υπουργό Οικονομικών, τον κ. Γεωργιάδη, ο οποίος ζήτησε από τη Βουλή να τροποποιηθεί ο σχετικός κανονισμός ώστε να παραχωρηθεί σ' ένα μεγάλο αριθμό αξιωματούχων το δικαίωμα να μεταβαίνουν σπíti τους με τις κρατικές λιμουζίνες. Κι αυτό γιατί όπως είχε πει, υπάρχουν «πρακτικές δυσκολίες» λόγω των εκτός κανονικού ωραρίου υπηρεσιακών και κοινωνικών τους υποχρεώσεων (φοβερές μοιολογούμενες αυτού του είδους οι δυσκολίες!). Και τώρα τα ίδια Παντελάκη μου, τα ίδια Παντελή μου, με μια ωστόσο σημαντική διαφορά: την πανδημία.

Όταν ακόμα και μεσούσης της πανδημίας το θέμα των λιμουζινών επανέρχεται τότε τα περί ικανοποιήσεως του αισθήματος δικαίου είναι κουραφέλα, τα οποία εξοργίζουν ακόμη περισσότερο τους πολίτες παρά να τους καθησυχάζουν. Γιατί τους εξοργίζουν; Διότι πλέον αποδεικνύεται πανηγυρικά πως οι υψηλοί αξιωματούχοι όχι μόνο αδιαφορούν για το τι συμβαίνει γύρω τους αλλά θεωρούν πως δικαιωματικά πρέπει να διαχωρίζονται από τους κοινούς θνητούς- ακόμα και σε συνθήκες πανδημίας, λες και επιτελούν κάποιο ανώτερο λειτουργήμα ή λες και έχουν αποστολή να σώσουν ζωές. Και αυτή η νοοτροπία δεν εξαλείφεται με απόσυρση κανονισμών αλλά με τη διαγραφή οποιουδήποτε πολιτικού αποδεικνύει πως όταν μιλά για περί δικαίου αίσθημα, δεν είναι σε θέση καν να αντιληφθεί για ποιο πράγμα μιλάει. Στις εποχές που διανύουμε τέτοιου είδους προνόμια έπρεπε να ήταν ήδη καταργημένα.

Και οι ίδιοι οι αξιωματούχοι θα έπρεπε να τα είχαν ήδη αποποιηθεί ως ένδειξη σεβασμού στους συνανθρώπους τους. Και όσο για το περί δικαίου αίσθημα, ας εξερευνήσουν πρώτα το εννοιολογικό του βάθος και μετά να το επικαλούνται. Διαφορετικά ισχύει αυτό που λέει ο ποιητής. Όσο εξακολουθούν να μην έχουν τίποτα να πουν να πάψουν επιτέλους να ενοχλούν τις λέξεις και μέσω αυτών την αξιοπρέπεια του κόσμου.

elenixenou11@gmail.com

Ιταλοί βουλευτές και από τα δύο σώματα του Κοινοβουλίου και εκπρόσωποι των περιφερειών στις 28 Ιανουαρίου συμμετέχουν στον έκτο γύρο των προεδρικών εκλογών, αφού οι πρώτοι πέντε γύροι ψηφοφορίας δεν έφεραν αποτέλεσμα.

ΕΡΑ ΡΑΒΙΟ ΠΡΕΣΤΑ

Εδώ Συναγερμός

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Δεν γνωρίζω αν η Πινδάρου αφινδιάστηκε, όταν άκουγε το πρωί της Παρασκευής τον Αλέκο Τρυφωνίδη να λέει στην Κατερίνα Ηλιάδη πως «Αβέρωφ και Αναστασιάδης [πρέπει] να προσκυνούν κάθε μέρα και να κάνουν μετάνοιες σε μας, όχι να κάνουν παράπονο». Μία τοποθέτηση που προέκυψε όταν η δημοσιογράφος ανέφερε στον θερμόαιμο βουλευτή το παράπονο του ΔΗΣΥ προς τη ΔΗΠΑ για το γεγονός ότι στηρίζουν τον Νίκο Χριστοδουλίδη έναντι του Αβέρωφ Νεοφύτου.

Δεν νομίζω να έπεσαν πολλοί από τα σύννεφα, όταν ο κ. Τρυφωνίδης αποκάλυψε εμμέσως πως οι σχέσεις Δημοκρατικού Συναγερμού και Δημοκρατικής Παράταξης δεν βασίζονταν ποτέ σε κοινές αρχές και αξίες, αλλά σε αλληλοεξυπηρέτηση συμφερόντων. Η ΔΗΠΑ προφανώς και επωφελήθηκε με διορισμούς ημετέρων και άπλετη εξουσία όμως για όλα αυτά έδωσε ανταλλάγματα. Οι Καραγιαννοί ήταν ένας λόγος που ο Νικόλας Παπαδόπουλος έμεινε εκτός β' γύρου –διευκολύνοντας τον Αναστασιάδη να επανεκλεγεί– και ένας σημαντικός παράγοντας για τον οποίο το κοινό μέτωπο της αντιπολίτευσης που σπινόνταν μέχρι την παραμονή των εκλογών κατέρρευσε σαν χάρτινος πύργος την επόμενη μέρα. Μεταξύ κατεργαρέων, λοιπόν, αν υπάρχει ειλικρίνεια.

Η ΔΗΠΑ είναι επίσης το κόμμα που δηλώνει πιστό στις παρακαταθήκες του Σπύρου Κυπριανού. Του πολιτικού προσώπου που ανακάλυψε την αξία της κομματικής ταυτότητας. Για την περιβόητη κομματική ταυτότητα που αποτελούσε προϋπόθεση για πρόσληψη στο Δημόσιο, πολλά συναγερμικά στελέχη μιλούσαν απαξιωτικά και σκαμπτικά. Όμως εδώ είναι ενδιαφέρον να εντοπίσουμε ποιοι από αυτούς που κάποτε γελούσαν και έψεγαν το ΔΗΚΟ για την επιπόνηση της κομματοκρατίας ερυθριούν από ντροπή σήμερα. Όχι για τα όσα είπε ο Τρυφωνίδης περί τεμενάδων. Ούτε γιατί θυμύθηκαν πως η ΔΗΠΑ είναι κακή μόλις ο Βασίλης Πάλας έδειξε την προτίμησή του προς τον Νίκο Χριστοδουλίδη και πίεσαν για την παραίτησή του. Να ντρέπονται για το ότι ο Συναγερμός, το κόμμα που υποσχέθηκε εκείνες τις μεταρρυθμίσεις, που θα οδηγούσαν στην αξιοκρατία, ακολουθεί πλέον με μαθηματική ακρίβεια τη συνταγή του Σπύρου.

Κορυφή στο παγόβουνό ήταν το πρόσφατο σκάνδαλο βολέματος της πρώην αθλήτριας και αριστίνδην υποψήφιας του ΔΗΣΥ για τις βουλευτικές εκλογές, την οποία παράτυπα ανα-

βάθμισαν από Ε5 σε Α8 κλίμακα. Θα αναμέναμε πως κάποιος θα έβρισκε το θάρρος να απολογηθεί μετά την αποκάλυψη, ιδιαίτερα όταν αυτή η περίπτωση θα εξεταστεί από τις αστυνομικές αρχές. Όμως μας κούνησε με ύψος το δάκτυλο η βουλευτριά του ΔΗΣΥ Ρίτα Σούπερμαν, εξηγώντας πως η εν λόγω αθλήτρια πρόσφερε τα μέγιστα στον κυπριακό αθλητισμό. Πολλοί άλλοι αθλητές πρόσφεραν τα μέγιστα. Αθλητές οι οποίοι προφανώς δεν ανήκουν στο κόμμα της και γι' αυτό κανέναν δεν ένιωσε την ανάγκη να τους βολέψει μέσω παρατυπιών.

Το ίδιο προκλητικά απάντησαν όταν αποκάλυφθηκε και η υπόθεση των τεσσάρων συνεργατών του Προέδρου το προηγούμενο διάστημα. Των πολιτικών διορισμών που ενώ τα καθήκοντά τους τερματίζονται με τη λήξη της θητείας Αναστασιάδη, επικειρήθηκε να μετατραπούν σε αορίστου χρόνου για να μείνουν στο Δημόσιο μέχρι να συνταξιοδοτηθούν.

Ένα συρφετό κομματοκρατίας, όπου ο πιο στενός κύκλος κάπου και κάπως πάντα βολεύεται. Από τον Γιάννη Γιαννάκη που με πλάστο απολυτήριο διορίστηκε επίτροπος Εθελοντισμού, στους άριστους των αρίστων όπου ο ένας εξ αυτών κατέληξε στη φυλακή. Ένα κομματικό βόλεμα από την εποχή που η Σάβια Ορφανίδου, επιλέχθηκε να μετακινηθεί στο γεμάτο κύρος πόστο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στο Λουξεμβούργο, μέχρι και το μέλος του Πολιτικού Γραφείου του ΔΗΣΥ που αποφάσισε αυθαίρετα να εγκατασταθεί και να πληρώνεται ως αποσπασμένη δασκάλα στις Βρυξέλλες.

Δεν αναμέναμε βεβαίως πως η αξιοκρατία θα εφαρμοζόταν ως εκ θαύματος. Αναμέναμε τουλάχιστον να μην επικρατούσε όλη αυτή η υποκρισία. Υποκρισία, δεδομένου ότι αυτό ήταν το κόμμα που υποσχέθηκε πως θα μας μεταρρυθμίζε. Που θα φρόντιζε ώστε οι καλύτεροι να μπαίνουν αξιοκρατικά σε θέσεις κλειδιά για να πάρουν τον τόπο μπροστά. Γι' αυτούς λοιπόν τους λόγους διερωτώμαστε αν υπάρχει κανείς στον ΔΗΣΥ από εκείνους που σνόμπαραν το ρουσφέτι του Σπύρου, που ολοφύρονταν με τα τοικεκούθκια του Χριστόφια και διαμαρτύρονταν για το «Andros and his people» που να ένιωσε έστω και για μια στιγμή ντροπή, όταν διαπίστωσε πως το κράτος μας συναγερμοποιήθηκε πλήρως στη διάρκεια της δικής τους φουρμάς. Ιδιαίτερα όταν αντιλήφθηκαν ότι συναγερμοποιήθηκε όχι με τους πιο ικανούς, ούτε με τις πιο διαφανείς διαδικασίες.

economidoum@kathimerini.com.cy

Η ανανέωση της Συμφωνίας

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Παραιτήθηκε και ο Πάλας. Αναμενόμενη κίνηση για όσους γνωρίζουν την ψιθυρολογία για την υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη. Από καιρό τώρα άλλωστε διακινείται η φήμη ότι ο υφυπουργός παρά τω Προέδρω θα αναλάβει επιτελάρχης του τέως υπουργού Εξωτερικών εφόσον μπει επίσημα στην κούρσα των προεδρικών εκλογών. Χωρίς αυτό βεβαίως να σημαίνει ότι θα σύρει μαζί του και τη ΔΗΠΑ, όπως λένε άλλες πληροφορίες, αν και αυτό αφορά περισσότερο το παραπολιτικό ρεπορτάζ. Σήμερα ας μείνουμε στο γεγονός της παραίτησης ενός ακόμα μέλους της κυβέρνησης και στη σημειολογία της.

Κατ' αρχάς είναι δίκαιο πιστεύω να λεχθεί, τώρα που ο Βασίλης Πάλας βρίσκεται στην έξοδο, ότι πρέπει να του πιστωθεί μια μετρημένη και σοβαρή παρουσία. Σε μια κυβέρνηση δεν είναι όλα τα δάκτυλα ίδια, εξ ου και ο συγκεκριμένος αποχωρεί με θετικό πρόσημο. Αν' εκεί και πέρα, τα όποια προσωπικά χαρακτηριστικά της παραίτησης έχουν ελάχιστο πολιτικό ενδιαφέρον. Αυτό που πρέπει να μας ενδιαφέρει είναι το μεγάλο κάδρο σε σχέση με τις προεδρικές εκλογές. Εκεί όπου εμπεριέχονται οι παραίτησεις των Χριστοδουλίδη και Πάλα, καθώς και η φημολογούμενη συμπάθεια προς δύο από κάποιους συναδέλφους τους υπουργούς. Αυτή είναι η μια όψη του κυβερνητικού νομίματος. Η άλλη, έχει στο επίκεντρο την εξαγγελθείσα υποψηφιότητα Αβέρωφ και το «σύστημα ΔΗΣΥ» που την περιβάλλει. Σε κάθε περίπτωση και οι δύο όψεις πρέπει να εξεταστούν μέσα από το πρίσμα της «ανανέωσης της Συμφωνίας». Είχε μιλήσει γι' αυτό ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ, πέρσει τον Οκτώβριο, όταν ανακοίνωσε την επιδίωξη της παράταξης για ανανέωση του συμβολαίου με την κοινωνία ώστε να επιτευχθεί η παραμονή στην εξουσία.

Το ερώτημα που τίθεται είναι αν εξαιρεί κανείς τον εαυτό του, σε όποια «κυβερνητική» πλευρά και αν βρίσκεται, από αυτό τον στρατηγικό στόχο. Οι πρώτοι που καλούνται να το απαντήσουν είναι οι παρατηρητές υπουργοί, ιδιαίτερως ο Νίκος Χριστοδουλίδης εάν τελικά αποφασίσει να τρέξει στην κούρσα των εκλογών ως ανεξάρτητος. Εδώ βρίσκεται η ουσία. Να γίνει ξεκάθαρο σε ποια πολιτική βάση εδράζεται μια υποψηφιότητα για τις προεδρικές, πρώην μέλους της κυβέρνησης, εάν δεν διαφοροποιείται από όσα έγιναν τα τελευταία εννέα χρόνια. Και τότε θα μετρηθεί, επί του εδάφους πια, πόσο πείθει ως εναλλακτική μια υποψηφιότητα, όταν δεν αποστασιοποιείται από το ηθικό έλλειμμα που βαραίνει τη διακυβέρνηση Αναστασιάδη.

Διαδικτικό παράδειγμα, από την πρόσφατη επικαιρότητα: Σύμφωνα με στοιχεία του οργανισμού Transparency International η Κύπρος, σε σύνολο 180 χωρών, υποχώρησε στην 52η θέση του Δείκτη Αντίληψης Διαφθοράς. Ένα σκαλί κάτω από την περηνή χρονιά. Πρόκειται για μια πορεία σταθερής καθόδου σε μια κλίμακα όπου το 0 αναφέρεται σε ένα εξαιρετικά διεφθαρμένο κράτος και το 100 σε ένα αδιάφθορο κράτος. Ας σημειωθεί ότι στον πάτο, όπου καταρκαλίσαμε ελεύθερα διαβτηρίων και θεσμικής διαφθοράς, βρίσκονται χώρες όπως η Σομαλία, η Συρία και η Βενεζουέλα. Εύλογα λοιπόν προκύπτει το ερώτημα, πώς τοποθετούνται οι επιδόσεις υποψήφιοι για την προεδρία της Δημοκρατίας. Εάν καταδικάζουν δηλαδή τις κυβερνητικές επιλογές, οι οποίες αποδεδειγμένα έβλαψαν τη φήμη και την υπόληψη της Κύπρου σύμφωνα με διεθνώς αναγνωρισμένα στοιχεία. Με βάση τις έως τώρα δηλώσεις των τώως και νυν κυβερνητικών στελεχών δεν υπάρχει καμία ένδειξη διαφοροποιήσεων από τη διακυβέρνηση Αναστασιάδη. Ο μεν Αβέρωφ Νεοφύτου επιδίωκε «ανανέωση της Συμφωνίας». Όσο για τον Νίκο Χριστοδουλίδη, από τη στιγμή που συνεχίζει να δηλώνει υπερήφανος για το κυβερνητικό έργο, βάσιμα υποθέτουμε ότι ανάλογη «Συμφωνία» προτίθεται να μοισει στην κοινωνία.

Στο διά ταύτα, όταν κοπάσει ο κουρνιαχτός των παρατήσεων το κυρίαρχο δίλημμα θα αφορά στη συνέχιση ή μη της σημερινής διακυβέρνησης. Γιατί το διακύβευμα του 2023 έχει να κάνει κυρίως με αυτό: την αλλαγή. Στον δρόμο για τις εκλογές από τη μία πλευρά στοιχίζονται όσοι επιθυμούν παράταση της σημερινής διακυβέρνησης και από την άλλη όσοι θέλουν να γυρίσουμε σε λάδη. Αυτή τη φορά δεν θα έχει κανείς την πολυτέλεια να κινηθεί στην γκρίζα ζώνη, γιατί πολύ απλά δεν υπάρχει γκρίζα ζώνη. Αργά ή γρήγορα, όλοι θα αναγκαστούν να μιλήσουν για την ταμπάκαρα.

stavros.christodoulou@gmail.com

Σσος... κοιμάται η ιχνηλάτηση του υπουργού Υγείας

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Διαγνώστηκε θετική στις 31 Δεκεμβρίου στις 23.30 και η μητέρα της δηλώθηκε ως στενή επαφή στις 2 Ιανουαρίου. Τρεις εβδομάδες αργότερα, στις 21 Ιανουαρίου, «ξύπνησε» η ιχνηλάτηση των υπηρεσιών του υπουργού Υγείας Μιχάλη Χατζηπαντέλα. Απέστειλε τηλεφωνικό μήνυμα, sms, στη μητέρα του παιδιού, 20 λεπτά μετά τα μεσάνυχτα, στο οποίο αναφερόταν: «Έχετε αξιολογηθεί ως στενή επαφή», παραπέμποντας σε σύνδεσμο (link) με οδηγίες για τη διευθέτηση εξέτασης rapid test.

Με απλά λόγια, η πλατφόρμα και η ιχνηλάτηση του κ. Χατζηπαντέλα «θυμήθηκαν» να κάνουν τη δουλειά τους, μετά την πάροδο αρκετών εβδομάδων, γεγονός που δημιουργεί εύλογα ερωτηματικά για τη σοβαρότητα των υπηρεσιών και του συστήματος του οποίου προΐσταται ο Υπουργός της Υγείας μας. Υπό μια έννοια, με τον τρόπο που ενήργησαν οι υπηρεσίες του κ. Χατζηπαντέλα διασφάλισαν ότι όλοι θα έχαιραν άκρας

υγείας, αφού πέρασαν αρκετές βδομάδες και συνεπώς το κρούσμα είχε αποδομηθεί (10 Ιανουαρίου) από τον γιατρό του, ως επίσης και η μητέρα του κρούσματος που είχε κάνει εξετάσεις PCR πολύ πριν «ξύπνησει» η υπηρεσία ιχνηλάτησης. Ωστόσο, υπό μια άλλη έννοια, τη μοναδική που λογίζεται ως σοβαρή, το περιστατικό καταδεικνύει το επίπεδο και της υπηρεσίας ιχνηλάτησης του Υπουργείου Υγείας. Και καθιστά σαφές ότι η εν λόγω υπηρεσία, στην καλύτερη περίπτωση και με κάθε επείκεια, υπολειπομένη. Γιατί δεν είναι δυνατόν ένας συνάνθρωπός μας να νοσεί, να ενημερώνεται το «κρατικό σύστημα» για τις στενές του επαφές εμπρόθεσμα, εντός 48 ωρών και να αποστέλλεται sms τρεις εβδομάδες αργότερα. Και μάλιστα 20 λεπτά μετά τα μεσάνυχτα. Ποιος πραγματικά στέλνει sms με τέτοιο περιεχόμενο 20 λεπτά μετά τα μεσάνυχτα; Ακόμη και εάν πρόκειται για κάποιο λογισμικό, δεν μπορεί να ρυθμιστεί για να στέλνει μηνύματα σε πιο νορμάλ ώρες; Συντονισμός υπάρχει; Τι λέει ο κύριος Χατζηπαντέλα;

Όλη λοιπόν η δράση της εν λόγω υπηρεσίας, περιορίστηκε σε ένα εκπρόθεσμο sms, 20 λεπτά μετά τα μεσάνυχτα, χωρίς καμία ουσιαστική ενέργεια.

Υπάρχει βεβαίως και συνέχεια για τους λογικά σκεπτόμενους. Αφού η υπηρεσία ιχνηλάτησης έστειλε sms, έστω και εκπρόθεσμα, όταν ξύπνησε, τρεις εβδομάδες αργότερα, δεν έπρεπε στη συνέχεια να ελέγξει κατά πόσον η μητέρα έκανε το rapid test, που της ζητήθηκε, προκειμένου να καταγραφεί ως κρούσμα ή να αποδομηθεί; Δυστυχώς ούτε αυτό έγινε. Όλη λοιπόν η δράση της εν λόγω υπηρεσίας, περιορίστηκε σε ένα εκπρόθεσμο sms, 20 λεπτά μετά τα μεσάνυχτα, χωρίς καμία ουσιαστική ενέργεια.

Τα ερωτηματικά είναι βεβαίως πολλά. Ποιος ευθύνεται; Η πλατφόρμα και τα λογισμικά του κυπριακού κράτους; Ή η υπη-

ρεσία «ιχνηλάτησης»; Κατά τη δική μου άποψη και οι δύο. Γιατί εάν δεν έχουν τη δυνατότητα συντονισμού, τότε όλο το σύστημα νοσεί. Με αποτέλεσμα κάποιες «στενές επαφές» να λαμβάνουν μηνύματα εκπρόθεσμα, καθιστώντας την ιχνηλάτηση που υποτίθεται ότι θα δράσει προληπτικά για το κοινό καλό, άλλη μια υπόθεση άνευ περιεχομένου. Τουλάχιστον σε μερικές περιπτώσεις.

Όλα αυτά, όταν συμβαίνουν, δεν μπορούν παρά να ενισχύουν το επίπεδο αμφισβήτησης στο οποίο κατατάσσεται ο υπουργός Υγείας. Με δική του ευθύνη. Ως αποτέλεσμα της πολιτικής του αλλά και της επικοινωνιακής του αδυναμίας.

Ένα από τα πλέον πρόσφατα παραδείγματα, αφορά στη «διαφήμιση» που έκανε ο κ. Χατζηπαντέλα για το εμβόλιο Moderna, υποστηρίζοντας ότι «σήμερα, το εμβόλιο της Moderna είναι το καλύτερο που υπάρχει στον κόσμο» ως επίσης και «το πιο ακριβό» (Καθημερινή 23 Δεκεμβρίου). Δηλαδή όσοι κάναμε άλλα εμβόλια, έχουμε υποδεέστερη

κάλυψη; Ήταν λιγότερο καλά; Μήπως επειδή ήταν φτηνότερα; Τι είδους δήλωση είναι αυτή από έναν Υπουργό Υγείας; Αν και προφανής στόχος του κ. Χατζηπαντέλα, όσο μπορώ να τον ερμηνεύσω, ήταν μάλλον να πείσει τον κόσμο να κάνει και το εμβόλιο της Moderna, οι μέθοδοι που χρησιμοποιεί σε κάποιες περιπτώσεις είναι στην καλύτερη περίπτωση αδόκιμες (για τον ίδιο) και προφανέστατα αναποτελεσματικές. Πραγματικά δεν έχω ακούσει άλλον Υπουργό Υγείας, τουλάχιστον εντός Ε.Ε., ο οποίος να χρησιμοποιεί τέτοιες μεθόδους για να πείσει τον κόσμο να εμβολιαστεί. Ή να μην είναι σε θέση να αποστηθίσει ένα όνομα φαρμάκου, το οποίο επιδίωκε να παρουσιάσει σε μια συνέντευξη Τύπου. Για να αποφύγει αν μη τι άλλο τα τραγελαφικά σαρδάμ. Τα οποία ακόμη και εάν προκαλούν χαμόγελα (για να το θέσουμε ευγενικά), σε καμία περίπτωση δεν μας κάνουν να αισθανόμαστε ασφαλέστεροι. Το αντίθετο!

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Τα δύο μοντέλα διοίκησης

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η **χώρα** έχει να επιλέξει ανάμεσα σε δύο συστήματα διοίκησης, ειδικά σε στιγμές κρίσης: το ευρωπαϊκό και το τριτοκοσμικό. Στο τριτοκοσμικό, πρωτεύοντα ρόλο παίζουν οι προσωπικότητες. Ο υπουργός, ή και ο ίδιος ο πρωθυπουργός, πρέπει να τηλεφωνήσει στον τελευταίο αρμόδιο υπάλληλο για να βεβαιωθεί ότι κάτι θα γίνει, να ρίξει μερικές βρισιές στους υφισταμένους του και να κάνει τον σταυρό του ότι όλα θα πάνε καλά. Αλλιώς οι υπουργοί και οι υπηρεσιακοί παράγοντες

Τα κόμματα έφτιαξαν ένα κράτος στα μέτρα τους και μόνο. Θέλει γκρέμισμα και ξανακτίσιμο ο σκληρός πυρήνας του κράτους. Κανείς όμως δεν τολμάει.

δεν μιλάνε μεταξύ τους, οι περιφερειάρχες και οι βοηθοί τους δεν σπκώνουν τα τηλέφωνα και όλοι τρέχουν σαν τρομαγμένα ακέφαλα κοτόπουλα. Η νομοτελειακή κατάληξη είναι ένα φιάσκο ή, ακόμη χειρότερα, μια τραγωδία. Όταν ακολουθείς αυτό το μοντέλο, η λύση είναι συνήθως ένας τσαμπουκάς πολιτικός που κυνηγάει την τελευταία λειψομέρεια, ανακρίνει τους υπηρεσιακούς παράγοντες και κάνει τη δουλειά που θα έκανε σε μian άλλη χώρα ένας τμηματάρχης.

Το άλλο μοντέλο βασίζεται σε μια ραχοκοκαλιά κρατικών λειτουργών που δεν αλλάζουν κάθε

φορά που αλλάζει η κυβέρνηση. Απαιτεί οι πολιτικοί να κτίζουν μηχανισμούς και να επιλέγουν για επικεφαλής της Τροχαίας όχι αυτόν που θα σβήνει κλάσεις με την πρώτη ενόχληση, αλλά αυτόν που θα κάνει τη δουλειά του όπως πρέπει. Απαιτεί επαγγελματισμό, πειθαρχία, συνεχείς εκπαιδεύσεις και μετεκπαιδεύσεις, αξιολόγηση, ασκήσεις επί χάρτου και στο πεδίο. Θέλει να ξεριζώσεις την άρρωστη νοοτροπία μιας ΔΕΚΟ από τις ζωτικές υπηρεσίες του κράτους.

Τα κόμματα έκαναν εγκλήματα, δυστυχώς, πολλές δεκαετίες. Εφτιαξαν ένα κράτος στα μέτρα τους και μόνο. Θέλει γκρέμισμα και ξανακτίσιμο ο σκληρός πυρήνας του κράτους. Κανείς όμως δεν τολμάει. Πάει κάποιος να αλλάξει ριζικά την Πυροσβεστική και τον αποτρέπουν οι σύμβουλοί του: «Μην τολμήσεις, θα καεί όλη η Ελλάδα αν φύγουν αυτοί». Δεν το κάνει και καίγεται η Ελλάδα.

Προς το παρόν, παίζουμε τις κουμπάρες και αυτοί που θα έπρεπε να πιάσουν τον ταύρο από τα κέρατα βουλιάζουν στο γλυκό όσο και άρρωστο τέλμα του κουτσομπολιού. Προφανώς και δεν πιστεύω ότι μπορούμε να αλλάξουμε σε μία ημέρα. Ακόμη και αν το πάρουμε απόφαση να αλλάξουμε, θα περάσουμε μια μακρά περίοδο που θα είναι υβριδική, λίγο ευρωπαϊκή, λίγο τριτοκοσμική, λίγο με προσωπικό τσαμπουκά, λίγο με ενίσχυση των μηχανισμών και ανάδειξη των αξιών. Ας γίνει κάτι, όμως, πέρα από κραυγές, συναισθηματισμούς και κοκορομαχίες πολιτικών.

Γιατί είναι βέβαιο ότι όσο δεν μαθαίνουμε από τα λάθη μας, τόσο πιο μεγάλο θα είναι το κόστος της επόμενης κρίσης. Και καλά να είναι ένας ακόμη πρωτόγνωρος χιονιάς...

Αναμενόμενες δυσανεξίες

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Εκπέμπονται από διάφορα σημεία θρηνώδεις επαφής της Ν.Δ. –υπό τον πρόεδρό της Κυριάκο Μητσοτάκη– με την εν γένει και αορίστως καλουμένη Δεξιά.

Πρόκειται μάλλον για πολιτικός αμήχανη διατύπωση, διότι όσο και εάν πχει παράδοξο, ουδέποτε έγινε απόπειρα σαφούς προσδιορισμού της έννοιας της Δεξιάς εν Ελλάδι. Παλαιός φίλος, αμετακίνητα δεξιός, ο στρατηγός Αλέξανδρος Νάτσινας, ο ιδρυτής της ΚΥΠ, έλεγε ότι στην Ελλάδα υπάρχουν δεξιοί αλλά ουδέποτε υπήρξε Δεξιά,

Στόχος αμφοτέρων δεν είναι η αλληλοσυντριβή των αντιπάλων παρατάξεων, αλλά η επικάλυψη χώρου πολιτικού στον οποίο δεν αποδίδεται κατηγορηματικώς πολιτικός - ιδεολογικός προσδιορισμός.

όπως συμβαίνει στις άλλες χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Και θα έλεγε κανείς πως είχε δίκιο.

Αδιαμφισβητήτως υπάρχουν αντικομμουνιστές πολίτες και πολιτικοί σε αυτή τη χώρα, αλλά, διαχρονικά και σήμερα, πάρα πολλοί εξ αυτών πολιτικά ανήκουν στον χώρο των Φιλελευθέρων – στους κυριότατους αντιπάλους των Συντηρητικών.

Ευλόγως ορισμένοι θα προβάλλουν αντιρρήσεις και αντιπερισπρήματα. Αλλά δεν θα ήταν σκόπιμο κανείς να παραβλέπει πως τόσο η φιλελεύθερη όσο και η μαρξιστική θεώρηση πραγματών αποτέλεσαν τις δύο όψεις ενός και του αυτού νομίσματος που εισήχθη σε κυκλοφορία με τον Διαφωτισμό.

Η διαφορά –σημαντικότερη

ωστόσο– ήταν ότι ο κομμουνισμός υπήρξε έκφραση της πλέον ακραίας μορφής διαφωτισμού. Ενώ ο φιλελευθερισμός ήταν μια απόπειρα να διατηρηθούν μέσα σε πλαίσιο λειτουργικό και ενιαίο όλα ανεξαιρέτως τα δυναμικά στοιχεία που αναδείχθηκαν τον 19ο αιώνα, σε μια προσπάθεια δημιουργικής - δυναμικής συνθέσεως. Όμως, παρά την εντονότατη αντιπαράθεση των ημερών μας και τα ιδεολογικά τείχη που καθημερινώς εγείρονται, στόχος των εμπλεκομένων δεν είναι η αλληλοσυντριβή των αντιπάλων παρατάξεων, όπως ευρύτατα διακηρύσσεται, αλλά η επικάλυψη χώρου πολιτικού στον οποίο δεν αποδίδεται κατηγορηματικός πολιτικός - ιδεολογικός προσδιορισμός.

Δεν έχει σημασία ποιους όρους πολιτικούς χρησιμοποιεί ο κ. Κυριάκος Μητσοτάκης ή στην αντίπερα όχθη ο κ. Αλέξης Τσίπρας για να προσδιορίσουν τον χώρο τον οποίο επιχειρούν να θέσουν υπό τον έλεγχό τους. Διότι το ουσιώδες που προκύπτει είναι μια έμμεση πλην όμως σοβαρή δυσανεξία αμφοτέρων πως ο σκληρός πυρήνας που ο καθένας εκ των δύο ελέγχει δεν αρκεί προς εξασφάλιση της εξουσίας.

Εάν επιχειρούσε κανείς να συνοψίσει πράγματα που σήμερα τελούν σε κατάσταση ρευσιτότητας, θα έλεγε ότι οι κύριοι Μητσοτάκης και Τσίπρας θα έπρεπε να προσδιορίσουν με απόλυτη ακρίβεια ποιο είναι το ακριβές περιεχόμενο των πυρήνων –ιδεολογικών και πολιτικών– που εκφράζουν. Δεν θα το πράζουν όμως, διότι είναι δυσχερότατο αλλά ταυτόχρονα και ιδιαίτερώς επικίνδυνο.

Η ασάφεια όχι απλώς διευκολύνει αλλά είναι χρησιμότητα. Επιτρέπει την πολιτική αφορολίση στο ελλαδικό και διεθνές πολιτικό - οικονομικό περιβάλλον. Τα άλλα θα προκύψουν ως εκ του αυτού ή εκ συμπτώσεως. Σε αυτό το σημείο έχουμε φτάσει, καλώς ή κακώς.

Είναι το ΚΚΕ υπαρξιακή προϋπόθεση της δημοκρατίας;

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Το **ΚΚΕ**, πριν μετατραπεί σε γραφικό απολίθωμα της πολιτικής ζωής, είχε όραμα για τη χώρα. Ήθελε να απαλλάξει την Ελλάδα από το βάρος των «μοναρχοφασιστών» και διά της καθάρσεως να την εντάξει στο υγιές κομμάτι του μεταπολεμικού κόσμου, το Σοβιετικό μπλοκ που μετεξελίχθηκε σε Σιδηρούν Παραπέτασμα. Ευγενής η πρόθεση και η ευγένειά της ήταν υπεράνω της αξίας της ανθρώπινης ζωής. Αυτή την τελευταία μπορούμε να τη μετρήσουμε με τον αριθμό των θυμάτων του εμφυλίου, ένθεν κακειθεν, αλλά και με το κληροδότημα της ερειπωμένης, υλικά και ψυχικά, Ελλάδας.

Η γενιά μου υπήρξε *de profundis* ταγμένη στην Αριστερά. Ήταν η δικτατορία στην Ελλάδα, ήταν το Βιετνάμ, ήταν ο Μάης του '68. Ήσαν όλ' αυτά. Αν ήσουν αριστερός, αν πίστευες πως υπάρχει ένας άλλος τρόπος διαχείρισης του κόσμου και μπορείς να τον επιβάλλεις, είκες το περίφημο «ηθικό πλεονέκτημα».

Για μας τους Έλληνες η ένταξη στην Αριστερά ήταν άμεσα συνδεδεμένη με τον εμφύλιο. Οφείλεις να αποδεχθείς το δικαίο του ΚΚΕ – ασχέτως αν δεν ψήφιζες ΚΚΕ μετά τη νομιμοποίησή του. Όμως,

ακόμη κι αν δεν ψήφιζες ΚΚΕ, ακόμη κι αν δήλωνες κεντρώος ή δεξιός, όφειλεις να δηλώνεις ότι τμάς τους αγώνες του. Η πλούσια βιβλιοπαράγωγή καπεταναίων του ΕΛΑΣ και του ΔΣΕ, το στίγμα του «αντικομμουνισμού» σε όποιον αντίλογο, καθιέρωσε το κυρίαρχο αφήγημα. Οι δικαιωμένοι του εμφυλίου είναι οι ηττημένοι.

Οι πρώτες φωνές αντίστασης ακούστηκαν από ανθρώπους που πλήρωσαν τη συμμετοχή τους στον εμφύλιο. Από τον Λεωνίδα Κύρκο και τον Τίτο Πατρίκιο, ανάμεσα σε άλλους. «Αλίμονό μας αν ήμασταν οι νικητές». Με άλλα λόγια: «Ευτυχώς ηττηθήκαμε, σύντροφοι».

Το άνοιγμα των σοβιετικών αρχειών δεν μας αποκάλυψε τίποτε καινούργιο. Απλώς επιβεβαίωσαν αυτό που ήδη ξέραμε, χωρίς να είμαστε μελετητές του ανταρτοπολέμου, όπως δεν είμαι εγώ. Τίποτε πρωτόγνωρο στην προμήθεια οπλισμού στον ΔΣΕ από χώρες δορυφόρους της ΕΣΣΔ για να μη φανεί ότι αυτή παρακάμπτει τη συνθήκη που παραχωρούσε το 10% της Ελλάδας στη σοβιετική επιρροή. Το ΚΚΕ τη σεβάστηκε ακόμη και στον κοινοβουλευτισμό. Οποτε το εκλογικό του ποσοστό πήγαινε να το

υπερβεί έκανε ό,τι μπορούσε για να το επαναφέρει στα όρια.

Στα αρχεία βέβαια υπάρχει και η επιστολή Ζαχαριάδη και Βαφειάδη, που διαμαρτύρονται στους Σοβιετικούς ότι η Αλβανία, κλείνοντας τα σύνορά της εμποδίζει τα σχέδιά τους. Κοινώς, τη δημιουργία μιας «δεύτερης» Ελλάδας στα βόρεια σύνορα. Ουδέν το μεμπτόν για μέλη του Κ.Κ. της Σοβιετικής Ενωσης, όπως ήταν ο Ζαχαριάδης. Πλην όμως, πώς να τους αντιμετωπίσεις ως μέλη του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας; Και ποιας Ελλάδας; Της Ελλάδας την οποία το Κομμουνιστικό Κόμμα επιχείρησε να χειραγωγήσει στο όνομα μιας μεγάλης δύναμης.

Κι όταν η μεγάλη δύναμη κατέρρευσε, τι απέγινε το «όραμα»; «Μίμνσις πράξας σπουδαίας και τελείας». Το ΚΚΕ, αν μη τι άλλο αναγνωρίζει ότι δεν μπορεί να μεταφράσει σε όρους σύγχρονης πολιτικής το εγχείρημα του εμφυλίου. Αρκείται στον ρόλο του ιερατείου. Ο ΣΥΡΙΖΑ όμως έχει αντίθετη άποψη. Ο,τι ζήσαμε το 2015 ήταν μια μίμνσις της Ελλάδας του εμφυλίου. Η αποτυχία της ήταν το «ευτυχώς» της δικής μας εμπειρίας. Συμπεριφέρθηκαν σαν το όραμά τους να είναι ακόμη ζωντανό επειδή ήθελαν

να πιστεύουν πως η μεγάλη δύναμη που το υποστήριζε ήταν ακόμη ζωντανή. Οι υποκριτές της μιμνήσεως αποδείχθηκαν ατάλαντοι.

Τα αρχεία που δημοσίευσε ο καθηγητής Σεργκέι Ράτσεντσκι μας επιτρέπουν να αναρωτηθούμε ποιος ακριβώς αγώνας του ΚΚΕ «τιμούν» όσοι αισθάνονται υποχρεωμένοι να δηλώνουν ότι τους τιμούν, ασχέτως πολιτικής τοποθέτησης. Και εδώ είναι το πρόβλημα και το ζητούμενο. Η δημοκρατία μας αντιμετωπίζει το ΚΚΕ ως υπαρξιακή προϋπόθεση. Χωρίς αυτό δεν θα ήταν πραγματική δημοκρατία; Μπορεί. Όμως η συμμετοχή του στη δημοκρατία μας δεν περιορίζεται στην εκλογική του επιρροή. Εξακολουθεί, ακόμη και σήμερα, να λειτουργεί ως το «Υπεργώ» της Αριστεράς, το μοναδικό στην Ευρώπη. Και όχι μόνον της Αριστεράς, αφού και οι ευρωβουλευτές της Ν.Δ., πλην της κ. Ασπμακοπούλου, αρνήθηκαν να καταδικάσουν τον κομμουνισμό.

Δεν ελπίζω ότι οι αποκαλύψεις θα αλλάξουν τίποτε. Ο σεβασμός στο ΚΚΕ είναι το δόγμα της δημοκρατίας μας. Και τα θεολογικά δόγματα δεν τα επηρεάζει η πραγματική ζωή.

Στην κυριολεξία «προτεκτοράτο»

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

και συγκρότηση σύγχρονου ελληνόφωνου έθνους - κράτους θα ήταν μάλλον αδύνατο να επιτευχθεί δίχως τη συγκατάθεση των ισχυρών κρατών της Ευρώπης, με ανταλλάγματα επικυριαρχίας.

Η καταφανής δυσαρέσκεια και οι συναφείς αντιδράσεις των ισχυρών της Ευρώπης για τον ελληνικό ξεσηκωμό του 1821 έχουν ελάχιστα μελετηθεί και προβληθεί – για λόγους μάλλον όχι τυχαίους. Η δυσαρέσκεια φάνηκε να υποχωρεί με την έγκαιρη προσφυγή των Ευρωπαίων στη ναρκισσιστική επινόηση ότι αυτοί συνεχίζουν (και όχι οι εκβαρβαρωμένοι «Γραικοί») την ιστορική συνέχεια του αρχαίου ελληνικού κλέους και πολιτισμού. Οι ιστορικές - πολιτικές επιπτώσεις αυτής της μεθοδικής προπαγάνδας ήταν αφελώς επιδεικτικές – τα τρία πρώτα πολιτικά κόμματα που δημιουργήθηκαν στην ελάχιστη περιοχή που ήλεγχαν οι επαναστατημένοι Έλληνες, είχαν την ειλικρίνεια να δηλώνουν σε ποιον «αφέντη» και «κύριο» εμπίστευονταν την προστασία της ελευθερίας τους: ονομίστηκαν τα κόμματα: το «Αγγλικόν», το «Γαλλικόν», το «Ρωσικόν». Ομολογούσαν απερίφραστα οι απελευθεροί, αυτό που με διαγωνιστική τόλμη θα πιστοπούσης επιγραμματικά ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης το 1892: «αφ' ότου ηλευθερώθημεν, αφ' ότου δηλαδή μετπλλάξαμεν τυράννου».

Διακόσια χρόνια τώρα η Ιστορία του Ελληνισμού είναι ιστορία ελληνικών προτεκτοράτου της Δύσης.

Υπάρχει ελεύθερη κριτική Ιστοριογραφία, αλλά τα συμπεράσματά της δεν διδάσκονται ποτέ σε πανεπιστήμια και σχολεία. Ο Βασίλης Κρεμμυδάς, λ.χ., ήταν ελεύθερος να δημοσιεύσει τα συμπεράσματα δικαστικής διερεύνησης της δολοφονίας του κυβερνήτη Καποδίστρια, στα σχολεία όμως διδασκόμαστε μόνο το παραμυθάκι για τους «κακούς» Μαυρομικαλέους, αποσιωπώντας τον ρόλο της Αγγλικής και της Γαλλικής Αποστολής στο έγκλημα. Το αποκαλυπτικότερο ντοκουμέντο για τα αίτια και τους στόχους της δολοφονίας του Καποδίστρια είναι το βιβλίο του Νικόλαου Σπηλιάδη «Αναίρεση» (Εκδόσεις «Ιπotaμός») και θα ήταν ατονόητο να έχει αξιοποιηθεί ο συναρπαστικός πλούτος της θεματικής του, διαπιστωτικός και ερμηνευτικός. Το ίδιο ισχύει και για το βιβλίο της Έλλης Σκοπετέα «Το πρότυπο Βασίλειο και η Μεγάλη Ιδέα».

Τα λεγόμενα «Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης» έχουν προγραμματικά εγκαταλείψει τον ρόλο κοινωνικού λειτουργήματος, της δημοσιογραφίας. Απλώς ενδιαφέρονται να πουλήσουν εντυπωσιασμό, τρόμο, απειλές, καταστροφολογία. Όσο κι αν μοιάζει ρητορικό σχήμα, πρώτη έννοια στην «αγορά» είναι ο εμπορεύσιμος πανικός, ως είδηση. Χωρίς έννοια για τη θανάσιμη απειλή που εγκυμονεί η εμπορευματοποίηση της δημοσιογραφίας.

Υπερβολή ο λόγος για «θανάσιμη απειλή»; Ας διερωτηθούμε: Αφού

ο αποδεδειγμένα απάνθρωπος Μαρξισμός - Λενινισμός κατέρρευσε και απολακτίστηκε μέσα στα ίδια τα θωρακισμένα οχυρά του (Μόσχα, Πεκίνο κ.λπ.), γιατί το ΝΑΤΟ, όχι μόνο συνεχίζει να υπάρχει, αλλά και παραβλέπει τις παρακρήσεις τυραννίας - αδικίας που συντηρούνται επ' ονόματί του; Γιατί η Ελλάδα συνεχίζει να συντηρεί, με μυθώδες κοστολόγιο, τόσες βάσεις του ΝΑΤΟ, τη χρήση στεριάς, θάλασσας και αέρα, γιατί ξεπουλάει η Ελλάδα, χωρίς αντάλλαγμα, την κρατική της ακεραιότητα, αλλά και τη διεθνή αξιοπρέπεια της ανεχόμενη την ύβρι ταπεινωτικών, καθημερινών προκλήσεων από τους Τούρκους;

Στους επίσημους λόγους, όπου το ψέμα είναι η τυποποίηση της καλλιλογίας, όλοι μιλούν για την «ασπίδα προστασίας», που είναι το ΝΑΤΟ για τα κράτη-μέλη του. Αυτή η «ασπίδα» δεν λειτουργήσε ποτέ για να αποτραπεί η εισβολή και κατάκτηση της μισής Κύπρου από την Τουρκία, ποτέ για την απελευθέρωση των Βορειοηπειρωτών Ελλήνων από την ειλωτεία σε Αλβανούς και Σκοπιανούς, ποτέ για να περιοριστούν οι παραβιάσεις του εναέριου ελληνικού χώρου από την τουρκική θρασύτητα, δεκαετίες τώρα.

Θα παραπέμψω για μια ακόμα φορά στο βιβλίο του Αλέξη Παπαχελά «Ενα σκοτεινό δωμάτιο». Και μόνο η ανάγνωσή του διασαφηνίζει την έννοια και πραγματικότητα της Ελλάδας ως προτεκτοράτου.

Εναντί για τ' αυτονόητα

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Ο τρόπος με τον οποίο συζητούμε σοβαρά ζητήματα στην Κύπρο, όπως τον εγκληματικό μισογυνισμό, την ομοφοβία, τον ρατσισμό, τις έμφυλες ταυτότητες ή τα ανδροπρεπή πρότυπα, είναι προβληματικός. Γιατί αντί να δώσουμε έμφαση στο focal point (σημείο εστίασης) του προβλήματος –ποκειμένου να βρούμε και ως κοινωνία και Πολιτεία τις λύσεις, εστιάζουμε πάντα στην ιδεολογική διαπάλη. Προτιμούμε συνεπώς αντί να κατανοήσουμε τις αιτίες των προβληματικών συμπεριφορών και να πιέσουμε για αποτελέσματα –στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της νομοθεσίας, στην εμπέδωση μιας επιστημονικής προσέγγισης και στο ζήτημα της γενικής επιμόρφωσης– να επικεντρώνουμε να «κασελάρουμε» την άποψη με την οποία δεν συμφωνούμε. Αυτός ο διυλισμός, που πάντα κατάτρεχε και κατατρέπει την κυπριακή κοινωνία από την εποχή των Μακαριακών και των Γριβικών και από την πρόσληψη σε σχέση με την λύση του Κυπριακού, επανεμφανίζεται κάθε φορά που η κυπριακή κοινωνία εκτίθεται σε πολύ σοβαρές υποθέσεις. Από την τρέχουσα της καταγγελίας για τον βιασμό της Γεωργίας στην Ελλάδα μέχρι τη πρόσφατα γεγονός με τον κατά συρροή δολοφόνο γυναικών «Ορέστη» ή την υπόθεση της Αγίας Νάπας. Κάθε φορά που στην Κύπρο ένας άνθρωπος πέφτει θύμα η κοινωνία αντί να αποτιμήσει τι πήγε λάθος βγαίνει στα κάγκελα, προκειμένου να κατηγορήσει –στη βάση της γνωστικής της ασυμφωνίας– αυτόν που θεωρεί υπαίτιο. Αυτόν με τον οποίο διαφωνεί. Ποιο είναι το αποτέλεσμα; Ένα μέρος της να αναπαράγει απαράδεκτες, αντιεπιστημονικές και γεμιστές στερεότυπα αντιλήψεις – όπως η στάλη της εφημερίδας του «Πολίτη» με τίτλο «Συνήγορος» της περασμένης Κυριακής, κι ένα άλλο μέρος της βλέπει παντού «ξενιμάτα», «ίσιες αποστάσεις» και να φτάνει μέχρι στο σημείο της κατηγορίας του τεκμηρίου της αθωότητας.

Για τους πολίτες που αναζητούν ψυχραιμία, που δεν βλέπουν «δόπρο» ή «μαύρο» και που θέλουν μια κοινωνία λιγότερο σεξιστική, λιγότερο ομοφοβική και με αποτελεσματικότερη εφαρμογή της νομοθεσίας μόνο... Ξύλο ή θα τους περιμένει κάποιος στη γωνία για να τους χαρακτηρίσει «νοικοκυραίους» ή «κυρ-Παντελήδες». Στην αρένα των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης στην Κύπρο η ψυχραιμία έχει χαθεί πολύ πριν από τη δημιουργία μιας κουλτούρας δημόσιου διαλόγου. Ακριβώς γιατί πολύ πριν από τη μετάβαση από τον πραγματικό κόσμο στον ηλεκτρονικό (και τανάπαλιν) ο μέσος Κύπριος πολίτης δεν έμαθε να συζητεί με ψυχραιμία και με στοιχειώδη επιχειρήματα. Γι' αυτόν ακριβώς τον

λόγο απέναντι σε ένα πολύ σοβαρό συμβάν όπως η υπό εξέταση καταγγελία ενός βιασμού θα αναστοχαστεί είτε με το «έλα μωρέ ήταν προκλητικά ντυμένη» είτε με το να αυτοχρίσει δικαστής και να κλείσει, μ' ένα στάτους στο Facebook ή ένα tweet, την υπόθεση. Μια lose-lose κατάσταση που στην πρώτη περίπτωση αναπαράγει τον μισογυνισμό και τα ανδροπρεπή πρότυπα και στη δεύτερη καταργεί τη νομική θεμελίωση της Δικαιοσύνης. Ποιος κερδίζει από αυτό το διπλό; Κανένας. Γιατί και η εστίαση ως προς το ποιο είναι το διακύβευμα στην περίπτωση ενός βιασμού και μιας γυναικοκτονίας χάνεται (που είναι η εγκληματική συμπεριφορά του θύτη) και η εστίαση στη Δικαιοσύνη (που συχνά συγκαλύπτει ή δεν δουλεύει) χάνεται, ενώ η απαίτηση στις σύγχρονες κοινωνίες είναι υπέρ της βελτίωσής της και της πάταξης της διαφθοράς.

Επιπλέον, στην Κύπρο, η έκθεση σε σοβαρά ζητήματα αποδεικνύει και κάτι άλλο: πως ο συντηρητισμός (conservatism) παραμένει οριζόντια διάχυτος σε μεγάλα τμήματα της κοινωνίας. Και είναι ένας συντηρητισμός ο οποίος δεν γνωρίζει από κριτήρια μορφωτικού ή βιοτικού επιπέδου, φύλου και ιδεολογίας. Στην Κύπρο, βαθιά συντηρητικός (κι όχι traditionalist για να μην τα συγχύσουμε) μπορεί να είναι εξίσου ο Δεξιός κι ο Αριστερός, ο αγράμματος και ο κάτοχος δύο post-docs, αυτός που ζει με τον βασικό μισθό κι αυτός που βγάζει 250.000 τον χρόνο. Ο άντρας και η γυναίκα. Ο συντηρητισμός αυτός συχνά επιποδίζει την κοινωνία να προοδεύει, ενώ η τελευταία εξελίσσεται σε κάθε επίπεδο (οικονομικό, τεχνολογικό και ατομικό) και όταν μπλέκει με τις ιδεολογικές προεκτάσεις της γνωστικής ασυμφωνίας καταλήγει στο σημαντικότερο ποιοτικό στοιχείο της τελευταίας: την ασυνέπεια.

Καλό είναι λοιπόν όταν εκφράζουμε μια θέση για τόσο ευαίσθητα ζητήματα όπως ο βιασμός μιας γυναίκας ή ο ρατσισμός στη χώρα μας, να αντιλαμβανόμαστε το γνωστικό στοιχείο. Τη στάση μας δηλαδή τόσο αναφορικά με το αξιολογικό μας σύστημα όσο και με την αλλαγή επί της συμπεριφοράς μας –αν αυτή είναι κατά γενική ομολογία λανθασμένη. Αν πιστεύουμε πως κάναμε λάθος απολογούμεστε χωρίς αστερίσκους. Αν η θέση από την οποία κάναμε αυτό το λάθος επισύρει συνέπειες όπως π.χ. η παραιτία από μια θέση ή το penalty σε σχέση με την επαγγελματική μας ιδιότητα, οφείλουμε να το υποστηρίξουμε. Μόνον έτσι στην Κύπρο, και θα μάθουμε να κάνουμε διάλογο και θα διεκδικούμε, ως κοινωνία των πολιτών, κάτι καλύτερο μακριά από την υπερβολή και την ακύρωση.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Το ιστορικό τραμ με το αστέρι του Δαβίδ κινείται στους δρόμους της Βαρσοβίας, στις 27 Ιανουαρίου 2022 (Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος) για να θυμίσει στους κατοίκους της πρωτεύουσας τους Εβραίους που δολοφονήθηκαν στο στρατόπεδο εξόντωσης και γκέτο κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το ταπεινό παράδειγμα Τάκη Χατζηδημητρίου

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Στο ΠΙΚ στις 20/1 ο ΥΠΕΣ Ι. Κασουλίδης «περιέγραψε ως αρχική θέση του ΠιτΔ την παράδοση του αεροδρομίου Τύμπος (2016)». Όταν ο Μ. Ακιντζή στην αρχή της θητείας του το 2015. Ύστερα αφού τέθηκαν ορισμένες βάσεις στις συνομιλίες, προκρίθηκε το λογικό επιχείρημα ότι όλα συνιστούν μέρος της συνολικής επίλυσης (2016). Όταν ο Μ. Ακιντζή την συζητούσε, ο Ν. Αναστασιάδης ήθελε «συνολική λύση». Τώρα που όλα έγιναν ερείπια βγαίνει στην επιφάνεια το «μερικό»- Αμμόχωστος έναντι Τύμπου! Γιατί όμως τώρα αυτή η πρόταση- σχεδόν πεντέ χρόνια μετά το προαποφασισμένο ναυάγιο στο Κραν Μοντάνα; Πώς ο Ν. Αναστασιάδης την θυμήθηκε έτσι ξαφνικά;

- Γιατί όλα έχουν παγώσει.
- Γιατί έρχονται σε ένα χρόνο εκλογές.
- Γιατί θέλει να εμφανίζεται στην ε/κ κοινή γνώμη με «πρόταση».
- Γιατί έσβησε ο EastMed και δεν έχει πλέον μηχανισμό άλλης παραπλάνησης.

Κάθε πρόταση όμως, έχει το πλαίσιο κίνησής της: χωρίς κοινό έδαφος, χωρίς συνομιλίες, καμιά πρόταση δεν έχει μέλλον. Μπορεί μεν αυτός ο ΥΠΕΣ να την εμφανίζει με έναν πιο ήπιο πρόσωπο, αλλά

αυτό δεν φτάνει. Ποιος θα την προωθήσει; Ως γνωστόν, οι Τεχνικές Επιτροπές (ΤΕ) είναι για να βοηθήσουν σε Μέτρα Οικοδόμησις Εμπιστοσύνης και στη βελτίωση του κλίματος. Μόλις πριν από λίγες μέρες ο γ.γ. του ΟΗΕ άσκησε ευθεία κριτική στους δύο ηγέτες, λέγοντας πως «συνεχίζω να πιστεύω ότι οι Τεχνικές Επιτροπές εξακολουθούν να παραμένουν σημαντικά ανεκμετάλλετες». Με εγκύκλιο του διαπραγματευτή Α. Μαυρογιάννη (11 Ιουλίου 2017) σταμάτησε η δράση τους αμέσως μετά το Κραν Μοντάνα. Με την απίστευτη διατύπωση «αποφύγετε στο παρόν στάδιο να αναλάβετε περαιτέρω πρωτοβουλίες και διαβουλευθείτε μαζί μας σε περίπτωση που λάβει δημοσιότητα κάποιο από τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες των Τεχνικών Επιτροπών σας. Για να αποφευχθεί η μετατροπή του έργου των Επιτροπών σε μια διαδικασία εξομάλυνσης που θα λειτουργήσει ως υποκατάστατο της λύσης» (!). Δεν γίνεται τίποτε τόσα χρόνια (με εξαίρεση τις Τεχνικές Επιτροπές για τη Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς και εκείνων της Υγείας) και τώρα με άλλα τριπλούν προτείνεις: «Αμμόχωστο έναντι Τύμπου»;

Οι Τ.Ε. απέδειξαν ότι όπου τοποθετήθηκαν πρόσωπα με αξιοπιστία και δυνατότητες επετεύχθη σπουδαίο έργο. Στις 21/1 ο Τ. Χατζηδημητρίου παραιτήθηκε από την προεδρία της Δικονομικής Τεχνικής Επιτροπής για τη Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Έτσι ολοκλήρωσε έναν μεγάλο κύκλο δράσης και προσφοράς ως/ε/κ επικεφαλής της (2008-2022).

Το πραγματικό Κυπριακό είναι αλληλένδετο με το έργο του Τ. Χατζηδημητρίου: τεράστιος αριθμός μνημείων σε όλη την Κύπρο έχει ανασυγκροτηθεί. Με στήριξη από Ε.Ε.-ΟΗΕ από τον Πύργο του Οθέλου στον Απ. Ανδρέα, από το Τζαμί στη Δένεια μέχρι το Αρμενομονάσπηρο. Μπορούμε πολλά, όταν η λέξη αφοσίωση συνοδεύει κάθε πράξη. Τίποτε δεν ήταν στο κενό γιατί το κινητοποιούσε η δύναμη και το πάθος ότι (και) έτσι γυρίζει ο τροχός. Όταν δεν υπολογίζεις συνθήκες και δυσκολίες αλλά βλέπεις τον στόχο. Η σωπή και η επιμονή είναι σημαντικά πολιτικά εργαλεία για να πετύχεις τα μείζονα –αυτό το ξέρει καλύτερα παντός άλλου το μοναστήρι του Απ. Ανδρέα. Όταν με το ήθος σου, μπορείς να κερδίζεις την εμπιστοσύνη του έτερου ηγέτη. Σχέση αξιοπιστίας ανάμεσα στους έχοντες διαφορετικές πολιτικές διαδρομές Τ. Χατζηδημητρίου και Αλί Τουντζάι. Ο λόγος στον Αλί Τουντζάι - post 22/1: «Ευχαριστούμε τον Τ. Χατζηδημητρίου, την προσωπικότητα της συναίνεσης για όλα όσα κάνει. Ήταν κοντά μου σαν αδελφός, σαν πατέρας, μια ταπεινή προσωπικότητα. Η σύζυγός μου έλεγε: «ο Τάκης είναι ο πιο ευγενής άνθρωπος που γνώρισα στη ζωή μου».

Πολλοί θέτουν το ερώτημα: μα όσο και να προσπάθησε η ΤΕΔΠΚ, δεν λύθηκε το Κυπριακό! Σωστά, γιατί αυτό αφορά την πολιτική ηγεσία, η οποία αν ήθελε λύση θα «γέμιζε» τις Τεχνικές Επιτροπές με πολλούς Χατζηδημητρίου! Έτσι αλλάζει το κλίμα και το κλίμα επηρεάζει την πολιτική διαδικασία. Επί της ουσίας η δράση της ΤΕΔΠΚ επαινέθηκε από τον γ.γ. του ΟΗΕ

και βραβεύθηκε από την Ε.Ε. Η διεθνής αναγνώριση είναι μια πολύ σπουδαία υπόθεση για όλη τη μέλη της Τ.Ε. Η μέγιστη τιμή για τον Τάκη Χατζηδημητρίου ήταν πως οι απλοί άνθρωποι του λαού μας έρχονταν να τον συγχαρούν μέσα στις (αναστηλωμένες) εκκλησίες στα χωριά τους: «να σήκεις τις εφτίξές μας, κύριε Τάκη!» Κάποτε τον φιλούσαν το χέρι! Η διαδρομή του Τάκη Χατζηδημητρίου στην ΤΕΔΠΚ δείχνει πως πολλά πράγματα, που σήμερα φαίνονται ανέφικτα, μπορεί να γίνουν κατορθωτά, όταν οι κατάλληλοι άνθρωποι μπαίνουν στις κατάλληλες θέσεις.

Σήμερα, κανένας γνωστός «παίκτης» δεν θέλει να το ξανακουμπήσει το Κυπριακό όσο είναι ο Ν. Αναστασιάδης πρόεδρος. Έπαιξε με τακτικισμούς και διγλωσσία, κορόιδευε τους πάντες. Ασχολήθηκε κατά κόρον με τις 7 χιλιάδες «χρυσά διαβατήρια». Επί μακρόν εργάστηκε ακούραστα για την απογείωση της Λεμεσού. Στον 9ο χρόνο, συσκέπτεται επί καθημερινής βάσεως επί παντός επιστητού για να δείξει ότι είναι «φιλολαϊκός». Τι μπορεί να γίνει; Η ελπίδα έχει μεν θολώσει, αλλά δεν έσβησε. Ο γ.γ. του ΟΗΕ σημείωσε (13/1) πως «η επιδείξη σταθερής πολιτικής βούλησης από τα μέρη είναι υπέρστος σημασία». Είναι σημαντικό πως παράθυρα ελπίδας έμειναν ανοικτά χάρις στην ακούραστη δουλειά όλων των μελών της Δικονομικής Τεχνικής Επιτροπής για τη Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς και των συμπροέδρων της Τάκη Χατζηδημητρίου και Αλί Τουντζάι.

www.larkoslarkou.org.cy

Οι «πικάντικες» λιμουζίνες των γενικών διευθυντών

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

«Μωραίνει Κύριος ον βούλεται απολέσαι...» δηλαδή αποβλακώνει ο Θεός, όποιον θέλει να καταστρέψει, λέει η λατινική φράση, η οποία έγινε στην συνέχεια ελληνική και παγκόσμια. Δεν είναι δυνατό μια δράκα γενικού διευθυντές του Δημοσίου ν' απαιτούν ψήφους, όταν λαμβάνουν βασιλικές μισθούς. Επιμένουν εδώ και χρόνια στο αίτημά τους να χρησιμοποιούν για όλο το 24ωρο τις υπηρεσιακές λιμουζίνες. Θύμα αυτής της επιμονής ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, το Υπουργικό Συμβούλιο, αλλά και κόμματα, οι οποίοι είχαν και ξείπαν, λόγω των καλών αντιδράσεων ορισμένων βουλευτών. Τελικά έγιναν όλοι ρεζίλι και γενικοί διευθυντές και κυβέρνηση, αλλά και κάποιοι βουλευτές, για ένα ζήτημα το οποίο δεν έχει ουσιαστικό κόστος, αλλά μόνο μεγάλη συμβολική αξία. «Μαζί

με τα ξερά κρούζουν και τα κλωρά», λέει η κυπριακή παροιμία και πάει γάντι με τη θλιβερή, όσο και πικάντικη, ιστορία με τις λιμουζίνες. Άξιος γενικός διευθυντής, ο οποίος από πρωίας μέχρι νυκτός τρέχει για να προλάβει τη δουλειά, ή καλύτερα να υπηρετήσει την πατρίδα, επιμένει και χρησιμοποιοί το μεσαίο ιδιωτικό αυτοκίνητό του, για να μετακινείται από την επαρχιακή πόλη στην οποία διαμένει στη Λευκωσία, αλλά και σε διάφορες υποχρεώσεις, οι οποίες απορρέουν από τη θέση του. Ούτε να ακούσει φυσικά για την υπηρεσιακή λιμουζίνα. Οι μόνοι οι οποίοι γνωιάζονται είναι οι συγγενείς και οι φίλοι, οι οποίοι ρωτούν τάχα με περιέργεια: μα πού είναι η αμαξάρα.

Άξια γενική διευθύντρια, η οποία υπηρετεί με αλτρουισμό το δημόσιο συμφέρον, έλεγε ότι κατάφερε εξοικονομήσεις πολλών εκατομμυρίων ευρώ στο Δημόσιο, απλά αλλάζον-

τας περιέργες πρακτικές του παρελθόντος. Ούτε να ακούσει φυσικά για υπηρεσιακό αυτοκίνητο, αφού επιμένει να μετακινείται με το προσωπικό της, μεσαίο αυτοκίνητο. Ακόμη στα υπηρεσιακά ταξίδια του εξωτερικού, ποτέ δεν πάει πρώτη θέση και διαμένει σε ξενοδοχεία με λιγότερα αστέρια, όπως έχει το δικαίωμα από τους κανονισμούς του Δημοσίου. Οι εξοικονομήσεις ποτέ δεν καταλήγουν στην τσέπη της, αλλά πάντα στα δημόσια ταμεία. Αξιοσημείωτη είναι η στάση της νέας προέδρου της Βουλής Αννίτας Δημητρίου, η οποία αποποιήθηκε του δικαιώματος για δεύτερο αυτοκίνητο συνοδείας, μείωσε τον αριθμό των φρουρών της, ενώ χρησιμοποιεί και το προσωπικό της αυτοκίνητο για προσωπικές και οικογενειακές στιγμές. Φυσικά σε καμία περίπτωση δεν παραγνωρίζει τα θέματα ασφάλειας, αφού είτε το θέλει, είτε όχι, αποτελεί τη δεύ-

τερη τη τάξει αξιωματούχο του κράτους και σίγουρα γνωρίζει πολλά περισσότερα από όλους τους άλλους αξιωματούχους. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο παρελθόν πρόεδροι της Δημοκρατίας και πρόεδροι της Βουλής δεν λάμβαναν επιδόματα, είτε για ταξίδια, είτε για άλλους λόγους, τα οποία δικαιούνταν καθόλα νόμιμα. Άγνωστο για τους πολλούς, είναι το γεγονός ότι μερικοί βουλευτές και αξιωματούχοι διέθεταν και διαθέτουν μυστικά το μεγαλύτερο μέρος των μισθών και των επιδομάτων τους, σε φιλικών ανθρώπων σκοπούς και σίγουρα όχι για ψηφοθηρικούς λόγους.

Υπάρχει και η άλλη πλευρά του νομίσματος, με κάποιο «στριφνό» αξιωματούχο, ο οποίος πριν από αρκετά χρόνια, περίμενε για μία και πλέον ώρα μέσα στη λιμουζίνα του, κατακαλόκαιρο και καταμεσημέριο, κλητήρα ο οποίος στάθηκε να τον στεγασμένο χώρο στάθ-

μευσης του αξιωματούχου για κάποια δουλειά του υπουργού. Μόλις επέστρεψε ο χαμπλόμισθος υπάλληλος, για να πάρει το επιβατικό αυτοκίνητο της υπηρεσίας, άκουσε τα εξ αμάξης από τον υπηλόμισθο αξιωματούχο. Ο άνθρωπος απολογήθηκε λέγοντας ότι δεν σκέφθηκε ότι θα ερχόταν και σημείωσε ότι απλώς βόλεψε ο χώρος για να κάνει τη δουλειά του. Το γεγονός το πήρε είδηση ο υπουργός και ποιος τον είδε και δεν τον φοβήθηκε. Υπήρχε και η προϊστορία, αφού ο εν λόγω αξιωματούχος, είχε τη συνήθεια να στοιβάξει φακέλους, αντί να επιλύνει προβλήματα.

Άλλος επικεφαλής μεγάλου ημερησίου οργανισμού επέμενε να πλένεται σε ιδιωτικό πλυντήριο αυτοκινήτων, η υπηρεσιακή λιμουζίνα, δύο ή και τρεις φορές την εβδομάδα. Μια χειμωνιάτικη μέρα, έριχνε νερό με το τουλούμι και ο καλός κλητήρας τόλμισε να υπο-

δείξει στον «μεγάλο» ότι βρέχει και ίσως δεν αξίζει το πλύσιμο του αυτοκινήτου. Αλλά ο «αρχηγός» επέμενε και άρχισε και τα μπινελίκια. Αλλά έχει ο καιρός γυρίσματα και ο μικρός άνθρωπος, έφυγε κακήν κακώς από τη θέση του.

Σοφός καφενόβιος, ο οποίος έφαγε τη ζωή με το κουτάλι και ακόμη δεν συνήλθε από τα καστούκια της ζωής, έλεγε ότι η έννοια των διευθυντών δεν είναι τα αυτοκίνητα, αλλά οι γείτονες, οι φίλοι και οι συγγενείς, οι οποίοι θα βλέπουν τη λιμουζίνα και θα «κιστίζουν», θα ζηλεύουν δηλαδή. Αραγε άξιζε όλη αυτή η κατακραυγή του κόσμου για ένα τόσο μικρό προνόμιο; Οι παλαιότεροι έλεγαν παρά να σου βγει το όνομα, καλύτερα να σου βγει το μάτι και δεν είχαν καθόλου άδικο, αν κρίνει κανείς με τους σημερινούς κανόνες επικοινωνίας.

kaparispan@yahoo.gr

Καταπολέμηση ρατσισμού και διακρίσεων

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Σύμφωνα με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνотικής καταγωγής απαγορεύονται. Δυστυχώς, τέτοιου είδους διακρίσεις και δομικός ρατσισμός συνεχίζουν να υφίστανται σε αρκετές κοινωνίες κυρίως στην εκπαίδευση, στον χώρο εργασίας, στις δημόσιες υπηρεσίες και στο προσφυγικό/μεταναστευτικό ζήτημα. Το θέμα του ρατσισμού και των διακρίσεων απασχόλησε τα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών (ΕΕΤΠ) αρκετές φορές, αφού η ισότητα συνιστά μια από τις θεμελιώδεις αξίες της Ε.Ε. Σε αρκετές τοπικές αρχές της Ε.Ε. εθνοτικές μειονότητες, πρόσφυγες και μετανάστες αντιμετωπίζουν σοβαρές παρενοχλήσεις και διακρίσεις παρά την ισχύουσα νομοθεσία της Ε.Ε. για την καταπολέμηση της οποιασδήποτε μορφής ρατσισμού.

Σύμφωνα με στοιχεία που κατατέθηκαν στην ΕΕτΠ, 28,4% των ΑμεΑ αντιμετωπίζουν σοβαρό κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, σε σύγκριση με το 18,4% ατόμων χωρίς οποιαδήποτε αναπηρία.

Οι διακρίσεις λόγω εθνοτικής καταγωγής, χρώματος του δέρματος, θρησκείας, φύλου ή / και σεξουαλικού προσανατολισμού είναι αρκετά διαδεδομένες σε χώρες μέλη της Ε.Ε. αφού ο ρατσισμός διαδίδεται σήμερα πιο εύκολα λόγω της ψηφιακής εξέλιξης και της επίδρασης μερίδας των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης στον άνθρωπο. Οι ψευδείς ειδήσεις, η ρητορική μίσους και ο ρατσισμός, εύκολα μπορούν να διαδοθούν μέσω του ψηφιακού χώρου αλλά και από στόμα σε στόμα. Δεν είναι λίγες οι φορές που άτομα με αναπηρία, ηλικιωμένοι, πρόσφυγες / μετανάστες, άτομα από ευάλωτες ομάδες πληθυσμού ή ΛΟΑΤΚΙ άτομα, έζησαν την άσχημη εμπειρία του ρατσισμού και της ταπείνωσης, μέσω βριστιών και χλευαστικών σχολίων.

Σε μια σύγχρονη κοινωνία οι πολίτες θα πρέπει να είναι ώριμοι και έτοιμοι να αποδεχτούν τη διαφορετικότητα και να κατανοούν ότι οι άνθρωποι δεν είναι όλοι ίδιοι.

Κάποιοι μπορεί να γεννήθηκαν με αναπηρία, άλλοι να εξαναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη χώρα τους ή να άλλαξαν φύλο ή τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό.

Οι ανοικτές κοινωνίες είναι αυτές που προωθεί η Ε.Ε. και ως ευρωπαίοι πολίτες καλούμαστε να σεβόμαστε τον συνάνθρωπό μας χωρίς διακρίσεις. Στην Ε.Ε., 90 εκατομμύρια περίπου άτομα έχουν μια μορφή αναπηρίας, αντιμετωπίζοντας έτσι πέραν του ρατσισμού, δυσκολίες στην προσβασιμότητα και στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Αρκετά ΑμεΑ εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες στην υγιονομική περίθαλψη, στην εκπαίδευση, στην απασχόληση, στην ψυχαγωγία και στη συμμετοχή τους στα πολιτικά δρώμενα. Σύμφωνα με στοιχεία που κατατέθηκαν στην ΕΕΤΠ, 28,4% των ΑμεΑ αντιμετωπίζουν σοβαρό κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, σε σύγκριση με το 18,4% ατόμων χωρίς οποιαδήποτε αναπηρία.

Με βάση στοιχεία του 2019, πάνω από το 50% των ΑμεΑ ανέφεραν ότι υπέστησαν διακρίσεις. Η υγιονομική και οικονομική κρίση έχουν πλήξει τα ΑμεΑ περισσότερο και κυρίως αυτά που ζουν σε ιδρύματα, οίκους ευγηρίας και καθημερινής φροντίδας, αφού ήταν πιο ευάλωτα στη μόλυνση από την πανδημία του κορωνοϊού.

Στην ίδια κατηγορία των ατόμων - θυμάτων ρατσιστικών και φραστικών επιθέσεων, διακρίσεων και κοινωνικού αποκλεισμού, θα μπορούσαν να ενταχθούν και οι γυναίκες, τα παιδιά, οι ηλικιωμένοι, οι άστεγοι, πρόσφυγες/μετανάστες, οι άλλες εθνοτικές μειονότητες, οι οποίοι χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής και φροντίδας.

Η προστασία των πολιτών, οι οποίοι βιώνουν την κοινωνική διάκριση και περιθωριοποίηση αποτελεί ύψιστη στρατηγική της Ε.Ε. αλλά και καθήκον των τοπικών αρχών και κρατών-μελών. Τόσο τα ΑμεΑ, όσο και τα άτομα από τις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους υπόλοιπους συνανθρώπους τους. Ο σεβασμός της διαφορετικότητας και η ανεκτικότητα καλλιεργούνται και εμπεδώνονται στις σύγχρονες κοινωνίες με στοχευμένα εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά μέτρα και δράσεις τόσο στο σπίτι, όσο και στους χώρους εκπαίδευσης και εργασίας μακριά από διακρίσεις, ρατσισμό και ξενοφοβία.

Ο κ. Άντρος Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

Οταν οι θεσμοί καταρρέουν

Της **ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ**

Οι δημόσιες πιέσεις, μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, για να δουλέψει η δικαιοσύνη, είναι ένα δυνατό εργαλείο στα χέρια πολιτών που δεν θέλουν να δουν υποθέσεις να συγκαλύπτονται ή να πέφτουν στα μαλακά.

και στη δικαιοσύνη. Και ενώ για καιρό ακούγαμε την κυβέρνηση να ισχυρίζεται ότι επιτέλους τα πράγματα οδεύουν στη δικαιοσύνη πλέον το αίσθημα που επικρατεί είναι αυτό της έλλειψης δικαίωσης σε σχέση με όσα συμβαίνουν.

Σε αυτό το πλαίσιο, όπου ο πολίτης πλέον νιώθει ότι δεν έχει από πού να παστέι, και ποιον να εμπιστευτεί, δοκιμάζονται οι δημοκρατικές μας αντοχές ως κοινωνία. Ακριβώς επειδή σε αυτό το πλαίσιο ανθούν οι θεωρίες συνωμοσίας, οι εύκολες εξηγήσεις, και οι προσδοκίες για έναν έξωθεν σωτήρα, αλλά και οι λογικές της ατομικής επιβολής δικαιοσύνης.

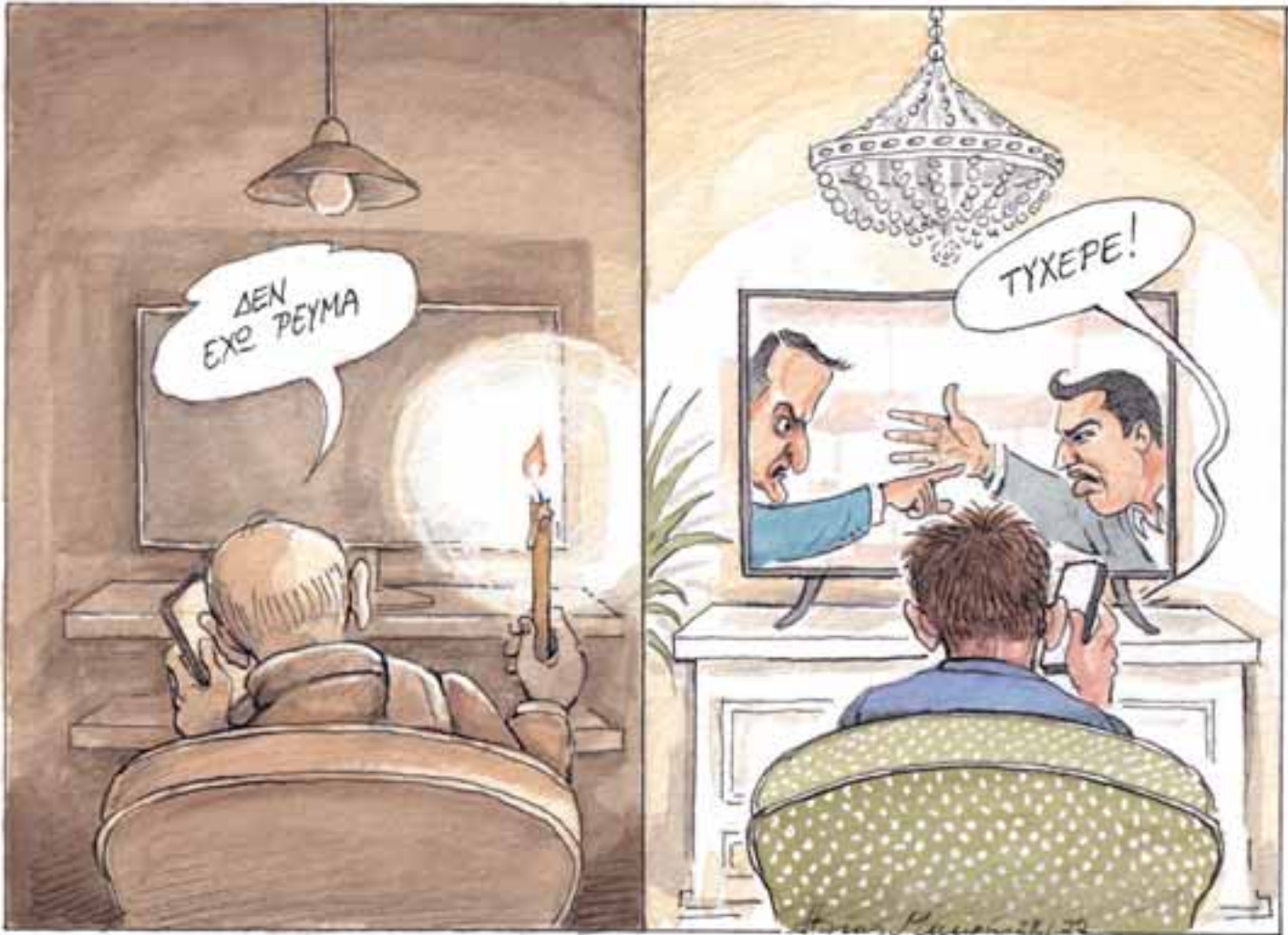
Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο, οφείλουμε ως πολίτες να μην αφήσουμε την οπτική μας να θολώσει, αλλά να προστατεύσουμε τις δημοκρατικές βάσεις της κοινωνίας. Το τεκμήριο της αθωότητας είναι ένα παράδειγμα μιας τέτοιας δημοκρατικής αρχής, αν δεν επιθυμούμε την κοινωνική ζούγκλα. Οι δημόσιες πιέσεις, μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, για να δουλέψει η δικαιοσύνη, είναι ένα δυνατό εργαλείο στα χέρια πολιτών που δεν θέλουν να δουν υποθέσεις να συγκαλύπτονται, να πέφτουν στα μαλακά, ή να μην έχουν την κάλυψη που τους αναλογεί. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όμως, δεν είναι μέσα απονομής δικαιοσύνης και η απογοήτευσή μας στους θεσμούς δεν μπορεί να μας οδηγήι στις δίκες από το διαδίκτυο. Αν ακολουθήσουμε αυτό τον δρόμο, γινόμαστε και εμείς συνένοχοι στην κατάρρευση των δημοκρατικών αρχών, τις οποίες οφείλουμε να υπερασπιστούμε, ακόμα και για τις πιο αποτρόπαιες των κατηγοριών.

Για προάσπιση αυτών των αρχών οφείλουμε επίσης να διαφυλάξουμε τη δυνατότητα της συγκρούσης ιδεών στη δημόσια σφαίρα, της συζήτησης, της ελευθέρης

έκφρασης, χωρίς να βιαζόμαστε να «ταπελώσουμε» ανθρώπους. Σε μια κατάσταση πόλωσης, άσπρου και μαύρου, όπου ο καθεὶς διαλέγει στρατόπεδα και νιώθει ότι κατέχει την απόλυτη αλήθεια, οφείλουμε να υπερασπιστούμε το «γκρίζο», την αμφισβήτηση, ακόμα και αν αυτό μας αποτρέψει από το να εκφράσουμε τη γνώμη μας για το οποίο τρέχον θέμα της επικαιρότητας. Η δικαιολογημένη απογοήτευσή μας στους θεσμούς δεν μπορεί να μετατρέπεται στην πεποίθηση του ότι σε αντίθεση με τους «άλλους», εμείς κατέχουμε την απόλυτη αλήθεια για ό,τι συμβαίνει γύρω μας.

Εξάλλου, τις λύσεις στην κοινωνία και τη δημοκρατία δεν θα τις φέρει ένας έξωθεν σωτήρας, αλλά εμείς ως πολίτες, η οικοδόμηση του κράτους και των θεσμών του, πάντα μέσα από την προάσπιση των δημοκρατικών αρχών. Μακάρι να το θυμόμαστε αυτό, κάθε φορά που η κατάρρευση των θεσμών θολώνει την οπτική μας, αλλιώς, γινόμαστε και εμείς ένα κομμάτι από το τέρας που κατηγορούμε.

Η Ανδρομάχη Σοφοκλέους είναι πολιτική αναλύτρια.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Το κοινόν πολίτευμα

Πόσο επίκαιρο παραμένει το όραμα του Ιουδαίου φιλοσόφου Φίλωνα του Αλεξανδρέως (20 π.Χ. – 45 μ.Χ.) για το κοινόν πολίτευμα μιας οικουμενικής πόλης των φιλοσοφικών σχολών; Στο έργο του Περί των ειδικών νόμων (ΠΙ, 42-44), ο Φίλων εξετάζει την πρώτη από τις πέντε γιορτές των Εβραίων, την εορτή της κάθε μέρας. Κάθε μέρα είναι γιορτή, λένε οι Νόμοι, όπως αναφέρει.

Συνδυάζοντας τον ιουδαϊκό Νόμο με την ελληνική φιλοσοφία, και ιδιαίτερα με τον πλατωνισμό, στην προσπάθειά του να αποδείξει ότι είναι εφικτό να ζήσει κάποιος όλη του τη ζωή σαν η κάθε μέρα να ήταν γιορτή, περιγράφει τον βίο των φιλοσόφων ανά τις πόλεις της γνωστής τότε οικουμένης, δηλαδή της αυτοκρατορικής Ρώμης. Βλέποντας τους ασκητές της σοφίας να αφιερώνονται στη μελέτη της φύσης και στην καλλιέργεια της αρετής τους και να αποφεύγουν τις αγορές, τα δικαστήρια, τα βουλευτήρια και άλλους τύπους σύγκυσης και οχλαγωγίας, όπου οι άνθρωποι αφηνίζονται ακαλίνωτοι στα πάθη και τους εγωισμούς τους, ο

Φίλων διαπιστώνει ότι τίποτε κακό δεν μπορεί να τους αγγίξει.

Η αιτία, εξηγεί, είναι ότι ενισχυμένοι από τις φιλοσοφικές τους ασκήσεις στο να αδιαφορούν για τα αδιάφορα πράγματα, τίποτε από αυτά που συνήθως οι άνθρωποι θεωρούν κακό δεν μπορεί να τους βρει απροετοίμαστους και να τους ληπτήσει.

Έτοιμοι πνευματικά για όλα, έχουν δώσει φτερά στην ψυχή τους ώστε να ιπταται πάνω από τα πάθη των ανθρώπων και να επιδίδεται απρόσκοπτα στη μελέτη των επιστημών, αποσκοπώντας μόνο στην αρετή και τη σοφία. Διάγουν λοιπόν άλυπο βίο και ζουν την κάθε μέρα τους μέσα στον ενθουσιασμό της έρευνας και της κατανόησης των κρυφών αλληλουχιών της φυσικής τάξης. Όλη τους η ζωή είναι μια διαρκής γιορτή. Αν όλοι οι άνθρωποι ζούσαν όπως οι φιλόσοφοι, τότε πραγματικά δεν θα υπήρχαν δεινά για τις πόλεις των ανθρώπων και κάθε μέρα θα ήταν όντως γιορτή, καταλήγει ο Φίλων.

Όμως οι φιλόσοφοι αυτοί επιτελούν και ένα άλλο σημαντικό έργο στις πόλεις των ανθρώπων που ταλανίζονται από τα βάσανα της καθημερινότητας: αποτελούν

εμπύρευμα, προσάναμμα δηλαδή αρετής στις πόλεις, ώστε να μην εξαλειφθεί η αρετή από την ανθρώπινη κοινωνία.

Στωικοί, κυνικοί, ακαδημαϊκοί, περιπατητικοί, επικούρειοι, σκεπτικοί, όλοι, παρά τις διαφορές τους ως προς τη μέθοδο και τα αποτελέσματα των ερευνών τους, πολιτογραφημένοι από την ίδια την αρετή, μετέχουν του κοινού πολιτεύματος, της οικουμενικής πόλης των ιδεών, που έλεγε και ο Κωνσταντίνος Καβάφης. Η πόλις λοιπόν που απαρτίζεται από την πανσπερμία των φιλοσοφικών σχολών γίνεται σχολή των πόλεων, μοιρασμένη ανάμεσα στους ανθρώπους και προσφέροντάς τους πνευματική καθοδήγηση και ανακούφιση από τα δεινά των παθών. Αυτό που μας περιγράφει ο Φίλων είναι η γένεση ενός θεσμού, αυτού που σήμερα ονομάζουμε παγκόσμια ακαδημαϊκή κοινότητα.

Ο θεσμός αυτός είναι «οργανικός», σύμφωνα με τη θεωρία των θεσμών του αυστριακού οικονομολόγου Carl Menger (1840-1921), δεν έχει δημιουργηθεί δηλαδή από κάποιο κράτος, κάποια πολιτειακή ή άλλη αρχή. Προέρχεται από την κοινωνία, την ελεύθερη αλληλεπί-

Χαρακτηριστική μορφή αντίστασης στην εξουσία παραμένει από τα ρωμαϊκά χρόνια ο Κάτων ο Νεότερος, ο οποίος αυτοκτόνησε το 46 π.Χ. διαμαρτυρόμενος για την κατάλυση της Ρωμαϊκής Δημοκρατίας από τον Ιούλιο Καίσαρα.

δραση των ατόμων, των εθνών και των νοοτροπιών: προέκυψε από πολλών ανθρώπων άστεα και νόδες. Παίρνει μορφή μέσα από μια διαδικασία αποκρυστάλλωσης των καλύτερων φιλοσοφικών πρακτικών που σκοπό έχουν την επίτευξη του αυτεξούσιου, μέσα από τη σύγκριση μεθόδων, μέσα από τον διάλογο και την άμιλλα στην έρευνα. Παράλληλα αναγνωρίζονται και επιβιώνουν οι βέλτιστες οργανωτικές αρχές, όπως της παρρησίας, η οποία καθορίζει τη βασική ιεραρχική δομή της γνώσης ως πνευματικής σχέσης ανάμεσα σε δάσκαλο και διδασκόμενο. Φιλοσοφική άσκηση

και παρρησία καθορίζουν το ουσιαστικό περιεχόμενο και την τυπική μορφή του κοινού πολιτεύματος.

Επομένως, από τη φύση και γενεσιουργό της αττία, η σχολή αυτή των πόλεων και των εθνών δεν μπορεί να περιοριστεί σε ένα στενό κρατικό, εθνικό, θρησκευτικό ή ιδεολογικό πλαίσιο. Και είναι πολλές οι περίοδοι της ιστορίας, όπου οι φιλόσοφοι διώχθηκαν, βασανίστηκαν και θανατώθηκαν από τις εκάστοτε εξουσίες. Χαρακτηριστική μορφή αντίστασης στην εξουσία παραμένει από τα ρωμαϊκά χρόνια ο Κάτων ο Νεότερος, ο οποίος αυτοκτόνησε το 46 π.Χ. διαμαρτυρόμενος για την κατάλυση της Ρωμαϊκής Δημοκρατίας από τον Ιούλιο Καίσαρα.

Και επανειλημμένως στην ευρωπαϊκή ιστορία μια φυλακή όπως η Βαστίλη μετασχηματίσθηκε σε πανεπιστήμιο της ελευθερίας. Το μήνυμα αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την εποχή μας, όπου οι φιλοσοφικές και ανθρωπιστικές σπουδές, το όπλο της δημοκρατίας των γραμμάτων, είναι πιο αδύναμες παρά ποτέ. Όπλο μάλιστα στη γλώσσα του Πλάτωνα σημαίνει ασπίδα, το βασικό δηλαδή αμυντικό όπλο

του στρατιωτικού σχηματισμού της φάλαγγας, που γεννήσνε την ισότητα και τη δημοκρατία στην αρχαία Ελλάδα.

Σήμερα, στην εποχή της πανδημίας δημιουργείται εκ νέου η ανάγκη για καθημερινό φιλοσοφικό στοχασμό και άσκηση. Η αύξηση στη χρήση ναρκωτικών ουσιών και αγχολυτικών φαρμάκων που παραπρεϊται παγκόσμια, η αύξηση της βίας στην οικογένεια και τα σχολεία, η διάχυτη κοινωνική ανισυχία και απόγνωση, η κοινή αγωνία απέναντι σ' ένα αβέβαιο μέλλον, ιδιαίτερα για τις νέες και τους νέους, είναι φαινόμενα που σχετίζονται με την πανδημία και τις παρατεταμένες περιόδους εγκλεισμού. Ο άνθρωπος βρέθηκε αντιμέτωπος με τον εαυτό του, ενώ γύρω του απλώνόταν η σκιά της αρρώστιας και της απώλειας. Για τέτοιες στιγμές όμως δεν γεννήθηκε η φιλοσοφία, όχι ως θεωρία, αλλά ως τέχνη ζωής, πρακτική άσκηση και πνευματικό φάρμακο;

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Το Ανώτατο οριοθετεί τη διάκριση εξουσιών

Οι προεκτάσεις της απόφασης του Δικαστηρίου, που αποδέχεται προσφυγή γεν. εισαγγελέα κατά της Βουλής για πόρισμα διαβατηρίων

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Ο Μοντεσκιέ, θεμελιωτής της θεωρίας περί διάκρισης των εξουσιών, πίστευε ότι η πολιτική ελευθερία εξασφαλίζεται μόνο στα δομημένα πολιτεύματα και εφόσον δεν εμφανίζεται κατάχρηση εξουσίας, κατάχρηση εξουσίας που διατυπώνει με εμφαντικό τρόπο η απόφαση σταθμός της Ολομέλειας του δικαστηρίου τόσο στη Βουλή των Αντιπροσώπων όσο και για τον γενικό ελεγκτή. Απόφαση που επιβεβαιώνει επίσης το αυτονόητο από συνταγματικοπολιτικές άποψης που υπάρχει στο αυστηρό σύνταγμα του 1960 για τη διάκριση εξουσιών στην Κύπρο. Η συγκεκριμένη απόφαση στην προσφυγή του γενικού εισαγγελέα σε απόφαση της Βουλής, από νομικής απόψεως,

Το σκεπτικό της ομόφωνης απόφασης των εννιά δικαστών του Ανωτάτου επιβεβαιώνει την αυστηρή διάκριση των εξουσιών και βάζει όρια στις αρμοδιότητες θεσμικών αξιωματούχων, όπως στην περίπτωση του γενικού ελεγκτή.

θεωρείται σημαντική ως προς τα ζητήματα συγκρούσεis εξουσιών που παρατηρούνται κατά διαστήματα στην Κύπρο. Στην προκειμένη περίπτωση η ομόφωνη απόφαση, εκτός των άλλων, αγγίζει και τους ρόλους μεταξύ θεσμικών αξιωματούχων. Το γεγονός ότι στο σκεπτικό του Ανωτάτου Δικαστηρίου απερίφραστα γίνεται λόγος για συνταγματική εκτροπή της Βουλής, αλλά και σαφέστατα υποδείχνει ότι πλήττεται το ανέλεγκτο του γενικού εισαγγελέα, η συγκεκριμένη απόφαση «επιβεβαιώνει την αρχή των αρμοδιοτήτων», που καλύπτει και ζητήματα που προκύπτουν μεταξύ θεσμικών αξιωματούχων.

Παραβίαση εξουσιών

Ένα από τα ζητήματα που προέκυψαν από την προσφυγή του γενικού εισαγγελέα κατά της Βουλής των Αντιπροσώπων αφορούσε τις πολιτικές τριβές από τις έντονες αντιδράσεις των κομμάτων της αν-

Παραβίαση των συνταγματικών εξουσιών του γενικού εισαγγελέα αλλά και συνταγματική εκτροπή από την απόφαση της Βουλής για δημοσιοποίηση του πορίσματος για τις πολυγραφηφείς εντόπισε το Ανώτατο Δικαστήριο σύμφωνα με την απόφασή του.

τιπολίτευσης στο κατά πόσο ο γενικός εισαγγελέας και βοηθός γενικός εισαγγελέας μπορούσαν να αξιολογήσουν το πόρισμα της ερευνητικής επιτροπής ένεκα της θητείας τους στο Υπουργικό Συμβούλιο, όργανο το οποίο ενέκρινε τις αιτήσεις πολιτογραφήσεων. Εν προκειμένω το Δικαστήριο αρχικά επισημαίνει με νόημα πως οι όροι «σύγκρουση» και «αμφισβήτηση εξουσίας» έχουν ερμηνευθεί διασταλτικά, κάνοντας παραπομπή σε παλαιότερη υπόθεση. Για το κατά πόσο ο γενικός εισαγγελέας μπορεί να αξιολογήσει το ενδιάμεσο ή το τελικό πόρισμα για τις πολιτογραφήσεις, το Δικαστήριο αναφέρει στο σκεπτικό της απόφασής του: «Εν προκειμένω η υπό κρίση απόφαση της Βουλής των Αντιπροσώπων παραβιάζει τις συνταγματικές κατοχυρωμένες εξουσίες του Γενικού Εισαγγελέα, παρεμβαίνει στις αποκλειστικές αρμοδιότητές του και πλήττει το ανέλεγκτο της

εξουσίας του, όπως κατοχυρώνεται από τα άρθρα 112-114 του Συντάγματος». Το συγκεκριμένο σημείο της απόφασης του Δικαστηρίου σε νομικό επίπεδο θεωρείται πως βάζει όρια στις ενέργειες και αρμοδιότητες θεσμικών αξιωματούχων. Χαρακτηριστική περίπτωση οριοθέτησης αφορά στην προσπάθεια που έγινε από πλευράς γενικού ελεγκτή της Δημοκρατίας να πραγματοποιήσει έρευνες στο πρόγραμμα πολιτογραφήσεων τη στιγμή που ο γενικός εισαγγελέας είχε διορίσει Ερευνητική Επιτροπή μετά από απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και η Αστυνομία πραγματοποιούσε έρευνες.

Εκτροπή

Στην ομόφωνη απόφαση των εννέα δικαστών (Α. Λιάτσου, Κ. Σταματίου, Τ. Οικονόμου, Τ. Ψαρρά-Μιλτιάδου, Χ. Μαλαχτού, Δ. Σωκράτους, Λ. Δημητριάδου-Ανδρέου, Ι. Ιωαννίδη, Ν. Σάντη) για το βασικό

ζήτημα που ήταν η απόφαση της Βουλής, γίνεται λόγος για εκτροπή της Βουλής. «Επιπρόσθετα η δημοσίευση της απόφασης κατ' ακολουθία του άρθρου 82 του Συντάγματος και κατ' επίκληση του άρθρου 52, συνιστά συνταγματική εκτροπή. Το άρθρο 52 του Συντάγματος δεν θέτει οποιοδήποτε περιορισμό ως προς τη φύση των αποφάσεων που μπορούν να αποσταλούν από τη Βουλή στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για έκδοση διά δημοσίευσης στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, ούτε αναγνωρίζει στον Πρόεδρο διακριτική ευχέρεια να μην προβεί στην έκδοση τέτοιας απόφασης, εκτός αν αναφέρει το θέμα στο Ανώτατο Δικαστήριο, βάσει του άρθρου 140 του Συντάγματος».

Απόφαση Βουλής

Στο κομμάτι της απόφασης της Βουλής το Δικαστήριο δεν δέχθηκε τον ισχυρισμό των δικηγόρων της

Βουλής ότι αυτή ήταν πολιτική απόφαση. Ουσιαστικά το Δικαστήριο σε νομικό επίπεδο εντόπισε προσπάθεια της νομοθετικής εξουσίας να ελέγξει τις ενέργειες του γενικού εισαγγελέα. Η άποψη αυτή στηρίζεται από νομικής απόψεως πρώτον στο λεκτικό της απόφασης και δεύτερον στην ενέργεια δημοσίευσης στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας. Η απόφαση της Βουλής αφορούσε τη δημοσιοποίηση του ενδιάμεσου πορίσματος, ακόμα και των σημείων εκείνων που υπήρχε υπόνοια για παραβίαση προσωπικών δεδομένων και αποκάλυψη στοιχείων για περιπτώσεις που υπήρχαν ενδείξεις για διάπραξη ποινικών αδικημάτων. Στο ευρύτερο κομμάτι του σκεπτικού της απόφασης βρίσκεται η αντίληψη πως αυτή επαναλαμβάνει κάποιες αρχές συνταγματικότητας και καλύπτει ζητήματα που προκύπτουν μεταξύ εκτελεστικών και νομοθετικών εξουσίας.

Η προσφυγή κατά Βουλής

Με βάση τα γεγονότα της προσφυγής στις 22/04/2021 η Ολομέλεια της Βουλής προχώρησε στην έκδοση απόφασης για δημοσίευση του ενδιάμεσου πορίσματος της Επιτροπής Νικολάτου. Στις 10/05/2021 η απόφαση δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας μετά από επιστολή του διευθυντή της Βουλής. Στην απόφαση της η Βουλή καλούσε γενικό και βοηθό γενικό εισαγγελέα ν' απέχουν από την αξιολόγηση του πορίσματος στη λογική σεβασμού των αρχών δεοντολογίας που διέπουν δημόσια αξιώματα και να δημοσιοποιήσουν αυτούσιο το πόρισμα. Παράλληλα καλούσε το Ανώτατο Δικαστήριο να ενεργήσει αυτεπάγγελα σε περίπτωση άρνησης ή παράλειψης να συμμορφωθούν με την απόφαση της Βουλής. Η θέση του γεν. εισαγγελέα κινήθηκε σε δύο άξονες. Πρώτον αμφισβήτησε ότι η Βουλή είχε την εξουσία να ψηφίσει τη συγκεκριμένη απόφαση άνευ εμπλοκής της Προέδρου της Δημοκρατίας και δεύτερον η δημοσιοποίηση της απόφασης έρχεται σε σύγκρουση με τις συνταγματικές εξουσίες του γεν. εισαγγελέα. Ο συνήγορος της Βουλής ήγειρε σειρά προδικαστικών ενστάσεων, ζητώντας να κρυχθεί καταχρηστική η αίτηση προσφυγής, ενώ αμφισβήτησε πως υπάρχει απόφαση της Βουλής. Το Ανώτατο ομόφωνα έκανε δεκτή την προσφυγή του γενικού εισαγγελέα κρύσσοντας άκυρη την απόφαση της Βουλής.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ

Τα οικονομικά...του λιμανιού

Το 2016 η συμφωνία έκλεισε με διθυράμβους. Επιτέλους οργανώση στο λιμάνι, εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού, τέρμα οι απεργίες και οι καθυστερήσεις, ανταγωνιστικές υπηρεσίες, ανταγωνιστική οικονομία, μας έλεγαν. Σήμερα, μετά από πέντε χρόνια εμπορικοποίησης, θυμάμαι το μπάχαλο με τις ουρές των φορτηγών, περιμένοντας τα φορτία, αλλά δεν θυμάμαι να είδα νέες επενδύσεις πέρα από δύο γερανούς, ούτε πόσες απεργίες έγιναν για τις απειλές απολύσεων του λίγου προσωπικού που απέμεινε. Στα πιο πάνω, ήρθε να προστεθεί κι η παράξενη ιστορία με τις αυξήσεις στις χρεώσεις των εταιρειών διακρίσεων.

As πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή. Αρχές του 2017 τέθηκαν σε εφαρμογή οι συμφωνίες παραχώρησης των δικαιωμάτων διαχείρισης του λιμανιού. Στη Ευrogate παραχωρήθηκε ο Τερματικός Σταθμός Εμπορευματοκιβωτίων, έναντι 7 εκατομμυρίων ετησίως συν 62,7% επί των εσόδων. Στην DPWorld παραχωρήθηκε ο Τερματικός Σταθμός Γενικού Εμπορίου έναντι 2 εκατομμυρίων και 52,1% επί του τζίρου, ενώ στην P&O Maritime (θυγατρική της DPWorld) ανατέθηκαν οι θαλάσσιες υπηρεσίες, έναντι 150 χιλιάδων και 10,1% επί των εσόδων. Εκ πρώτης όψης, φαίνονται ευνοϊκές οι

συμφωνίες. Εκεί που πλήρωνε μέσο όρο πενταετίας η Αρχή Λιμένων 18 εκατομμύρια ευρώ στο κράτος, οι τρεις εταιρείες μαζί, έδωσαν για τα τελευταία 5 χρόνια 202 εκατομμύρια. Μία ματιά να ρίξει όμως κανείς στον συσχετισμό κόστους – εσόδων της Αρχής Λιμένων, για την πενταετία 2012-16 πριν από την πώληση, θα διαπιστώσει πως κατά μέσο όρο, το 48% των εσόδων πηγαινε στην κάλυψη του κόστους λειτουργίας. Αν κατ' αναλογία οι ιδιωτικές εταιρείες θα πρέπει να καλύψουν τα κόστη τους μετά την αφαίρεση των αμοιβών του κράτους, τότε με μαθηματική ακρίβεια θα συσσωρεύουν ζημιές. Πώς κατάφεραν λοιπόν να δώσουν μερίσματα υπερδιπλάσια απ' ό,τι η Αρχή Λιμένων;

Ένας τρόπος είναι η αύξηση της παραγωγικότητας. Η διακίνηση μεγαλύτερου αριθμού φορτίων, η παροχή περισσότερων υπηρεσιών, με χαμηλότερο κόστος. Όμως η πολυδιαφημιζόμενη στρατηγική που θα καταστούσε τη Λεμεσό κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου, που θα έφερνε τεράστια αύξηση στη διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων, φαίνεται να έμεινε στα χαρτιά. Ενδεικτικοί είναι οι αριθμοί των εμπορευματοκιβωτίων διαμετακόμισης από και προς τη Λεμεσό τα τελευταία χρόνια. Το 2017, διακινήθηκαν 17.436, το 2018 7.364, το

Από την πρώτη μέρα που ανέλαβαν, ανακοινώθηκαν υψηλότερες χρεώσεις, με τη δικαιολογία ότι οι προηγούμενες ήταν εκτός παζαριού.

2019 4.297 και το 2020 4.841. Το 2016 όμως, η Αρχή Λιμένων κατάφερε να διακινήσει 45.922 εμπορευματοκιβώτια! Οι αριθμοί σαφέστατα παραπέμπουν σε μειωμένη παραγωγικότητα. Τι μας μένει; Οι ταρίφες χρέωσης. Από την πρώτη μέρα που ανέλαβαν, ανακοινώθηκαν υψηλότερες χρεώσεις, με τη δικαιολογία ότι οι προηγούμενες

ήταν εκτός παζαριού. Οι εισαγωγείς, forwarders κι ο κόσμος του λιμανιού μαρτυρεί πως οι αυξήσεις μεταβάλλονται πολύ συχνά, με αποτέλεσμα παραπέμπουν σε μειωμένη παραγωγικότητα. Τι μας μένει; Οι ταρίφες χρέωσης. Από την πρώτη μέρα που ανέλαβαν, ανακοινώθηκαν υψηλότερες χρεώσεις, με τη δικαιολογία ότι οι προηγούμενες

για παραμονή ωρών, καλούνται να πληρώσουν μέχρι και πέντε φορές αυξημένες χρεώσεις. Ομοίως αυξήθηκαν και οι χρεώσεις στο αγροκόβριο του λιμανιού που υποτίθεται θα έπρεπε να γίνει πόλος έλξης στην Ανατολική Μεσόγειο, για υπηρεσίες επισκευών, τροφοδοσίας και αλλαγής πληρωμάτων. Ποιος όμως θα επιλέξει ένα ακριβό λιμάνι, όταν μπορεί να κάνει την ίδια δουλειά σε κάποιο γειτονικό με σημαντική εξοικονόμηση κόστους; Ακόμα κι οι επενδύσεις που έγιναν με σύγχρονους γερανούς, δεν αλλάζουν το τοπίο, αφού η χρήση τους κοστίζει ακριβά στον πελάτη.

Τώρα όσον αφορά τις αυξήσεις για τις οποίες έγινε τεράστιος ντόρος την εβδομάδα που μας πέρασε, αφορούν τις ετήσιες αυξήσεις που για πολλοστή φορά έρχονται να εφαρμόσουν οι παραχωρησιούχοι. Για κάποιο περιεργό λόγο, ένα μεγάλο μέρος των χρεώσεων συνδέθηκαν με τον Εγκώριο Δείκτη Τιμών Παραγωγού που δεν επηρεάζει όμως το κόστος λειτουργίας των διαχειριστών του λιμανιού.

Ως αποτέλεσμα, φέτος που ο Δείκτης είναι ψηλός (21,8% τον περασμένο Νοέμβριο) δικαιούνται βάσει συμβάσεως να προχωρήσουν σε τεράστιες αυξήσεις. Χώρια από τις ταρίφες που δεν ρυθμίζονται από τον συγκεκριμένο δείκτη, που

έχουν αυξηθεί ήδη μέχρι και 94%. Τα πράγματα λοιπόν είναι απλά. Τα αυξημένα έσοδα στα οποία αναφέρθηκε προχθές ο πρώην υπουργός Οικονομικών του ΔΗΣΥ, Χάρης Γεωργιάδης, δεν είναι τίποτε άλλο από τα δικά μας λεφτά. Είναι αυτά που καλείται να πληρώσει ο καταναλωτής μέσω των αυξήσεων που μετακυλιούνται στα εισαγόμενα προϊόντα που αγοράζει καθημερινά, σε μια οικονομία που η αξία των εισαγωγών της, ισοδυναμεί περίπου με το 40% του ΑΕΠ. Σε μια περίοδο μάλιστα, όπου τα ναύλα των πλοίων – το μεγαλύτερο μέρος του κόστους μεταφοράς – αυξήθηκαν από 40% μέχρι και 500%, τα οποία έχουν ήδη επωμιστεί οι καταναλωτές. Άρχισε πλέον να φαίνεται η έλλειψη μακρόπνοης στρατηγικής, υπό την οποία να λειτουργούν αρμονικά και ανταγωνιστικά οι διάφορες υπηρεσίες, δραστηριότητες κι υποδομές, ώστε να δίνουν ώθηση στην οικονομία, μέσα από την ταχύτατη και ασφαλή διακίνηση φορτίων και επιβατών. Προφανώς για την ώρα, δεν φαίνεται να το έχουν επιτύχει οι συμβάσεις παραχώρησης, κάτι που μας επιτρέπει να αμφιβάλουμε εάν ήταν ποτέ ο πραγματικός τους στόχος.

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος.

Η Αγκυρα ρίχνει γέφυρες προς όλους πλην Αθήνας

Αλλάζουν τα γεωπολιτικά δεδομένα

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Το «βάθος» και την πραγματική αξία της τουρκικής επιχείρησης εξομάλυνσης των σχέσεων με το σύνολο των κρατών της ευρύτερης περιοχής με τα οποία τα προηγούμενα χρόνια η Αγκυρα έφθασε ακόμα και σε πλήρη διακοπή των διπλωματικών σχέσεων, αξιολογεί η Αθήνα. Τους τελευταίους μήνες ο πρόεδρος της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν ανέλαβε προσωπικά την επιχείρηση αυτή, η οποία έως αυτή τη στιγμή έχει και απτά και συμβολικά αποτελέσματα. Σε γενικές γραμμές η ανάπτυξη της τουρκικής διπλωματίας εξελίσσεται σε τέσσερα επίπεδα.

Πρώτον, σε σχέση με τη Δύση. Δεύτερον, σε σχέση με τους περιφερειακούς ανταγωνιστές και δρώντες. Τρίτον, σε σχέση με τις χώρες στις οποίες η Τουρκία διαθέτει στρατιωτική παρουσία. Και τέταρτον, σε σχέση με χώρες που βρίσκονται στη σφαίρα επιρροής της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις αναζητούνται οι δυνατότητες ανόσχεσης της τουρκικής επιρροής που έχει η Αθήνα.

Στο πρώτο επίπεδο, βασικός στόχος της διπλωματικής επίθεσης γοητείας της Αγκυρας είναι οι ΗΠΑ. Παρά το γεγονός ότι στο εσωτερικό των ΗΠΑ δίστανται οι απόψεις μεταξύ Στέιτ Ντιπάρτμεντ και Κογκρέσου σε σχέση με την ανάγκη επαναφοράς των

αμερικανοτουρκικών σχέσεων σε επίπεδο προ απόκτησης ρωσικών πυραύλων S-400, η Αγκυρα χρησιμοποεί κατά κύριο λόγο τη δράση στην Ουκρανία ως πεδίο προώθησης των δυτικών συμφερόντων. Η πώληση UAV τύπου Bayraktar TB2 στην ουκρανική κυβέρνηση και οι νέες συζητήσεις και για άλλα επιθετικά μη επανδρωμένα αεροσκάφη αξιοποιούνται από την Αγκυρα ως επιχείρημα εντός NATO, για τον «απαραίτητο» ρόλο της Τουρκίας στην περιοχή. Ειδικά, όμως, μετά τη γνωστοποίηση της απόσυρσης της στήριξης των ΗΠΑ για τον αγωγό EastMed, η Αγκυρα κινείται ακόμα πιο επιθετικά στην Ανατολική Μεσόγειο, θεωρώντας ότι ο στρατηγικός όγκος και το βάθος της Τουρκίας την καθιστά αναντικατάστατη και, κυρίως, της δίνει χώρο για περαιτέρω διεκδικήσεις. Στην κατηγορία αυτή εμπίπτει και η Ε.Ε., αλλά και μεμονωμένες χώρες, όπως η Γερμανία. Ειδικά στην περίπτωση της Γερμανίας, η αλλαγή κυβέρνησης στο Βερολίνο δεν επέφερε καμία τροποποίηση της στάσης έναντι της Αγκυρας. Στο ουκρανικό πεδίο, η Αθήνα δεν μπορεί να κάνει εκ των πραγμάτων πολλά πράγματα, πέρα από τις συμβατικές υποχρεώσεις της ως κράτος-μέλος του NATO. Αυτό σημαίνει ότι θα χρησιμοποιηθούν οι εγκαταστάσεις στη Σούδα και στην Αλεξανδρούπολη, ωστόσο εκείνο που ανησυχεί την Αθήνα είναι το ενδεχόμενο να απαιτηθούν

Ο Ταγίπ Ερντογάν με τον διάδοχο του θρόνου του Αμπου Ντάμπι, Μοχάμεντ μπιν Ζαγέντ αλ Ναχαγιάν, στην προ διήμερου συνάντησή τους στην Αγκυρα. Εως και λίγους μήνες πριν, ο Τούρκος πρόεδρος έπνεε μένεα κατά των ΗΑΕ.

από τους Αμερικανούς περαιτέρω παραχωρήσεις. Στην Αθήνα, θέλουν να μείνουν μακριά από την εμπλοκή στο Ουκρανικό, παρά το γεγονός ότι είναι εκδηλωμένη πρόθεση από τον υπουργό Εξωτερικών Νίκο Δένδια να σπριχθεί η ελληνική κοινότητα της Μαριούπολης. Σε δεύτερο επίπεδο –και κυριότερο για τα ελληνικά συμφέροντα– εντάσσονται οι χώρες της περιοχής. Η συμφωνία για credit swap με τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ), οι συναντήσεις του κ. Ερντογάν με τον διάδοχο του θρόνου του Αμπου Ντάμπι, Μοχάμεντ μπιν Ζαγέντ αλ Ναχαγιάν (MBZ), αποτελούν –κατά την άγνωση της Αθήνας– περισσότερο μια προσπάθεια των Εμιρατινών να αποκτήσουν μια λειτουργική σχέση με την Τουρκία, παρά συμπύληση. Ανάλογη είναι η στάση και για τα εντεινόμενα ανοίγματα της Αγκυρας προς το Ισραήλ, διά της υπόσχεσης άρσης της κάλυψης των στελεχών της Χαμάς και στην Αδελφών Μουσουλμάνων. Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται και οι δύο μεγαλύτερες αραβικές

χώρες της περιοχής, η Αίγυπτος και η Σαουδική Αραβία. Προς αυτές τις κατευθύνσεις τα τουρκικά ανοίγματα είναι περισσότερο ριψοκίνδυνα, καθώς καθεμία από αυτές τις χώρες διεκδικεί τον ρόλο του σημαντικότερου ισλαμικού έθνους, και παρά τις δηλώσεις προθέσεων εκ μέρους του Ερντογάν για εγκατάλειψη των Αδελφών Μουσουλμάνων, στο Κάιρο και στο Ριάν υπάρχουν ακόμα επιφυλάξεις. Στις περιπτώσεις Ισραήλ και ΗΑΕ είναι απολύτως σαφές ότι υφίσταται αμερικανική παρίνεση για τη δημιουργία συνθηκών συμπεριληψής της Τουρκίας ξανά στην περιοχή. Πηγές με γνώση των επαφών τονίζουν ότι στη γραφειοκρατία της Ουάσινγκτον έχει αναβιώσει ο «φόβος του 1979», δηλαδή της πιθανότητας αποκοπής της Τουρκίας από το δυτικό σύστημα, όπως έγινε με το Ιράν. Αυτά τα ανοίγματα ανησυχούν περισσότερο την Αθήνα, διότι με το Ισραήλ, τα ΗΑΕ και την Αίγυπτο έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια κινήσεις που έχουν οδηγήσει σε εταιρικές σχέσεις. Τα ΗΑΕ κινούνται σαφέστατα προς μια προ-

σπάθεια να μεταβληθεί το Αμπου Ντάμπι σε συνομιλητή όλων.

Το Ισραήλ

Στο Ισραήλ, αντιθέτως, υπάρχει μια αυθεντική επιθυμία να γίνουν οι σχέσεις με την Τουρκία ξανά λειτουργικές. Υπενθυμίζεται ότι το Ισραήλ και η Τουρκία προσπαθούν να επανέλθουν σε πλήρεις διπλωματικές σχέσεις από τον Δεκέμβριο του 2015. Η επίσκεψη του προέδρου του Ισραήλ Γιτζάκ Χέρτσογκ στην Αγκυρα, τον Φεβρουάριο, θα οδηγήσει ξεκάθαρα προς αυτή την κατεύθυνση. Οι Ισραηλινοί καθησυχάζουν την Αθήνα ότι η σχέση με την Ελλάδα έχει πια αποκοπεί από κάθε περιφερειακή σύγκριση και οδεύει σε δικές της, αυτόνομες ράγες. Ίσως ο πιο ισχυρός πυλώνας της να είναι οι αμυντικές τεχνολογίες. Σε λίγες ημέρες (εκτός απροόπτου στις 10 Φεβρουαρίου) θα επισκεφθεί την Καλαμάτα ο υπουργός Άμυνας του Ισραήλ (και αναπληρωτής πρωθυπουργός) Μπένι Γκαντζ, όπου μαζί με τον ομόλογό του Νίκο Παναγιωτόπουλο θα εγκαινιάσουν τα πρώτα κτίρια που έχει διαμορφώσει η ισρα-

ηλινή Elbit για Διεθνές Κέντρο Αεροπορικής Εκπαίδευσης. Στο τρίτο επίπεδο βρίσκονται οι χώρες όπου η Τουρκία έχει στρατιωτική παρουσία με κάποιο τρόπο. Εξ αυτών, η πλέον σημαντική για τα ελληνικά συμφέροντα είναι η Λιβύη. Η Αθήνα έχει ασφαλώς επενδύσει στο διεθνές δίκαιο, ωστόσο η επιρροή της Αγκυρας στην Τρίπολη φαίνεται πως είναι πια καθοριστική, παρά τις πολύ σοβαρές και οργανωμένες διπλωματικές προσπάθειες στην περιοχή. Το τέταρτο επίπεδο αφορά τις χώρες που επιηρεάζει άμεσα η Ρωσία και αποτελεί και σαφή ένδειξη του ιδιότυπου συντονισμού ανάμεσα σε Μόσχα και Αγκυρα. Το πλέον γνωστό παράδειγμα είναι εκείνο της Συρίας, όπου η Τουρκία διοικεί στρατιωτικά περιοχές στα βόρεια της χώρας με την ανοχή της Ρωσίας. Το δεύτερο είναι εκείνο της Αρμενίας. Οι συζητήσεις ανάμεσα σε Αγκυρα και Ερεβάν γίνονται όχι μόνο λόγω της στρατιωτικής ήττας της Αρμενίας στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ από το Αζερμπαϊτζάν, αλλά και με την έμπρακτη ενθάρρυνση της Μόσχας.

Μπορούν τα τραπεζικά ιδρύματα να επιβάλουν μονομερώς νέες πολιτικές σε πελάτες με συμφωνίες στεγαστικού δανείου;

Του **ΣΑΒΒΑ ΣΑΒΒΙΔΗ**

Πρόσφατα είχα την ευκαιρία να ασχοληθώ, με μια υπόθεση όπου ένα τραπεζικό ίδρυμα στην Κύπρο ζήτησε από τον πελάτη είτε να αποπληρώσει νωρίτερα το στεγαστικό του δάνειο είτε να μεταφέρει το δάνειό του σε άλλη τράπεζα. Ο λόγος για αυτό το αυστηρά δραστικό αίτημα ήταν γιατί η τράπεζα είχε αποφασίσει να εφαρμόσει μια νέα πολιτική σύμφωνα με την οποία όλες οι υποθέσεις των στεγαστικών δανείων των Βρετανών πολιτών θα έπρεπε να τακτοποιηθούν μέχρι τα τέλη Δεκεμβρίου 2022. Αξίζει να σημειωθεί ότι, στην περίπτωση του πελάτη μας, αν και επρόκειτο για εξυπηρετούμενο δάνειο στο οποίο είχε συμφωνηθεί καθορισμένη περίοδος αποπληρωμής καθώς και σταθερή μηνιαία δόση, η τράπεζα έλαβε τη μονομερή απόφαση να αλλάξει την πολιτική της, επηρεάζοντας έτσι τους όρους της συμφωνίας η οποία είχε υπογραφεί μεταξύ της τράπεζας και του πελάτη. Ως εκ τούτου, ο πελάτης βρέθηκε αντιμέτωπος με αυτή την προβληματική κατάσταση χωρίς δική του υπαιτιότητα. Αυστηρά και νομικά ομιλούντες, εδώ επρόκειτο για ξεκάθαρη περίπτωση παράβασης συμφωνίας. Από τη στιγμή που κάποιος συνάπτει γραπτή συμφωνία με την τράπεζα για καθορισμένη περίοδο αποπληρωμής του δανείου, οποιοσδήποτε αλλαγές στους όρους της παρούσας συμφωνίας οδηγούν αμέσως το άλλο μέρος σε παραβίαση όρων, στην προκειμένη δηλαδή περίπτωση την ίδια την τράπεζα, η οποία ζητούσε από τον πελάτη να αποπληρώσει το δάνειό του νωρίτερα από ό,τι είχε συμφωνηθεί αρχικά, θέτοντας έτσι τον δανειζόμενο σε πολύ δύσκολη θέση και εκτός του προγραμματισμένου χρονικού πλαισίου αποπληρωμής.

Δυστυχώς, ωστόσο, σε αρκετές περιπτώσεις, συμβαίνει οι όροι μιας δανειακής σύμβασης να είναι ετεροβαρείς υπέρ της τράπεζας και εδώ είναι που

βλέπουμε να εισχωρούν καταχρηστικές ρήτρες. Το χρονικό εκείνο διάστημα που ο πελάτης υπέγραφε τη σύμβαση, δεν θα μπορούσε να είχε αντιληφθεί τις σοβαρές συνέπειες αυτών των καταχρηστικών ρητρών. Ως αποτέλεσμα, η τράπεζα εκμεταλλεύεται πλήρως την κατάσταση καθώς ο πελάτης βρίσκεται εντελώς στο έλεος της και των τακτικών αυτών. Σαφώς, πρόκειται για ένα νομικό ζήτημα το οποίο θα μπορούσε να αμφισβητηθεί μέσω του Δικαστηρίου ως προς το κατά πόσο η τράπεζα έχει το δικαίωμα να λάβει τέτοια μονομερή απόφαση, έχοντας υπ' όψη τις αρχές του σχετικού Νόμου αναφορικά με την ύπαρξη καταχρηστικών ρητρών εντός μίας συμφωνίας. Μάλιστα, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) έχει αποφανθεί σε αρκετές παρόμοιες περιπτώσεις καταχρηστικών ρητρών και τονίζω με απόλυτη βεβαιότητα πως το ΔΕΕ έχει συνήθως αποφανθεί υπέρ του δανειζόμενου αντί του τραπεζικού ιδρύματος. Το ερώτημα το οποίο πάντοτε τίθεται, όπως και στην προκειμένη περίπτωση, είναι κατά πόσο ο δανειζόμενος είναι διατεθειμένος να εμπλακεί σε μια χρονοβόρα διαδικασία αντιδικίας έτσι ώστε να διασφαλίσει τα δικαιώματά του ή κατά πόσο θα επιλέξει να μεταβιβάσει το δάνειό του σε άλλο τραπεζικό ίδρυμα. Σαφώς, ο δανειζόμενος πρέπει να συνειδητοποιήσει ότι έχει δικαιώματα και όχι μόνο υποχρεώσεις έναντι της τράπεζας. Από τη στιγμή που παραβιάζεται ένα από τα δικαιώματά του, όπως στην προκειμένη περίπτωση, όπου η τράπεζα «εξαναγκάζει» τον δανειζόμενο να μεταβιβάσει το δάνειο σε άλλη τράπεζα ή να αποπληρώσει το δάνειο στην τράπεζα νωρίτερα από τη συμφωνηθείσα προθεσμία και με εφάπαξ πληρωμή, ο πελάτης έχει το δικαίωμα να υπερασπιστεί την υπόθεσή του και να ζητήσει νομική συμβουλή με σκοπό να καταλήξει σε ένα φιλικό διακανονισμό. Ο δανειζόμενος έχει

michaelkyprianou
Advocates - Legal Consultants

Ο κ. Σάββας Σαββίδης είναι Συνεταίρος και Διευθυντής του Γραφείου Πάφου στην Michael Kyprianou & Co LLC.

κάθε δικαίωμα να διαπραγματευτεί προς επίτευξη μείωσης του υπολοίπου του δανείου, εάν αποφασίσει να το αποπληρώσει εξ' ολοκλήρου με μια πληρωμή, ανεξάρτητα και από το κατά πόσο ή όχι θα μεταφέρει το δάνειο σε άλλη τράπεζα. Ο πελάτης με αυτό τον τρόπο βρίσκεται εκτεθειμένος σε μια πολύ δύσκολη κατάσταση όπου πρέπει να ξαναπεράσει την όλη διαδικασία μεταφοράς του δανείου του από το ένα τραπεζικό ίδρυμα στο άλλο με όλες τις διαδικασίες και έξοδα που αυτό συνεπάγεται για άλλη μια φορά. Ως εκ τούτου, το κίνητρο του δανειστή σε αυτήν την περίπτωση είναι πρωτίστως να μει-

ώσει το βάρος της αποπληρωμής του δανείου, πριν μεταφέρει το δάνειο σε άλλη τράπεζα. Ένα άλλο πλεονέκτημα που θα πρέπει να εξετάσει ο δανειζόμενος, εάν βρεθεί σε αυτή την προβληματική κατάσταση, είναι να διαπραγματευτεί χαμηλότερο επιτόκιο με το νέο τραπεζικό ίδρυμα. Από την άλλη, ωστόσο, η νέα τράπεζα θα προβεί σε πιστωτικό έλεγχο στον δανειστή και υπάρχει πιθανότητα τα πιστωτικά όρια τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, όπου η πανδημία έχει επηρεάσει δραστικά την οικονομία, να οδηγήσει σε μια κατάσταση όπου το πιστωτικό όριο να έχει βρεθεί σε χαμηλά επίπεδα και ως εκ τούτου, η νέα τράπεζα ενδέχεται να μην χορηγήσει το δάνειο. Ένα άλλο γεγονός που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι η ανάγκη ο πελάτης να διαπραγματευτεί με την υπάρχουσα τράπεζα για το ποιες τραπεζικές χρεώσεις και για άλλες διαδικασίες θα χρειωθεί όχι μόνο από την παρούσα αλλά και από τη νέα τράπεζα στην οποία θα αναγκαστεί να μεταφέρει το στεγαστικό του δάνειο. Άρα, ο δανειζόμενος πρέπει να είναι προσεκτικός ώστε, στο τέλος της ημέρας, να μην του γίνουν άσκοπα και άδικα αυτές οι χρεώσεις και από τις δύο τράπεζες. Στην Κύπρο, τα τελευταία χρόνια, αυτό που προηγουμένως θεωρείτο μια απλή διαδικασία ανοίγματος τραπεζικού λογαριασμού και λήψης στεγαστικού δανείου, έχει πλέον γίνει ένα αρκετά περίπλοκο ζήτημα το οποίο, δυστυχώς, σε πολλές περιπτώσεις, εάν ο πελάτης δεν είχε λάβει σωστή νομική συμβουλή από την αρχή και προτού συνάψει οποιαδήποτε συμφωνία με την τράπεζα, στο τέλος αυτό θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα, μια κατάσταση όπου η τράπεζα έχει το πλήρες πλεονέκτημα έναντι του πελάτη, προκαλώντας έτσι μεγάλο πρόβλημα και κόστος στον πελάτη προκειμένου να υπερασπιστεί τα δικαιώματά του. Επιπλέον, και επειδή ο πελάτης είναι

ως συνήθως πέραν του δέοντος πρόθυμος να λάβει το στεγαστικό δάνειο, τείνει να υπογράψει τα έγγραφα που του παρέχει η τράπεζα χωρίς να αφιερώνει χρόνο και προσπάθεια για να διαβάσει τα μικρά γράμματα. Κατά συνέπεια, αυτό που συμβαίνει συχνά είναι η τράπεζα να συμπεριλαμβάνει καταχρηστικούς ή παράτυπους όρους εντός της συμφωνίας, όπως για παράδειγμα, δηλώνοντας ότι ο πελάτης έχει λάβει νομική συμβουλή πριν από την υπογραφή της συμφωνίας, κάτι που δεν ισχύει, αφού στην πραγματικότητα ο δικηγόρος που παρέχει αυτή την νομική συμβουλή δεν είναι ανεξάρτητος, και δεν επεξηγεί με σαφήνεια τους όρους του δανείου προς τον δανειζόμενο. Με αυτόν τον τρόπο, η τράπεζα θωρακίζει τον εαυτό της, σε περίπτωση όπου προκύψει δικαστική διαμάχη κατά τη διάρκεια της δανειακής συμφωνίας. Κλείνοντας, θα σας επιστήνω την προσοχή για το πόσο σημαντικό είναι όταν λαμβάνετε τόσο σοβαρές αποφάσεις, όπως είναι η αίτηση για στεγαστικό δάνειο, να φροντίζετε να αναζητάτε ανεξάρτητη νομική συμβουλή από επαγγελματίες και να διασφαλίζετε ότι, όποια έγγραφα και αν υπογράψει κάποιος με την τράπεζα, να υπάρχει ισορροπία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων μεταξύ της τράπεζας και του δανειζόμενου.

Το περιεχόμενο αυτού του άρθρου ισχύει κατά την ημερομηνία της πρώτης δημοσίευσής του. Αποσκοπεί στην παροχή γενικών πληροφοριών για το θέμα και δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση νομική συμβουλή. Σας συνιστούμε να αναζητήσετε επαγγελματική συμβουλή για το συγκεκριμένο θέμα σας πριν ενεργήσετε για οποιαδήποτε πληροφορία παρέχετε.

Για περισσότερες πληροφορίες ή συμβουλές, επικοινωνήστε με τον κ. Σάββα Σαββίδη, Συνεταίρο και Διευθυντή του Γραφείου Πάφου στην Michael Kyprianou & Co LLC, στο τηλ., +357 26 930 800 ή μέσω email στο Savvas.Savvides@kyprianou.com

Μείωση μετακλητών της κυβέρνησης

Τα στοιχεία για τις προσλήψεις επί ημερών Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ – Ο «χάρτης» των δημοσίων υπαλλήλων από το 2009

Τον **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Ο **«μύθος»** ότι επί ημερών της Ν.Δ. έχει σημειωθεί εκτόξευση των μετακλητών υπαλλήλων της κυβέρνησης (μετακλητοί εκτός ΟΤΑ) καταρρίπτεται από τους αναλυτικούς πίνακες της τελευταίας τετραετίας που δημοσιεύει σήμερα η «Κ». Αντιθέτως, αύξη-ση έχει όντως καταγραφεί στους μετακλητούς υπαλλήλους που απασχολούνται στους Οργανι-σμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εν μέρει και εξαιτίας της επιλο-γής της κυβέρνησης να ενισχύ-σει τους μεγαλύτερους δήμους με καταρτισμένους συνεργά-τες. Τέλος, είναι σαφές πως σε

σχέση με το 2009, τα τελευταία χρόνια η χώρα έχει αποκτήσει «μικρότερο κράτος», καθώς οι δημόσιοι υπάλληλοι έχουν μειω-θεί κατά σχεδόν 250.000. Τούτο

Σε σχέση με τους ΟΤΑ ο κ. Βορίδης έχει αναφέρει πως «η κυβέρνηση της Ν.Δ. έλαβε την απόφαση να στηρίξει την αυτοδιοίκηση παρέχοντας τη δυνατότητα για περισ-σότερους μετακλητούς».

βεβαίως δεν οφείλεται σε επιλο-γές των κυβερνήσεων που είχαν την ευθύνη διακυβέρνησης τη συγκεκριμένη περίοδο, αρχής γενομένης από την κυβέρνηση του Γιώργου Παπανδρέου που ανήλθε στην εξουσία πριν από 13 χρόνια, αλλά στον δημοσιονο-μικό εκτροχιασμό με τον οποίο βρέθηκε αντιμέτωπη η χώρα, την προσφυγή στον μηχανισμό στήριξης, την έλευση της «τρό-ικας» και, βεβαίως, στην ισχύ, επί σειράν ετών, του γνωστού κανόνα «μία πρόσληψη για κάθε πέντε αποχωρήσεις» δημοσίων υπαλλήλων.

Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τα στοιχεία, οι μετακλητοί

της κυβέρνησης το 2018, επί πρω-θυπουργίας του Αλέξη Τσίπρα, υπερέβαιναν τους 1.000, τους έξι από τους δώδεκα μήνες του 2018. Εν πολλοίς, η ίδια εικόνα ισχυ-σε και το πρώτο πεντάμνηο του 2019, πριν δηλαδή από τις εκλο-γές του Ιουλίου, που οδήγησαν τη Ν.Δ. και τον Κυριάκο Μητσο-τάκη στην εξουσία. Ως υψηλό-τερος αριθμός καταγράφονται, δε, 1.070 μετακλητοί υπάλληλοι της κυβέρνησης τον Ιανουάριο του 2019, δηλαδή λίγους μήνες πριν από τις ευρωεκλογές, που άνοιξαν τον δρόμο για τις εθني-κές εκλογές, την ήττα του ΣΥΡΙ-ΖΑ και την αποχώρησή του από την εξουσία.

Αντιθέτως, από τους ίδιους πί-νακες προκύπτει ότι κατά τη δι-ετία 2020 και 2021 η Ν.Δ. αξιο-ποίησε σε επίπεδο κυβέρνησης σταθερά κάτω από 1.000 μετα-κλητούς, ενώ ορισμένους μήνες ο συγκεκριμένος αριθμός έπεφτε και κάτω από τους 900. Τον περα-σμένο Νοέμβριο, δε –τον τελευ-ταίο μήνα για τον οποίο υπάρ-χουν συγκεκριμένα στοιχεία– οι μετακλητοί έφταναν τους 980.

Αντιθέτως, όπως επισημάνθη-κε, επί διακυβέρνησης Ν.Δ. αύξη-ση έχει καταγραφεί στους μετα-κλητούς υπαλλήλους των ΟΤΑ. Όπως έχει αναφέρει και στη Βου-λή –απαντώντας στις αιτιάσεις του ΣΥΡΙΖΑ– ο υπουργός Εσωτε-

ρικών Μάκης Βορίδης, «η κυβέρ-νηση της Ν.Δ. έλαβε την απόφα-ση να στηρίξει την αυτοδιοίκηση παρέχοντας σε δημάρχους και πε-ριφερειάρχες τη δυνατότητα να πάρουν περισσότερους μετακλη-τούς». Ειδικότερα: Με διατάξεις του ν. 4555/2018 προβλέφθηκε η δυνατότητα σύστασης μιας επι-πλέον θέσης ειδικού συνεργάτη σε δήμους με πληθυσμό άνω των 150.000 κατοίκων. Επίσης, με δι-ατάξεις του ν. 4674/2020, προ-βλέφθηκε ότι σε δήμους με μό-νο πληθυσμό άνω των 20.000 κατοίκων, μπορεί να συστήνεται μία θέση ειδικού συνεργάτη, επι-πλέον των προβλεπόμενων, κα-λυπτόμενη από δημοσιογράφο.

Δημόσιος τομέας

2018	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
Μετακλητοί (εκτός ΟΤΑ)	997	991	978	983	1.001	1.007	1.013	926	969	1.055	1.081	1.089
ΟΤΑ	932	935	936	935	943	937	941	935	953	981	1.012	1.029
Επιστημονικοί συνεργάτες βουλευτών	576	578	578	583	578	579	579	581	573	577	580	581
Σύνολο	2.505	2.504	2.492	2.501	2.522	2.523	2.533	2.442	2.495	2.613	2.673	2.699
2019	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
Μετακλητοί (εκτός ΟΤΑ)	1.070	1.042	1.060	1.065	1.052	965	420	576	709	765	801	827
ΟΤΑ	1.060	1.080	1.089	1.094	1.085	1.071	1.051	1.039	655	914	1.064	1.137
Επιστημονικοί συνεργάτες βουλευτών	580	577	581	580	579	18	239	407	480	517	527	536
Σύνολο	2.710	2.699	2.730	2.739	2.716	2.054	1.710	2.022	1.844	2.196	2.392	2.500
2020	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
Μετακλητοί (εκτός ΟΤΑ)	835	829	851	885	894	897	896	880	887	908	910	927
ΟΤΑ	1.194	1.239	1.296	1.334	1.365	1.397	1.432	1.449	1.461	1.492	1.518	1.533
Επιστημονικοί συνεργάτες βουλευτών	543	550	552	555	558	559	558	563	563	565	566	564
Σύνολο	2.572	2.618	2.699	2.774	2.817	2.853	2.886	2.892	2.911	2.965	2.994	3.024
2021	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
Μετακλητοί (εκτός ΟΤΑ)	885	928	950	967	971	973	980	955	927	967	980	
ΟΤΑ	1.545	1.559	1.581	1.593	1.604	1.595	1.608	1.615	1.612	1.603	1.608	
Επιστημονικοί συνεργάτες βουλευτών	563	564	565	571	571	573	570	567	565	568	565	
Σύνολο	2.993	3.051	3.096	3.131	3.146	3.141	3.158	3.137	3.104	3.138	3.153	

	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	30.11.2021
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ*	929.204	852.245	765.498	727.921	664.791	665.507	659.340	659.751	664.077	668.491	679.356	685.737	680.016
Στενός δημόσιος τομέας	841.541	773.335	701.247	667.921	619.523	621.768	614.997	615.119	615.161	614.793	625.072	632.667	629.507
Τακτικό προσωπικό	692.907	667.374	646.657	629.114	599.207	576.856	566.913	565.671	566.861	565.324	572.324	569.009	569.155
Εκτακτο προσωπικό**	148.634	105.961	54.590	38.807	20.316	44.912	48.084	49.448	48.300	49.469	52.748	63.658	60.352
Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου***	87.663	78.910	64.251	60.000	45.268	43.739	44.343	44.632	48.916	53.698	54.284	53.070	50.509
Τακτικό προσωπικό	62.691	56.349	45.924	43.605	33.099	31.935	33.571	33.199	36.047	35.779	34.240	33.780	31.700
Εκτακτο προσωπικό	24.972	22.561	18.327	16.395	12.169	11.804	10.772	11.433	12.869	17.919	20.044	19.290	18.809

ΠΗΓΗ: Μητρώο Μισθοδοτούμενων του Ελληνικού Δημοσίου (Απογραφή)

*Αρθροσίμα Στενού δημοσίου τομέα και Νομικών προσώπων Ιδιωτικού δικαίου **Με επιβάρυνση στη συνολική μισθολογική δαπάνη ***εκτός ΔΕΚΟ κεφ. Β΄

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Πρόταση δυσπιστίας με το βλέμμα σε φθινοπωρινές κάλπες

Η στρατηγική του Αλέξη Τσίπρα για να κλιμακωθεί η πίεση έναντι της κυβέρνησης – Στο στόχαστρο και το ΚΙΝΑΛ

Τον **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΩΛΕΤΟΥ**

Η **κεφαλαιοποίηση** της οργής του κόσμου και η διαμόρφωση της πολιτικής ατζέντας είναι η στρα-τηγική που έχει επιλέξει ο Αλέ-ξης Τσίπρας από τη συζήτηση του προϋπολογισμού και μετά. Σε συνεδρίαση που είχε πραγ-ματοποιηθεί στα μέσα Δεκεμβρί-ου, όλοι είχαν συμφωνήσει πως η κατάθεση πρότασης δυσπιστίας παράλληλα με την ψήφιση του κορυφαίου νομοσχεδίου απλώς θα έκαίγε το βασικό κοινοβου-λευτικό όπλο που έχει στα χέρια της κάθε αξιωματική αντιπολίτευ-ση. Το αίτημα για εκλογές άνοιξε έναν νέο κύκλο αντιπολιτευτικής τακτικής σε προεκλογικούς πλέ-ον ρυθμούς. Το τριήμερο της κα-κοκαιρίας θεωρήθηκε στην Κου-μουνδούρου πως είναι η καμπί που πρέπει να εκμεταλλευτεί ο ΣΥΡΙΖΑ. «Όλες οι κρίσεις είναι μα-ζεμένες, αν δεν γίνει τώρα, τότε;». Με αυτό το μόντο το προεδρείο της κοινοβουλευτικής ομάδας το πρωί της Πέμπτης έδωσε το πράσινο φως στον Αλέξη Τσίπρα να κατα-θέσει την πρόταση δυσπιστίας κατά της κυβέρνησης.

Η διαχείριση της κακοκαιρίας αναμφισβήτητα «έσπρωξε» τα γεγονότα. Από τις συζητήσεις που πραγματοποιούνται στον έβδομο όροφο της Κουμουνδού-ρου, η «Κ» είχε δημοσιεύσει στις 26 Δεκεμβρίου πως ακόμα και μέσα στην άνοιξη ο ΣΥΡΙΖΑ θα

επιχειρούσε να εκμεταλλευτεί τη συγκυρία για να στριμώσει την πλειοψηφία κοινοβουλευ-τικά και να την αμφισβητήσει. Τελικά τα πράγματα έτρεξαν πιο γρήγορα και την Τετάρτη που πέρασε, σύμφωνα με πληροφο-ρίες της «Κ», ο πρώτος άνθρω-πος με τον οποίο επικοινωνήσε ο Αλέξης Τσίπρας ήταν η Ολγα Γεροβασίλη, ζητώντας της να προετοιμάσει το έδαφος στην κοινοβουλευτική ομάδα. Δημή-τρης Τζανακόπουλος, Νάσος Ηλιόπουλος, Μιχάλης Καλογή-ρου φέρεται επίσης να ενημερώ-θηκαν. Την Πέμπτη οι βουλευτές γνωρίζοντας πως θα συνεδρίσει

Η χιονόπτωση, η πανδημία, η ακρίβεια και τα ζητήματα δημοκρατίας είναι τα τέσσερα θέματα στα οποία επενδύει ο ΣΥΡΙΖΑ.

η Κ.Ο. ήταν έτοιμοι να βρεθούν στην αίθουσα της Γερουσίας. Τε-λικά κατέβηκαν έναν όροφο πιο κάτω για να ακούσουν τη «βόμ-βα» που θα πετούσε ο πρόεδρος τους στην ολομέλεια.

Η χιονόπτωση, η πανδημία, η ακρίβεια και τα ζητήματα δημο-κρατίας είναι τα τέσσερα «πιό-

Ο **Αλέξης Τσίπρας** είναι φανερό ότι δεν θέλει να αμφισβητηθεί η πρωτοκα-θεδρία του στον χώρο της Κεντροαριστεράς. Για αυτό άλλωστε και η συσπεί-ρωση που θα πετύχει ο Κυριάκος Μητσοτάκης από την τριήμερη διαδικασία είναι το τελευταίο που τον απασχολεί.

να» που κινεί ο ΣΥΡΙΖΑ επιχει-ρώντας να πλήξει την κυβέρνηση στην πιο δύσκολη στιγμή της και να ακουμπήσει στο συναίσθημα της κοινωνίας. Από τη Δευτέρα η στοχοποίηση του πρωθυπου-ργού θα ανέβει ακόμα ένα επιπε-δο, καθώς αρκετά είναι τα στε-λέχη που περιμένουν πριν από

το καλοκαίρι να προχωρήσει σε έναν νέο ανασχηματισμό.

Πρώτο «θύμα», λένε, θα είναι ο υπουργός Πολιτικής Προστασί-ας, Χρήστος Στυλιανίδης, μετα-τρέποντας την «κίτρινη κάρτα» που του έχει δοθεί σε «κόκκινη». Και αν την Κυριακή το βράδυ ο Κυριάκος Μητσοτάκης αποφα-

σίζει να τον υπερασπιστεί στη Βουλή, αυτά που θα πει ή δεν θα πει ο πρωθυπουργός θα καταγρα-φούν με κάθε λεπτομέρεια στα αρχεία της Κουμουνδούρου, προ-κειμένου να χρησιμοποιηθούν την κατάλληλη στιγμή.

Μετά το «ναυάγιο στα χιόνια», στην Κουμουνδούρου υποστη-ρίζουν πως οι επιτελείς του Μα-ξίμου τρέμουν στην ιδέα να ξα-ναπεράσουν τον Αύγουστο του 2021 με τις καταστροφικές πυρ-καγιές. Μέσα σε αυτό το περι-βάλλον προδικάζουν πως όλες οι κινήσεις του Μαξίμου θα πραγ-ματοποιούνται κάτω από ένα κα-θεστώς πίεσης. Είναι γεγονός πως ο προγραμματισμός στην Κουμουνδούρου –συμπεριλαμ-βανομένης και της πρότασης δυ-σπιστίας– δεν γίνεται με βάση τη λήξη της συνταγματικής θη-τείας της κυβέρνησης, αλλά με το ενδεχόμενο του φθινόπωρο ο Κυριάκος Μητσοτάκης να επιλέ-ξει να πάει σε πρόωπες κάλπες.

Ο Νίκος Ανδρουλάκης

Όσον αφορά τα κόμματα της ήσσονος αντιπολίτευσης, το «ναί» που θα πουν στην πρωτο-βουλία του ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί την αφορμή για να απαντήσουν στο κρίσιμο ερώτημα που θα βάζει συνεχώς ο Αλέξης Τσίπρας ως ηγέτης του αντιπολιτευτικού με-τώπου: «Επιθυμούν ή όχι οι προ-οδευτικές δυνάμεις να φύγει από την εξουσία η χειρότερη κυβέρ-

νηση της μεταπολίτευσης;». Το πρέσινγκ ειδικά προς το ΚΙΝΑΛ ξεκινάει από αύριο κιόλας. Ο Νί-κος Ανδρουλάκης δεν θα συμ-μετέχει στην κόντρα, το δίπολο Μητσοτάκης - Τσίπρας θα μο-νοπωλήσει τη συζήτηση και το ερώτημα που θα μπαίνει συνε-χώς προς τον επικεφαλής της Χαρίλαος Τρικούπη είναι γιατί δεν επιθυμεί πρόωπες κάλπες.

«Αν η εικόνα της πανδημίας τον άλλο μήνα καλυτερέψει θα ζητήσει εκλογές;» σχολιάζουν δικάκια πηγές του ΣΥΡΙΖΑ. Ο τέ-ως πρωθυπουργός είναι φανερό ότι δεν θέλει να αμφισβητηθεί η πρωτοκαθεδρία του στον χώρο της Κεντροαριστεράς. Για αυτό άλλωστε και η συσπείρωση που θα πετύχει ο Κυριάκος Μητσοτά-κης από την τριήμερη διαδικασία είναι το τελευταίο που τον απα-σχολεί αυτή τη στιγμή.

Το ζητούμενο για τον Αλέ-ξη Τσίπρα είναι να καταλαγιά-σει και το κύμα εσωστρέφειας που απειλεί να πνίξει το κόμμα, με αφορμή τον τρόπο εκλογής του προέδρου και της Κεντρι-κής Επιτροπής. Αυτό που ζητεί ο αρχηγός της αξιωματικής αντι-πολίτευσης είναι μια καλή δημο-σκοπική ανάσα, ακόμα και μέσα στον Φεβρουάριο. Με αυτόν τον τρόπο θα δείξει στην αριστερή του πτέρυγα πως η επιστροφή στην εξουσία δεν μπορεί να γί-νει πράξη με τον ΣΥΡΙΖΑ διχο-τομημένο.

Το «τις πταίει» και η επόμενη ημέρα

Οι αστοχίες στην αντιμετώπιση της «Ελπίδας» και τα κυβερνητικά σχέδια για μια «νέα» Πολιτική Προστασία

Των **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ – ΣΤ. Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Εξι ημέρες μετά την «παράλυση» της Αττικής εξαιτίας της «Ελπίδας» και λίγες ώρες πριν από την κορύφωση της μάχης στη Βουλή, μεταξύ του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη και του Αλέξη Τσίπρα, με αφορμή την πρόταση δυσπιστίας που έχει καταθέσει ο ΣΥΡΙΖΑ, στο κυβερνητικό επιτελείο υπάρχει πλέον μια καθαρή εικόνα για τα όσα συνέβησαν την περασμένη Δευτέρα: Για τα λάθη και τις παραλείψεις που δεν πρέπει να επαναληφθούν και τις απαιτούμενες διορθώσεις στο μοντέλο της Πολιτικής Προστασίας που αποδείχθηκε ανεπαρκές έναντι της επέλασης της κακοκαιρίας. Παράλληλα έχει καταστεί σαφές πως διαμορφώνονται οι όροι για πόλωση διαρκείας, καθώς φαίνεται πως η Κουμουνδούρου επιλέγει στρατηγική σκληρού ροκ, παρότι δεν διαφαίνονται πρόωρες εκλογές στον ορίζοντα.

Ειδικότερα, με βάση την αποτίμηση που έχει γίνει, ως βασικές αιτίες του αδιεξόδου εντός του οποίου βρέθηκαν η κυβέρνηση και η πρωτεύουσα επισημαίνονται τα εξής:

- Η καταγεγραμμένη πλήρης αποτυχία της «Αττικής Οδού» να κρατήσει ανοικτό τον αυτοκινητόδρομο, παρά τις περί του αντιθέτου διαβεβαιώσεις. Κυρίως, όμως, η ολιγωρία στην απόφαση να σταματήσει την είσοδο οχημάτων –βαρέων και μη– ακόμη και όταν διαπιστώθηκε πως δεν μπορούσαν να προχωρήσουν στα 50 μέτρα από την είσοδό τους στην Αττική Οδό.

- Η μικρή αλλά κρίσιμη, όπως αποδείχθηκε, αστοχία των προβλέψεων των μετεωρολόγων για την ακριβή ώρα που θα ξέσπανε η μεγάλη χιονόπτωση, η οποία οδήγησε στη χαλάρωση των αντανakλαστικών όλων των εμπλεκόμενων. Χαρακτηριστικό είναι πως την Κυριακή η απόφαση της Περιφέρειας Αττικής έκανε λόγο για κλείσιμο των σχολείων την Τρίτη και ίσως τη Δευτέρα, που σημαίνει πως οι μετεωρολόγοι έβλεπαν το φαινόμενο να ξεσπάει από το μεσημέρι της Δευτέρας και μετά.
- Η παντελής αδυναμία της Περιφέρειας Αττικής να επιτελέσει τον δικό της ρόλο, με αποτέλεσμα στα προβλήματα στην Αττική

Με την ολοκλήρωση της συζήτησης επί της πρότασης δυσπιστίας του ΣΥΡΙΖΑ διαμορφώνεται ένα νέο σκηνικό, με κύριο χαρακτηριστικό την ακραία πόλωση, παρότι στον ορίζοντα δεν διαφαίνονται πρόωρες εκλογές.

Οδό να προστεθεί η αδυναμία κίνησης των οχημάτων και στους άλλους μεγάλους οδικούς άξονες, όπως οι λεωφόροι Μεσογείων και Μαραθώνος, η Κηφισίας αλλά και η Κατεχάκη.

- Η καθυστέρηση στην ενεργοποίηση των Ενόπλων Δυνάμεων, η συμβολή των οποίων θα μπορούσε να αποδειχθεί κρίσιμη. Πληροφορίες αναφέρουν πως ο

Στην αποψινή ομιλία του στη Βουλή, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης αναμένεται να προχωρήσει σε εφ' όλης της ύλης σύγκριση μεταξύ της δικής του διακυβέρνησης και της περιόδου του ΣΥΡΙΖΑ.

Στρατός μπήκε στη μάχη μετά τις 9 το βράδυ της Δευτέρας, όταν πλέον τα πάντα είχαν νεκρώσει.

- Η εμφανής έλλειψη συντονισμού μεταξύ σειράς φορέων που θα έπρεπε να λειτουργούν υπό τον ομπρέλα της Πολιτικής Προστασίας, ώστε να υπάρχει άμεση αντίδραση στα όποια νέα δεδομένα δημιουργούσε η επέλαση της «Ελπίδας».

- Το «ειδικό» καθεστώς της Αττικής Οδού, καθώς είναι αμφίβολο εάν η Τροχαία μπορούσε με μονομερή της απόφαση να κλείσει τον δρόμο, ειδικά όταν ο παραχωρησιούχος διαβεβαίωνε ότι ήλεγχε την κατάσταση.

Η νέα δομή

Υπό τα ανωτέρω δεδομένα αποτελεί απόφαση του κ.

Μητσοτάκη να δημιουργηθεί άμεσα μια «νέα» Πολιτική Προστασία που θα έχει ως κύριο χαρακτηριστικό ένα ενιαίο Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων και Διαχείρισης Κρίσεων (ΕΣΚΕΔΙΚ), το οποίο θα λύνει το βασικότερο πρόβλημα που ανέδειξε και αυτή η κακοκαιρία: την έλλειψη συντονισμού μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων. Η νέα δομή θα εδράζεται στη διαλειτουργικότητα και διασύνδεση των επιμέρους συντονιστικών κέντρων. Δηλαδή σε ένα «δωμάτιο» θα βρίσκονται όλοι οι εμπλεκόμενοι –ηγεσία Πολιτικής Προστασίας, ΕΛ.ΑΣ., ΔΕΔΔΗΕ, παραχωρησιούχοι διαχείρισης οδικού δικτύου, εκπρόσωποι του ΕΚΑΒ, του ΥΕΘΑ, της περιφέρειας αλλά και των δήμων– ώστε το φαινόμενο να αντιμετωπίζεται σε πραγματικό χρόνο, με βάση όλα τα δεδομένα. Επιπλέον σχεδιάζεται η κατασκευή 13 Περιφερειακών Επιχειρησιακών Κέντρων Πολιτικής Προστασίας (ΠΕΚΕΠΠ), τα οποία πραγματοποιούνται μέσω ΣΔΙΤ, ώστε να υπάρχει η ίδια συντονισμένη δράση και σε τοπικό επίπεδο. Όλες οι αλλαγές στην Πολιτική Προστασία θα γίνουν υπό την ομπρέλα του Εθνικού Προγράμματος Πολιτικής Προστασίας «ΑΙΠΣ», με συνολικό προϋπολογισμό 1,7 δισ. ευρώ.

Πάντως, η «Ελπίδα» φαίνεται πως θα αποτελέσει σημείο καμπής και για το πολιτικό σκηνικό, καθώς ο Αλέξης Τσίπρας την αξιοποίησε προκειμένου να ενεργοποιήσει το μεγαλύτερο κοινοβουλευτικό όπλο που δια-

θέτει, δηλαδή την πρόταση δυσπιστίας κατά της κυβέρνησης, η συζήτηση επί της οποίας ολοκληρώνεται σήμερα το βράδυ με τη «μονομαχία» του πρωθυπουργού με τον πρόεδρο του ΣΥΡΙΖΑ στη Βουλή. Επί της ουσίας, η χώρα με επιλογή της Κουμουνδούρου εισέρχεται σε μια παρατεταμένη, οιονεί προεκλογική περίοδο, αφού όπως σημειώνουν κυβερνητικά στελέχη ο κ. Τσίπρας είναι σαφές πως υιοθετεί τη στρατηγική της ακραίας πόλωσης προκειμένου να συσπειρώσει τον χώρο του, αλλά και να δημιουργήσει αναχώματα στην ανοδική πορεία του ΚΙΝΑΛ μετά την ανάδειξη του Νίκου Ανδρουλάκη στην ηγεσία.

Από την κυβέρνηση απαιτούν στον Αλέξη Τσίπρα –κάτι που αναμένεται να φανεί και σήμερα το βράδυ στην ομιλία του πρωθυπουργού– με εφ' όλης της ύλης σύγκριση μεταξύ της δικής τους διακυβέρνησης και της περιόδου του ΣΥΡΙΖΑ, τονίζοντας πως «ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης θα πάρει απαντήσεις για όλα». Πάντως, η είσοδος σε αυτή τη νέα φάση της πολιτικής αντιπαράθεσης γίνεται με δύο σταθερές. Πρώτον, η Ν.Δ. εμφανίζεται εδραιωμένη στη θέση του πρώτου κόμματος, με ζητούμενο να είναι, κατά βάση, η επίτευξη της αυτοδυναμίας. Δεύτερον, η «περίοδος χάριτος» για τον κ. Ανδρουλάκη είναι σαφές πως ολοκληρώνεται, καθώς με αφορμή τη στάση του έναντι της πρότασης δυσπιστίας δέχθηκε τα πυρά τόσο της Ν.Δ. όσο και του ΣΥΡΙΖΑ.

Το «κουβάρι» των επικοινωνιών και ο «μίτος» των ευθυνών

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΛΩΜΗΤΗ**

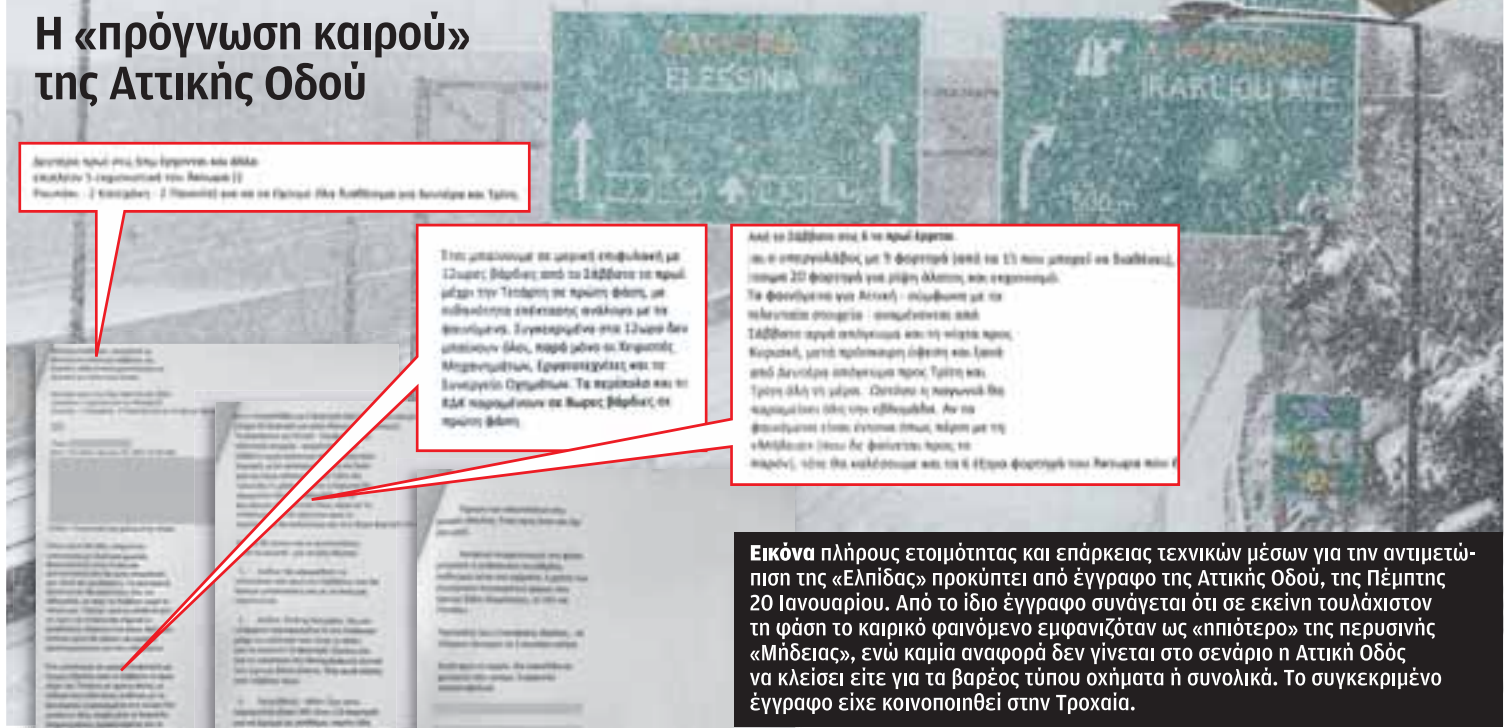
Τι πραγματικά ειπώθηκε στις δύο τηλεδιασκέψεις που έγιναν με σκοπό την προετοιμασία του μηχανισμού για την αντιμετώπιση της κακοκαιρίας «Ελπίς»; Και τι τελικά συνέβη τις κρίσιμες ώρες το πρωί της Δευτέρας και χιλιάδες οδηγοί εγκλωβίστηκαν στην Αττική Οδό και σε άλλους κεντρικούς οδικούς άξονες της Αττικής λόγω της χιονόπτωσης; Ποιους βαρύνει η ευθύνη για τη δίχως προηγούμενο ταλαιπωρία χιλιάδων οδηγών στον πιο σύγχρονο αυτοκινητόδρομο της χώρας;

Η «Κ» συζήτησε διεξοδικά το θέμα με στελέχη της Αστυνομίας, της Πυροσβεστικής και της Πολιτικής Προστασίας αναζητώντας τις απαντήσεις.

Η πρώτη τηλεδιάσκεψη έγινε την Παρασκευή και σε αυτή δεν ήταν προσκεκλημένη να συμμετάσχει η «Αττική Οδός», καθώς τότε η εκτίμηση των μετεωρολόγων ήταν ότι τα ακραία καιρικά φαινόμενα δεν θα έπλητταν με μεγάλην ένταση την Αττική. Τα στελέχη της εταιρείας πληροφορήθηκαν όσα ειπώθηκαν μέσω άλλου παραχωρησιούχου.

Στην τηλεδιάσκεψη της Κυριακής, ωστόσο, πήραν άπαντες μέρος. Η «Νέα Οδός», που διαχειρίζεται την εθνική οδό Αθηνών - Λαμίας, και ο «Αυτοκινητόδρομος Αιγαίου», αφού παρουσίασαν τη διαθεσιμότητα των εκχιονιστικών μέσων τους, πρότειναν να διακοπεί προληπτικά από το βράδυ της Κυριακής η κίνηση των φορτηγών στους αυτοκινητόδρομους. Με την εισήγηση τους συντάχθηκε η «Αττική Οδός». Σύμφωνα με ορισμένες πηγές τα στελέχη της Πολιτικής Προστασίας αντιπρότειναν η κίνηση των φορτηγών να διακοπεί όταν οι καιρικές συνθήκες το απαιτήσουν, με το σκεπτικό ότι η εφοδιαστική αλυσίδα δεν θα έπρεπε να διαταραχθεί προληπτικά.

Αντιρρήσεις στο ενδεχόμενο της προληπτικής απαγόρευσης είχαν διατυπώσει και στελέχη της αυτοδιοίκησης από τη Θεσσαλία, ενώ δεν πρέπει να αγνοηθεί και

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Μένει να διευκρινιστεί ένα μείζον νομικό ζήτημα: η σύμβαση παραχώρησης της Αττικής Οδού υπερισχύει του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας ή όχι;

το προηγούμενο του «Μπάλλου», όταν η κυκλοφορία στον Κηφισό είχε διακοπεί προληπτικά υπό τον φόβο υπερχειλίσας του ποταμού, κάτι που τελικά δεν συνέβη, με αρκετούς να στρέφουν τα πυρά τους στον νέο, εκείνη την περίοδο, υπουργό Πολιτικής Προστασίας Χρήστο Στυλιανίδη.

Μετά το τέλος της τηλεδιάσκεψης, ο περιφερειάρχης Γιώργος Πατούλης είχε νέα σύσκεψη με τους δημάρχους και αντικείμενο τη λειτουργία ή μη των σχολείων, ενώ δεν υπήρξε απόφαση ή εισήγηση για αναστολή λειτουργίας

του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, παρότι στο μυαλό των στελεχών της Πολιτικής Προστασίας υπήρχε η σκέψη η Δευτέρα να είναι αργία.

Η χιονοκαταιγίδα άρχιζε να πλήττει την Αττική ήδη από νωρίς το πρωί της Δευτέρας. Νωρίτερα, δηλαδή, από την ώρα που είχαν εκτιμήσει τα στελέχη της ΕΜΥ, τα οποία προέβλεπαν εκδήλωση των φαινομένων νωρίς το μεσημέρι. Τα στελέχη της Αττικής Οδού επικαλέστηκαν τη μικρή αυτή ανακολούθια προκειμένου να αιτιολογήσουν τον αιφνιδιασμό τους, που τελικά οδήγησε στο κλείσιμο του αυτοκινητοδρόμου.

Στη Νέα Οδό η απόφαση να διακοπεί η κυκλοφορία των βαρέων οχημάτων τέθηκε σε ισχύ στις 8 το πρωί. Συμφώνησαν σε αυτό η διαχειρίστρια εταιρεία του αυτοκινητοδρόμου και τα στελέχη της Τροχαίας, με τις πληροφορίες να αναφέρονται ότι στη Μαλακάσα βρισκόταν από νωρίς το πρωί ο επικεφαλής της Διεύθυνσης Τροχαίας Αττικής Σπύρος Λάσκος. Εξάλλου, η μεγαλύτερη ανησυ-

χία των στελεχών της Πολιτικής Προστασίας και του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη ήταν να μη διακοπεί η κυκλοφορία στην εθνική οδό, όπως είχε συμβεί στο παρελθόν. Υπήρχε, όπως λένε, απόλυτη εμπιστοσύνη στις δυνατότητες της Αττικής Οδού.

Στις 10.28 π.μ. η Πολιτική Προστασία έστειλε μήνυμα μέσω της εφαρμογής «112» ζητώντας από τους κατοίκους του Λεκανοπεδίου «να αποφύγουν κάθε άσκοπη μετακίνηση». Πληροφορίες από την Πολιτική Προστασία αναφέρουν ότι, λίγη ώρα αργότερα, ο επικεφαλής των πυροσβεστικών υπηρεσιών Αττικής Κωνσταντίνος Θεοφιλόπουλος ενημέρωσε τον προϊστάμενο του Εθνικού Συντονιστικού Κέντρου Σπύρο Βαρσάμη για προβλήματα στην κίνηση των αυτοκινήτων στον αυτοκινητόδρομο. Εκείνος με τη σειρά του διαβίβασε τηλεφωνικώς τις πληροφορίες στα στελέχη της «Αττικής Οδού», που δήλωσαν ότι «αξιολογούν τα δεδομένα». Τις επόμενες δύο ώρες, κλήσεις στα στελέχη του παραχωρησιούχου πραγμα-

τοποίησαν ο γενικός γραμματέας Πολιτικής Προστασίας Βασίλης Παπαγεωργίου και ο υφυπουργός Πολιτικής Προστασίας Ευάγγελος Τουρνάς, μεταφέροντάς τους την ανησυχία τους για τις συνθήκες που διαμορφώνονταν στον αυτοκινητόδρομο, δίχως, όπως αναφέρουν οι πληροφορίες, να υπάρξει άμεση ανταπόκριση.

Ούτε όμως και τα στελέχη της Τροχαίας Αττικής Οδού, που βρίσκονταν στο κέντρο επιχειρήσεων του αυτοκινητοδρόμου, παρενέβησαν για να διακόψουν εγκαίρως την κυκλοφορία, παρά το γεγονός ότι ο Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας (άρθρο 52) τους δίνει σχετική δυνατότητα. Μένει βέβαια να διευκρινιστεί ένα μείζον νομικό ζήτημα: η σύμβαση παραχώρησης υπερισχύει του ΚΟΚ ή όχι;

Τα στελέχη του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, απαντώντας στην κριτική για την αντίδραση της Τροχαίας, αναφέρουν μεταξύ άλλων ότι ο επικεφαλής του ΕΣΚΕΔΙΚ ουδέποτε ήρθε σε επικοινωνία με τους υπευθύνους της Αστυνομίας και

του υπουργείου προτρέποντάς τους να προχωρήσουν σε διακοπή της κυκλοφορίας, παρότι βέβαια στο Συντονιστικό Κέντρο υπάρχει –τυπικά τουλάχιστον– αστυνομικός σύνδεσμος. Επισημαίνουν όμως και κάτι ακόμα ιδιαίτερα σημαντικό: εάν η Τροχαία αποφασίσει μονομερώς το κλείσιμο του αυτοκινητοδρόμου, υπάρχει ενδεχόμενο ο παραχωρησιούχος να εγείρει ζήτημα αποζημιώσεων.

Εκχιονιστικά χωρίς καύσιμα

Η απαγόρευση στην κίνηση των φορτηγών στην Αττική Οδό τέθηκε σε ισχύ στις 2 μ.μ. και η γενική απαγόρευση κυκλοφορίας στον αυτοκινητόδρομο λίγο μετά τις 4 μ.μ. Ενώ δηλαδή είχε ήδη δημιουργηθεί το αδιαχώρητο, με τα στελέχη του παραχωρησιούχου αλλά και του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη να επισημαίνουν ότι η απαγόρευση κυκλοφορίας των φορτηγών στην εθνική οδό είχε ως αποτέλεσμα πολλά φορτηγά να επιλέξουν εναλλακτικό δρομολόγιο μέσω Αττικής Οδού. Τις ώρες που ακολούθησαν αναζητήθηκαν τρόποι αποσυμφόρησης του αυτοκινητοδρόμου, δίχως επιτυχία. Παράλληλοι δρόμοι καθώς και οι εξοδοί της Αττικής Οδού ήταν ουσιαστικά αδιάβατα, καθώς με υπαιτιότητα των δήμων και κυρίως της Περιφέρειας δεν είχε γίνει αποχιονισμός. Όταν, δε, κάποια στιγμή επιχειρήθηκε να διοχετευθούν τα αυτοκίνητα που ήταν μοπιλιανομένα στην Αττική Οδό, στην Περιφερειακή Υμπτού μέσω του κόμβου της Δουκ. Πλακεντίας, αυτό δεν κατέστη εφικτό. Ο λόγος; Τα εκχιονιστικά που κινούνταν στην Περιφερειακή είχαν μείνει από καύσιμα, με αποτέλεσμα η κυκλοφορία να διακοπεί.

Σημειώνεται ότι παρότι η κυβέρνηση προχώρησε τον Σεπτέμβριο στην ίδρυση υπουργείου Πολιτικής Προστασίας υπό τον Χρήστο Στυλιανίδη, δεν έχουν δοθεί νομικές αρμοδιότητες, με αποτέλεσμα ο ρόλος του να παραμένει συμβουλευτικός, αλλά όχι ελεγκτικός!

Από σπόρους θα φυτρώνουν σπίτια

Ο ιδρυτής του MIT Media Lab, Νικόλας Νεγρεπόντε, μιλάει στην «Κ» για την επιρροή της τεχνολογίας στη ζωή μας

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

Η εξέλιξη της τεχνολογίας με πολλαπλάσια ταχύτητα από τις προηγούμενες δεκαετίες βελτιώνει τη ζωή των ανθρώπων και οι κυβερνήσεις έχουν τρόπους να στηρίξουν τα «θύματα» της μετάβασης, η οποία δεν εκδηλώνεται ταυτόχρονα σε όλους τους τομείς, τονίζει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Ελληνοαμερικανός ιδρυτής και επίτιμος πρόεδρος του MIT Media Lab, Νικόλας Νεγρεπόντε.

«Δεν είναι τρελό να φανταζόμαστε ότι θα καλλιεργούμε σπίτια και αυτοκίνητα από σπόρους που θα κατασκευάζουμε», αναφέρει χαρακτηριστικά, μιλώντας ίσως για τη μεγαλύτερη επιστημονική τάση της εποχής, τη βιοτεχνολογία. Ο διακεκριμένος επιστήμονας πληροφορικής, ιδρυτής του οργανισμού «Ένας φορπτός υπολογιστής για κάθε παιδί», θεωρεί ότι το γράψιμο είναι καλύτερο από την ομιλία, καθώς προσφέρει τη δυνατότητα στοχασμού και επεξεργασίας.

Ο ίδιος διαφωνεί με την προσέγγιση ότι μπορούμε να κάνουμε τα πάντα με το κινητό: «Οι Ατλαντες δεν ήταν τυχαία μεγάλοι, όπως δεν ήταν τυχαία μεγάλο το μέγεθος της εφημερίδας. Σήμερα βλέπουμε τον κόσμο συνήθως μέσα από μια κλειδαρότρυπα». Διασκεδάζει πάντως τις όποιες ανησυχίες για επιπτώσεις στην υγεία από τις ψηφιακές συνδέσεις και την ακτινοβολία της οθόνης, την ώρα που απαντάει στις ερωτήσεις μας μιλώντας στο iPad. «Αν ασχολείται κανείς επαγγελματικά με τους χώρους γραφείων, καλά θα κάνει να αλλάξει αγορά όσο πιο γρήγορα μπορεί», υπογραμμίζει ενδεικτικά για να καταδείξει ότι δεν θα επιστρέψουμε στο γραφείο όπως το κάναμε πριν από την COVID, παρά το γεγονός ότι η κοινωνική αποστασιοποίηση δεν θα διαρκέσει για πολύ ακόμη.

«Εργοστάσιο στην Κίνα υποχρεώθηκε να κατασκευάσει τις μπαταρίες στο χέρι για να σώσει 30.000 θέσεις εργασίας. Δεν είναι αυτός ο σωστός τρόπος», σχολιάζει για την αυτοματοποίηση στην παραγωγή και την αγορά εργασίας. Ο κ. Νεγρεπόντε δηλώνει 100% Έλληνας, διευκρινίζοντας ότι μιλάει πολύ άσχημα ελληνικά, αλλά με τέλεια προφορά. «Η συνεργασία δεν είναι το ισχυρό χαρτί της, όμως η αλαζονεία βρίσκεται σε σταθερή πτώση» παρατηρεί σε σχέση με την Ελλάδα, για την οποία δηλώνει πλέον ιδιαίτερα αισιόδοξος. Ως προς το καλύτερο μοντέλο εκπαίδευσης; «Μάθε να μαθαίνεις».

Αυτό που πρέπει να μάθουν οι άνθρωποι είναι η ίδια η μάθηση. Μάθε να μαθαίνεις.

Το να πιστεύει κανείς ότι το κινητό είναι κατάλληλο για όλα συνιστά προσβολή για την περιφερειακή όραση. Οι Ατλαντες δεν ήταν τυχαία μεγάλοι. Τώρα βλέπουμε τον κόσμο συνήθως μέσα από μια κλειδαρότρυπα.

Το γράψιμο είναι καλύτερο από την ομιλία με πολλούς τρόπους. Ο πιο σημαντικός είναι η ικανότητα στοχασμού και επεξεργασίας.

— Οι άνθρωποι σήμερα χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: σε εκείνους που αισθάνονται ευγνώμονες για τα τεχνολογικά επιτεύγματα τα οποία διευκολύνουν τη ζωή τους και σε εκείνους που θεωρούν ότι ο κόσμος είναι χειρότερος εξαιτίας της επιβάρυνσης του περιβάλλοντος ή του στρες που προκαλούν οι γρήγοροι ρυθμοί της καθημερινότητας. Πώς προσεγγίζετε αυτήν τη συζήτηση γύρω από τον αντίκτυπο της ραγδαίας τεχνολογικής εξέλιξης;

— Τα αυτοκίνητα προκαλούν κίνηση και κακό αέρα, ωστόσο οι περισσότεροι άνθρωποι τα βρίσκουν απαραίτητα. Ίσως η μοναδική κατά κύριο λόγο καλή τεχνολογία είναι το ασανσέρ. Οι υπολογιστές και οι επικοινωνίες είναι πολύ λιγότερο διφορούμενες από τα αυτοκίνητα. Μπορείς να διασφαλίσεις την ενέργεια που απαιτείται για τη λειτουργία τους με την πυρηνική τεχνολογία, την πιο «πράσινη» στον κόσμο, και με τη χρήση τους έχεις τελικά περισσότερο έλεγχο στον ρυθμό της ζωής σου απ' όσο νομίζεις. Στην πραγματικότητα, θα υποστηρίζα, οι γρήγορες, αποτελεσματικές και πανταχού παρούσες επικοινωνίες προσφέρουν πολύ μεγαλύτερες δυνατότητες για ελεύθερο χρόνο χωρίς άγχος μέσα στην ημέρα.

JAMES DUNCAN DAVIDSON

«**Διαφορετικοί** τομείς επηρεάζονται σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, όχι όλοι ταυτόχρονα. Αυτό σημαίνει ότι είναι δυνατό να επιδοτηθούν κάποιοι άνθρωποι για να συνταξιοδοτηθούν πρόωρα, να επανεκπαιδευτούν ή να μετακινήθούν σε παρακείμενες θέσεις εργασίας που είναι πιο δύσκολο να αυτοματοποιηθούν», λέει ο Νικόλας Νεγρεπόντε.

Ελλάδα μορφωμένη και πολυεθνική

— Θα θέλατε να μας πείτε λίγα λόγια για την καταγωγή σας και την επαφή σας με την Ελλάδα;

— Είμαι 100% Έλληνας. Παππούδες -Χίος, Ιθάκη, Σύρος, Σπάρτη- όλοι, άμεσα ή έμμεσα, στη ναυτιλία. Άσχετο με την οικογένεια, είχα ένα σπίτι στην Πάτμο για περισσότερα από 40 χρόνια. Ερχομαι στην Ελλάδα δύο - τρεις φορές τον χρόνο. Ημουν ο πρώτος από την οικογένεια που γεννήθηκε στις ΗΠΑ, αλλά το μεγαλύτερο μέρος του γυμνασίου το έκανα στην Ελβετία. Μιλώ πολύ άσχημα ελληνικά, με τέλεια προφορά.

— Ποια εικόνα αποκομίζετε από την Ελλάδα σήμερα και ποιος είναι ο σκέψης σας για την προοπτική της;

— Η εικόνα στο μυαλό μου είναι γαλανή και λευκή. Μια προοπτική αφορά κατά κανόνα μια Ελλάδα μορφωμένη και πολυεθνική, τουλάχιστον πολύγλωσση. Η συνεργασία δεν είναι το ισχυρό χαρτί της Ελλάδας, όμως η αλαζονεία βρίσκεται σε σταθερή πτώση. Είμαι πολύ αισιόδοξος για την Ελλάδα, γεγονός που ενισχύεται σημαντικά από τη σημερινή κυβέρνηση.

— Το τεχνολογικό μπουμ έχει επιπτώσεις στην αγορά εργασίας με τη ρομποτική και την αυτοματοποίηση στο επίκεντρο. Το disruption που βλέπουμε σε διάφορους τομείς της οικονομίας πιθανότατα δημιουργεί θετικές προοπτικές μακροπρόθεσμα, ωστόσο παρεμβαίνει βίαια στη ζωή ορισμένων επαγγελματιών εδώ και τώρα. Πώς διαχειρίζεται κανείς αυτήν τη φάση της μετάβασης;

— Όπως λέτε, διαφορετικοί τομείς επηρεάζονται σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, όχι όλοι ταυτόχρονα. Αυτό σημαίνει ότι είναι δυνατό να επιδοτηθούν κάποιοι άνθρωποι για να συνταξιοδοτηθούν πρόωρα, να επανεκπαιδευθούν ή να μετακινήθούν σε παρακείμενες θέσεις εργασίας που είναι πιο δύσκολο να αυτοματοποιηθούν. Αυτό που σίγουρα δεν πρέπει να κά-

νει κάποιος είναι να νομοθετήσει την ανθρώπινη εργασία, κάτι που είδα να συμβαίνει στην Κίνα, σε ένα εργοστάσιο μπαταριών, το οποίο υποχρεώθηκε να κατασκευάσει τις μπαταρίες στο χέρι για να σώσει 30.000 θέσεις εργασίας. Και αυτή είναι μια κακή δουλειά για τον άνθρωπο, για τους πνεύμονες και για τα χέρια του, και είναι ένας τρόπος για να φτιάχνει κανείς πολύ κακές μπαταρίες.

— Τι δεξιότητες χρειάζεται σήμερα ένας νέος που προετοιμάζεται για την εισαγωγή στην αγορά εργασίας; Βεβαίως δεν είναι μόνον οι νέοι αλλά και οι μεγαλύτεροι που θα πρέπει να προσαρμόζονται τα προσόντα τους.

— Η λέξη «δεξιότητες» είναι τελικά μέρος του προβλήματος, καθώς υπονοεί ένα σύνολο γνώσεων ή εμπειριών που δεν είναι ρευστές και πορώδεις. Αυτό που πρέπει να μάθουν οι άνθρωποι είναι η ίδια η μάθηση. Μάθε να μαθαίνεις. Δεν εννών βεβαίως ότι ένας πιλότος αεροπορικής εταιρείας με μετα-δεξιότητες μπορεί να γίνει σε σύντομο χρονικό διάστημα χειρουργός εγκεφάλου. Αλλά

υπάρχουν μερικά επαγγέλματα που σε βοηθούν να σκέφτεσαι, και να σκέφτεσαι για το να σκέφτεσαι. Ο προγραμματισμός υπολογιστών είναι ένα από αυτά και η εξοικείωση μαζί του σε βελτιώνει σε σχεδόν οποιοδήποτε άλλο αντικείμενο.

— Πού θα πρέπει να εστιάσουν σήμερα τα εκπαιδευτικά συστήματα; Παρεμπιπτόντως, σε ποιον βαθμό η τεχνολογία έχει μπει στις σχολικές αίθουσες στις ΗΠΑ;

— Εκπαίδευση είναι αυτό που σου κάνουν οι άλλοι. Μάθηση είναι αυτό που κάνεις εσύ στον εαυτό σου. Ως εκ τούτου, ένα εκπαιδευτικό σύστημα θα πρέπει να έχει τις ρίζες του στην ανακάλυψη και στη δημιουργία πραγμάτων. Ο λιγότερο σημαντικός ρόλος των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι η μετάδοση της γνώσης. Αυτό ισχύει επίσης όπου η τεχνολογία χρησιμοποιείται περισσότερο. Το να γνωρίζεις τη διαφορά μεταξύ των βαλκανικών και των βαλτικών χωρών είναι ένα σημάδι εκπαίδευσης, δεν είναι όμως τεκμήριο ότι είσαι ένας προσαρμοστικός στοχαστής, ευφάνταστος ή ικανός να γνωρίζεις τα ίδια πράγματα από δύο ή περισσότερες οπτικές. Ο φίλος μου Άλαν Κέι έλεγε πάντα ότι η προοπτική αξίζει 50 βαθμούς IQ.

— Είναι αλήθεια ότι την τελευταία δεκαετία έχουν γίνει πολλαπλάσια βήματα σε σύγκριση με τις προηγούμενες, πολλές δεκαετίες ως προς την επιστημονική και την τεχνολογική εξέλιξη;

— Ναι, είναι αλήθεια. Ο ρυθμός της επιστήμης και της τεχνολογίας έχει αυξηθεί εντυπωσιακά για τρεις λόγους: 1. Πολύ καλύτερα εργαλεία, 2. Καλύτερα μέσα συνεργασίας, 3. Περισσότεροι άνθρωποι που το κάνουν. Την ώρα που ορισμένες τεχνολογίες αγγίζουν τα ασυμπτωματικά όρια, πολύ περισσότερες βρίσκονται στους πρόποδες της εκθετικής ανάπτυξης.

— Ποιος είναι σήμερα ο ρυθμός που διαμορφώνουν την τεχνολογία τα επόμενα χρόνια;

— Βιοτεχνολογία. Διότι πλέον μπορούμε να κατασκευάζουμε πράγματα σε πολύ, πολύ, πολύ μικρές κλίμακες της φύσης. Επίσης δεν περιοριζόμαστε πλέον σε μια ξεκάθαρη διαφορά μεταξύ επιστήμης και μηχανικής. Σήμερα δεν είναι τρελό να φανταζόμαστε ότι κάποια στιγμή θα καλλιεργούμε καρέκλες και σπίτια από σπόρους που θα κατασκευάζουμε. Να φυτεύεις έναν σπόρο που να γίνεται σπίτι, όχι δέντρο. Να καλλιεργείς ένα αυτοκίνητο. Όσο τρελό κι αν ακούγεται.

Θα ήθελα να με ενοχλεί η Google, αλλά δεν το καταφέρνω

— Σε μεγάλο βαθμό, ο προσωπικός μας υπολογιστής έχει μεταφερθεί στο κινητό με τηλέφωνο, στο οποίο αφιερώνει κανείς πολλές ώρες μέσα στην ημέρα. Κάποιοι γράφουν περισσότερο στο πλνκτρόνιο απ' ό,τι μιλούν. Αυτό έχει επίπτωση στην κοινωνικοποίηση του ατόμου, ακόμη και στη στάση του ανθρώπινου σώματος. Πώς προσεγγίζετε αυτές τις αλλαγές;

— Ένα από τα καλύτερα θαμμένα και μη αναγνωρισμένα papers που έγραφα ποτέ, πριν από 50 χρόνια, είχε τον τίτλο: «Μέγεθος οθόνης, μέγεθος θέματος». Το να πιστεύει κανείς ότι το κινητό είναι κατάλληλο για όλα συνιστά προσβολή για την περιφερειακή όραση. Οι Ατλαντες δεν ήταν τυχαία μεγάλοι. Το μεγάλο μέγεθος της εφημερίδας δεν ήταν επίσης τυχαίο. Τώρα βλέπουμε τον κόσμο συνήθως μέσα από μια κλειδαρότρυπα.

Προσωπικά πιστεύω ότι το

Η μετάβαση στο γραφείο και η μετακίνηση δεν θα επιστρέψουν πουθενά κοντά στα προ COVID επίπεδα. Εάν ασχολείται κανείς επαγγελματικά με τους χώρους γραφείων, καλά θα κάνει να αλλάξει αγορά.

γράψιμο -κείμενο και email- είναι καλύτερο από την ομιλία με πολλούς τρόπους. Ο πιο σημαντικός είναι η ικανότητα στοχασμού και επεξεργασίας. Αναφέρομαι βεβαίως, όπως κι εσείς, στην ομιλία σε άλλο άτομο. Διότι το να μιλάει κανείς στον υπολογιστή για να το μεταγράψει σε κείμενο, το πιστεύω πολύ και το χρησιμοποιώ όλη την ώρα. Στην πραγματικότητα, αυτή εδώ η σύ-

ντομη παράγραφος γράφεται καθώς μιλάω στο iPad.

— Ακόμη και σήμερα ορισμένοι ανησυχούν για πιθανές συνέπειες στην προσωπική υγεία, εξαιτίας της ακτινοβολίας που εκπέμπουν οι συνδέσεις ή ακόμη και οι οθόνες των συσκευών. Θεωρείτε δικαιολογημένους αυτούς τους φόβους;

— Με μία λέξη, όχι.

— Εταιρείες όπως η Google και η Facebook κυριαρχούν στο Ίντερνετ σχεδόν ως μονοπώλια. Είναι σε εξέλιξη μια συζήτηση για περισσότερη φορολόγηση και ευρύτερη ρύθμιση της λειτουργίας αντίστοιχων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Ποια είναι η γνώμη σας;

— Αποκάλυψη: Δεν χρησιμοποιώ το Facebook. Χρησιμοποιώ όμως το Google τουλάχιστον 50 φορές την ημέρα. Και το χρησιμοποιώ με πολύ διαφορετικούς

τρόπους, μερικούς από τους οποίους η Google μπορεί να μην είχε καν φανταστεί - η αναζήτηση της σωστής ορθογραφίας είναι ένας από αυτούς.

Δεν ξέρω τι σημαίνει ρύθμιση στην περίπτωση της Google, πέρα από το να δημιουργήσεις τεχνικά όρια ή να επιβάλεις τη χρήση ανταγωνιστών τρίτου βαθμού, για παράδειγμα, από τους κυβερνητικούς αξιωματούχους της χώρας στην οποία δημιουργήθηκαν. Αυτό θυμίζει το Fly American, όταν χρηματοδοτήθηκε από αμερικανικούς ερευνητικούς φορείς.

Το κομμάτι που πραγματικά με συναρπάζει είναι ο βαθμός στον οποίο η Google σε γνωρίζει, σε γνωρίζει μάλιστα από κοντά, εάν χρησιμοποιείς επίσης το ημερολόγιο και το email της. Αν και θα ήθελα να ενοχλούμαι από αυτό, στην πραγματικότητα είμαι πολύ ευγνώμων όταν ετοιμάζουν τις ειδήσεις για εμένα. Η ενότητα των Google News, που

λέγεται YOU, είναι πραγματικά αξιοσημείωτη.

— Ανησυχείτε για την κατοχή και τη χρήση των αναριθμητών προσωπικών δεδομένων από αντίστοιχες πλατφόρμες; Ή θεωρείτε ότι απλώς αναβαθμίζουν τις προσωποποιημένες υπηρεσίες προς όφελος του καταναλωτή;

— Δεν ανησυχώ. Αυτό για το οποίο ανησυχώ είναι η χρήση των φωτογραφιών από την Apple για να δημιουργήσει τις «αναμνήσεις» που εμφανίζονται στο τηλέφωνο. Στην περίπτωση μου, οι φωτογραφίες πηγαίνουν πίσω στο 1999 και έχω περάσει από αρκετές συντρόφους και φίλες ώστε να μην επιθυμώ αυτά τα αυτόματα άλμπουμ. Είμαι βέβαιος ότι υπάρχει τρόπος να εξαιρεθώ, αλλά αυτό ακριβώς είναι μέρος της ουσίας: δεν έχω απλώς παρά να επιλέξω, δεν χρειάζεται να αποχωρήσω.

— Ο κορωνοϊός αποδεικνύεται πολύ σκληρός αντίπαλος και η πανδημία έχει παίξει τον δικό της ρόλο στην ενσωμάτωση της τεχνολογίας στην καθημερινότητα πολιτών και επιχειρήσεων. Θεωρείτε ότι θα διαρκέσουν οι συνθήκες που αποκτήσαμε εξαιτίας της κοινωνικής αποστασιοποίησης;

— Η τηλεδιάσκεψη έλαβε την πρώτη της ώθηση στον πρώτο πόλεμο στο Ιράκ, όταν τα διεθνή ταξίδια περιορίστηκαν για λίγο. Ομοίως, η εξ αποστάσεως εργασία και μάθηση ενισχύθηκαν από την COVID. Η κοινωνική αποστασιοποίηση δεν θα διαρκέσει, ευτυχώς. Αλλά η μετάβαση στο γραφείο και η μετακίνηση δεν θα επιστρέψουν πουθενά κοντά στα προ COVID επίπεδα. Εάν ασχολείται κανείς επαγγελματικά με τους χώρους γραφείων, καλά θα κάνει να αλλάξει αγορά όσο πιο γρήγορα μπορεί.

Κινεζικά γυμνάσια εισβολής στην Ταϊβάν

Παραβιάσεις σε αέρα και θάλασσα

Μόνιμη ναυτική παρουσία διαθέτει πλέον η Κίνα σε μικρή απόσταση από τη νότια Ιαπωνία και την Ταϊβάν, με το Πεκίνο να εκτιμά ότι η συγκεκριμένη θαλάσσια ζώνη θα καταστεί στρατηγικά κρίσιμη σε ενδεχόμενη πολεμική σύρραξη, σύμφωνα με ανάλυση που δημοσιεύουν οι Financial Times. Τους τελευταίους έξι μήνες, το κινεζικό ναυτικό έστειλε αντιτορπιλικά και κορβέτες με αποστολή να προσεγγίζουν –και ενίοτε να παραβιάζουν– τα χωρικά ύδατα των ιαπωνικών νήσων Ριούκου (ή Νανσέι, σύμφωνα με το Τόκιο). Αμερικανός αξιωματικός αναφέρει ότι η Κίνα διαθέτει πλέον σε μόνιμη ανάπτυξη ένα ή και δύο πολεμικά πλοία στην περιοχή.

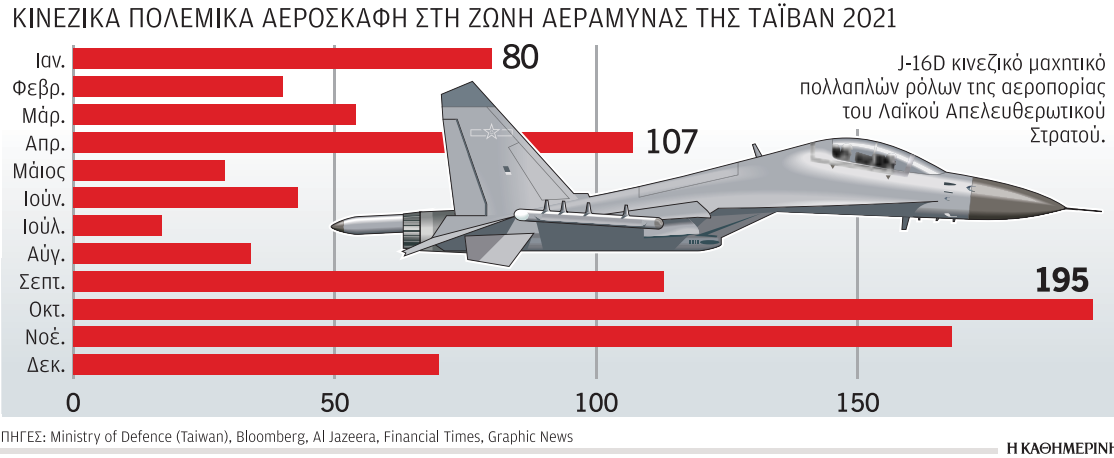
Αμυντικοί αναλυτές εκτιμούν πως ο δυτικός Ειρηνικός Ωκεανός θα αποτελέσει το πεδίο μάχης ενδεχόμενης σύρραξης μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας, που θα ξεσπάσει με αφορμή κινεζική εισβολή στην Ταϊβάν. Ιάπωνες ειδικοί αναφέρουν ότι οι κινήσεις του κινεζικού ναυτικού είναι στην πραγματικότητα γυμνάσια, με στόχο την εκτίμηση του χρόνου αντίδρασης των συμμαχικών δυνάμεων στην περιοχή. Το επιτελικό σχέδιο του κινεζικού στρατού για εισβολή στην Ταϊβάν περιλαμβάνει την από αέρος καταστροφή οχυρωμένων αεροπορικών βάσεων στην ανατολική ακτή της νήσου και τον αποκλεισμό της από την προερχόμενη από την Οκινάουσα και το Γκουάμ αμερικανική βοήθεια. «Στο παρελθόν, οι κινήσεις κινεζικών πολεμικών πλοίων αφορούσαν κυρίως τις διεκδικήσεις του Πεκίνου στο σύμπλεγμα των Σενκακού. Γίνεται, όμως, ολοένα και πιο ξεκάθαρο ότι η κατάσταση γίνεται απειλητική για τις νήσους Νανσέι και για την ίδια την Ταϊβάν», λέει στέλεχος

του Πενταγώνου. Ουάσιγκτον και Τόκιο εργάζονται εντατικά προετοιμάζοντας το έδαφος για ανάπτυξη εκστρατευτικού σώματος Αμερικανών πεζοναυτών εξοπλισμένων με προηγμένα πυραυλικά συστήματα στις νήσους Νανσέι, θέτοντας σε κίνδυνο τα κινεζικά πολεμικά πλοία.

«Οι κινεζικές δυνάμεις θα επιδιώξουν γρήγορη και αποφασιστική νίκη. Για να το καταφέρουν πρέπει να καταστρέψουν την αεροπορία και το πολεμικό μας ναυτικό στα ανατολικά», λέει απόστρατος Ταϊβανός ανώτατος αξιωματικός του στρατού. Σε περίπτωση πολέμου, τα σχέδια του επιτελείου στην Ταϊπέι κάνουν λόγο για απόπλου του στόλου της Ταϊβάν προς τα ανατολικά, καθώς ενδεχόμενη κινεζική επίθεση αναμένεται να προέλθει από τα δυτικά. Η πολεμική αεροπορία έχει εκπονήσει σχέδια απόκρυψης των αεροσκαφών της σε σήραγγες του όρους Χουαλιέν στα

Ταϊπέι, Ουάσιγκτον και Τόκιο παρακολουθούν τις κινήσεις του Πεκίνου και προετοιμάζονται για όλα τα ενδεχόμενα.

ανατολικά της χώρας. Τον Νοέμβριο, την ώρα που υπουργός της κυβέρνησης της Ταϊβάν συμμετείχε σε υπό αμερικανική αιγίδα ψηφιακή σύνοδο για τη δημοκρατία, δορυφόρος της Ταϊπέι εντόπισε κινεζική δραστηριότητα σε νησίδα μόλις 100 ναυτικά μίλια από την ιαπωνική νήσο Νανσέι. Τα κινεζικά πλοία που εντοπίσθηκαν είναι ικανά να μεταφέρουν στρατεύματα, ελικόπτερα και αποβατικά σκάφη, κατάλληλος εξοπλισμός για αποβατική επιχείρηση με στό-

χο την αεροπορική βάση και τις σήραγγες στο Χουαλιέν. «Γίνεται συνεχώς λόγος για τις δραστηριότητες του Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού στα νοτιοδυτικά και στα νοτιοανατολικά της Ταϊβάν. Αυτό που στην πραγματικότητα κάνουν ονομάζεται διαχείριση πεδίου μάχης στα ανατολικά χωρικά μας ύδατα. Προετοιμάζονται υπολογίζοντας τους χρόνους αντίδρασης και τις ικανότητες της αεράμυνας», λέει ο Σου Γιεν Τσι, ερευνητής του Ιν-

στιτούτου Council on Strategic and Wargaming Studies της Ταϊπέι. Τις τελευταίες ημέρες, κινεζικά αεροσκάφη πραγματοποιήσαν περισσότερες από 50 παραβιάσεις του εναέριου χώρου της Ταϊβάν, με το προηγούμενο ρεκόρ να καταρρίπτεται την Κυριακή με 39 παραβιάσεις της ζώνης αεράμυνας. Των παραβιάσεων είχε προηγηθεί κοινή αεροναυτική άσκηση μεταξύ του ιαπωνικού και του αμερικανικού ναυτικού στη Θάλασσα των Φιλιππίνων, με τη συμμετοχή των

αεροπλανοφόρων «Καρλ Βίνσον» και «Αβραάμ Λίνκολν». Η ενίσχυση του κινεζικού οπλοστασίου και ειδικά του πολεμικού ναυτικού με νέας γενιάς πλοία επιφανείας και αεροσκάφη τύπου Στελθ αποτελεί μέρος της φιλοδοξίας του προέδρου Σι να μετατρέψει το κινεζικό ναυτικό σε θάλασσια δύναμη ικανή να εκτελεί αποστολές σε όλο τον Ειρηνικό Ωκεανό.

REUTERS

Οι κάτοικοι

Ποσοστό 90% των κατοίκων της Ταϊβάν έλκει την καταγωγή του από την ηπειρωτική Κίνα. Σήμερα, όμως, όπως ποτέ άλλοτε, οι κάτοικοι επιδιώκουν να υπογραμμίσουν την πολιτισμική απόσταση που τους χωρίζει από την Κίνα. Ο κραυγαλέος αυταρχισμός του Πεκίνου και οι διεκδικήσεις του για επανένωση με την Ταϊβάν έχουν συσπειρώσει τους Ταϊβανούς. Για το Πεκίνο, η τάση της σύγχρονης ταϊβανικής κοινωνίας να αποστασιοποιηθεί από την ενδοχώρα αποτελεί σημαντικό εμπόδιο στις προσπάθειες του καθεστώτος να προσελκύσει με την πειθώ την Ταϊβάν στον γεωπολιτικό του γαλαξία. Τον Οκτώβριο, ο Κινέζος πρέσβης Σι Τζινπίνγκ προειδοποίησε για τους κινδύνους των αποσχιστικών τάσεων: «Όσοι λησμονούν την κληρονομιά τους, προδίδουν την πατρίδα τους και επιδιώκουν τη διαίρεση της χώρας δεν θα έχουν καλό τέλος». Παρότι η πλειοψηφία των κατοίκων δεν επιθυμεί συγχώνευση με την Κίνα, οι Ταϊβανοί δεν συμφωνούν επίσης με τις προτάσεις για επίσημη ανακήρυξη ανεξαρτησίας της νήσου, που θα αποτελούσε αιτία πολέμου για την Κίνα. Το αδιέξοδο είναι, όμως, επικίνδυνο. Όσο περισσότερο εδραϊνεται το πατριωτικό φρόνημα των Ταϊβανών, τόσο το Πεκίνο θα αυξάνει την ένταση και τις διπλωματικές πιέσεις. Την Τετάρτη, Λιθουανοί κυβερνητικοί αξιωματικού ζήτησαν την αλλαγή της ονομασίας γραφείου διπλωματικής αντιπροσωπείας της Ταϊβάν στο Βίλνιους, αποφεύγοντας τον όρο «Ταϊβάν» και επιλέγοντας το «Αντιπροσωπεία της Ταϊπέι στη Λιθουανία». Η Κίνα έχει περιορίσει για τον λόγο αυτό τις διπλωματικές σχέσεις με τη Λιθουανία και έχει ασκήσει πιέσεις σε πολυεθνικές επιχειρήσεις να διακόψουν τις δραστηριότητές τους στη χώρα της Βαλτικής, απειλώντας με αποκλεισμό από την κινεζική εσωτερική αγορά.

THE NEW YORK TIMES

Ο Πούτιν επιχειρεί να πάρει τη ρεβάνς από τη Δύση

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ**

Σύμφωνα με άρθρο στο «Foreign Affairs» του ιστορικού H.W. Brands, οι ΗΠΑ δεν είναι πλέον σε θέση να διεξάγουν δύο μεγάλους πολέμους ενάντια σε δυνάμεις όπως η Κίνα και η Ρωσία. Αξιοποιώντας αυτή τη συγκυρία ο Ρώσος πρόεδρος Πούτιν προχώρησε τον περασμένο Απρίλιο σε συγκέντρωση σημαντικών στρατιωτικών δυνάμεων στα σύνορα με την Ουκρανία, δίνοντας την ισχυρή εντύπωση ότι προτίθεται να επιτεθεί στη χώρα αυτή. Αυτό υποχρέωσε τις ΗΠΑ να δεχθούν μία συνάντηση Πούτιν –Μπάιντεν το περασμένο καλοκαίρι στη Γενεύη. Σε αυτή έθεσε για πρώτη φορά την ανάγκη οι ΗΠΑ να υποχρεώσουν την Ουκρανία να υλοποιήσει τις συμφωνίες του Μινσκ. Ο Πούτιν θα επαναλάβει την ίδια μέθοδο τον Οκτώβριο, κάτι που θα οδηγήσει σε νέα συνάντηση αντιπροσωπειών των ΗΠΑ και της Ρωσίας όπου τέθηκαν και τα νέα ρωσικά αιτήματα για μια συμφωνία που να καλύπτει τα θέματα της ευρωπαϊκής ασφάλειας και θα διδει εγγυήσεις ασφάλειας στη Ρωσία. Με αυτή τη συμφωνία η Ρωσία επιχειρεί να ανατρέψει την τάξη πραγμάτων που οικοδομήθηκε μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης. Ανάμεσα στα ρωσικά αιτήματα περιλαμβάνονται: 1) Ο τερματισμός της επέκτασης του ΝΑΤΟ προς τα ανατολικά και η μη ένταξη σε αυτό της Γεωργίας και της Ουκρανίας όπως ήταν η απόφαση του Βελιγραδίου που έλαβε το ΝΑΤΟ το 2008. 2) Η μη ανάπτυξη πυραυλικών και άλλων συστημάτων στο ευρωπαϊκό έδαφος,

που μπορούν να πλήξουν στόχους εντός του ρωσικού εδάφους καθώς και η αποχώρηση των όποιων στρατευμάτων και υποδομών από χώρες πρώην μέλη του Συμφώνου της Βαρσοβίας, όπως π.χ. η Βουλγαρία και η Ρουμανία που σήμερα είναι μέλη του ΝΑΤΟ. Ήδη η πρώτη αντίδραση από τις ΗΠΑ είναι ότι σε περίπτωση ρωσικής επίθεσης στην Ουκρανία δεν πρόκειται να υπάρξουν στρατιωτικά μέτρα αλλά συντριπτικές οικονομικές κυρώσεις. Παράλληλα φαίνεται ότι οι ΗΠΑ είναι διατεθειμένες να συζητήσουν κάποια από τα ρωσικά αιτήματα. Οι ευρωπαϊκές χώρες δείχνουν να αντιμετωπίζουν τις νέες ρωσικές πρωτοβουλίες κατά διαφορετικό τρόπο. Η Βρετανία, οι Βαλτικές χώρες και οι χώρες πρώην μέλη του Συμφώνου της Βαρσοβίας επιθυμούν μία ποιο δυναμική αντίδραση. Αντίθετα, η Γερμανία και η Γαλλία τηρούν μία πιο μετριοπαθή στάση και προσπαθούν να βρουν μία διπλωματική λύση μέσα από το σχήμα της Νορμανδίας, σεβόμενες μέρος από τις ρωσικές ανησυχίες ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την πλήρη εφαρμογή των συμφωνιών του Μινσκ (2015).

Ο Πούτιν δεν ενδιαφέρεται να αποσπάσει το Ντόνμπας ή άλλα τμήματα της Ουκρανίας. Εκείνο που τον ενδιαφέρει είναι οι αποφάσεις της κεντρικής κυβέρνησης του Κιέβου και το Ντόνμπας στο πλαίσιο των συμφωνιών του Μινσκ να αποκτήσει ισχυρό λόγο σε αυτές. Η πολιτική της Ρωσίας έναντι της Ουκρανίας κινείται λίγο-πολύ στα πρότυπα της τουρκικής πολιτικής έναντι της Κύπρου. Το ζητούμενο δεν είναι η απόσχιση τμήματος της χώρας αλ-

λά η συνδιαχείριση της κεντρικής εξουσίας μέσω των υπερπρονομιών της φιλικής προς αυτή εθνικής μειονότητας. Η Ρωσία θα ήταν ικανοποιημένη αν η Ουκρανία κηρυσσόταν ουδέτερη χώρα και αποκλείονταν η ανάπτυξη στρατιωτικών δυνάμεων του ΝΑΤΟ στο έδαφός της. Ρωσική ετοιμότητα υπάρχει και για μία νέα συμφωνία περιορισμού της ανάπτυξης πυραύλων μέσου βεληνκεούς, που να καλύπτει ολόκληρη την Ευρώπη και να συμπεριλάβει και την απόσυρση των τακτικών πυρηνικών όπλων όπως οι 50 πυρηνικές βόμβες που ευρισκονται στο Ινσιρλίκ της Τουρκίας. Αντίθετα μία ρωσική στρατιωτική επιχείρηση στο έδαφος της Ουκρανίας θα κατέστρεφε τις όποιες ελπίδες να πετύχει η Ρωσία έστω μέρος των στόχων που έχει θέσει και θα προκαλούσε σημαντικό οικονομικό κόστος σε όλες τις πλευρές. Παρά τις μαζιμαλιστικές θέσεις της Ρωσίας και τη σκληρή διαπραγματευτική στάση των ΗΠΑ η ελπίδα για μία πολιτική διευθέτηση παραμένει ζωντανή. Σε ό,τι αφορά την Κ.Δ. αυτή θα πρέπει να ακολουθηθεί τους εταίρους της στην Ε.Ε. στα θέματα της οικονομικής ενίσχυσης της Ουκρανίας. Στο ενδεχόμενο νέων κυρώσεων κατά της Ρωσίας, σε περίπτωση ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, θα είναι σοφό η Κ.Δ. να κινηθεί μαζί με εκείνους τους εταίρους όπως η Γερμανία, η Γαλλία και η Ιταλία που υιοθετούν μία πιο μετριοπαθή στάση έναντι της Ρωσίας και αφήνουν ανοικτό το ενδεχόμενο εξομάλυνσης της κατάστασης.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΤΡΙΤΗ ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗΣ (6/2/2021)

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ομίλου Λογοτεχνίας και Κριτικής ανακοινώνει σε κάθε ενδιαφερόμενο και ενδιαφερόμενη ότι στις 5 Φεβρουαρίου 2022 θα πραγματοποιηθεί η Γ' Ετήσια Τακτική Συνέλευση του Ομίλου, η οποία θα είναι και εκλογική, για την ανάδειξη νέου Δ.Σ. του Ο.Λ.Κ. για την τριετία 2022-2025.

Όλα τα τακτικά μέλη, τα επίτιμα μέλη, καθώς και τα νέα μέλη του Ομίλου του Ο.Λ.Κ., καλούνται να παρευθύνονται στην Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση, το Σάββατο 5 Φεβρουαρίου 2022, στις 4.00 μ.μ. Η Γ.Σ. θα πραγματοποιηθεί στο Κέντρο Τέχνης και Πολιτισμού, Κοραή 1, παρά το Παγκύπριο Γυμνάσιο, στη Λευκωσία.

Θα τηρηθούν τα υγειονομικά πρωτόκολλα με βάση τις ισχύοντα μέτρα του Υπουργείου Υγείας για την πρόληψη της εξάπλωσης της πανδημίας του κορωνοϊού. Κατά την είσοδο στη Γ.Σ. θα είναι υποχρεωτική η προσκόμιση safe pass (πιστοποιητικό εμβολιασμού και αρνητική εξέταση ταχείας ανίχνευσης αντιγόνου για την ασθένεια του covid-19, με τη δειγματοληψία να έχει πραγματοποιηθεί εντός των 24 προηγούμενων ωρών). Η χρήση προστατευτικής μάσκας είναι υποχρεωτική σε όλη τη διάρκεια της Γ.Σ.

Τα θέματα της Γενικής Συνέλευσης είναι τα εξής:

1. Έκθεση πεπραγμένων έτους 2021
2. Προγραμματισμός δράσεων 2022
3. Έγκριση νέων μελών
4. Ταμειακός έλεγχος
5. Συζήτηση - κατάθεση απόψεων από τα παρευρισκόμενα μέλη
6. Εκλογές για την ανάδειξη νέου Δ.Σ. του Ο.Λ.Κ. (2022-2025)

Με βάση του Άρθρου 17§2 του Καταστατικού του Ο.Λ.Κ., «μέλος του σωματείου δύναται να εγγράψει θέμα προς συζήτηση, τουλάχιστον δύο ημέρες πριν από την πραγματοποίησή της».

Με βάση το ίδιο Καταστατικό, δικαίωμα συμμετοχής στη Γ.Σ. έχουν όλα τα τακτικά μέλη, τα οποία έχουν τακτοποιήσει τη συνδρομή τους του έτους 2021. Επίσης, δικαίωμα συμμετοχής έχουν και τα επίτιμα μέλη, τα οποία δεν υποχρεούνται σε καταβολή συνδρομής.

ΑΠΟ ΤΟ Δ.Σ. ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

Σκληρό πόκερ με πολλές μπλόφες

Το «παιχνίδι» ΗΠΑ - Ρωσίας – Ολέθριος για όλους τους πρωταγωνιστές του δράματος θα ήταν ένας πόλεμος στην Ουκρανία

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Στην πιο δραματική φάση του συριακού πολέμου, το 2013, ο Άντονι Μπλίνκεν ήταν αναπληρωτής σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας του Μπαράκ Ομπάμα. Σε μια κρίσιμη σύσκεψη στην Αίθουσα Διαχείρισης Κρίσεων, όταν οι στρατηγοί πίεζαν τον Αμερικανό πρόεδρο να απειλήσει τον Άσαντ με στρατιωτική επέμβαση, ο Μπλίνκεν είπε τέσσερις λέξεις που πολιτογραφήθηκαν ως απόφθεγμα: «Οι υπερδυνάμεις δεν μπλοφάρουν». Εννέα χρόνια αργότερα, ο ίδιος άνθρωπος, υπουργός Εξωτερικών πλέον των ΗΠΑ, πρωταγωνιστεί σε μια νέα διεθνή κρίση, με επίκεντρο την Ουκρανία, όπου οι δύο πυρηνικές υπερδυνάμεις δίνουν την εντύπωση ότι όχι μόνο μπλοφάρουν, αλλά και δεν νοιάζονται και πολύ να το κρύψουν.

Εδώ και ένα μήνα, τα αμερικανικά και βρετανικά συγκροτήματα του Τύπου βομβαρδίζουν το κοινό με χάρτες, γεμάτους τανκς και αεροπλάνα, περί επικείμενης ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Τις τελευταίες ώρες, ΗΠΑ και Βρετανία έδιωξαν διπλωμάτες τους από το Κίεβο, έστειλαν οπικά συστήματα στην Ουκρανία και στρατιώτες σε χώρες της ανατολικής Ευρώπης, ενισχύοντας την πολεμική υστέρια. Ο ίδιος ο Τζο Μπάιντεν έριξε λάδι στη φωτιά προβλέποντας δημοσίως ότι «ο Πούτιν θα κινηθεί» στρατιωτικά τις αμέσως επόμενες ημέρες ή εβδομάδες – κάτι για το οποίο αμφιβάλλουν και οι δικές του μυστικές υπηρεσίες και η ίδια η ουκρανική κυβέρνηση. Στις ίδιες δηλώσεις του, όμως, ο Αμερικανός πρόεδρος κατέστησε για πολλοστή φορά σαφές ότι ΗΠΑ και ΝΑΤΟ δεν εννοούν να στείλουν στρατιώτες να πολεμήσουν στην Ουκρανία, ενώ άφησε να εννοηθεί ότι η Ρωσία ίσως δεν θα αντιμετωπίζε σοβαρή αντίδραση της Δύσης αν περιοριζόταν σε μια «ελάχισσα επέμβαση» στη γειτονική της χώρα. Η «γρήγορη και αποφασιστική απάντηση» σε ενδεχόμενη ρωσική εισβολή ουσιαστικά περιοριζόταν σε οικονομικές κυρώσεις, κάτι που αφενός δεν είναι βέβαιο ότι θα εξασφάλιζε τη σύμπραξη των ισχυρότερων ευρωπαϊκών κρατών (πλην της πάντα δεδομένης Βρετανίας), αφετέρου θα ήταν σαν να αντιπαράσσει κανείς μαχαίρι στο πολυβόλο.

Για να πούμε την αλήθεια, εκείνος που ξεκίνησε το παιχνίδι της μπλόφας πάνω στην μπλόφα ήταν

ο Βλαντιμίρ Πούτιν, με τις προτάσεις-τελεσίγραφο στις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ, που δημοσιοποιήθηκαν στις 17 Δεκεμβρίου, ενώ 100.000 Ρώσοι στρατιώτες παρατάσσονταν κοντά στα ουκρανικά σύνορα. Με αυτή την κίνηση, η Μόσχα άνοιξε κατά πολύ τα γκολπόστ της αναμέτρησης: τώρα πια διακυβευμα δεν ήταν στενά η τύχη της Ουκρανίας, αλλά η ίδια η γεωπολιτική αρχιτεκτονική της Ευρώπης. Εν ολίγοις, η Ρωσία ζητούσε από τη Δύση να δεχτεί με νομικά δεσμευτικές συμφωνίες όχι μόνο ότι δεν θα υπάρξει περαιτέρω επέκταση του ΝΑΤΟ προς Ανατολάς, αλλά και ότι η Συμμαχία θα αποσύρει τις δυνάμεις της στα προ του 1997 σύνορα, δηλαδή πριν από την ενσωμάτωση πρώην μελών του Συμφώνου της Βαρσοβίας.

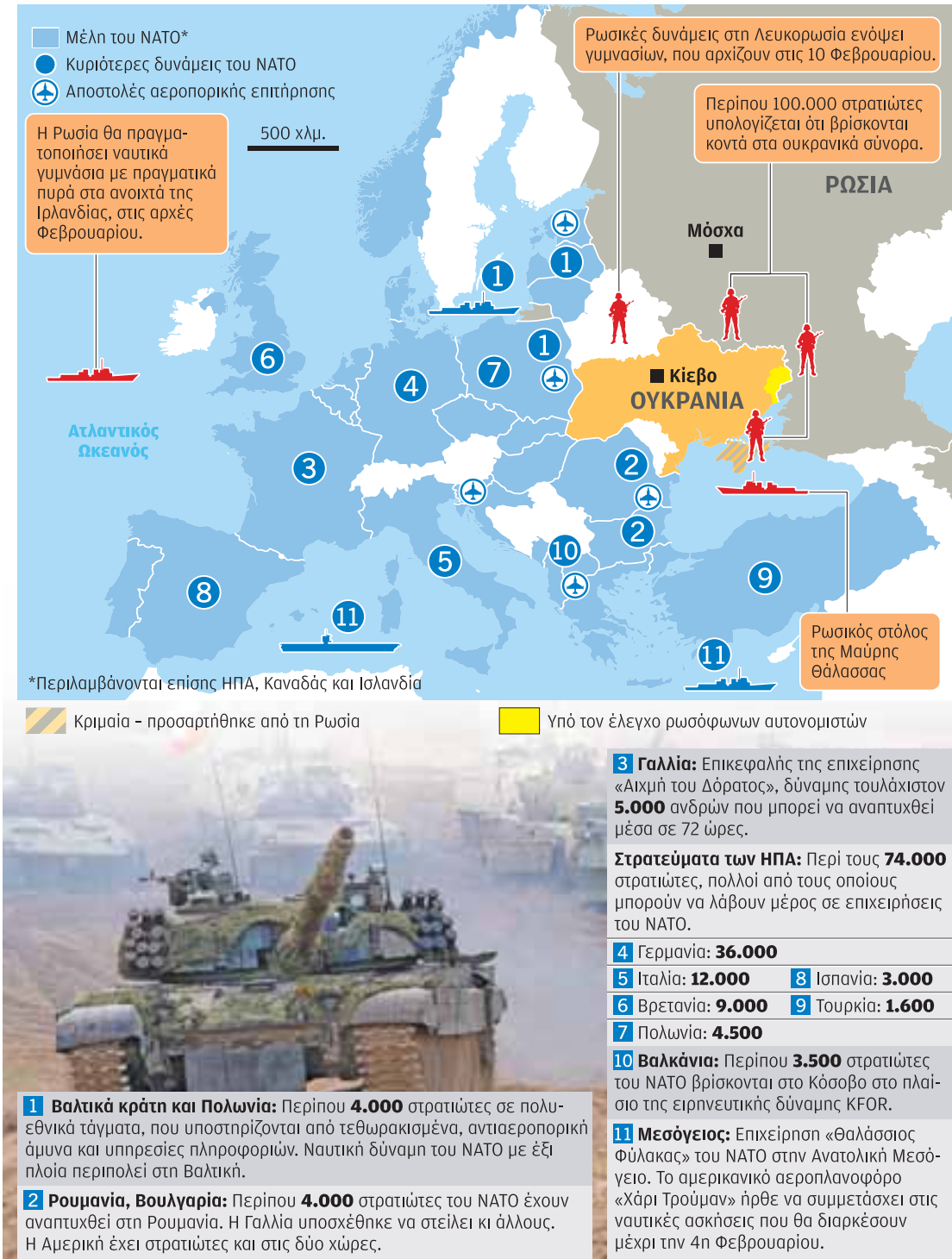
Ασφαλώς, ο Πούτιν δεν είναι ούτε αφελής ούτε υπερφίαλος ώστε να εκτιμά ότι υπάρχει μία στο εκατομμύριο πιθανότητα να δεχτούν οι Αμερικανοί μια «πρόταση» που θα ισοδυναμούσε με ακαριαία εξαέρωση του ΝΑΤΟ. Αλλά ούτε η εκδοχή των θερμοκέφαλων ατλαντιστών, ότι δηλαδή έκανε μια τόσο ακραία πρόταση ώστε να νομιμοποιήσει έναν προαποφασισμένο πόλεμο, ακούγεται πειστική. Αν ήθελε να προσαρτησει το ντε φάκτο αυτόνομο, ρωσόφωνο Ντονμπάς, όπως έκανε με την Κριμαία, θα το είχε κάνει ήδη. Από εκεί και πέρα, μια σαρωτική εισβολή στη δεύτερη μεγαλύτερη σε έκταση (μετά τη Ρωσία) χώρα της Ευρώπης θα ήταν από κάθε άποψη πραγματική τρέλα.

Μπορούμε επομένως να εικάσουμε ότι οι βλέψεις του Ρώσου προέδρου ήταν πολύ μετριοθέστερες από εκείνες που δημόσια διατυμπάνιζε. Ενδεχομένως

Ουάσιγκτον και Μόσχα διαπραγματεύονται και για τον μελλοντικό γεωπολιτικό χάρτη μιας Ευρώπης αδύναμης να βρει κοινό βηματισμό.

φοβόταν ότι το Κίεβο, με ενθάρρυνση των ΗΠΑ και ενισχυμένο από τα τουρκικά drones που έδειξαν την αξία τους στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ, θα επιχειρούσε να ανακτήσει στρατιωτικά το Ντονμπάς από τους αυτονομιστές. Αυτό προμήνυε και νομοσχέδιο που προωθούσε ο πρόεδρος Βολοντί-

Το ΝΑΤΟ αναπτύσσει δυνάμεις στην Ευρώπη

μυρ Ζελένσκι για ανάκτηση του Ντονμπάς χωρίς να γίνουν πράξη οι δεσμεύσεις που ανέλαβε το Κίεβο με τις συμφωνίες του Μινσκ για προωθημένη αυτονομία των ρωσόφωνων μέσω συνταγματικών αναθεώρησης – μάλιστα το ίδιο νομοσχέδιο χαρακτήριζε τη Ρωσία «δύναμη κατοχής».

Κάνοντας επίδειξη στρατιωτικής υπεροπλίας στα ουκρανικά σύνορα, η Ρωσία έδειξε ότι είναι αποφασισμένη να μην επιτρέψει κάτι τέτοιο. Επιπλέον έδειξε στους Ουκρανούς ηγέτες ότι την κρίσιμη στιγμή θα είναι μόνοι τους και ότι το ΝΑΤΟ δεν έχει να τους προσφέρει καμία ασφάλεια. Το γεγονός

ότι ο πρόεδρος Ζελένσκι απέσυρε το επίμαχο νομοσχέδιο και η Ουκρανία επανήλθε στις τετραμερείς (με Ρωσία, Γαλλία, Γερμανία) «διαβουλευσεις της Νορμανδίας» για την εφαρμογή των συμφωνιών του Μινσκ, με τη συνάντηση της Τετάρτης στο Παρίσι, έδειξε ότι το μήνυμα ελήφθη.

Πολλά τα νεότερα από το ουκρανικό μέτωπο

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Πέντε χιλιάδες κρίνη. Αυτή είναι η γερμανική συμβολή προς την Ουκρανία τη στιγμή που η χώρα βρίσκεται πολύ κοντά σε μια ρωσική εισβολή, οκτώ χρόνια από την προσάρτηση της Κριμαίας από τη Μόσχα. «Την επόμενη φορά ας στείλουν μαξιλάρια», σχολίασε ειρωνικά ο δήμαρχος του Κιέβου και πρώην παγκόσμιος πρωταθλητής πυγμαχίας, Βιτάλι Κλίτσκο, σε συνέντευξή του στην εφημερίδα Bild. «Πρόκειται καθαρά για συμβολική χειρονομία», αρκέστηκε να δηλώσει ο Ουκρανός πρέσβης στο Βερολίνο. «Στους διεθνείς παρατηρητές κόπικε το γέλιο. Μπορεί κανείς να αποφασίσει αποστολή όπλων στην περιοχή και να τη δικαιολογήσει με καλά επιχειρήματα, αλλά με ακόμη καλύτερα δύναται κανείς να επιχειρηματολογήσει κατά μιας τέτοιας κίνησης. Η προσπάθεια όμως να απελευθερωθεί μια χώρα από την υποχρέωση με μια χειρονομία-άλλοθι σαν κι αυτήν είναι περισσότερο από ντροπιαστική», έγραψε στο κύριο άρθρο της η Stuttgarter Zeitung.

Η Ευρώπη αλλά και οι ΗΠΑ εμφανίζονται προβληματισμένες από την απροθυμία του Βερολίνου να συνδράμει έμπρακτα τις

προσπάθειες στρατιωτικής ενίσχυσης της Ουκρανίας. Ο καγκελάριος Ολαφ Σολτς συνεχίζει την πολιτική της Άγκελα Μέρκελ: θεωρητικά σκληρά λόγια απέναντι στη Μόσχα, αλλά στην ουσία κατευνασμός της Ρωσίας στο όνομα των γερμανικών ενεργειακών συμφερόντων και δη του αγωγού φυσικού αερίου Nord Stream 2.

Αν οι Πράσινοι, κυβερνητικοί εταίροι του Σολτς, ήταν εξαρχ

Τα γερμανικά κρίνη και η «καχυποψία» των συμμάχων για το... ανάστημα του Βερολίνου απέναντι στη Μόσχα.

αντίθετοι στον αγωγό φυσικού αερίου, οι Γερμανοί σοσιαλδημοκράτες έχουν μακρά παράδοση καλών σχέσεων με τη Μόσχα. Αλλάσσε ο τελευταίος σοσιαλδημοκράτης καγκελάριος πριν από τον Σολτς, ο Γκέρχαρντ Σρέντερ, είναι πρόεδρος της επιτροπής μετόχων του Nord Stream και στέλεχος της ρωσικής εταιρείας φυσικού αερίου Rosneft. Ήταν ο κατεξοχήν «Russland-Versteher», ο Γερμανός πολιτικός που «πδείκνυε κατανόηση έναντι της Ρωσίας».

Ο δήμαρχος Κιέβου και πρώην παγκόσμιος πρωταθλητής πυγμαχίας, Βιτάλι Κλίτσκο. «Την επόμενη φορά ας στείλουν μαξιλάρια», σχολίασε ειρωνικά τη γερμανική βοήθεια προς την Ουκρανία.

Το στερεότυπο του ήπιου Γερμανού έναντι της Μόσχας επιβεβαίωσε και ο επικεφαλής του πολεμικού ναυτικού, Κάι Ακιμ Σένμπαχ, ο οποίος παραιτήθηκε πρόσφατα μετά τις αμφιλεγόμενες δηλώσεις του ότι η Ουκρανία ποτέ δεν θα ανακαταλάβει την Κριμαία και πως ο Πούτιν αξίζει σεβασμό.

Η Μεγάλη Αικατερίνη

Δεν είναι όμως μόνο οικονομικοί οι λόγοι που η Γερμανία έχει αυτή την αμφίδυμη στάση απέναντι στη Ρωσία, αλλά και ιστο-

ρικοί. «Γιατί βλέπουμε τη Ρωσία διαφορετικά από τους Αμερικανούς; Λόγω Ιστορίας. Η Γερμανία και η Ρωσία συνδέονται εδώ και 1.000 χρόνια. Η σημαντικότερη τσαρίνα, η Μεγάλη Αικατερίνη, ήταν Γερμανίδα, η οποία μάλιστα κατά σύμπτωση έκανε την Κριμαία μέρος της Ρωσίας. Επιτεθήκαμε στη Ρωσία δύο φορές και η δεύτερη φορά ήταν γενοκτονία. Είκοσι επτά εκατομμύρια Σοβιετικοί σκοτώθηκαν, ανάμεσά τους 15 εκατομμύρια Ρώσοι»,

έξηγσε στους New York Times ο Ματίας Πλάτσεκ, πρώην ηγέτης των σοσιαλδημοκρατών και νυν επικεφαλής του ρωσογερμανικού φόρουμ.

Μέσα στο κτίριο της γερμανικής Βουλής υπάρχουν ακόμη χαραγμένα στους τοίχους τα συνθήματα των Σοβιετικών στρατιωτών στο τέλος του πολέμου. Η Γερμανία εξακολουθεί να εμφορείται από μια αίσθηση ευθύνης απέναντι στα θύματα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και συχνά επικαλείται αυτήν τη συνειδητοποίηση για να αιτιολογήσει την εμμονή της στον αφοπλισμό και στην αποχή από στρατιωτικές συρράξεις.

Ο εγγωνσμένος αντιμilitarισμός του Βερολίνου είναι άλλωστε υπεύθυνος για την απροθυμία του να παράσχει όπλα στην Ουκρανία, ενώ το ίδιο ισχύει και για τη διάθεση του γερμανικού εναέριου χώρου για τη μεταφορά βρετανικών όπλων προς την Ουκρανία. Το Λονδίνο απέφυγε να ζητήσει τη σχετική άδεια από τη Γερμανία, γιατί ήξερε ότι θα φέρει την κυβέρνηση Σολτς σε δύσκολη θέση.

Το θέμα είναι πως αυτή η συμπεριφορά του Βερολίνου αρχίζει να προβληματίζει τους συμμάχους του, όταν καταλήγει να νομιμοποιεί αυταρχικούς ηγέτες

Κέρδη - ζημίες

Στο εσωτερικό της Ρωσίας, η σύγκρουση με τις ΗΠΑ εκτόξευσε τη δημοτικότητα του Πούτιν, όπως είχε συμβεί στον πόλεμο του 2008 με τη Γεωργία - τότε που ο σημερινός ήρωας της αντιπολίτευσης, Αλεξέι Ναβάλνι, καλούσε το Κρεμλίνο να βομβαρδίσει με Κρουζ το γεωργιανό Κοινοβούλιο. Σε διεθνή κλίμακα, η Ρωσία εμφανίζεται ξανά ως ισότιμος συνομιλητής της Αμερικής στα θέματα ευρωπαϊκής ασφάλειας. Την Τετάρτη, η Ουάσιγκτον παρέδωσε γραπτές απαντήσεις στις προτάσεις της Μόσχας, γεγονός που οδήγησε σε προσωρινή αποκλιμάκωση. Αν και απέριψε, όπως ήταν αναμενόμενο, την κεντρική ρωσική απαίτηση για το μέλλον του ΝΑΤΟ, η κίνηση αυτή ικανοποιούσε την περηφάνια της Ρωσίας και της προσέφερε κάποιες εγγυήσεις σε θέματα ασκήσεων, πυραύλων και πυρηνικών όπλων. Στο μεταξύ, η Ε.Ε. εμφανιζόταν για ακόμη μία φορά ως ο μεγάλος απών μιας μείζονος διεθνούς κρίσης, λόγω των αγεφύρωτων διαφωνιών ανάμεσα στις κατεχόμεν ρωσοφóbικες χώρες (Ολλανδία, Πολωνία, Βαλτικές) και στο ηγεμονικό μπλοκ Γαλλίας, Γερμανίας, Ιταλίας, Αυστρίας - χωρών που έχουν ισχυρούς οικονομικούς ή ενεργειακούς δεσμούς με τη Ρωσία και επιθυμούν δι-άλογο και όχι σύγκρουση. Τελικά, Μπάιντεν και Πούτιν φαίνεται να παίζουν μια ριψοκίνδυνη παρτίδα πόκερ, όπου ύστερα από αλλη-πάλληλα πονταρίσματα και μπλόφες καταφέρνουν να διώξουν από το παιχνίδι τους πιο ασθενείς παίκτες και προσανατολίζονται να μοιραστούν μεταξύ τους τη λεία, αντί να ανοίξουν τα φύλλα τους για την τελική αναμέτρηση. Όταν όμως αυτό που διακυβεύεται πλέον είναι το ίδιο το γόπτρο δύο μεγάλων δυνάμεων, ο κίνδυνος ενός ιστορικού ατυχήματος είναι διαρκώς παρών.

Ο Nord Stream 2

Επιπλέον, οι δύο πλευρές φέρονται πως έχουν συμφωνήσει ότι ο Nord Stream 2 δεν θα τεθεί σε λειτουργία αν η Ρωσία εισβάλει στην Ουκρανία. Ο Βλαντιμίρ Πούτιν έχει πετύχει μέχρι στιγμής να διασπάσει το μέτωπο της Δύσης παρά τις διαβεβαιώσεις της Ουάσιγκτον ότι παραμένει αραγές.

Δεν είναι τυχαίο ότι η Πολωνία και η Λιθουανία ασκούν συστηματικά σκληρή κριτική στο Βερολίνο, ενώ ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών, Άντονι Μπλίνκεν, καλείται διαρκώς να επαναλαμβάνει ότι δεν έχει καμία αμφιβολία ότι η Γερμανία θα ορθώσει το ανάστημά της απέναντι στη Ρωσία, μια διευκρίνιση που κάποτε θα ηχούσε περιττή.

Ο Βρετανός πρωθυπουργός έπεσε σε «μαύρη τούρτα»

Το... κερασάκι των κορωνοπάρτι σε μια κοινωνία εξοργισμένη με τον Μπόρις Τζόνσον

Της ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ

Οι **Ελιγμοί** του Βρετανού πρωθυπουργού Μπόρις Τζόνσον, καθώς ο κλοιός γύρω του σφίγγει, έχουν ένα στοιχείο μαύρης κωμωδίας. «Του έστεισαν ενέδρα με μία τούρτα», είπε σε τηλεοπτική συνέντευξη συνεργάτης του, για να δικαιολογήσει την αποκάλυψη για ένα ακόμη πάρτι που έγι-νε στην Ντάουνινγκ Στρίτ την εποχή που το πρόστιμο για τις συγκεντρώσεις σε σπίτια ανερχό-ταν σε 800 στερλίνες το κεφάλι. Είναι όμως όλο και περισσότεροι αυτοί που δεν δισκεδάζουν με το πρωθυπουργικό σόου, όπως φαίνεται από τις δημοσκοπήσεις, στις οποίες το 62% υποστηρίζει ότι ο Μπόρις Τζόνσον πρέπει να παραιτηθεί και μόνο 25% ότι πρέ-πει να παραμείνει. Οι Συντηρητι-κοί του Τζόνσον εμφανίζονται να υπολείπονται έως και 10 μονάδες στην πρόθεση ψήφου αντί των αντιπολιτευόμενων Εργατικών του Κιρ Στάρμερ.

Ο Τζόνσον έχει δύο παράλλη-λα και αλληλοτροφοδοτούμενα προβλήματα: την απώλεια στη-ρίξης από τους πολίτες και το εν-δεχόμενο ανατροπής του από

Χιλιάδες νοικοκυριά σε απόγνωση, σκάνδαλα επί σκανδάλων, αντι-δράσεις και στους Τόρις, δημοσκοπική κατρακύ-λα – Όλα τού δείχνουν την έξοδο, αλλά προσπαθεί να την αποφύγει.

το ίδιο του το κόμμα. Βουλευτές του Συντηρητικού Κόμματος δη-λώνουν ότι ποτέ στο παρελθόν δεν είχαν τόσο εύκολη πρόσβαση στον πρωθυπουργό, καθώς αυτός υποδέχεται, βλέπει και ακούει τους πάντες προσπαθώντας να αποτρέψει τη διεξαγωγή εσωκομ-ματικής ψηφοφορίας με το ερώ-τημα της αντικατάστασής του.

Τι του λένε οι βουλευτές; Οτι ο κόσμος είναι οργισμένος. Ο Τζόν-σον υφίσταται απώλειες μεταξύ των ψηφοφόρων της παραμελη-μένης Αγγλίας, χάνοντας εκ νέ-ου τις εκλογικές περιφέρειες που ήταν προπύργια του Εργατικού Κόμματος και τις οποίες είχε φέ-ρει με το μέρος του υποσχόμενος οικονομικά οφέλη από το Βρεxit. Οι παλιοί συνάδελφοι του Τζόν-σον στη δημοσιογραφία γνώρι-ζαν ότι η ελικρίνεια δεν είναι το ισχυρό χαρτί του, αλλά τώρα το διαπιστώνουν και πολλοί από αυτούς που τον ψήφισαν.

Αντί να εξοικονομήσουν χρή-ματα χάρη στο Βρεxit ώστε να ενισχυθεί το σύστημα υγείας, όπως τους υποσχέθηκε, καλού-

Ο Μπόρις Τζόνσον μπήκε σε ελικόπτερο την περασμένη Πέμπτη, μα όχι για να φύγει, αλλά για να φωτογραφηθεί. Ήταν πολεμικό στη βάση της RAF στο Ανγκλσέι, την οποία επισκέφθηκε ο Βρετανός πρωθυπουργός.

Η αστυνομική έρευνα ως σανίδα σωτηρίας

Η **εσωτερική** έκθεση που συνέταξε η υπάλληλος Σου Γκρέι για τα πάρτι στην Ντάουνινγκ Στρίτ εν μέσω lockdown έχει ολοκληρωθεί και ήταν έτοιμη να δημοσιευθεί, αλλά η αρχηγός της Μητροπολιτι-κής Αστυνομίας του Λονδίνου, Κρέσιντα Ντικ, έσωσε προσωρινά τον Βρετανό πρωθυπουργό, ανακοινώνοντας ότι ανοίγει και η αστυνομία έρευνα για το θέμα. Η ανακοίνωση αυτή χρησιμοποιήθηκε ως δικαιο-λογία από την κυβέρνηση, ώστε να καθυστερήσει η δημοσίευση της έκθεσης Γκρέι ή να δημοσιευθούν μόνο τα λιγότερο σημαντικά κομμά-τια της. Όλες οι πληροφορίες για φωτογραφίες και ντοκουμέντα που θα «έκαιγαν» οριστικά τον Βρετανό πρωθυπουργό θα παραμείνουν για άγνωστο ακόμη διάστημα στη σφαίρα των εικασιών. «Μια συμπαίγνια με στόχο τη συγκάλυψη, ανάμεσα στην Ντάουνινγκ Στρίτ και στη Μη-τροπολιτική Αστυνομία, θα στιγμάτιζε τους θεσμούς μας για τις επόμε-νες δεκαετίες», έγραψε ο επικεφαλής των Φιλελεύθερων Δημοκρα-τών Εντ Ντέιβι. «Αυτό ακριβώς φαίνεται ότι συμβαίνει τώρα».

νται τώρα να πληρώσουν αυξη-μένες ασφαλιστικές εισφορές για να καλύψουν τις δαπάνες του συ-στήματος υγείας. Παράλληλα, οι αυξήσεις στις τιμές της ενέργει-ας έχουν φέρει στα όρια της από-γνωσης χιλιάδες νοικοκυριά. Στη Βρετανία ισχύει πλαφόν στις τι-μές που μπορούν να χρεώσουν οι προμηθευτές στους πελάτες λιανικής και το πλαφόν αυτό αυ-ξήθηκε κατά 12% τον Οκτώβριο. Πάνω από 20 εταιρείες ενέργειας κατέρρευσαν γιατί δεν μπορού-σαν να μετακυλίσουν το πλήρες κόστος των αυξήσεων χονδρε-μπορικής στους καταναλωτές, παρ' όλα αυτά, αυτή η αύξηση του 12%, στο οποίο αυτές τις ημέρες θα προστεθεί νέα άνοδος κατά 50%, συνιστά σοβαρό κοινωνι-κό πρόβλημα. Στα τραγικά της υπόθεσης συγκαταλέγονται δια-φημίσεις εταιρειών όπως η Ono Energy, που καλούν τους κατα-ναλωτές, εάν κρυώνουν, να πά-ρουν αγκαλιά τα κατοικίδια τους, να κάνουν οικιακές εργασίες ή να χορέψουν χούλα χουπ.

Είναι όλο και πιο δύσκολο να

σταθεί ως γραμμή άμυνας απένα-ντι στις κατηγορίες για τα κορω-νοπάρτι το επιχείρημα του Τζόν-σον ότι «στα μεγάλα ζητήματα» τα έχει πάει πολύ καλά. Τη Δευτέρα, ο υφυπουργός Οικονομικών, αρ-μόδιος για τη χρηστή διαχείριση, λόρδος Αγκνιου, εκλήθη να απ-ντήσει σε ερώτηση των Εργατι-κών στη Βουλή των Λόρδων για τα 4,3 δισεκατομμύρια στερλίνες που χάρισε η κυβέρνηση σε κορω-νοδάνεια-απάτες.

Λάθην... δημοτικό

Από το υπουργικό έδρανο, ο Αγκνιου παραδέχθηκε ότι έγιναν «λάθην επιπέδου δημοτικού σχο-λείου», όπως π.χ. το να δοθούν πάνω από 1.000 δάνεια για τη «στήριξη» επιχειρήσεων που πριν από τον κορωνοϊό δεν υπήρχαν καν. «Η κυβέρνηση δεν ενδια-φέρεται για τις επιπτώσεις που έχουν οι απάτες στην κοινωνία μας», είπε ο Αγκνιου, ανακοινώ-νοντας επιτόπου την παραίτησή του και αποχωρώντας από την αί-θουσα με χειροκροτήματα.

Η υπόθεση θίγει ευθέως τον

υπουργό Οικονομικών Ρισί Σού-νακ, έναν από τους πιθανότερους αντικαταστάτες του Τζόνσον, προδίδοντας τη συνολικότερη ένδεια στελεχών του κυβερνώ-ντος κόμματος. Θα πείσουν άρα-γε ο Σούνακ και ο Τζόνσον τους Βρετανούς ότι τα 4,3 δισεκατομ-μύρια στερλίνες που φαγόθηκαν από εταιρείες-μαϊμού ήταν απλά το τίμημα της μεγάλης επιχειρη-σης ρευστότητας που κράτησε όρθια τη βρετανική οικονομία, διοικετούντας 47 δισεκατομμύ-ρια στερλίνες σε 1,5 εκατομμύ-ριο επιχειρήσεις; Μετά το σάλο, ο Σούνακ δήλωσε ότι η κυβέρνη-ση δεν έχει εγκαταλείψει τις προ-σπάθειες να ανακτήσει τα χρή-ματα αυτά. Αλλά η υπόθεση των δανείων είναι άλλο ένα πλήγμα, πριν προλάβει να ξεχαστεί η υπό-θεση Πάτερσον, του υφυπουργού που εκδιώχθηκε λόγω διαφθοράς, αφού πρώτα ο Μπόρις Τζόνσον είχε κάνει τα αδύνατα δυνατά για να τον προστατεύσει.

Το υπόβαθρο αυτό βοηθά να γίνει κατανοητή η οργή για τα κορωνοπάρτι στην Ντάουνινγκ Στρίτ. Τα πάρτι καθώς και τα ψέματα που είπε ο Τζόνσον για να τα αποκρύψει δεν αντιμετ-πίζονται ως μεμονωμένα πα-ραπτώματα, αλλά ως ενδείξεις ενός εξαιρετικά προβληματικού στυλ διακυβέρνησης. Ο Τζόν-σον θα ήθελε να ξεχαστεί το γε-γονός ότι επί των ημερών του πάνω από 150.000 Βρετανοί πέ-θαναν από κορωνοϊό και η Βρε-τανία είχε έναν από τους χει-ρότερους δείκτες θανάτων ανά εκατομμύριο πληθυσμού. Οι απο-καλύψεις όμως για τα δικά του πάρτι, την ώρα που οι Βρετανοί αποχαιρέτουν τα αγαπημέ-να τους πρόσωπα χωρίς κηδεί-ες, φέρουν και αυτό το συλλο-γικό τραύμα στην επιφάνεια.

Τα «μαθήματα» της ισπανικής γρίπης και ο κορωνοϊός

Η βιασύνη, ενίοτε, έχει βαρύ κόστος

Της ΔΙΟΝΥΣΙΑΣ ΒΟΡΙΑΗ

Διέλυσε τις ελπίδες για προσε-χές τέλος της πανδημίας, του-λάχιστον στην Ευρώπη, η αξι-ωματούχος του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ), Μα-ρία βαν Κερκόβ, στις αρχές της εβδομάδας προειδοποιώντας ότι η επόμενη μετάλλαξη του κορωνοϊού θα είναι ακόμη πιο μεταδοτική από την «Ομικρον», γιατί αυτό το εξελικτικό «προ-νόμιο» θα της επιτρέψει να κυ-ριαρχήσει. Αυτό επαληθεύουν τα στοιχεία για τη νέα μετάλ-λαξη BA.2, που σύμφωνα με τον Δανό υπουργό Υγείας, Μά-γνους Χένικε, είναι πιο μετα-δοτική από την αρχική «Ομι-κρον». «Το ερώτημα είναι αν θα προκαλεί βαρύτερη νόσο», τόνισε η Κερκόβ.

Δεν είναι, βέβαια, η πρώτη φορά που ο ΠΟΥ λαμβάνει απο-στάσεις από τις πιο αισιόδοξες προβλέψεις για την πανδημία, καλώντας τους αρμοδίους να λάβουν υπόψη ότι οι ισορρο-πίες είναι πολύ ευαίσθητες σε αυτήν τη φάση.

Η σημερινή πανδημία δεν μπορεί να συγκριθεί με αυτή της ισπανικής γρίπης (1918-1920). Ωστόσο, οι επιστήμονες εκτιμούν ότι το παρελθόν πα-ρέχει ένα εξαιρετικά πολύτιμο μάθημα: ότι οι πρόωρες εικασί-ες για το πέρασ του κινδύνου μπορεί να αποδειχθούν κατα-στροφικές. Ο καθηγητής Ιστο-ρίας του Πανεπιστημίου του Μίσιγκαν, Αλεξάντερ Ναβάρο, τονίζει: «Οι Αμερικανοί αμέσως μόλις διαπίστωσαν μείωση των κρουσμάτων ισπανικής γρίπης το φθινόπωρο του 1918, ασκή-σαν πιέσεις στους αρμοδίους να άρουν ό,τι μέτρο είχαν επιβάλ-λει, επικαλούμενοι οικονομική καταστροφή και βούληση επι-στροφής στην κανονικότητα. Οι φορείς ενέδωσαν. Το πόσο λανθασμένη ήταν η απόφα-

σή τους να μετακυλίσουν την ευθύνη για τη δημόσια υγεία στους πολίτες αποδείχθηκε από τη δριμύτητα των επόμενων πανδημικών κυμάτων, που προ-κάλεσαν εκατοντάδες χιλιάδες θανάτους». Εξίσου βέβαιο είναι, εξηγεί η καθηγήτρια Ιστορίας του Πανεπιστημίου Ράτζερς, Νουκέτ Βαρλίκ, ότι η COVID-19 δεν πρόκειται να εξαφανιστεί, όπως συνέβη με τον SARS το 2002-2003. Τα περισσότερα λοι-μώδη νοσήματα μετά την εμ-φάνισή τους τείνουν να μας συ-ντροφεύουν για πάντα. Όπως η πανώλη, που προκάλεσε τρεις πανδημίες τα τελευταία 5.000 χρόνια, μεταξύ των οποίων ο

Ειδικοί προειδοποιούν ότι η επόμενη μετάλ-λαξη θα είναι ακόμη πιο μεταδοτική από την «Ομικρον».

«μαύρος θάνατος» τον Μεσαι-ώνα, ακόμη και σήμερα προ-καλεί τοπικές εστίες.

Το πιο ευνοϊκό σενάριο προ-βλέπει ότι η COVID-19 θα γίνει ενδημική νόσος, διατηρώντας ένα σταθερό επίπεδο μετάδο-σης χωρίς ιδιαίτερες εξάρσεις, ακριβώς όπως συμβαίνει με τον ιό του κοινού κρουαλογήματος και της γρίπης. Η βελτίωση των θεραπευτικών προσεγγί-σεων, η ενίσχυση της φαρμα-κολογικής φαρέτρας μας και η αύξηση της εμβολιαστικής κάλυψης, ιδίως αν οι επιστή-μονες καταφέρουν να δημιουρ-γήσουν ένα «καθολικό εμβό-λιο κατά των κορωνοϊών», θα σμαάνουν ότι μελλοντικά η COVID-19 δεν θα είναι τόσο θανατηφόρος. Προϋπόθεση για την ταχύτερη και πιο ανώδυνη επιστροφή στην κανονικότη-τα παραμένει ο εμβολιασμός.

Οι Αμερικανοί, μόλις διαπίστωσαν μείωση των κρουσμάτων ισπα-νικής γρίπης το φθινόπωρο του 1918, άσκησαν πιέσεις στους αρμο-δίους να άρουν ό,τι μέτρο είχαν επιβάλει. Οι φορείς ενέδωσαν. Το αποτέλεσμα ήταν καταστροφικό (στη φωτογραφία πτέρυγα γρίπης σε νοσοκομείο της Ουάσιγκτον).

Η **Ελισαμπέτα Καζελάτι**, πρόεδρος της Γερουσίας και προερχόμενη από την Κεντροδεξιά, προκειμένου να εκλεγεί, χρειαζόταν 71 ψήφους περισσότε-ρες από αυτές που τελικά απέσπασε.

Εξι άκαρπες και συνεχίζουν οι Ιταλοί

ΡΩΜΗ. Δύο ακόμη άκαρπες ψη-φοφορίες διεξήχθησαν χθες στην αίθουσα της ιταλικής Γε-ρουσίας, όπου 1.006 εκλογείς (βουλευτές, γερουσιαστές, το-πικοί αξιωματούχοι) καλούνταν να επιλέξουν τον ή την επόμ-ην πρόεδρο της Ιταλικής Δημο-κρατίας. Οι ψηφοφορίες άρχι-σαν τη Δευτέρα και έως χθες είχαν διεξαχθεί έξι, οι τρεις τελευταίες με τον κανόνα της απλής πλειοψηφίας.

Η αποτυχία της Ελισαμπέτα Καζελάτι, προέδρου της Γερου-σίας, προερχόμενης από την Κεντροδεξιά, ήταν η καθοριστι-κή εξέλιξη της χθεσινής ημέ-ρας. Παρά τις δεσμεύσεις για ενιαία γραμμή των κομμάτων που απαρτίζουν τον δεξιό πόλο

Δεν κέρδισε η Ελισαμπέτα Καζελάτι, στον «πάγκο» ο Μάριο Ντράγκι, προθερμαίνεται ο Πιερφερντινάντο Καζίνι, ενώ παραμένει στο παιχνίδι ο Σέρτζιο Ματαρέλα.

(Φόρτσα Ιτάλια, Λέγκα, Αδελ-φοί της Ιταλίας) τουλάχιστον 60 ψήφοι της Φόρτσα Ιτάλια δεν δόθηκαν χθες στην Κα-ζελάτι. Προκειμένου να εκλε-γεί, η Καζελάτι χρειαζόταν 71 ψήφους περισσότερες από

αυτές που τελικά απέσπασε. Στον «πάγκο» κάθεται ο πρω-θυπουργός Μάριο Ντράγκι, το όνομα του οποίου ακούγεται πιο έντονα από χθες, μετά και την έκρη άκαρπη ψηφοφορία. Δίπλα του «προθερμαίνεται» ο Πιερφερντινάντο Καζίνι, πρώ-ην πρόεδρος της Βουλής και επικεφαλής κεντρώου πολιτι-κού σχηματισμού. Και οι δύο βρίσκονταν στη χθεσινή κάλ-πη, αλλά έλαβαν ο ένας τρεις και ο άλλος έξι ψήφους, καθώς δεν είχε έρθει η ώρα να συντα-χθούν τα κόμματα πίσω από τις υποψηφιότητές τους.

Στο παιχνίδι παραμένει και ο απερχόμενος πρόεδρος Σέρτζο Ματαρέλα, ο οποίος είχε συγκε-ντρώσει μεγάλο αριθμό ψήφων

σε προηγούμενες ψηφοφορίες. Στην Ιταλία, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν έχει μεγάλες αρμοδιότητες, αλλά καλείται να διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο σε περιόδους πολιτικής αναταρα-χής, λειτουργώντας ως θεματο-φύλακας των θεσμών.

Προκειμένου να επισπευ-σθεί η διαδικασία εκλογής, από χθες διενεργούνται δύο ψηφο-φορίες την ημέρα. Πόσες θα χρειαστούν ακόμη είναι άγνω-στο. Το ρεκόρ κατέχει ο Τζο-βάνι Λεόνε, που εξελέγη πρόε-δρος της Ιταλίας το 1971 στην 23η ψηφοφορία, ξεπερνώντας τον Τζουζέπε Σαραγκάτ, που είχε εκλεγεί το 1964 στην 21η ψηφοφορία.

RAI, CORRIERE

Πώς δεν θα γίνεις ποδοσφαιριστής

Ο Μιλένκο Σπόλιαρις καυτηριάζει τις λανθασμένες νοοτροπίες-συμπεριφορές των γονιών

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ**

Είναι αλήθεια ότι ξενίζει κάπως ο τίτλος του βιβλίου που έχει πρόσφατα εκδώσει ο Μιλένκο Σπόλιαριτς, με την βοήθεια και συνεργασία του συνάδελφου Κώστα Παπαδόπουλου. Γράφτηκε για να καυτηριάσει την λανθασμένη – άσχημη νοοτροπία – συμπεριφορά των γονιών που όχι μόνο δεν επιτρέπει στα παιδιά να φτάσουν στο μέγιστο των δυνατοτήτων τους, αλλά αντίθετα αποτελεί τη μεγαλύτερη αιτία για την αποτυχία τους. Ο τίτλος του βιβλίου το οποίο απευθύνεται στους νεαρούς επίδοξους ποδοσφαιριστές και τους γονείς τους, φαντάζει -και ενδεχομένως να είναι εκ πρώτης- αποτρεπτικός στο να μπει κανείς στη διαδικασία να το διαβάσει. Άλλωστε, ποιος μικρός κλοτσά μπάλα και δεν έχει έστω και ενδόμυχα την επιθυμία να γίνει ποδοσφαιριστής;

Η μικρή αλήθεια

Ποιος αλήθεια θέλει να διαβάσει «πως... δεν θα γίνει ποδοσφαιριστής»; Όμως, ο παλαιμάχος άσος Μιλένκο Σπόλιαριτς με πολυετή εμπειρία ως ποδοσφαιριστής και ως προπονητής ακαδημιών, με τον τίτλο του βιβλίου «κτύπησε κέντρο». Γιατί στις σελίδες του θα διαπιστώσετε πως πολλές από τις αποφάσεις που παίρνουν -κυρίως οι γονείς- για τα παιδιά τους, οδηγούν αναπόφευκτα σε αυτό ακριβώς που αναγράφεται στον τίτλο.

Καλώς ή κακώς, η γενιά των νυν εκκολλητόμενων ποδοσφαιριστών, διαφέρει κατά πολύ από τις παλαιότερες, όπως περιγράφεται αναλυτικά στο βιβλίο. Η ειδοποιός διαφορά έχει να κάνει με τον τρόπο μύησης των παιδιών στο αγαπημένο άθλημα. Παλαιότερα ήταν τα ίδια τα παιδιά που επιζητούσαν να ασχοληθούν πιο σοβαρά με το άθλημα, αφού το είχαν γνωρίσει και αγαπήσει στις αλάνες. Στο σήμερα, τα παιδιά έχουν την πρώτη τους επαφή με το ποδόσφαιρο στην ακαδημία και στη συντριπτικά τους πλειοψηφία μετά από παρότρυνση-πίεση από τους γονείς.

Τα λάθη των γονιών

Από τη στιγμή λοιπόν που το παιδί γνωρίζει το άθλημα με αφορμή την αγάπη ή το απωθημένο όνειρο του πατέρα (να γίνει ποδοσφαιριστής), γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι ο πατέρας αναλαμβάνει ρόλο προπονητή, ψυχολόγου, μάντζερ. Οι γονείς από τη μεγάλη αγάπη για τα παιδιά τους και την επιθυμία τους να τους δουν να επιτυγχάνουν σε ένα δύσκολο και απαιτητικό χώρο, υποπίπτουν σε μια σειρά από λάθη που στο τέλος της ημέρας αποτελούν ανυπέρβλητο -πολλές φορές- εμπόδιο στην υλοποίηση του στόχου των παιδιών τους.

Σε αυτό ακριβώς αποσκοπεί το βιβλίο. Να αποτρέψει δηλαδή τις λανθασμένες συμπεριφορές, αποφάσεις και οδηγίες από πλευράς των γονιών, οι οποίες εάν υιοθετηθούν από τα παιδιά, το πιο πιθανόν είναι να εξε-

Η γενιά των νυν εκκολλητόμενων ποδοσφαιριστών, διαφέρει κατά πολύ από τις παλαιότερες, όπως περιγράφεται αναλυτικά στο βιβλίο. Η ειδοποιός διαφορά έχει να κάνει με τον τρόπο μύησης των παιδιών στο αγαπημένο άθλημα.

Το βιβλίο καταπνάνεται με αρκετές σημαντικές ενότητες. Από το πρώτο βήμα που αποτελεί την επιλογή της σωστής ακαδημίας, έως και το πότε πρέπει ο γονιός να μιλά στο παιδί του.

λчихούν σε οδηγό για το πώς δεν θα γίνεις ποδοσφαιριστής.

Το βιβλίο καταπνάνεται με αρκετές σημαντικές ενότητες. Από το πρώτο βήμα που αποτελεί την επιλογή της σωστής ακαδημίας, έως και το τι και πότε πρέπει ο γονιός να μιλά στο παιδί του και μέχρι πού φτάνουν οι δικές του αρμοδιότητες. Για το μεγάλο αυτό κεφάλαιο, της συμπεριφοράς προς το παιδί -ποδοσφαιριστή, συμπεριλαμβάνονται στο βιβλίο οι πολύτιμες οδηγίες-συμβουλές του διακεκριμένου αθλητικού ψυχολόγου Αδάμου Παπαντωνίου.

Λίγοι θα γίνουν επαγγελματίες

Ένα άλλο μεγάλο κεφάλαιο απευθύνεται στους ίδιους τους επίδοξους ποδοσφαιριστές. Με ξεκάθαρη γλώσσα ο Μιλένκο Σπόλιαριτς λέει το αυτονόητο, ότι ένα πολύ μικρό ποσοστό από τα χιλιάδες παιδιά που ξεκινούν με το ίδιο όνειρο θα τα καταφέρουν, εξηγεί τις δυσκολίες που καλούνται

να ξεπεράσουν και τις θυσίες που θα πρέπει να κάνουν τα παιδιά για να μπορέσουν κάποια από αυτά να υλοποιήσουν το στόχο τους. Αναφέρεται στην πρακτική ερμηνεία του «θέλω να γίνω ποδοσφαιριστής» και όχι τη θεωρητική, εξηγώντας ότι εάν θέλεις να ξεχωρίσεις και να προχωρήσεις ανάμεσα σε χιλιάδες παιδιά που έχουν τον ίδιο στόχο, πρέπει να κάνεις θυσίες που δεν είναι διαθεσιμίοι να κάνουν οι περισσότεροι. Μάλιστα, ο αθλητικός ψυχολόγος αναλύει ένα καθοριστικό στοιχείο χαρακτήρα, που έχουν κοινό όσοι τελικά θα καταφέρουν να προχωρήσουν.

Ευλογία ή κατάρα;

Ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον κεφάλαιο του βιβλίου, καταπνάνεται με το ταλέντο και το κατά πόσο αυτό μπορεί να αποτελέσει ευλογία, ή «κατάρα» και με απτά παραδείγματα διάσημων ποδοσφαιριστών από το εξωτερικό αποδεικνύει ότι το ταλέντο από μόνο του δεν είναι ικανό να σε κάνει ποδοσφαιριστή. Αντίθετα, κρύβει παγίδες που πρέπει να αποφευθούν για να μπορέσει να προχωρήσει. Ταυτόχρονα, παραθέτει παραδείγματα ποδοσφαιριστών που έκαναν τεράστια καριέρα χωρίς να ήταν ποτέ ιδιαίτερα ταλαντούχοι, γιατί έβαλαν πολύ περισσότερη δουλειά και θέληση σε αυτό που επέλεξαν να κάνουν. Όσοι επιλέξετε να τα διαβάσετε, θα αντιληφθείτε ότι το μεγαλύτερο μέρος των 128 σελίδων του βιβλίου,

Ο παλαιμάχος άσος με πολυετή εμπειρία ως ποδοσφαιριστής και ως προπονητής ακαδημιών, με τον τίτλο του βιβλίου «κτύπησε κέντρο».

αναφέρεται στους γονείς. Είναι ένα βιβλίο που απευθύνεται πρωτίστως σε αυτούς και έπειτα στα παιδιά τους.

Απαραίτητη προϋπόθεση για να πιάσουν τόπο τα όσα θα διαβάσετε, το ανοιχτό μυαλό και η υποψία ότι ως γονείς δε γνωρίζουμε και δε γίνεται να γνωρίζουμε τα πάντα. Η απλοϊκή φύση των κανόνων του ποδοσφαίρου, αλλά και η τεράστια απήκηση που έχει στον κόσμο, δημιουργούν πολύ έντονα την ψευδαίσθηση ότι οποιοσδήποτε μπορεί να καταλάβει το άθλημα. Εάν λοιπόν κάποιος θεωρεί ότι κατέχει τα μυστικά του αθλήματος, τότε αναπόφευκτα θα υποπέσει σε λάθη εις βάρος του παιδιού του.

Μόνο αγάπη και στήριξη

Τα διάφορα κεφάλαια του βιβλίου καταλήγουν σε μια κοινή συνισταμένη που αν την καλοσκεφτείτε κρύβει όλη την ουσία που θέλει να περάσει ο συγγραφέας. Αφού οι γονείς λαμβάνουν πολύ σοβαρά το κεφάλαιο ποδόσφαιρο για τα παιδιά τους, as εμπιστευτούν την εκμάθησή του, στους ειδικούς. Κανένας γονιός όσο και να αγαπά το παιδί του, δεν μπορεί να γνωρίζει περισσότερα από τον άνθρωπο ο οποίος είναι καταρτισμένος για να κάνει αυτό το πράγμα. Είναι δική του δουλειά και όχι δική σας. Η δική σας έχει να κάνει με την επιλογή της σωστής ακαδημίας και απαιτεί απλά να στηρίζετε το παιδί σας στα καλά και στα δύσκολα. Τα υπόλοιπα θα πρέπει να τα αναλαμβάνουν οι προπονητές και οι ίδιοι οι ποδοσφαιριστές.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το βιβλίο αυτό είναι το μοναδικό -τουλάχιστον στη χώρα μας - που απευθύνεται σε γονείς και παιδιά από 5 έως 15 ετών, που ασχολούνται, ή επιθυμούν να ασχοληθούν με το ποδόσφαιρο.

Ο Μιλένκο Σπόλιαριτς αφιέρωσε το βιβλίο του στους τρεις γιους του, Αλεξάντερ, Ματία και Ντανίλο, οι οποίοι κατάφεραν να ζήσουν το όνειρό τους και να γίνουν ποδοσφαιριστές. Αυτοί του έμαθαν πολλά για τον τρόπο που πρέπει ένας γονιός να προσεγγίζει τα παιδιά του όσον αφορά το ποδόσφαιρο και όχι μόνο.

σμα σκληρής δουλειάς. Οι Πάμπος Χριστοδούλου και Γιάννης Αναστασίου, ως προπονητές της Ομόνοιας διέκριναν το ταλέντο του, αλλά το μεγάλο ...πήδημα έγινε λόγω Χέινγκ Μπεργκ. Αν δεν ήταν ο Νορβηγός, ο μικρός, το πιθανότερο είναι ότι δεν θα... μεγάλωνε.

Εμπόδιο η αποζημίωση

Ο μόνος λόγος που δεν έφυγε πολύ πριν ο Νίκκι Παπαβασιλείου από την Νέα Σαλαμίνα είναι γιατί ήταν ψηλό το ποσό της αποζημίωσης σε περίπτωση διακοπής του συμβολαίου από την πλευρά της ομάδας. Το έρωτημα είναι τι δουλειά γινόταν αφού ήξερε ότι δεν τον σήκωνε το περιβάλλον.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Πόρισμα, πόρισμα, πόρισμα

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Είναι κάποιες λέξεις που πχούν στ’ αυτιά σου κούφιος. Ωσάν και δεν έχουν νόημα, λέγονται ή γράφονται απλά για να συμπληρώσουν κάποιες άλλες μήπως και σχηματιστεί μια έννοια σ’ αυτά που λέμε ή γράφουμε.

Υπάρχουν δε συνδυασμοί λέξεων που ακούγονται ακόμη πιο ανούσιες. Όπως, παραδείγματος χάριν, «πόρισμα» και «επιτροπή δεοντολογίας και προστασίας του αθλητισμού».

Συνδυασμός που σκοτώνει κάθε έννοια σοβαρότητας και κυρίως την ελπίδα μήπως και αλλάξει κάτι σε τούτο το νησί, τουλάχιστον ως προς το αθλητικό του κομμάτι.

Είναι τώρα τόσα χρόνια που θεοπίστηκε η Επιτροπή μήπως και καταπολεμηθεί έστω και στο ελάχιστο η διαφθορά στο χώρο και το μόνο που καταφέραμε είναι να γελάμε, κλαίγοντας την ίδια ώρα.

Λαμβάνοντας υπόψη το έργο (εδώ πραγματικά γελάμε) που παρήχθη από την Επιτροπή στα πέντε χρόνια λειτουργίας της, το μόνο που μπορεί κανείς να συμπεράνει είναι ακριβώς ότι έχει σβήσει κάθε ελπίδα σχετικά με την ικανότητά μας να πατάσουμε την εγκληματικότητα σ’ έναν χώρο όπως είναι ο αθλητισμός.

Είναι πλέον πασιφανές ότι δεν υπάρχει μίτη η τεχνογνωσία, πολύ φοβάμαι μίτη και η θέληση για να εναντιωθούν σ’ άτομα που εδώ και χρόνια λειτουργούν εις βάρος του συλλογικού καλού.

Τόσα χρόνια και ποτέ δεν καταλήξαμε σε τυχόν υπευθύνους ή ένοχους που έχουν καταστήσει το ποδόσφαιρό μας ένα από τα πιο διεφθαρμένα πρωταθλήματα του κόσμου. Τόσα χρόνια και ποτέ δεν κλήθηκε κάποιος ύποπτος με στόχο να ξεδιπλώσουμε τον μίτο της διαφθοράς. Τόσα χρόνια με το στοίχημα να είναι σχεδόν σε κάθε κυπριακό νοικοκυριό και δεν έχουμε εντοπίσει άτομα ή συμμορίες που διαχειρίζονται πράγματα και καταστάσεις.

Μία φορά που ακούσαμε για το «πόρισμα Λόρια» και προκάλεσε γέλιο και άλλη μια για ένα ακόμη πόρισμα, το «πόρισμα Καραβίδα» που συμπέρανε μεταξύ άλλων ότι ήταν επιθετικό φάουλ μια φάση στο 90ο λεπτό.

Ως προς το περιβόητο «πόρισμα Παπασταύρου» το μοναδικό που στάλθηκε στην Γενική Εισαγγελία και επιστράφηκε (!) μετά από αίτημα του τότε προέδρου της Επιτροπής, είμαστε ακόμη εν αναμονή της νέας ολοκλήρωσής του. Πάνε τώρα δεκαεφτά περίπου μήνες από τότε που ο πρόεδρος της Ομόνοιας κατονόμασε συγκεκριμένους παράγοντες και το πόρισμα, παραμένει πόρισμα και ξανά πόρισμα... και κούφια λόγια που σκοτώνουν την ελπίδα για την όποια κάθαρη.

Πρωτόκολλο, κενά, ασάφειες...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ**

τα οποία χρήζουν περισσότερων προσοχής και αυστηρότερου ελέγχου.

Θέμα αντικανονικής συμμετοχής κάποιων ποδοσφαιριστών, θετικών στον covid-19, δεν φαίνεται να προκύπτει, περισσότερο διαδικαστικό δείχνει να είναι το θέμα και η παρατυπία, δύσκολα, ωστόσο, μπορεί κάποιος να εκτιμήσει με σιγουριά πως ήταν η πρώτη φορά που κάτι δεν λειτουργήσε σωστά, σε σχέση με όσα το πρωτόκολλο προνοεί σε περιπτώσεις εντοπισμού κρουσμάτων. Πού αποσκοπούσε η τακτική της μη έγκαιρης ενημέρωσης των ομάδων προς την ΚΟΠ, κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει και φυσιολογικό να προκύπτουν σενάρια, διαφόρων ειδών, ειδικά σ’ ένα χώρο με την προκατάληψη στα ύψη, όπως είναι το κυπριακό ποδόσφαιρο. Άρα και προς αποφυγή παρεξηγήσεων ή λανθασμένων εντυπώσεων και εκτιμήσεων, επιτακτική είναι η ανάγκη είτε αναθεώρησης κάποιων προνοιών του πρωτοκόλλου, είτε αλλαγής, είτε προσθήκης κάποιων στοιχείων, πολύ περισσότερο από τη στιγμή που και τα δεδομένα σε σχέση με την πανδημία αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου.

Ως ένα μεγάλο βαθμό, η δυσκολία και γενικότερα η πολυπλοκότητα της υπόθεσης σε σχέση με την ένσταση του Απόλλωνα, για τον αγώνα με την ΑΕΚ, θα μπορούσε να αποφευχθεί αν κάποια πράγματα μπορούσαν να ήταν πιο ξεκάθαρα στο πρωτόκολλο της ΚΟΠ. Ένα πρωτόκολλο, το οποίο σαφώς δεν μπορεί να διαφοροποιήσει εντελώς, σε σχέση με τα διατάγματα και γενικότερα τις αποφάσεις της πολιτείας αναφορικά με τα μέτρα που ισχύουν για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Ωστόσο, σε κάποια θέματα, όπως διαφοροποιήσεις, διευκρινίσεις και προσαρμογές σε ό,τι έχει να κάνει με μια ποδοσφαιρική διοργάνωση μπορούσαν να γίνουν.

Η ανάγκη ενεργοποίησης του πρωτοκόλλου της ΚΟΠ, για πρώτη φορά σε τέτοιο βαθμό, κατά την πρόσφατη έξαρση κρουσμάτων, φανέρωσε προβλήματα, ασάφειες ή κενά. Μακάρι στους επόμενους μήνες να μην παραστεί ξανά ανάλογη ανάγκη, ενεργοποίησης του πρωτοκόλλου. Από τη στιγμή όμως που η πανδημία έχει αποδειχθεί πολλές φορές μέχρι σήμερα απρόβλεπτη, καλό είναι, αυτή τη φορά, να λειτουργήσουν οι αρμόδιοι προληπτικά και όχι κατόπιν εορτής.

Μεταβολές εβδομάδας

X.A.K.
1,50%

X.A.
-1,91%

Dow Jones

-0,18%

Nasdaq

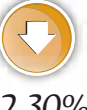
-1,68%

Nikkei

-2,92%

Dax

-2,30%

FTSE 100

2,30%

ΦΥΣΙΚΟ ΑΕΡΙΟ
Το plan B από Ε.Ε. αν η Ρωσία κλείσει τελικά τις στρόφιγγες
Σελ. 10

Πετρέλαιο

2,36%

€/ \$

-1,75%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΑΓΟΡΑ ΟΙ ΗΠΑ

Οι αμερικανοί τουρίστες «πετούν» για την Αθήνα

Κορυφαία αγορά προέλευσης επισκεπτών στην Αθήνα παραμένουν οι ΗΠΑ, όπως προκύπτει από τα στοιχεία διαδικτυακών αναζητήσεων για την ελληνική πρωτεύουσα. Δεύτερη αγορά είναι το Ηνωμένο Βασίλειο, τρίτη η Γαλλία, τέταρτη η Γερμανία, πέμπτη η Ιταλία και έκτη η Κύπρος. **Σελ. 8**

ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑ

Ψηφιακά ανώριμες οι ελληνικές επιχειρήσεις

Δέκα από τα 20 επαγγέλματα με την υψηλότερη απασχόληση στην Ελλάδα δεν έχουν καμία δυνατότητα τηλεργασίας, γεγονός που συνδέεται με το ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων στη χώρα. Ενα 18,8% εργαζομένων μπορεί να εργάζεται εξ αποστάσεως. **Σελ. 7**

ΕΛΛΑΔΑ

Αυξημένη ζήτηση για γραφεία Airbnb

Η ανάγκη των ελληνικών επιχειρήσεων για ευελιξία όσον αφορά τις στεγαστικές ανάγκες τους και η στροφή προς την τηλεργασία έχουν ως αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση της ζήτησης για επαγγελματικούς χώρους που να προσφέρουν τέτοιες δυνατότητες. Απλάδη γραφεία τύπου Airbnb. **Σελ. 12**

Μετέωρη η εργασιακή ειρήνη σε τράπεζες

Κατέβηκαν οι τόνοι ΕΤΥΚ - Ελληνικής την Παρασκευή, αλλά ανεβαίνουν με την ΚΕΔΙΠΕΣ

Σε τεντωμένο σχοινί διεξάγονται οι συνομιλίες μεταξύ των συνδικαλιστικών οργανώσεων με την Ελληνική Τράπεζα και την Κυπριακή Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων (ΚΕΔΙΠΕΣ). Από τη μία, η Ελληνική

Τράπεζα άρχισε μόλις την Παρασκευή, με την ΕΤΥΚ, ενώ η ΚΕΔΙΠΕΣ έχει δώσει τελεσίγραφο μέχρι 9 Φεβρουαρίου να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της μείωσης του προσωπικού του Οργανισμού. Εντός της εβδο-

μάδας κορυφώθηκε η διαφωνία μεταξύ Ελληνικής Τράπεζας και ΕΤΥΚ και οι τόνοι ανέβηκαν. Ωστόσο, στη συνάντηση της Παρασκευής, μεταξύ Ελληνικής Τράπεζας, ΕΤΥΚ και Υπουργείου Εργασίας, οι τόνοι κατέβηκαν.

Το σίγουρο είναι πως το θέμα της συλλογικής σύμβασης δεν άρχισε ακόμα να συζητείται και το μέλλον των συζητήσεων παραμένει αβέβαιο. Ελληνική και ΕΤΥΚ προσπαθούν να τα «βρουν» από το 2018 και έχουν μιλήσει

συνολικά από εκείνη τη χρονιά με τρεις διαφορετικούς CEO. Στην ΚΕΔΙΠΕΣ η απόφαση για πλεονασμούς φαίνεται να μην μπορεί να αποφευχθεί, εκτός εάν η συντεχνία αποδεχθεί μία ενδιάμεση λύση. **Σελ. 5**

Πληθωρισμό ρεκόρ βλέπει η κεντρική τράπεζα της Τουρκίας

Η κεντρική τράπεζα της Τουρκίας αναθεώρησε προς τα πάνω τις προβλέψεις για τον πληθωρισμό στα υψηλότερα επίπεδα που βρέθηκε στα 19 χρόνια της διακυβέρνησης Ερντογάν. Σύμφωνα με την κεντρική τράπεζα, ο πληθωρισμός εκτινάχθηκε στο 36% τον περασμένο μήνα σε ετήσια βάση και αναμένεται να διαμορφωθεί το 2022 στο 23,2%. Η προηγούμενη πρόβλεψη ήταν για μέσο πληθωρισμό 11,8% το τρέχον έτος. **Σελ. 9**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** και **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Κριτική αξιολόγηση της πορείας του Ευρώ

Η υιοθέτηση του Ευρώ σε φυσική μορφή συμπληρώνει 20 χρόνια. Σκοπός του παρόντος άρθρου είναι η κριτική αξιολόγηση της πορείας του Ευρώ μέχρι σήμερα, η οποία χαρακτηρίζεται από επιτυχίες αλλά και συνεχείς προκλήσεις, καθώς και η σκιαγράφηση των μελλοντικών προοπτικών.

Το Ευρώ επινοήθηκε με βάση πολιτικού χαρακτήρα στοχεύσεις. Από την οικονομική οπτική υπήρξαν ενδοιασμοί, οι οποίοι αντανακλούσαν διαφορετικές προσεγγίσεις και συμφέροντα. Οι οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες του βορρά προσέδωσαν σημασία σε θέματα μακροοικονομικής σταθερότητας, ενώ οι χώρες του νότου προσδοκούσαν σε μείωση του οικονομικού χάσματος. Αν και αρκετοί οικονομολόγοι θεωρούσαν ότι η Ευρωζώνη δεν πλη-

ρούσε τα ελάχιστα κριτήρια μιας αποδοτικής οικονομικής ένωσης και αμφισβητούσαν τη βιωσιμότητα του εγχειρήματος, το Ευρώ θεωρείται πλέον αποθεματικό νόμισμα, με σημαντικές γεωπολιτικές και οικονομικές προεκτάσεις.

Στο πρώτο στάδιο, το οικοδόμημα εδράστηκε σε αυστηρούς δημοσιονομικούς και νομισματικούς κανόνες, που αποσκοπούσαν στην εμπέδωση μακροοικονομικής σταθερότητας. Παρά τις αδυναμίες του, οδήγησε σε ικανοποιητικά αποτελέσματα σε ό,τι αφορά τη σταθερότητα των τιμών και της συναλλαγματικής ισοτιμίας, με οφέλη τόσο για τις ανεπτυγμένες χώρες του βορρά όσο και τις οικονομίες της ανατολικής και νότιας Ευρώπης, που κατέφεραν να αξιοποιήσουν τις προ-

σφερόμενες ευκαιρίες. Ωστόσο, το τίμημα για χώρες που δεν προσαρμόστηκαν, όπως ήταν κυρίως η Ελλάδα αλλά και, για μια περίοδο, η Κύπρος, ήταν μεγάλο.

Η χρηματοοικονομική κρίση του 2008 και η σημερινή πανδημία δημιούργησαν προκλήσεις και έφεραν στην επιφάνεια αδυναμίες του πλαισίου. Θετικό είναι το γεγονός ότι, έστω και τη δωδεκάτη, επιτεύχθηκαν δύσκολοι συμβιβασμοί που διασφάλισαν την επιβίωση της Ευρωζώνης. Καθοριστικοί παράγοντες ήταν η εισαγωγή διατάξεων ευελιξίας στη διαμόρφωση της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής και η πρόσφατη επίδειξη αλληλεγγύης προς τις πιο ευάλωτες οικονομίες. Κομβικό σημείο ήταν η υιοθέτηση ενός φιλόδοξου δημοσιονομικού προγράμματος το 2021, υπό την

επωνυμία «ΕΕ – Νέα Γενιά», που χρηματοδοτήθηκε μέσω έκδοσης ομολόγων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και η δραστηριοποίηση της ΕΚΤ ως εγγυητή του όλου εγχειρήματος.

Ως αποτέλεσμα, η Ευρωζώνη ενδυναμώνεται. Οι οικονομικοί παράγοντες πείθονται ότι το πολιτικό πλαίσιο επιτρέπει, έστω και την ύστατη, τη λήψη αναγκαίων προσαρμοστικών αποφάσεων.

Οι προκλήσεις ωστόσο παραμένουν. Οι εντεινόμενες κοινωνικές ανισότητες, η κλιματική αλλαγή, η υστέρηση στον τεχνολογικό τομέα, το δημογραφικό πρόβλημα, αλλά και οι γεωπολιτικού χαρακτήρα προκλήσεις, απαιτούν προσαρμογή του οικοδομήματος με μεταρρυθμίσεις μόνιμου χαρακτήρα, που να αγγίζουν και

την ίδια τη Συνθήκη της ΕΕ, αντί τις ad hoc χαρακτήρα αντιδράσεις, που παρατηρήθηκαν στο παρελθόν.

Η υπερπήδηση «εθνικών» συμπεριδόντων, η εμβάθυνση της οικονομικής ένωσης, η ουσιαστική μεταρρύθμιση και απλοποίηση του δημοσιονομικού πλαισίου, η ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης, η ανάπτυξη ενιαίας κεφαλαιαγοράς και η επίδειξη έμπρακτων και διαχρονικών αλληλεγγύης, αποτελούν βασικά στοιχεία μιας τέτοιας μεταρρυθμιστικής προσπάθειας.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθύνων σύμβουλος της Pricewaterhouse Coopers Investment Services.

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	1,03%	0,01%
Γερμανία	-0,06%	0,00%
Γαλλία	0,37%	0,04%
Ιταλία	1,28%	0,00%
Ισπανία	0,66%	0,03%
Ιρλανδία	0,46%	0,04%
Ελλάδα	1,82%	0,15%
Ην. Βασίλειο	1,23%	0,01%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba1	NP
S&P	BBB-	A-3

Φορολογικός οδηγός για το 2022 - Κύπρος

Ο οδηγός είναι διαθέσιμος στην αγγλική γλώσσα

ΑΝΑΛΥΣΗ

Της **SWAHA PATTANAIAK / REUTERS BREAKINGVIEWS**

Το ΔΝΤ υποτίμησε τον πληθωρισμό

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο δεν συνιστά τον μοναδικό φορέα προβλέψεων, ο οποίος αστόχησε στις οικονομικές εκτιμήσεις του. Εντούτοις, η αργοπορία του στο να παραδεχθεί πως υπέπεσε σε σφάλμα είναι επιζήμια για έναν οργανισμό ο οποίος παρέχει οικονομικές συμβουλές σε χώρες σε όλο τον κόσμο, ενώ παρακολουθεί και τους παράγοντες εκείνους οι οποίοι θέτουν σε κίνδυνο τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο αποδείχθηκε ανεπαρκές σε ορισμένα μέτωπα.

Το να λανθάνεις τόσο πολύ και επί τόσο μεγάλο διάστημα σχετικά με τον δείκτη τιμών καταναλωτή προκαλεί ανησυχία.

Στις αρχές της εβδομάδας ο διεθνής οργανισμός με έδρα την Ουάσιγκτον ανέφερε ότι αναθεωρεί επί τα χείρω τις προβλέψεις του για την ανάπτυξη της διεθνούς οικονομίας φέτος κατά μισή ποσοστιαία μονάδα στο 4,4%, ενώ εκτίμησε ότι ο δείκτης του πληθωρισμού στις προηγμένες οικονομίες θα διαμορφωθεί στο 3,9%, ήτοι 1,6 ποσοστιαία μονάδα υψηλότερα από τα επίπεδα τα οποία είχε προβλέψει τον Οκτώβριο. Και αυτό έως ένα βαθμό αποδίδεται στο ότι περιέκοψε και τις προβλέψεις για το ΑΕΠ των Ηνωμένων Πολιτειών

περισσότερο από μία ποσοστιαία μονάδα στο 4%, αναμένοντας και εκεί υψηλότερο πληθωρισμό.

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο αποδείχθηκε ανεπαρκές σε ορισμένα μέτωπα. Στην περίπτωση των Ηνωμένων Πολιτειών αρχικά είχε υπερεκτιμήσει τις προοπτικές της ψήφισις του σχεδίου νόμου του Αμερικανού προέδρου Τζο Μπάιντεν για τα έργα υποδομής και κοινωνικού κράτους σύμφωνα με την πρώτη αναπληρώτρια γενική διευθύντριά του, Γκίτα Γκοπίναθ, και μέχρι πρότινος πρώτη τη τάξει οικονομολόγο του.

Επιπροσθέτως κατελήφθη εξαπίνης από τη συνεχιζόμενη αναστάτωση στο διεθνές σύστημα τροφοδοτικής αλυσίδας και την ταχύτητα με την οποία σπεύδει να σχεδιάσει η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ τις αυξήσεις επιτοκίων. Ίσως να μπορεί κανείς να συγχωρήσει το ΔΝΤ για το σφάλμα του με κριτήριο το εξής: η πολιτική είναι απρόβλεπτη. Ως προς τις άλλες δύο αβελήσιες του δεν μπορεί εύκολα να έχει την ίδια αντιμετώπιση, ακόμα κι αν η Γκίτα Γκοπίναθ δεν ήταν η μόνη που υποτίμησε τη δυναμική των πληθωριστικών πιέσεων, αλλά και πολλοί άλλοι. Κατά τη διάρκεια του παρελθόντος έτους υπήρξε μια πληθώρα στοιχείων που υποδήλωναν ότι ο πληθωρισμός ήρθε για να μείνει. Και μέσα σε αυτά μπορεί να συμπεριληφθούν όσα τα στελέχη των ομίλων έλεγαν, οι ναύλοι και τα δεδομένα των ανά χώρα ερευνών για τα αποθέματα και τον χρόνο παράδοσης εμπορευμάτων.

Το να λανθάνεις τόσο πολύ και επί τόσο μεγάλο διάστημα σχετικά με τον πληθωρισμό, αλλά και να κρίνεις εσφαλμένα την αντίδραση του Ζερόμ Πάουελ, του προέδρου της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ, αποτελεί πηγή ανησυχίας. Αυτό που συμβαίνει στη διαμόρφωση των αμερικανικών επιτοκίων έχει σοβαρές συνέπειες στις διεθνείς κεφαλαιαγορές. Και αυτό, τέλος, καθίσταται εμφανές από την πρόσφατη δραστική πτώση των χρηματιστηριακών δεικτών και την αύξηση του κόστους δανεισμού για τις φτωχότερες χώρες.

ΔΗΚΤΗΣ

Κανονικότητα ξανά

Η Δανία είναι η πρώτη χώρα της ΕΕ που αποφασίζει να άρει όλα τα περιοριστικά μέτρα σε σχέση με την πανδημία, σε μια κίνηση που σύμφωνα με την πρωθυπουργό της θα φέρει πίσω τα χαμόγελα στα πρόσωπα των Δανών. Η απόφαση λήφθηκε μετά από συνεννόηση με την επιστημονική ομάδα της κυβέρνησης και την σύμφωνη γνώμη όλων των πολιτικών κομμάτων. Η επιστροφή στην κανονικότητα ξεκινά την 1η Φεβρουαρίου σε μια Δανία με το 82% των κατοίκων ηλικίας 12 και άνω να είναι εμβολιασμένοι.

Τολμηρός παραλληλισμός

Η κατάσταση με τις τιμές της ενέργειας είναι άμεσα συγκρίσιμη με την πετρελαϊκή κρίση του 1973, σύμφωνα με τον Γάλλο υπουργό Οικονομικών. Η συγκεκριμένη θέση έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθότι έρχεται σε αντίθεση με τη αφήγηση της ΕΚΤ που υιοθετήθηκε για επεξήγηση του φαινομένου του πληθωρισμού που πρωτοεμφανίστηκε το τέταρτο τρίμηνο του 2021. Στη τοποθέτησή του ο κ. Le Maire δήλωσε ότι οι κυβερνήσεις θα πρέπει να λάβουν δραστικά μέτρα περιορισμού του προβλήματος, γιατί σε αντίθετη περίπτωση οι επιπτώσεις στην κοινωνία και την επιχειρηματικότητα θα είναι «αξιοσημείωτες».

Χαμηλά επιτόκια

Την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού προς το τέλος του έτους εκτιμά η ΕΚΤ ενώ οι προβλέψεις για τα έτη 2023 και 2024 παραμένουν κάτω του 2%, που είναι ο μεσοπρόθεσμος στόχος. Η παρούσα κατάσταση σύμφωνα με τους τεχνοκράτες της Φρανκφούρτης είναι αποτέλεσμα της ισχυρής ανάκαμψης που παρατηρήθηκε στα μέσα του 2021, συνεπεία των παρεμβάσεων πολιτικής στο δημοσιονομικό και νομισματικό επίπεδο. Οι τοποθετήσεις από πλευράς ΕΚΤ οδηγούν στο συμπέρασμα ότι στο προσεχές μέλλον δεν θα πρέπει να αναμένεται αύξηση των επιτοκίων του ευρώ.

Μείγμα πολιτικών

Σύμφωνα με τις συστάσεις των ειδικών, η οικονομική ανάκαμψη μετά την ύφεση της πανδημίας θα απαιτήσει την υιοθέτηση ενός μίγματος πολιτικών. Σε αυτές περιλαμβάνεται η ενίσχυση του ανταγωνισμού με την απομάκρυνση όλων των εμποδίων που δυσχεραίνουν την είσοδο νέων παικτών σε συγκεκριμένους οικονομικούς κλάδους. Πέραν τούτου, θα πρέπει να αναπτυχθούν οι δεξιότητες του εργατικού δυναμικού με σύγχρονες μεθόδους και παράλληλα, να ενισχυθεί το συνταξιοδοτικό σύστημα. Τέλος, θα πρέπει η προσπάθεια να επικεντρωθεί στους ηλικιωμένους, τους ανειδίκευτους και τις εργαζόμενες γυναίκες.

Σε πορεία σύγκρουσης με το συνδικαλιστικό κίνημα οδεύουν οι τράπεζες για συγκράτηση των εξόδων.

Εκρηξη ανόδου

Το καλύτερο τρίμηνό της από το μακρινό 1984 κατέγραψε η αμερικανική οικονομία επιτυγχάνοντας ανάπτυξη σε ετήσια βάση που προσέγγισε το 7%, σημαντικά πιο πάνω από τις εκτιμήσεις για 5,5%. Η εντυπωσιακή ανάπτυξη προήλθε ως αποτέλεσμα της αυξημένης καταναλωτικής ζήτησης και της ενισχυμένης επιχειρηματικής δαπάνης. Υπενθυμίζουμε ότι η εκτίναξη του πληθωρισμού προς το τέλος του 2021 αποτέλεσε σημαντικό παράγοντα στην απόφαση της FED

να προχωρήσει τον προσεχή Μάρτιο στην πρώτη αύξηση των επιτοκίων μετά από μεγάλο χρονικό διάστημα στασιμότητας.

Βέλτιστες πρακτικές

Έξι συνεχόμενα τρίμηνα κερδοφορίας καταγράφηκαν για τη σημαντικότερη τράπεζα της Ευρώπης, τη γερμανική Deutschebank, η οποία ανακοίνωσε κερδοφορία του τέταρτου τριμήνου ύψους 145 εκ. ενώ για το σύνολο του έτους η κερδοφορία της προσεγγίζει τα 2 δισ. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι από το σύνολο των 6 δισ. εσόδων στο τέταρτο τρίμηνο, η τράπεζα εισέπραξε τα 2 δισ. ευρώ από δραστηριότητες επενδυτικής τραπεζικής. Έχουμε, συνεπώς, ένα τραπεζικό μοντέλο που διευρύνει και διαφοροποιεί τις πηγές εισοδημάτων του σε αντίθεση με την Κύπρο που στηρίζεται εξ ολοκλήρου στην παραχώρηση πιστώσεων.

Νέος εχθρός

Η αστάθεια και οι έντονες διακυμάνσεις της τουρκικής λίρας την φέρνουν πιο κοντά στα κρυπτονομίσματα, γεγονός που αποτέλεσε αιτία να αναπτυχθεί μια γενιά Τούρκων επενδυτών, οι οποίοι δοκιμάζουν την τύχη τους στα κρυπτονομίσματα. Σύμφωνα με τα στοιχεία η αξία των συναλλαγών στο δημοφιλές bitcoin το 2021 ανήλθε στα 16 δισ. δολάρια σε σχέση με μόλις 1,5 δισ. έναν χρόνο πριν. Το γεγονός δεν θα μπορούσε να αφήσει ασχολίαστο ο Τούρκος πρόεδρος κάνοντας αναφορά για έναν ακόμη εξωτερικό εχθρό της τουρκικής οικονομίας.

152 δισ. τόνοι γλυκού νερού στον ωκεανό

ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΗ. Το παγόβουνο A68a που κάποτε ήταν το μεγαλύτερο στον πλανήτη, απελευθέρωσε πρόσφατα 152 δισεκατομμύρια τόνους γλυκού νερού κοντά στο νησί της Νότιας Γεωργίας στην Ανταρκτική, επηρεάζοντας δυνητικά το οικοσύστημα της περιοχής, σύμφωνα με νέα μελέτη που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Remote Sensing of Environment. Το παγόβουνο τράβηξε την προσοχή του κόσμου το 2017 όταν αποκόπηκε από την παγονησίδα Larsen-C, που βρίσκεται κοντά στην άκρη της Ανταρκτικής χερσονήσου.Το μεγαλύτερο παγόβουνο στον κόσμο, μεγέθους 5.719 τετραγωνικών χιλιομέτρων, αρχικά επέπλεε γύρω από την Ανταρκτική, πριν διασχίσει το πέραςμα Ντρέικ μεταξύ της Νότιας Αμερικής και των βόρειων ακτών της Ανταρκτικής.

Το μεγαλύτερο παγόβουνο στον κόσμο, μεγέθους 5.719 τετραγωνικών χιλιομέτρων, αρχικά επέπλεε γύρω από τη θάλασσα Ουέντελ, κοντά στην Ανταρκτική, πριν διασχίσει το πέραςμα Ντρέικ μεταξύ της Νότιας Αμερικής και των βόρειων ακτών της Ανταρκτικής.

Απελευθερώθηκαν από το γιγαντιαίο παγόβουνο A68a κοντά στο νησί της Νότιας Γεωργίας στην Ανταρκτική.

Ενώ οι ερευνητές αρχικά φοβήθηκαν ότι το τμήμα του παγόβουνου κάτω από την επιφάνεια του νερού θα προσάραζε στον πυθμένα της θάλασσας, εμποδίζοντας τα ρεύματα και τις διαδρομές αναζήτησης τροφής από τα αρπακτικά ζώα, αυτό δεν συνέβη, σύμφωνα με τη βρετανική ερευνητική ομάδα της Ανταρκτικής.

Ωστόσο, η γιγαντιαία ποσότητα γλυκού νερού που απελευθερώθηκε από το παγόβουνο πιθανό-

τατα εξακολουθεί να επηρεάζει το οικοσύστημα της νήσου της Νότιας Γεωργίας.

Το επόμενο βήμα είναι να προσδιοριστεί ποιος θα είναι ο ακριβής αντίκτυπος, δήλωσε η επικεφαλής συγγραφέας της μελέτης Αν Μπράκμαν-Φόλγκμαν. Η επιστήμονας σημείωσε, επίσης, ότι η διαδρομή του παγόβουνου A68a μέσω του περάσματος Ντρέικ θα μπορούσε να βοηθήσει τους ερευνητές να μάθουν περισσότερα για τα μελλοντικά παγόβουνα και «πώς επηρεάζουν τους ωκεανούς των πόλων». Πρόκειται για πολύτιμες πληροφορίες, δεδομένου ότι η κλιματική αλλαγή αναμένεται να επιταχύνει την κατάρρευση των παγόβουνων και το λιώσιμο των πάγων, οδηγώντας σε περισσότερα μεγάλα παγόβουνα που θα αποσπαστούν από την Ανταρκτική στο άμεσο μέλλον.

Τα τριαντάφυλλα που ανθίζουν στους ωκεανούς

Του **NEIL VIGDOR**
THE NEW YORK TIMES

ΤΑΪΤΗ. Ένα έργο υποβρύχιας χαρτογράφησης πήρε πρόσφατα μια απροσδόκητη τροπή στα ανοικτά των ακτών της Ταϊτής, όπου εξερευνητές βαθών υδάτων ανακάλυψαν έναν εκτεταμένο κοραλλιογενή ύφαλο που έμοιαζε με ένα στρώμα από τριαντάφυλλα. Ο κοραλλιογενής ύφαλος φαίνεται να είναι σε μεγάλο βαθμό αλώβητος από την κλιματική αλλαγή. Με έκταση σχεδόν τρία χιλιόμετρα και σε βάθη από 30 έως 100 μέτρα, ο ύφαλος είναι εξαιρετικά καλοδιατηρημένος και είναι από τους μεγαλύτερους που έχουν βρεθεί ποτέ σε τέτοιο βάθος, σύμφωνα με όσους εμπλέκονται στο έργο χαρτογράφησης που χρηματοδοτείται από την UNESCO. Ο Αλέξις Ρόζενφελντ, φωτογράφος από τη Μασσαλία της Γαλλίας, φωτογράφησε τον ύφαλο ως μέρος ενός προγράμματος εξερευνησης βαθών υδάτων που ονομάζεται 1 Ocean, σε συνεργασία με την UNESCO και ερευνητές από το γαλλικό εργαστήριο που ειδικεύεται στη μελέτη των οικοσυστημάτων κοραλλιογενών υφάλων CRIObE, και το Εθνικό Κέντρο Επιστημονικής Έρευνας της Γαλλίας. Ο ύφαλος βρίσκεται σε μια περιοχή του ωκεανού γνωστή ως μεσοπελαγική ζώνη, όπου τα φύκια από τα οποία εξαρτάται η επιβίωση των κοραλλιών μπορούν ακόμη να αναπτυχθούν, αλλά η διείσδυση του φωτός μειώνεται σημαντικά. Σε αντίθεση με τους κοραλλιογενείς υφάλους που βρίσκονται σε μικρότερα βάθη και συχνά έχουν σχήμα κλαδιών, και είναι πιο επιρρεπείς σε ζημιές από την άνοδο της

Με έκταση σχεδόν τριών χιλιομέτρων και σε βάθη από 30 έως 100 μέτρα, ο κοραλλιογενής ύφαλος στην Ταϊτή είναι εξαιρετικά καλοδιατηρημένος και είναι από τους μεγαλύτερους που έχουν βρεθεί ποτέ σε τέτοιο βάθος.

Στα ανοικτά της Ταϊτής, εξερευνητές βαθών υδάτων ανακάλυψαν έναν κοραλλιογενή ύφαλο που έμοιαζε με κήπο.

θερμοκρασίας των ωκεανών, οι μεσοπελαγικοί ύφαλοι σχηματίζουν το σχήμα του τριαντάφυλλου για να αποκτήσουν μεγαλύτερη επιφάνεια και να λαμβάνουν περισσότερο φως. Ο Ζουλιάν Μπαρμπιέρ, επικεφαλής του Τμήματος Θαλάσσιας Πολιτικής και Περιφερειακού Συντονισμού για τη Διακυβερνητική Ωκεανογραφική Επιτροπή της UNESCO, είπε ότι ενθουσιάστηκε από την έκταση των «ροδοπέταλων» που αποτυπώθηκαν στις φωτογραφίες του Ρόζενφελντ. «Φτάνουν τόσο μακριά, όσο μπορεί να δει το

μάτι μας. Όταν επέστρεψαν και έδειξαν τις φωτογραφίες, μείναμε πραγματικά έκπληκτοι από την ποιότητα του οικοσυστήματος εκεί». Ο Μπαρμπιέρ σημείωσε ότι η κλιματική αλλαγή αποτελεί σοβαρή απειλή για τους κοραλλιογενείς υφάλους, ιδίως εκείνους σε μικρότερα βάθη, όπως αυτοί που έχουν υποστεί ζημιές τα τελευταία χρόνια στον Νότιο Ειρηνικό λόγω της λεύκανσης. Ως μέρος αυτής της διαδικασίας, το κοράλλι χάνει το χρώμα του, καθώς πεθαίνουν οι μικροοργανισμοί που ζουν επάνω του και ο σκελετός του μένει εκτεθειμένος. «Αυτό μπορεί να καταστρέψει ή να επηρεάσει αρνητικά τον κοραλλιογενή ύφαλο». Μόλις ο ύφαλος και τα θαλάσσια είδη που ζουν σε αυτόν γίνουν καλύτερα κατανοητά, όσοι συμμετέχουν στο έργο είπαν ότι θα επιδιώξουν να υιοθετήσουν μέτρα διατήρησης για την προστασία του οικοσυστήματος.

Η πορεία του χρέους να παραμείνει συνετή

Μιχάλης Περισιάνης: Η πληθωριστική πίεση δεν θα μειωθεί φέτος - Πρόκληση για την οικονομία η κλιματική αλλαγή

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η πορεία του πρωτογενούς χρέους πρέπει να παραμείνει συνετή για να μπορεί να καλυφθεί το αυξημένο κόστος σε μελλοντικό δανεισμό, ενώ η συντηρητική και προσεκτική προσέγγιση στο χρέος θα είναι εξαιρετικά σημαντική τα επόμενα χρόνια. Αυτά, μεταξύ άλλων, αναφέρει ο νέος πρόεδρος του Δημοσιονομικού Συμβουλίου της Κύπρου, Μιχάλης Περισιάνης στην πρώτη του συνέντευξη μετά την ανάληψη των καθηκόντων του. Θεωρεί την κλιματική αλλαγή ως τη μεγαλύτερη πρόκληση των δημοσίων οικονομικών και υπογραμμίζει ότι η γενική εικόνα από την αγορά και τις αποδόσεις, καταδεικνύει πως υπάρχει εμπιστοσύνη στο αξιόχρεο της Δημοκρατίας.

Ο κ. Περισιάνης εκτιμά πως η διεύρυνση της αναπτυξιακής βάσης της Κύπρου πέρα από τον τουρισμό και την ανάπτυξη γης, καθώς και η αναβάθμιση των δύο αυτών τομέων, θα είναι πολύ σημαντική και θα επηρεάσει τη φορολογική βάση σημαντικά.

- Ποιοι θεωρούνται οι μεγαλύτεροι δημοσιονομικοί κίνδυνοι μεσοπρόθεσμα;

- Το πιο σοβαρό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η ευρωπαϊκή οικονομία μεσοπρόθεσμα, είναι η επείγουσα ανάγκη για σοβαρές επενδύσεις σε σχέση με τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών εξελίξεων. Η Κύπρος βρίσκεται σε ακόμα χειρότερη θέση από τους ομολόγους μας στην ΕΕ. Αυτές οι δαπάνες συνεπάγονται μεν μεγάλα μακροπρόθεσμα οφέλη, αλλά θα είναι υψηλές στα αρχικά τους στάδια. Ταυτόχρονα, οι υψηλές αυτές δαπάνες δεν πρέπει να μεταφραστούν αβασάνιστα σε νέες αυξήσεις του ελλείμματος και του χρέους.

Η ισορροπία που πρέπει να βρεθεί μεταξύ των νέων αναγκών και της δημοσιονομικής σωφροσύνης θα αποτελέσει σημαντική πρόκληση για τα δημόσια οικονομικά, γι' αυτό και η μεταρρύθμιση των Δημοσιονομικών Κανόνων σε Ευρωπαϊκό επίπεδο πρέπει να μας απασχολήσει πολύ περισσότερο από ό,τι σήμερα. Οι κανόνες αυτοί θα επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό τις πολιτικές αποφάσεις των επόμενων ετών και εκτός από δημοσιονομικό, θα έχουν και μακροοικονομικό αντίκτυπο.

Η ανάγκη για την ψηφιακή και

περιβαλλοντική αναβάθμιση, όμως, δεν είναι απομονωμένο θέμα. Αφορά σε μια σειρά από πολιτικές οι οποίες επίσης δεν μας απασχολούν όσο θα έπρεπε σαν κοινωνία: Η πολιτική ενίσχυσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, για παράδειγμα, είναι ένα εργαλείο για ενίσχυση της απασχόλησης, πρόωθηση της καινοτομίας και εξισορρόπηση των κοινωνικών ανισορροπιών που εντείνονται. Παρομοίως, η διεύρυνση της αναπτυξιακής μας βάσης πέρα από τον τουρισμό και την ανάπτυξη γης, καθώς και η αναβάθμιση των δύο αυτών τομέων, θα είναι πολύ σημαντική και θα επηρεάσει τη φορολογική βάση σημαντικά.

- Πώς θα τεθεί το ιδιωτικό χρέος σε πορεία εκτόνωσης όταν ο δανεισμός αποτελεί βασική πηγή χρηματοδότησης των επενδύσεων;

- Παρακολουθώντας τα θεμελιώδη δεδομένα της κυπριακής οικονομίας, μπορεί κανείς να εντοπίσει μεγάλες ευκαιρίες, αλλά θα απαιτηθεί φαντασία και τόλμη σε πολιτικό επίπεδο για να υλοποιηθούν. Σήμερα ένα από τα μεγάλα

Με βάση την σημερινή εικόνα, οι πιο πολλοί αναλυτές εκτιμούν πως θα παραμείνουν «ου-λές» στο τουριστικό μας προϊόν από την σημερινή πανδημία.

προβλήματα του τραπεζικού συστήματος είναι οι υψηλές καταθέσεις. Τα εγχώρια νοικοκυριά, μάλιστα, έχουν προσθέσει σχεδόν ένα δισ. ευρώ σε καταθέσεις από την αρχή της πανδημίας, χωρίς να υπολογίζονται άλλες καταθέσεις. Οι αποταμιεύσεις των νοικοκυριών είναι ένας μόνο από τους μεγάλους πόρους της οικονομίας που αναζητούν χώρο να επενδυθούν.

Προγράμματα που στοχεύουν στην διοκτέυση αυτής της ρευστότητας σε άμεσες μεσαίου μεγέθους επενδύσεις στην πραγματική οικονομία, μπορούν να αποτελέσουν το κλειδί για την κυπριακή οικονομία, ενώ θα συμβάλουν και στην αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων περιβάλλοντος και της καινοτομίας. Δυστυχώς, το σύστημα -φορολογικό, νομικό, τραπεζικό και

Μεσοπρόθεσμα πρέπει να εστιάσουμε στην έννοια της ανθεκτικότητας που δεν μπορεί να είναι μόνο σύνθημα, σημειώνει ο Πρόεδρος του Δημοσιονομικού Συμβουλίου, Μιχάλης Περισιάνης.

κοινωνικό- ευνοεί μεγάλες επενδύσεις αλλά δεν εστιάζει στην στήριξη των μικρών και κυρίως των μεσαίων μας επιχειρήσεων. Ιδées και προτάσεις ήδη υπάρχουν, αλλά πρέπει να βρεθεί και αποφασιστικότητα να ακολουθήσουμε δρόμο εκτός της πεπατημένης.

- Σε ποιο βαθμό η κλιματική αλλαγή απειλεί τα δημόσια οικονομικά;

- Πρόκειται για την μεγαλύτερη μας πρόκληση. Τα μηνύματα που στέλνει το περιβάλλον, πλέον γίνονται αντιληπτά από εποπτικές και ρυθμιστικές αρχές, αλλά και από επενδυτές. Οι κοινωνικές προεκτάσεις είναι επίσης σοβαρές και δεν μπορούμε πλέον να τις αγνοήσουμε. Ένα μεγάλο στοίχημα αποτελεί ήδη η υλοποίηση του ΣΑΑ και η μορφή που θα λάβουν οι νέοι

Δημοσιονομικοί Κανόνες εν όψει του 2023, αφού δαπανηρές επενδύσεις πρέπει να γίνουν αρχικά πριν να αποκομίσουμε το μακροπρόθεσμο όφελος. Από την άλλη, διαφαίνονται και ευκαιρίες, αν κινήτρα και ρυθμίσεις ωθήσουν τον ιδιωτικό τομέα, μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις, να κινηθούν κι αυτές έγκαιρα. Η φορολογική μεταρρύθμιση που επεξεργάζεται σήμερα το Υπουργείο Οικονομικών, έχει σημαντικό ρόλο να διαδραματίσει σε αυτό το επίπεδο.

Πάνω από όλα, τα τελευταία δύο χρόνια μας έδειξαν πόσο ευάλωτοι είμαστε σε αναπάντεχες εξελίξεις, την ώρα που η αβεβαιότητα αυξάνεται. Γι' αυτό και μεσοπρόθεσμα πρέπει να εστιάσουμε στην έννοια της ανθεκτικότητας που δεν μπορεί να είναι μόνο σύνθημα. Είδαμε πως

κάποιες πολιτικές και νομοθετικές αποφάσεις έχουν ήδη ληφθεί, για παράδειγμα σε σχέση με το πλαίσιο, τις σακούλες, τα καλαμάκια κτλ. Αυτά είναι θεμιτά, αλλά το μεγάλο ζητούμενο είναι αν θα τολμήσουμε να κινηθούμε προς αποφάσεις που θα επηρεάσουν, για παράδειγμα, ενέργεια, τις συγκοινωνίες και τις κατασκευές. Σε αυτούς τους τομείς, υπάρχει μεγάλο περιθώριο δράσης. Σχεδόν εξορισμού, οι περιβαλλοντικά βέλτιστες πρακτικές είναι και πιο παραγωγικές, αφού συνεπάγονται αύξηση του λόγου παραγωγής προς πόρους, γι' αυτό και συμφέρουν μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

Αν δεν λάβουμε όμως αποφάσεις που είναι πολιτικά δύσκολες, θα το μετανιώσουμε. Δεν υπάρχει άλλος ασφαλής δρόμος μπροστά μας,

αφού η αύξηση των μελλοντικών ζημιών κάποια στιγμή θα πρέπει να πληρωθεί και τότε θα μιλάμε για οικονομική και κοινωνική δυσχέρεια.

Αύξηση του κόστους - Πόσο σας προβληματίζει μια επερχόμενη αύξηση στα επιτόκια σε σχέση με τη διαχείριση του χρέους, ιδιωτικού και δημόσιου;

- Τα υφιστάμενα χρέη είναι εν πολλοίς κλειδωμένα σε δεδομένα χαμηλά επιτόκια, ενώ ο πληθωρισμός αποτελεί ουσιαστικά «χορηγία» προς τους δανειζόμενους από τους δανειστές. Έχει, επομένως, και την κάποια θετική του πλευρά. Ωστόσο, το βασικό σενάριο σήμερα προβλέπει αύξηση του κόστους χρέους στο μέλλον. Σε κάθε περίπτωση, τα σενάρια που έχει επεξεργαστεί το Υπουργείο Οικονομικών, είναι πειστικά και δεν καταγράφουν σοβαρή δημοσιονομική επιδείνωση. Αξίζει να σημειωθεί πως με τις τελευταίες εκδόσεις χρέους, έχει καταγραφεί επιμήκυνση στον ορίζοντα ωρίμανσης αλλά και μείωση του σταθμισμένου κόστους εξυπηρέτησης. Αυτές είναι θετικές εξελίξεις και δίνουν ανάσες εν όψει των αυξημένων επιτοκίων που αναμένουμε.

Το σίγουρο είναι πως η πορεία του πρωτογενούς χρέους πρέπει να παραμείνει συνετή για να μπορεί να καλυφθεί το αυξημένο κόστος σε μελλοντικό δανεισμό. Η συντηρητική και προσεκτική προσέγγιση στο χρέος θα είναι εξαιρετικά σημαντική τα επόμενα χρόνια. Παρά τις κάποιες πιέσεις των κυπριακών ομολόγων, η γενική εικόνα από την αγορά και τις αποδόσεις, καταδεικνύει πως υπάρχει εμπιστοσύνη στο αξιόχρεο της Δημοκρατίας. Αυτή η εμπιστοσύνη, απότοκο συμπεριφοράς όσο και των «αριθμών», πρέπει να συνεχίσει να καλλιεργείται, ιδίως σε μια περίοδο κατά την οποία οι νομισματικές αρχές θα κινηθούν προς «σφιζίμο» της αγοράς.

Ωστόσο, δεν πρέπει να ξεχνάμε πως τα σημερινά χαμηλά επιτόκια αποτελούν ιστορική απόκλιση και έχουμε αντιμετωπίσει επιτυχώς του δύσκολες περιπτώσεις στην αγορά χρέους. Σημαντικό ρόλο θα διαδραματίσει και η πολιτική των νομισματικών αρχών, με την ελπίδα πως στις επόμενες τους αποφάσεις, θα αποφύγουν τις στρεβλωτικές κινήσεις.

Δεν αποκλείεται νέα αύξηση τιμών

- Η έξαρση του πληθωρισμού εκτιμάτε πως θα παραμείνει διαρκής απειλή για την οικονομία φέτος;

- Οι πιο πολλοί Κεντρικοί Τραπεζίτες στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ εκτιμούν πως ο πληθωρισμός θα αποκλιμακωθεί καθώς η αγορά αρχίζει να βρίσκει λύσεις στις αναταραχές που παρατηρούμε στις αλυσίδες εφοδιασμού. Και, έχουν δίκαιο πως ο πληθωρισμός δεν είναι απότοκο νομισματικών εξελίξεων, όπως συμβαίνει συνή-

θως. Ωστόσο, κάποιες από τις στρεβλώσεις δεν δείχνουν να μπορούν να διορθωθούν εύκολα. Ήδη η πιο λογική ερμηνεία της συμπεριφοράς των αγορών, είναι πως προεξοφλούν συνεχιζόμενες πιέσεις στις τιμές, ιδίως στα καύσιμα, ενώ δεν αποκλείεται και μια νέα κλιμάκωση μέσα στο έτος.

Στρεβλώσεις που έχουν διαμορφωθεί, ιδίως στον χριστιόλιθο και σε ορισμένες πρώτες ύλες, μάλλον θα καθυστερήσουν να διορθωθούν κι αυτό θα παρατείνει

τις πληθωριστικές πιέσεις. Και αυτό διότι πέρα από τις αλυσίδες εφοδιασμού, έχουν επηρεαστεί και με δομικό τρόπο οι αλυσίδες παραγωγής.

Θεωρώ πως η πίεση δεν θα μειωθεί μέσα στο έτος, ιδίως αν οι κεντρικές τράπεζες ακολουθήσουν νομισματικές συνταγές για ένα πρόβλημα που δεν είναι νομισματικό στη ρίζα του.

Ωστόσο, οφειλόμενη παραδοχή είναι πως αυτή η άποψη αποτελεί, προς το παρόν, μειοψηφία.

«Ουλές» στο τουριστικό προϊόν

- Εκτιμάτε πως η πανδημία θα αφήσει κάποια μη ανακτήσιμη απώλεια στα τουριστικά έσοδα στο μέλλον;

- Με βάση την σημερινή εικόνα, οι πιο πολλοί αναλυτές εκτιμούν πως θα παραμείνουν «ουλές» στο τουριστικό μας προϊόν από την σημερινή πανδημία. Πέρα από τις άμεσες δυσκολίες που έχουν παρουσιαστεί, διαφαίνεται ήδη και μια διαφθοροποίηση στις προτιμήσεις των καταναλωτών. Είναι σαφές πως η ποιότητα και το ύψος του

προϊόντος μας πρέπει να προσαρμοστούν στην νέα ζήτηση. Ταυτόχρονα, όμως, υφίστανται ακόμα δύο προκλήσεις. Πρώτο, η αεροπορική συνδεσιμότητα της Κύπρου, ένα μακροπρόθεσμο πρόβλημα που περιορίζει τους ορίζοντές μας και το οποίο επιτείνεται με τις δυσκολίες που αναπτύσσονται στις αεροπορικές εταιρείες. Δεύτερο, περιβαλλοντική πρόκληση, η οποία επίσης καθίσταται όλο και έντονη, τόσο σε επίπεδο ρύπων και περιβαλλοντικής επιβάρυνσης, όσο και

από την ίδια την κλιματική αλλαγή. Φυσικά, όπως όλες οι προκλήσεις, προσφέρουν κι αυτές ορισμένες ευκαιρίες, τόσο για επενδύσεις όσο και για την όλο και πιο εδραιωμένη Οριζόντια Στρατηγική στον τουρισμό, μέσα από την μετατόπιση του κέντρου βάρους από τον ήλιο προς την ποιότητα και την εμπειρία. Αυτή είναι και η προσπάθεια που γίνεται σήμερα από το Υφυπουργείο Τουρισμού και αποτελεί σημαντικό στοίχημα για την μελλοντική πορεία του τομέα αυτού.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **BALAZS KORANYI, LEIKA KIHARA** και **HOWARD SCHNEIDER** / **REUTERS**

Απειροί οι σημερινοί τραπεζίτες στις αυξήσεις επιτοκίων

Σήμερα οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών έχουν να διαδραματίσουν έναν κάθε άλλο παρά επίπλο ρόλο, ήτοι να απομακρύνουν την πληγείσα από την πανδημία οικονομία από το φθηνό χρήμα υπό συνθήκες πρωτόγνωρα υψηλών επιπέδων δημόσιου χρέους και με τις τιμές των περιουσιακών στοιχείων να έχουν διαγκωθεί εξαιτίας χρόνιας πολιτικής σχεδόν μηδενικών επιτοκίων και διαρκών μέτρων στήριξης. Πέραν τούτου, ο κίνδυνος να υπάρξουν λάθη καθίσταται ολοένα και μεγαλύτερος, δεδομένου ότι πολλοί από τους αξιωματούχους των κεντρικών

τραπεζών δεν έχουν εμπειρία από αύξηση επιτοκίων και σχεδόν ελάχιστοι βρέθηκαν στην ανάγκη να κάνουν κάτι τέτοιο λόγω πληθωρισμού σε πρωτόγνωρα υψηλά επίπεδα, πολύ πέραν των επίσημων στόχων. «Ακόμα και τον παλιό καιρό, όταν η χαλιναγωγήση του πληθωρισμού λογιζόταν ως το βασικό μέλημα των διοικητών τους, είχε αποδειχθεί ιδιαίζοντως επαχθές να διαμορφωθεί ένα πλαίσιο ομαλής προηγείωσης, εντός του οποίου ο δείκτης θα αποκλιμακωνόταν χωρίς να προκληθεί ύφεση», όπως επισημαίνει ο Πίτερ Αϊρλαντ, καθηγητής Οικο-

Από τα μέλη του Δ.Σ. της ΕΚΤ ουδείς διαθέτει την εμπειρία της αύξησης του κόστους δανεισμού λόγω υψηλού πληθωρισμού.

νομικών στο Κολέγιο της Βοστώνης.

Ο πληθωρισμός για χρόνια ήταν υποτονικός. Διάφοροι παράγοντες, που ποικίλλουν από την τεχνολογία

και τις φθνές κινεζικές εισαγωγές έως τη γήρανση του πληθυσμού και την παγκόσμια ύφεση, έχουν αναφερθεί ως αιτίες για την πτώση από τα διψήφια επίπεδα της δεκαετίας του 1980 στο 2% ή και λιγότερο, το οποίο θεωρείται πλέον σύνθετος στις περισσότερες μεγάλες οικονομίες. Κι ενώ ορισμένοι από τους νυν διοικητές και προέδρους κεντρικών τραπεζών ήταν παρόντες στον κύκλο της συγκρατημένης αύξησης επιτοκίων του δεύτερου μισού της προηγούμενης δεκαετίας, η οποία αύξηση γρήγορα αντιστράφηκε, άλλοι δεν έχουν καν αυτή

την εμπειρία. Κανένας από το ενεναμελές Δ.Σ. της Τράπεζας της Ιαπωνίας δεν είχε ποτέ λάβει απόφαση για αύξηση του κόστους δανεισμού, ούτε καν ο αναπληρωτής διοικητής Μασαγιόσι Αμαμίγια. Ο κ. Αμαμίγια το 2007, την τελευταία φορά της αύξησης επιτοκίων, δεν είχε συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων. Ο Κλάας Κνот, διοικητής της Τράπεζας της Ολλανδίας και μέλος της ΕΚΤ, ούτε καν 15 ημέρες είχε που ανέλαβε καθήκοντα όταν η ΕΚΤ αύξησε για τελευταία φορά τα επιτόκια, το 2011. Είναι ο μόνος από την τωρινή διοίκηση της ΕΚΤ με τέτοια εμπει-

ρία. Ορισμένοι επισημαίνουν πως οι δύο αυξήσεις το 2011 πριν από την κρίση χρέους της Ευρωζώνης έχουν καταγραφεί ως τα μεγαλύτερα λάθη της Τράπεζας. «Ακόμα κι αν οι νυν αξιωματούχοι δεν ήταν παρόντες τότε, η ΕΚΤ πάντα θα θυμάται το λάθος του 2011 ή την αύξηση επιτοκίων του 2008», παρατηρεί, τέλος, ο Κάροστερ Μπρέζεσκι, οικονομολόγος της ING. «Πάντα υπάρχει ο κίνδυνος να παραμείνει πολύ ήπια στην πολιτική της μια κεντρική τράπεζα για πολύ μεγάλο διάστημα λόγω της μνήμης του σφάλματος».

Χρονιά αλλαγών για την Cyta το 2022

Μιχάλης Ιωαννίδης: Τι θα φέρουν οι επενδύσεις των 100 εκατ. ευρώ - Το δίκτυο 5G και το σύστημα Arsinoe

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Δίκτυο 5G και υποθαλάσσιο καλωδιακό σύστημα ARSINOE, αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός του 2022 από την Cyta, χρονιά κατά την οποία θα προχωρήσει το μεγαλύτερο πρόγραμμα επενδύσεων του οργανισμού. Συνολικά τα έργα και οι υποδομές ξεπερνούν τα 100 εκατ. ευρώ. Ο πρόεδρος του Δ.Σ. της Cyta Μιχάλης Ιωαννίδης αναφέρει ότι αυτή την περίοδο όλο το θεσμικό πλαίσιο της Cyta τυγχάνει επεξεργασίας με έναρξη διαβούλευσης του μέχρι τέλος Ιουνίου. Περιγράφει ακόμα ποιοι είναι οι ανταγωνιστές της Cyta, ενώ τονίζει την επιδίωξη του για την πράσινη μετάβαση του οργανισμού, κάτι που, όπως αναφέρει, είναι και προσωπικός του στόχος.

-Πρόσφατα παρουσιάστηκε στην Βουλή ο προϋπολογισμός της Cyta για το 2022. Ποιες επενδύσεις προγραμματίζονται για το τρέχον έτος;

-Στη Βουλή παρουσιάσαμε τόσο τα οικονομικά μας αποτελέσματα όσο και τον προϋπολογισμό μας για την τρέχουσα χρονιά. Η κερδοφορία της Cyta για το 2020 ήταν 70,8 εκατομμύρια ευρώ, από τα οποία 29,8 εκατομμύρια καταβλήθηκαν στο κράτος σε μέρισμα και φόρους. Για το 2021, τα κέρδη μας υπολογίζεται να ανέλθουν στα 75 εκατομμύρια, την υψηλότερη κερδοφορία που πέτυχε ο Οργανισμός τα τελευταία 13 χρόνια. Θέλω να σταθώ στα αποτελέσματά μας, διότι χωρίς αυτή την ευρωστία, η Cyta δεν θα μπορούσε να προβαίνει σε κορυφαίες επενδύσεις. Επενδύσεις σε υποδομές απαραίτητες για την ανταγωνιστικότητα της εταιρείας και - πολύ πιο σημαντικά - αναγκαίες για την τεχνολογική ανάπτυξη της χώρας μας. Είναι με αυτό ακριβώς τον τρόπο που πετύχαμε την ανάπτυξη του δικτύου 5G, το οποίο σήμερα κατατάσσεται ως το γρηγορότερο δίκτυο κινητής στην Ευρώπη και το 8ο γρηγορότερο στον κόσμο. Το 2022, η Cyta θα προβεί στο μεγαλύτερο πρόγραμμα επενδύσεων των τελευταίων ετών. Συγκεκριμένα, έχουμε προγραμματίσει έργα και υποδομές που ξεπερνούν τα €100εκ, ποσό αισθητά μεγαλύτερο από το σύνολο της κερδοφορίας του οργανισμού.

- Μπορείτε να παραθέσετε τις κυριότερες από τις νέες αυτές υποδομές;

-Ασφαλώς. Διότι πρόκειται για έργα κρίσιμα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της σημερινής μεταβατικής για την τεχνολογία και τις τηλεπικοινωνίες εποχής. Σε ό,τι αφορά το εσωτερικό μας δίκτυο, θα πετύχουμε την κάλυψη του 100% της επικράτειας της Κύπρου με 5G μέχρι τον ερχόμενο Μάρτιο και η Cyta θα είναι η πρώτη εταιρεία στην Ευρώπη με 100% πληθυσμιακή κάλυψη 5G. Οκτώ ολόκληρα χρόνια πριν τον σχετικό ευρωπαϊκό στόχο. Αυτό το γεγονός,

σε συνδυασμό με το ότι καταγράφουμε ως το γρηγορότερο δίκτυο κινητής στην Ευρώπη, αποτελεί ιστορικό επίτευγμα τόσο για τη Cyta όσο και για τον τόπο. Κυρίως, όμως, κινούμαστε ταχύτατα στην πλήρη ανάπτυξη του δικτύου Οπτικών Ινών, μέχρι το 2023. Πέντε χρόνια νωρίτερα δηλαδή από τα δέκα που είχε αρχικά προβλεφθεί. Πολύ σημαντικό για μας, αλλά και την προοπτική της Κύπρου να εξελιχθεί σε κόμβο τεχνολογίας της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, είναι το δίκτυο υποθαλάσσιων διασυνδέσεων μας. Μέσα στο 2022 ολοκληρώνεται το υποθαλάσσιο καλωδιακό σύστημα ARSINOE, στο οποίο συμμετέχουμε. Παράλληλα, διαπραγματευόμαστε την σημαντική συμμετοχή της Cyta σε ένα νέο καλωδιακό σύστημα μεταξύ Ασίας - Ευρώπης. Ένα έργο μεγάλης γεωπολιτικής σημασίας που θα διασυνδέσει την Κύπρο με έξι νέες χώρες. Στοχεύοντας την τεχνολογική αναβάθμιση της Κύπρου, έχουμε ήδη τροχοδρομήσει τη δημιουργία ενός μεγάλου, διεθνούς, πράσινου Κέντρου Δεδομένων (Sustainable Data Centre).

Αυτή την περίοδο τυγχάνει επεξεργασίας όλο το θεσμικό πλαίσιο της Cyta με στόχο την έναρξη διαβούλευσης μέχρι το καλοκαίρι.

Ένα έργο ορόσημο, που θα πληροί όλες τις προδιαγραφές των νέων Ευρωπαϊκών τάσεων για αυτόνομο και ασφαλές νέφος (Sovereign Cloud). Έτσι, όχι μόνο θα μπορούσε να διασφαλίσουμε την προστασία δεδομένων από παρεμβάσεις τρίτων χωρών, αλλά θα αποκτήσουμε και νέες δυνατότητες για προσέλκυση επενδύσεων στην Κύπρο.

-Κάθε χρόνο η Cyta ανοίγει τα χαρτιά της στην Βουλή, ως ημι-κρατικός οργανισμός, κάνοντας γνωστά τα πλάνα της αναπόφευκτα και στον ανταγωνισμό. Είναι αυτό ζήτημα για εσάς;

-Ιδιοκτήτης και μέτοχος του οργανισμού μας είναι το κράτος και κατ' επέκταση και ο τελευταίος Κύπριος πολίτης. Προς τον κάθε πολίτη, λοιπόν, οφείλουμε να λογοδοτούμε. Η διαφάνεια και ο απολογισμός δεν δημιουργήσαν ποτέ, κανένα πρόβλημα, σε καμιά επιχείρηση. Θέλουμε μάλιστα να διευρύνουμε τη λογοδοσία μας. Πρώτα απ' όλα μέσα από την εφαρμογή απολογισμού τριπλού αποτελέσματος («triple bottom line») με τη συμπερίληψη οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών στοιχείων, στα πρότυπα πολύ προηγμένων χωρών. Κατά δεύτερο, μας απασχολεί η εφαρμογή πλαισίου πλήρους διαφάνειας, όπου

Προσωπικό μου στοίχημα η πράσινη και ψηφιακή μετάβαση της Cyta τονίζει ο πρόεδρος του Δ.Σ. του οργανισμού, Μιχάλης Ιωαννίδης.

Πιο πράσινος ο οργανισμός το 2022

- **Γίνονται ενέργειες για την βιώσιμη ανάπτυξη του οργανισμού;**
- Η δέσμευση της Cyta στην προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι σημερινή. Θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι τον περασμένο Οκτώβριο βραβευτήκαμε, για τρίτη συνεχώς χρονιά, ως «Χρυσός Προστάτης του Περιβάλλοντος», την ανώτατη περιβαλλοντική διάκριση του τόπου. Το ποσοστό ανακύκλωσης ή επαναχρησιμοποίησης των αποβλήτων του Οργανισμού ανέρχεται στο πρωτοφανές 97,55%. Όλα τα κτήρια και καταστήματά μας έχουν πιστοποιηθεί ως Green Offices. Σήμερα, θέλουμε να πάμε ένα βήμα πιο πέρα. Γι' αυτό και θέσαμε από φέτος τη Βιώσιμη, Πράσινη Ανάπτυξη ως συστατικό στοιχείο του σκοπού, οράματός και αποστολής του Οργανισμού. Έτσι, κάθε έργο και κάθε ενέργεια σε όλες τις διευθύνσεις και θυγατρικές εταιρείες της Cyta θα αξιολογείται και σε σχέση με το αποτύπωμά της στο περιβάλλον και στην κοινωνία. Από το 2022 ο απολογισμός των αποτελεσμάτων θα αντικατοπτρίζει ισοτίμημα την κερδοφορία με το περιβαλλοντικό και κοινωνικό μας αντύπημα, στα σύγχρονα πρότυπα Αναφορών ESG (ESGReporting). Κυρίως, φέτος θα καθορίσουμε οριστικό το στόχο επίτευξης μηδενικού ανθρακικού αποτυπώματος της Cyta, στη βάση διεθνών προτύπων. Είναι και προσωπικό μου στοίχημα η Cyta να είναι στη χώρα μας το πρότυπο της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, καθώς και το παράδειγμα της βιώσιμης ανάπτυξης.

όλες οι αποφάσεις μας θα δημοσιοποιούνται, με τρόπο βέβαια που θα διασφαλίζει τα συμφέροντα του Οργανισμού. Το θέμα της εμπιστευτικότητας, δεν αφορά τον απολογισμό αλλά τίθεται σε σχέση με τον σχεδιασμό μας για το μέλλον. Διότι, πράγματι, με τη δημο-

σίτευση του προϋπολογισμού της Cyta σε νόμο, ανταγωνισμός, προμηθευτές, συνεργάτες κ.ο.κ., έχουν ανοικτή πρόσβαση σε κάθε γραμμή τόσο του προϋπολογισμού όσο και του μεσοπρόθεσμου τριετούς μας πλάνου. Αυτή η στρέβλωση χρήζει εξέτασης για όλες τις επιχειρήσεις

του δημοσίου, που λειτουργούν σε ανταγωνιστικό περιβάλλον.

-Ποια πλάνα επεξεργάζεται η Cyta προς αυτή την κατεύθυνση;

-Σε γενικές γραμμές αυτή την περίοδο τυγχάνει επεξεργασίας όλο το θεσμικό πλαίσιο της Cyta και πριν το τέλος Ιουνίου αναμένεται να προχωρήσουμε σε διαβούλευση με την πολιτεία για διάφορα θέματα που αφορούν τον οργανισμό. Όπως για παράδειγμα ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου του οργανισμού, θέματα που αφορούν την πειρατεία τηλεοπτικού περιεχομένου και θέματα που αφορούν την αδειοδότηση κεραιών κινητής τηλεφωνίας.

Ο ανταγωνισμός

- Τα τελευταία στοιχεία έδειξαν μείωση στα ποσοστά της Cyta στην σταθερή τηλεφωνία. Πώς διαμορφώνονται τα μερίδια αγοράς της Cyta αυτή την στιγμή τόσο στην σταθερή τηλεφωνία, όσο και στα υπόλοιπα πεδία ενδιαφερόντος;

-Η Cyta είναι πρώτη σε όλα τα πεδία δράσης της. Όπως καταγράφεται στις πιο πρόσφατες αναφορές του ΓΕΡΗΕΤ, το μερίδιο αγοράς της Cyta στην σταθερή τηλεφωνία, ανήλθε το δεύτερο τρίμηνο του 2021 στο 56,9% σε σχέση με 55%

που βρισκόταν στις αρχές του 2021. Το αντίστοιχο μερίδιο αγοράς αναφορικά με την τηλεόραση, βρίσκεται στο 47,2% συγκριτικά με 43,5% που βρισκόταν στις αρχές του 2021. Στην κινητή, είχαμε αύξηση του μεριδίου σε 56,91%, από 55,48% το 2021. Η τάση σε σχέση με τη σταθερή τηλεφωνία στην Κύπρο, δεν θα έλεγα ότι μας προβληματίζει, γιατί απλά ακολουθεί την παγκόσμια τάση φθίνουσας πορείας.

- Έχει αυξηθεί ωστόσο ο ανταγωνισμός στην Κύπρο σε όλα τα πεδία. Ποιες οι νέες ισορροπίες στην αγορά αν λάβουμε υπόψη και το μικρό μέγεθος της κυπριακής αγοράς;

-Πρέπει να υπάρχει ανταγωνισμός. Ο ανταγωνισμός κατευθύνει τις τιμές προς τα κάτω και βοηθά παράλληλα στην ανάπτυξη καλύτερων και αναβαθμισμένων υπηρεσιών. Αυτό που είναι το πιο σημαντικό για την Cyta είναι ο ανταγωνισμός από τεχνολογικούς κολοσσούς του εξωτερικού. Για παράδειγμα ανταγωνιζόμαστε την Netflix σε περιεχόμενο, στον τομέα των κέντρων δεδομένων και υποθαλάσσιων καλωδίων ανταγωνιζόμαστε κολοσσούς όπως η Amazon και η Google και το WhatsApp σε μηνύματα. Με αυτή την έννοια η Cyta έχει και αυτές τις προκλήσεις. Τις προκλήσεις του περιεχομένου, της αναβάθμισης για τους πολίτες, της υπηρεσίας που παρέχει και να είναι ανταγωνιστική, σε σχέση με την εμπειρία του πελάτη που λαμβάνει σε σχέση με αντίστοιχη υπηρεσία του εξωτερικού. Άρα υπάρχει πολύ μεγάλος ανταγωνισμός και εκτός των ορίων της κυπριακής αγοράς.

- Να θεωρήσουμε βάσει των πιο πάνω ότι η Cyta θα προχωρήσει σε μειώσεις στις προσφερόμενες τιμές υπηρεσιών;

-Η Cyta σχεδόν κάθε χρόνο μειώνει τις τιμές της και αυξάνει τις ταχύτητες και τις δυνατότητες που δίνει στον κάθε πελάτη της. Αυτό στήριζεται και στις υποδομές που δημιουργεί μέσα από τις επενδύσεις.

- Γενικότερα όμως είμαστε ακριβή χώρα στις τηλεπικοινωνίες.

-Ο λόγος είναι ότι είμαστε νησί και απαιτείται κόστος για υποδομές που εξασφαλίζουν την υποθαλάσσια σύνδεση της Κύπρου με την Ευρώπη. Επίσης, σε μια μικρή οικονομία, όπως την δική μας, το κόστος αγοράς και εγκατάστασης τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού είναι πολύ μεγαλύτερο ανά μονάδα σε σχέση με μια χώρα με πολύ μεγαλύτερο πληθυσμό και μεγαλύτερες ποσότητες. Είναι κάτι που μας απασχολεί και το χειρίζομαστε στο βαθμό του δυνατού. Το σημαντικό είναι ότι οι τιμές μειώνονται συνεχώς και η προσπάθεια που γίνεται είναι να αποδώσουμε όσο μεγαλύτερη αξία στον πελάτη και να προσφέρουμε όσο πιο προστιτή τιμή γίνεται.

Δράσεις σε τρεις άξονες

-Όντας ένα εξάμνηο στο πηδάλιο του οργανισμού, τι αλλαγές έχετε προωθήσει μέχρι στιγμής και τι ακολουθεί;

-Η Cyta είναι ένας Οργανισμός που επικειρεί με επιτυχία εδώ και 61 χρόνια, διαθέτει 22 Διευθύνσεις, 130 τμήματα και 2.500 υπαλλήλους. Πρώτο μέλημά μας ήταν να διασφαλίσουμε την ομαλή συνέχιση και ολοκλήρωση όσων σωστών πρωτοβουλιών είχαν δρομολογηθεί. Την ίδια ώρα, όμως, βάλαμε κάτω τις κύριες προκλήσεις και ευκαιρίες του παρόντος και του μέλλοντος και καταλήξαμε σε ένα στρατηγικό σχεδιασμό με τρεις ξεκάθαρους άξονες:

Αξοντας πρώτος, είναι η Cyta να συνεχίσει να αποτελεί ένα υγιή, εύρωστο και ανταγωνιστικό δημόσιο οργανισμό προς όφελος της χώρας και των πελατών της. Γνωρίζουμε ότι σύντομα οι τεχνολογίες θα συγκλίνουν σε τέτοιο βαθμό και θα αλληλοκαλύπτονται, με τρόπο που ο ανταγωνισμός μας θα προ-

κύπτει κυρίως από διεθνείς κολοσσούς. Γι' αυτό θέλουμε να εμπεδώσουμε, σε όλες τις βαθμίδες της Cyta, τα κρίσιμα σύγχρονα χαρακτηριστικά: απλότητα, ταχύτητα, ευελιξία και καινοτομία.

Ξεκινώντας από το ίδιο το Διοικητικό Συμβούλιο, εφαρμόζουμε ένα πιο ευέλικτο μοντέλο λειτουργίας και παρακολούθησης αποτελεσμάτων. Εκπονούμε ένα ενιαίο πλαίσιο διακυβέρνησης, βασισμένο στη διεθνή πρακτική. Αναθεωρούμε όλες τις υφιστάμενες διαδικασίες, για να πετύχουμε τόσο ευελιξία και ταχύτητα, όσο και καλύτερο έλεγχο. Παράλληλα, επεξεργαζόμαστε και θα υποβάλουμε στην Πολιτεία ένα νέο θεσμικό πλαίσιο και κανονισμούς για τη Cyta. Αξοντας δεύτερος, είναι η Cyta να οδηγήσει την τεχνολογική πρόοδο και ψηφιακή μετάβαση της Κύπρου. Γι' αυτό και με εντατικό τρόπο προχωρούμε στη δημιουργία των νέων υποδομών που θα επιτρέψουν το διαδι-

κτυο των πραγμάτων (IoT), την ψηφιακή διακυβέρνηση, και την έξυπνη επιχειρηματικότητα στον τόπο μας. Αξοντας τρίτος, είναι η Cyta να καταστεί οργανισμός υπόδειγμα πράσινης μετάβασης και κοινωνικής υπευθυνότητας. Έτσι, μια από τις κυριότερες επιδράσεις που πετύχαμε από τις πρώτες μέρες του διορισμού μας, ήταν να προσθέσουμε τη Βιώσιμη, Πράσινη Ανάπτυξη ως πυλώνα στρατηγικής του Οργανισμού. Οικονομική Ευρωστία, Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Βιώσιμη και Κοινωνικά Υπεύθυνη ανάπτυξη, αποτελούν πλέον το τρίπτυχο επί του οποίου στηρίζεται η αναθεώρηση του επιχειρησιακού μας προγραμματισμού που έχει ήδη ξεκινήσει και αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι τον Μάρτιο.

Μειωμένα τέλη

- Γίνονται δράσεις στο πλαίσιο της κοινωνικής προσφοράς;

-Έχουμε φροντίσει να επεκτει-

Μέχρι τον Μάρτιο η Cyta θα πετύχει την κάλυψη του 100% της επικράτειας της Κύπρου με 5G.

νουμε το δίκτυο 5G σε όλη την Κύπρο και στις ακριτικές περιοχές, ενώ έχουμε συνδέσει με οπτικές ίνες όλα ανεξαιρέτως τα σχολεία μας, για να μην μένει κανείς πολίτης ή μαθητής πίσω. Παρέχουμε μειωμένα τέλη σε περίπου 23.100 συμπολίτες μας με χαμηλό εισόδημα, καθώς και ειδικά πακέτα διευ-

κολύνσεις σε περίπου 4.200 άτομα με ειδικές κοινωνικές ανάγκες. Πεισματικά στηρίζουμε τον αθλητισμό και το ποδόσφαιρο μέσα από τις εργασίες μας. Και με τη συνεχή αναβάθμιση των υποδομών μας, αλλά και με ειδικά σχέδια που επεξεργαζόμαστε και θα εφαρμόσουμε, θέλουμε να στηρίξουμε τις προσπά-

θεις νέων ανθρώπων να κτίσουν τις σύγχρονες επιχειρήσεις τους με έδρα την Κύπρο, προσθέτοντας παράλληλα αξία στον τόπο. Αυτός είναι άλλωστε ο στόχος μας: να παρέχουμε διαρκώς νέες δυνατότητες στους πολίτες και να αξιοποιούμε την κοινωνική υπευθυνότητα μέσα από έργα που κάνουν τη διαφορά.

Αντιμέτωπη με ΕΤΥΚ Ελληνική - ΚΕΔΙΠΕΣ

Κατέβηκαν οι τόνοι με την τράπεζα την Παρασκευή – Ανεβαίνουν με τον Φορέα – Κρίσιμες συνομιλίες για την εργατική ειρήνη

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Ώρα μηδέν για συνομιλίες μεταξύ των συνδικαλιστικών οργανώσεων με την Ελληνική Τράπεζα και την Κυπριακή Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων (ΚΕΔΙΠΕΣ). Από τη μία η Ελληνική Τράπεζα άρχιζε μόλις την Παρασκευή, ή καλύτερα, επανήρchiσε τις συνομιλίες που είχαν παγώσει από το πρώτο εξάμηνο του 2021 με την Ένωση Τραπεζικών Υπαλλήλων Κύπρου, ενώ η ΚΕΔΙΠΕΣ έχει δώσει τελεσίγραφο μέχρι 9 Φεβρουαρίου να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της μείωσης του προσωπικού του Οργανισμού. Εντός της εβδομάδας η διαφωνία μεταξύ Ελληνικής Τράπεζας και ΕΤΥΚ κορυφώθηκε μέσω γραπτών ανακοινώσεων. Η ΕΤΥΚ «πάτησε» στο εσωτερικό σημείωμα που απέστειλε ο CEO της Ελληνικής Τράπεζας, Όλιβερ Γκάτσκε, και που έλεγε ότι η κατεύθυνση είναι να συμφωνηθεί μια συλλογική σύμβαση με στόχο να διατηρηθεί η Τράπεζα σε σταθερή και βιώσιμη θέση, και να αποφευχθούν περαιτέρω αποχωρήσεις του προσωπικού από αυτές που ήδη προβλέπονται στο πλάνο μετασχηματισμού. Ο κ. Γκάτσκε στο μήνυμά του είχε ένα μεγάλο αστερίσκο, λέγοντας πως, «αν αυτό δεν καταστεί εφικτό λόγω του ότι η Συντεχνία συνεχίζει να αγνοεί τις παρούσες αλλά και τις μελλοντικές προκλήσεις, τότε η Τράπεζα δεν θα έχει άλλη επιλογή από το να προχωρήσει τάχιιστα σε πιο δραστικά μέτρα αναδιάρθρωσης». Η ΕΤΥΚ επέκρινε τη στάση του CEO της Ελληνικής, χαρακτηρίζοντάς τον «μισθωτό του εξωτερικού», έκανε επίθεση σε κυβερνήσεις, κόμματα και Μέσα Μαζικής Εντυπώσεως.

Στη συνάντηση της Παρασκευής,

μεταξύ Ελληνικής Τράπεζας, ΕΤΥΚ και Υπουργείου Εργασίας, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», οι τόνοι έπεσαν και οι κατ' ιδίαν συζητήσεις δεν είχαν τη συνέχεια που θα ανέμενε κανείς μετά την ανακοίνωση της ΕΤΥΚ εντός της εβδομάδας που έφερε τις δύο πλευρές στα άκρα. Δεν διέρρευσαν λεπτομέρειες από τη συνάντηση, το σύγouρο είναι πως το θέμα της συλλογικής σύμβασης δεν άρχισε ακόμα να συζητείται. Η συνάντηση ήταν «προκαταρκτική» θα έλεγε κανείς, με το μέλλον των συζητήσεων των δύο πλευρών υπό την εποπτεία εκπροσώπων του Υπουργείου Εργασίας να είναι αβέβαιο. Αφήνοντας στην άκρη τη συνάντηση της Παρασκευής, Ελληνική και ΕΤΥΚ προσπαθούν να τα «βρούν» από το 2018 και έχουν μιλήσει συνολικά από εκείνη τη χρονιά με τρεις διαφορετικούς CEO : τον Ιωάννη Μάτση, τον Φοίβο Στασόπουλο και τώρα και με τον Όλιβερ Γκάτσκε. Αν ανατρέξει κανείς σε δηλώσεις κυρίως του κ. Στασόπουλου, δηλαδή του μεταβατικού CEO της περιόδου Σεπτεμβρίου 2020 και Μάρτιος 2021, οι δύο πλευρές ήταν αρκετά κοντά σε συμφωνία. Κάτι ωστόσο εκείνη την περίοδο «χάλασε» και οι συζητήσεις μπήκαν στο «ψυγείο».

Ξεκάθαρο μήνυμα ΚΕΔΙΠΕΣ

Την Παρασκευή υπήρξαν παράλληλα και δηλώσεις από τη διοίκηση της ΚΕΔΙΠΕΣ, που πυροδότησαν το κλίμα όσον αφορά το προσωπικό που είναι υπεράριθμο στον οργανισμό. Η απόφαση για πλεονασμούς εάν δεν αποδεχθεί η συντεχνία μία ενδιάμεση συμφωνία φαίνεται να μην μπορεί να αποφασχθεί, καθώς στην παρούσα φάση έχει και την υποστήριξη του Υπουρ-

Ελληνική και ΕΤΥΚ προσπαθούν να τα «βρούν» από το 2018 και έχουν μιλήσει συνολικά από εκείνη τη χρονιά με τρεις διαφορετικούς CEO.

Από εβδομάδας η νέα συνάντηση της Ελληνικής Τράπεζας με την ΕΤΥΚ και το Υπουργείο Εργασίας.

γείου Οικονομικών. Η 9η Φεβρουαρίου θα είναι και η ημέρα που θα πρέπει η συντεχνία να αποδεχθεί ή όχι την πρόταση που της έχει δοθεί από την ΚΕΔΙΠΕΣ, αλλιώς οι πλεονασμοί είναι μέρος της λύσης κατά την δεύτερη. Το ζητούμενο είναι να καταργηθούν 70 θέσεις εργασίας από την ΚΕΔΙΠΕΣ, άρα και τα αντίστοιχα άτομα να πρέπει να αποχωρήσουν. Όπως έχει ήδη ανακοινωθεί, την

1η Νοεμβρίου 2021 ολοκληρώθηκε το Σχέδιο Εθελούσιας Αποχώρησης (ΣΕΑ) προσωπικού και το σχέδιο το οποίο περιλάμβανε τις τρεις επιλογές που τέθηκαν ενώπιον του προσωπικού της πρώην ΣΚΤ που μεταφέρθηκε στην ALTAMIRA. Το ΣΕΑ επέλεξαν συνολικά 59 άτομα εκ των οποίων 39 από το προσωπικό της ΚΕΔΙΠΕΣ, ενώ τα υπόλοιπα 20 από προσωπικό της πρώην ΣΚΤ που μεταφέρθηκε στην ALTAMIRA. Αναφορικά με το Σχέδιο για το προσωπικό της πρώην ΣΚΤ που μεταφέρθηκε στην ALTAMIRA, από τα 149 επηρεαζόμενα μέλη του προσωπικού, 119 επέλεξαν να παραμείνουν στην ALTAMIRA αποποιούμενα ταυτόχρονα του δικαιώματός τους για επιστροφή στην ΚΕΔΙΠΕΣ, ενώ 10 άτομα αποφάσισαν να επιστρέψουν στην ΚΕΔΙΠΕΣ. Μετά την ολοκλή-

ρωση του ΣΕΑ και των ενεργειών που αφορούν το προσωπικό της ALTAMIRA, το προσωπικό της ΚΕΔΙΠΕΣ ανέρχεται σε 360 άτομα. Η ΚΕΔΙΠΕΣ εξετάζει όλες τις νομικές και άλλες ενέργειες που προβλέπει η νομοθεσία περιλαμβανομένης και της εξέτασης του ενδεχόμενου πλεονασμών και βρίσκεται σε διαδικασία διαβούλευσης με όλες τις συντεχνίες του προσωπικού. Εάν πράγματι η ΚΕΔΙΠΕΣ προχωρήσει σε μείωση του προσωπικού της μέσω πλεονασμών, τότε δημιουργείται προηγούμενο στον τραπεζικό τομέα και ίσως και τραπεζικά ιδρύματα να εφαρμόσουν αντίστοιχη πολιτική.

Τα κόστη

Τα έξοδα προσωπικού της Ελληνικής Τράπεζας για την εννιαμηνία του 2021 ανήλθαν σε €105,5 εκατ.

και αντιπροσώπευαν το 53% των συνολικών εξόδων του Ομίλου (εννιαμηνία 2020: 49%). Σε σύγκριση με €93 εκατ. την εννιαμηνία του 2020, τα έξοδα προσωπικού για την εννιαμηνία του 2021 σημείωσαν αύξηση ύψους 13%. Οι κύριοι λόγοι ήταν οι μισθολογικές αυξήσεις που δόθηκαν από τον Όμιλο κατά τον Δεκέμβριο του 2020 και αντικατοπτρίζονταν στα αποτελέσματα από την Δ' τριμηνία του 2020 και ο αντίκτυπος της απόκτησης του ελέγχου της APS Cyprus.

Οι λειτουργικές δαπάνες της ΚΕΔΙΠΕΣ και οι δαπάνες διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων του Δ' Τριμήνου 2021 ανήλθαν στα €33,4εκ., αυξημένες κατά 30,7% από €25,7εκ. για το Γ' τρίμηνο του 2021, ενώ είναι αυξημένες κατά 4,3% από €32εκ. για το Δ' τρίμηνο του 2020. Οι ετήσιες λειτουργικές δαπάνες και οι δαπάνες διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων για το 2021 ανήλθαν σε €113,2εκ., αυξημένες κατά 7% από τα €105,7εκ. για το 2020. Η αύξηση αφορά κυρίως μισθοδοσία προσωπικού αφού τον Σεπτέμβριο 2021 υπογράφηκε Ενιαία Συλλογική Σύμβαση Προσωπικού και καταβλήθηκαν αναδρομικά ωφελήματα προσωπικού που αφορούσαν την περίοδο από 1η Ιουλίου 2020, αλλά και δαπάνες σε σχέση με τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων. Η ΕΤΥΚ στην τελευταία της ανακοίνωση που ήταν «χειμώρος» για την Ελληνική, σημείωνε πως «η Τράπεζα αποσιωπά, το ίδιο όμως κάνουν και κάποιοι «αναλυτές» του τύπου, αφού πουθενά δεν αναφέρεται ότι το κόστος της Τράπεζας δεν υπάλληλο είναι 20% πιο χαμηλό από το κόστος των υπαλλήλων των άλλων Τραπεζών της Κύπρου (αν χρειασθεί θα επανέλθουμε με αριθμούς)».

Σπουδές στην Κύπρο: Πριν κοιτάξεις μακριά, δες τι υπάρχει κοντά

Έρχεται μια στιγμή που νιώθεις ότι καλείσαι να πάρεις την πιο σημαντική απόφαση της ζωής σου: τι θα σπουδάσεις. Γνωρίζεις ότι το τι θα σπουδάσεις, θα καθορίσει εσένα ως προσωπικότητα, ως άνθρωπο, αλλά και ως επαγγελματία. Κοιτάξεις μέσα σου, αφουγκράζεσαι τα θέλω σου, σκιαγραφείς τα όνειρά σου, εξετάζεις τις επιλογές σου. Και καταλήγεις σε μια απόφαση. Τη σημαντικότερη της ζωής σου: τι θα γίνεις. Πώς, όμως, θα το πετύχεις; Πού θα σπουδάσεις; Ποιους θα εμπιστευτείς για να σου ανοίξουν τους νέους ορίζοντες μπροστά σου, εφοδιάζοντάς σε με τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και εμπειρίες για ν' ακολουθήσεις το δρόμο σου, την δική σου, μοναδική όσο εσύ, πορεία;

Η επιλογή του πανεπιστημίου στο οποίο θα σπουδάσεις, αντιλαμβάνεσαι πως είναι μια εξίσου σημαντική απόφαση. Νιώθεις πως οι επιλογές εκεί έξω είναι τόσες πολλές και δεν ξέρεις πού να πρωτοκοιτάξεις. Το γνωρίζεις ότι η Κύπρος αναπτύσσεται ραγδαία ως ένας ελκυστικός ακαδημαϊκός προορισμός, που προσελκύει εκατοντάδες φοιτητές από όλο τον κόσμο, οι οποίοι επιλέγουν να σπουδάσουν στην Κύπρο, παρά σε κάποια άλλη χώρα;

«Proximity leads to intimacy, and intimacy leads to a relationship» (Η εγγύτητα οδηγεί σε οικειότητα και η οικειότητα οδηγεί σε μια σχέση). Οπότε,

πριν κοιτάξεις μακριά, δες τι υπάρχει κοντά. Ένα από τα διεθνώς αναγνωρισμένα, για την ποιότητα και το επίπεδο των σπουδών τους, πανεπιστήμια στον κόσμο, βρίσκεται εδώ, στον τόπο μας. Στην κατάταξη του Times Higher Education (THE) World University Rankings για το 2022 το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας κατετάγη στα 601-800 καλύτερα πανεπιστήμια παγκοσμίως, σε μια έκδοση που περιλαμβάνει περισσότερα από 1,600 πανεπιστήμια, από σύνολο 25,000 παγκοσμίως. Κι αν φαίνεται εύκολο να μιλάμε με αριθμούς, ας μιλήσουμε με εμπειρίες,

O Loucas Kapiris (Class of 2011, BSc, Management Information Systems), από το 2019 έχει, όπως ο ίδιος λέει «τη δουλειά των ονείρων του» στη Cisco System, μια πολυεθνική εταιρεία τεχνολογίας στην Καλιφόρνια. Σπούδασε Management Information Systems στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας και με ενθάρρυνση των καθηγητών του προχώρησε με μεταπτυχιακές σπουδές στην Νέα Υόρκη, μια παρακίνηση που του «άλλαξε τη ζωή». «Κοιτάζοντας πίσω, η επιλογή του Πανεπιστημίου Λευκωσίας ήταν απ' τις καλύτερες αποφάσεις που έχω πάρει».

O Hess Adnani (Electrical Engineering) αναγκάστηκε, εν μέσω οικονομικής κρίσης, να εγκαταλείψει το πανεπιστήμιό του στην Αμερική, για να συνεχίσει τις σπουδές του στην Κύπρο. Έμεινε έκπληκτος από την ποιότητα των μαθημά-

των, την προσοχή που του έδιναν οι καθηγητές, τη φροντίδα που ένιωθε ότι έπαιρνε από την «οικογένεια», όπως τη χαρακτηρίζει, του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, κάνοντάς τον να νιώθει ότι σε σύγκριση με το 70,000+ φοιτητών πανεπιστημίου του που στην Αμερική, εδώ μάθαινε καλύτερα, ευκολότερα, απο-

τελεσματικότερα. «Οι ρίζες της επιτυχίας που απολαμβάνω σήμερα, καταλήγουν στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας», τονίζει. Η Ευριδίκη Γρηγορίου (BSc in Psychology, Class of 2014), μπήκε στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας για σπουδές Ψυχολογίας και συνέχισε με μεταπτυχιακές σπουδές στον κλάδο των Νευροεπιστημών. Σήμερα

είναι ιδρύτρια της NeuroVirt, μιας εταιρείας ιατρικής τεχνολογίας με έδρα τη Βρετανία, έχοντας βραβευτεί από τη βρετανική κυβέρνηση ανάμεσα στους κορυφαίους νεαρούς καινοτόμους της χώρας. Αποδίδει την επιτυχία της στις γνώσεις και εμπειρίες που απέκτησε από το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, τις οποίες θεωρεί ως την βάση των επιτευγμάτων της.

Διαβάξεις, λοιπόν, τι έχουν να πουν οι πρώην φοιτητές του Πανεπιστημίου Λευκωσίας για το εκπαιδευτικό ίδρυμα που τους έδωσε τα εφόδια και τις γνώσεις για ν' ακολουθήσουν τα όνειρά τους και να πραγματοποιήσουν τους στόχους τους και μονομιάς σκέφτεσαι πως, όντως, το ό,τι έφαχνες εκεί έξω, είναι εδώ, δίπλα σου, στον τόπο σου.

Μη χάνεις καιρό, μπες στο www.unic.ac.cy και πάρε αμέσως το μέλλον στα χέρια σου.

Καθίζηση στο λιανεμπόριο στη διάρκεια του Νοεμβρίου

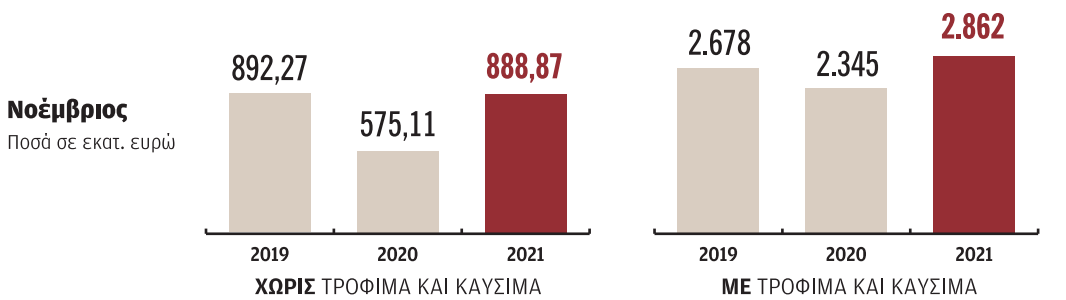
Παρά την Black Friday και τις εκπτώσεις, ο τζίρος αυξήθηκε μόλις 1,9%

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Ορατή είναι η επίδραση των πληθωριστικών πιέσεων, αλλά και των περιοριστικών μέτρων που ελήφθησαν στις αρχές του περασμένου Νοεμβρίου στο λιανεμπόριο, καθώς ο τζίρος στον κλάδο, εξαιρουμένων των τροφίμων και των καυσίμων, αυξήθηκε μεν σε σύγκριση με τον Νοέμβριο του 2020, αλλά παρέμεινε σε χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με τον Νοέμβριο του 2019. Το στοιχείο που δείχνει κυρίως τον προβληματισμό που υπάρχει στα νοικοκυριά είναι η πολύ μικρή αύξηση, μόλις 1,9%, στον συνολικό τζίρο του λιανεμπορίου τον Νοέμβριο του 2021 σε σύγκριση με τον Οκτώβριο του 2021, παρά το γεγονός ότι ο Νοέμβριος είναι μήνας ενδιάμεσων εκπτώσεων και των θεσμών της Black Friday και της Cyber Monday. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), ο κύκλος εργασιών στο λιανεμπόριο, μη συμπεριλαμβανομένων των κλάδων τροφίμων και καυσίμων, διαμορφώθηκε τον Νοέμβριο του 2021 σε 888,88 εκατ. ευρώ έναντι 575,11 εκατ. ευρώ τον Νοέμβριο του 2020 και 892,82 εκατ. ευρώ τον Νοέμβριο του 2019. Η σημαντική αύξηση σε σύγκριση με τον Νοέμβριο του 2020 κατά 54,6% είναι αναμενόμενη, καθώς στις 6 Νοεμβρίου 2020 επιβλήθηκε lockdown στο λιανεμπόριο και λειτουργούσαν μόνο τα ηλεκτρονικά καταστήματα. Τα στοιχεία δείχνουν επίσης ότι ο τζίρος στο λιανεμπόριο δεν έφτασε στα επίπεδα του Νοεμβρίου 2019, αλλά κυρίως ότι δεν υπήρξε η μεγάλη αύξηση σε σύγκριση με τον Οκτώβριο του 2021, σε αντίθεση με ό,τι συνέβαινε τις χρονιές προ πανδημίας. Ειδικότερα, ο τζίρος στο λιανεμπόριο, εξαιρουμένων των κλάδων τροφίμων και καυσίμων, αυξήθηκε τον Νοέμβριο του 2021 σε σύγκριση με τον Οκτώβριο του 2020 κατά 7,2%

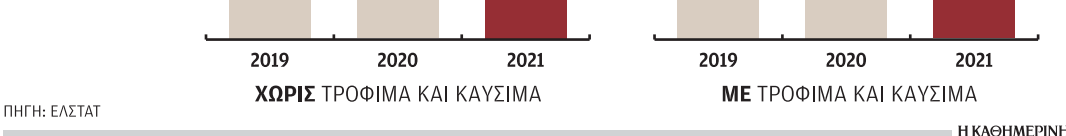
Ο τζίρος στο λιανεμπόριο

ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΦΟΡΟΥΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΤΗΡΗΣΗΣ ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ιανουάριος - Νοέμβριος

Ποσά σε δισ. ευρώ

Σε σύγκριση

με τον Οκτώβριο

τα σούπερ μάρκετ

εμφανίζουν τον Νοέμ-

βριο μειωμένο κύκλο

εργασιών κατά 3,5%.

(829,46 εκατ. ευρώ τον Οκτώβριο) έναντι αύξησης περίπου 15% τον Νοέμβριο του 2019 σε σύγκριση με τον Οκτώβριο του 2019. Υπενθυμίζεται εδώ ότι στο λιανεμπόριο και ενώ είχαν ξεκινήσει οι ενδιάμεσες εκπτώσεις επιβλήθηκε τον Νοέμβριο του 2021 η υποχρέωση επίδειξης πιστοποιητικού εμβολιασμού ή νόσησης ή αρνητικού τεστ για την είσοδο στα εμπορικά καταστήματα, ενώ έχει μειωθεί κατά μία ώρα το ωράριο λειτουργίας τους από Δευτέρα έως Παρασκευή. Στο σύνολο του λιανεμπορίου

οι καταγράφεται αύξηση τον Νοέμβριο του 2021 σε σύγκριση με τον Οκτώβριο του 2021 κατά 1,9%. Αξίζει, μάλιστα, να σημειωθεί ότι καταγράφεται μείωση των πωλήσεων σε σύγκριση με τον Νοέμβριο του 2020, αλλά και σε σύγκριση με τον Οκτώβριο του 2021 στις πωλήσεις των σούπερ μάρκετ, κάτι που είχε επισημανθεί από τις εταιρείες έρευνών αγοράς και βεβαίως και από τις επιχειρήσεις του κλάδου. Η μείωση του τζίρου τον Νοέμβριο του 2021 σε σύγκριση με τον Οκτώβριο του 2021 είναι της τάξης του 3,5% και αυτό παρά το γεγονός ότι οι τιμές ανά μονάδα ήταν υψηλότερες τον Νοέμβριο.

Το «φρένο» στην κατανάλωση τον Νοέμβριο έχει επισημανθεί τόσο από τις αλυσίδες σούπερ μάρκετ όσο και από επικεφαλής των κορυφαίων αλυσίδων τεχνολογικών και καταναλωτικών προϊόντων, κυρίως σε ό,τι αφορά τις επιδόσεις της τελευταίας Black Friday.

Η ένταση των πληθωριστικών πιέσεων τον Δεκέμβριο και η μεγάλη διασπορά του κορωνοϊού λόγω κυρίως της μετάλλαξης «Ομικρον» θεωρείται ότι έχει οδηγήσει σε περαιτέρω μείωση της κατανάλωσης τον Δεκέμβριο, παρά το γεγονός ότι πρόκειται για τον πλέον κρίσιμο μήνα για τον τζίρο του λιανεμπορίου. Σύμφωνα με την τελευταία έρευνα οικονομικής συγκυρίας του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης επιδεινώθηκε εκ νέου τον Δεκέμβριο του 2021, ύστερα από την πρόσκαιρη ανάκαμψη τον προηγούμενο μήνα και διαμορφώθηκε στις -43,2 μονάδες (από -40,8 τον Νοέμβριο του 2021), στα ίδια επίπεδα με τον Ιανουάριο του 2021, όταν η χώρα βρισκόταν σε καθεστώς lockdown. Μάλιστα, το 44% των νοικοκυριών εκφράζει αβεβαιότητα για τη μελλοντική οικονομική του κατάσταση.

Υψηλότερα όρια ρύπων για τις μονάδες φυσικού αερίου προτείνει η Ελλάδα

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Πολλαπλά σενάρια που μπορούν να προσαρμοστούν στην αρχική πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ένταξη του φυσικού αερίου στην πράσινη ταξινόμηση παρέχει η ελληνική πρόταση που κατατέθηκε στο πλαίσιο της διαβούλευσης με τα κράτη-μέλη, η οποία ολοκληρώθηκε προχθές, έπειτα από δύο μικρές παρατάσεις. Μέσω των εναλλακτικών σεναρίων η Ελλάδα επιδιώκει είτε την αύξηση των προβλεπόμενων ορίων στις εκπομπές CO2 από τις μονάδες ηλεκτροπαραγωγής φυσικού αερίου, είτε την επέκταση των χρονικών ορίων προσαρμογής για την αλλαγή καυσίμων, με ποσοστά ανάμειξης υδρογόνου.

Στον ίδιο άξονα κινείται και η γερμανική πρόταση για το φυσικό αέριο προς την Επιτροπή, όπως διατυπώθηκε στην επιστολή του Βερολίνου προς τις Βρυξέλλες, μαζί με την κάθετη αντίθεσή του στη συμπερίληψη της πυρηνικής ενέργειας στην πράσινη ταξινόμηση, χαρακτηρίζοντάς την «επικίνδυνη και δαπανηρή».

Η Ελλάδα προτείνει αύξηση του ανώτατου ορίου εκπομπών CO2 για τις μονάδες φυσικού αερίου από τα 279 gr/KWh που θέτει η Επιτροπή στο προσχέδιο της πρότασής της στα 380-400 gr/KWh, με το επιχείρημα ότι αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει

διαθέσιμη τεχνολογία με αυτά τα όρια εκπομπών. Παράλληλα προτείνει κατάργηση των ενδιάμεσων στόχων για την αλλαγή καυσίμου με ποσοστά ανάμειξης υδρογόνου (30% έως το 2026 και 55% έως το 2030) και προσαρμογή σε ποσοστό 100% το 2040, με το σκεπτικό ότι δεν είναι εφικτό να υπάρξουν τα επόμενα χρόνια τόσο μεγάλες διαθέσιμες ποσότητες πράσινου υδρογόνου στην Ε.Ε., ενώ και γι' αυτές που θα προκύψουν προτεραιότητα θα έχει η βιομηχανία. Μία αντίστοιχη πρόταση για τη χρονική προσαρμογή αλλαγής καυσίμου των μονάδων φυσικού αερίου, με κατάργηση των ενδιάμεσων ορίων και 100% προσαρμογή το 2036 κατέθεσε και η Γερμανία.

Εναλλακτική πρόταση διατυπώνει η Ελλάδα και για την αντικατάσταση ρυπογόνων μονάδων (άνθρακα, λιγνίτη, πετρελαίου) με μονάδες φυσικού αερίου. Η Ελλάδα υποστηρίζει ότι δεν είναι δυνατή η αντικατάσταση μονάδων με απόλυτη αναλογία ισχύος και προτείνει αντικατάσταση βάσει ισχύος, όπως προβλέπεται στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), το οποίο έχει εγκριθεί από την Ε.Ε.

Οι συμμαχίες

Η τύχη της ελληνικής πρότασης θα κριθεί από τις συμμαχίες στο εσωτερικό των κρατών-μελών της Ε.Ε. και φαίνεται μέχρι στιγμής να έχει εξασφαλίσει τη

Η Ελλάδα προτείνει αύξηση του ανώτατου ορίου εκπομπών CO2 για τις μονάδες φυσικού αερίου από τα 279 gr/KWh που θέτει η Κομισιόν στα 380-400 gr/KWh, με το επιχείρημα ότι αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει διαθέσιμη τεχνολογία με αυτά τα όρια εκπομπών.

στήριξη—πέραν των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης που παρουσιάζουν υψηλή εξάρτηση από το φυσικό αέριο—της Ιταλίας και της ισχυρής Γερμανίας, που μαζί με την Αυστρία και το Λουξεμβούργο πρωτοστατούν κατά της γαλλικής πρότασης για τον χαρακτηρισμό της πυρηνικής ενέργειας ως πράσινης.

Αστάθμητο παράγοντα αποτελούν οι εκ διαμέτρου αντίθετες απόψεις Γαλλίας - Γερμανίας στο ζήτημα της πυρηνικής ενέργειας, καθώς εκτιμάται ότι αν τα πράγματα δυσκολέψουν πολύ για τη γαλλική πρόταση, τότε η Γαλλία θα στραφεί κατά του φυσικού αερίου. Παράγοντες με γνώση των διαπραγματεύσεων στο εσωτερικό της Ε.Ε. δεν αποκλείουν μάλιστα το ενδεχόμενο η Γαλλία να επιδιώξει η όλη διαδικασία να οδηγηθεί σε παράταση, στην περίπτωση που

διαφανεί ότι οι συσχετισμοί δεν ευνοούν την πυρηνική ενέργεια, δεδομένου ότι θα ήταν ένα μεγάλο πλήγμα για τον πρόεδρο Μακρόν ενόψει των εκλογών, αφού από τον Δεκέμβριο έχει σηκώσει πολύ ψηλά το θέμα μέσω σειράς πρωτοβουλιών.

Η διαδικασία

Η πρόταση της Κομισιόν αναμένεται να κατατεθεί στο Κολέγιο Επιτρόπων το αμέσως επόμενο διάστημα. Στη συνέχεια, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα έχουν τέσσερις συν δύο μήνες για να εξετάσουν την απόφαση, η οποία μπορεί να ανατραπεί μόνο με την ψήφο της (απλής) πλειοψηφίας των ευρωβουλευτών ή της ειδικής πλειοψηφίας των κρατών-μελών (τουλάχιστον 20 κράτη-μέλη που να αποτελούν τουλάχιστον το 65% του πληθυσμού της Ενωσης).

2 δισ. στον «κουμπαρά» για τις επιδοτήσεις σε ρεύμα, φυσικό αέριο

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Στον «κουμπαρά» των εσόδων από τις δημοπρασίες ρύπων θα ανατρέξει και φέτος η κυβέρνηση για τη χρηματοδότηση των επιδοτήσεων ρεύματος και φυσικού αερίου, οι οποίες—όπως προανήγγειλε ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας—θα συνεχιστούν «και τον Φεβρουάριο και για όσο χρειαστεί». Τα έσοδα από τους πλειστηριασμούς, περίπου 20 εκατ. αδιάθετων δικαιωμάτων ρύπων, που είχαν προϋπολογιστεί με μέση τιμή 75 ευρώ ο τόνος στα 1,4 δισ. ευρώ, εκτιμάται ότι μπορεί να φτάσουν ακόμη και τα 2 δισ., καθώς η μέση τιμή του Ιανουαρίου διαμορφώνεται ήδη κατά περίπου 10 ευρώ υψηλότερα, στα 84 ευρώ ο τόνος. Το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας προκειμένου να διασφαλίσει το μέγιστο ποσό για το ταμείο ενεργειακής μετάβασης, μέσω του οποίου χρηματοδοτούνται οι επιδοτήσεις στο ρεύμα και το φυσικό αέριο, προχωράει σε νέα ανακατανομή των πόρων και φέρεται αυτή τη φορά να ψαλιδίζει εκτός από το ποσοστό του ΕΛΑΠΕ και το ποσοστό του πράσινου ταμείου. Η υπουργική απόφαση για την ανακατανομή των εσόδων από τους ρύπους γράφεται αυτές τις ημέρες από το ΥΠΕΝ και σύμφωνα με πληροφορίες το ποσοστό του ΕΛΑΠΕ, αν και αρχικά εξετάστηκε ακόμη και ο μηδενισμός του, φέρεται να περιορίζεται στο 3,7% από το 4% του Δεκεμβρίου, καθώς μετά και τις ανησυχίες που εκφράστηκαν από την πλευρά των παραγωγών ΑΠΕ επικράτησε η άποψη ότι θα πρέπει να συνεχίσει να λαμβάνει ένα ποσό για να μη χάσει μια σημαντική για τη μελλοντική του βιωσιμότητα εισροή. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ποσοστό του

ΕΛΑΠΕ, από 60% πριν από την ενεργειακή κρίση, «κουρεύτηκε» στο 30% τον Οκτώβριο, στο 8% στα μέσα Νοεμβρίου και στο 4% τον Δεκέμβριο. Για πρώτη φορά αναμένονται και περικοπές στο ποσοστό του πράσινου ταμείου που προορίζεται για δράσεις χαμηλού περιβαλλοντικού αποτυπώματος στη Δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη. Το 4,5% των συνολικών πόρων διατίθεται σε αυτές τις δράσεις, δηλαδή για φέτος περί τα 60-65 εκατ. ευρώ, ποσό που αναμένεται να περιοριστεί ανάλογα με το πού θα μπει το «ψαλίδι».

Ο ΕΛΑΠΕ θα συνδράμει φέτος

Απο τα δικαιώματα ρύπων και περικοπές σε ΕΛΑΠΕ και πράσινο ταμείο θα διασφαλιστεί το μέγιστο ποσό για το ταμείο ενεργειακής μετάβασης.

και άμεσα το ταμείο ενεργειακής μετάβασης με ένα ποσό της τάξης των 200 εκατ. ευρώ από τις επιστροφές των «υεραποδόσεων» των ΑΠΕ που αποζημιώνονται με Feed in Premium, δηλαδή τις επιστροφές των επιπλέον εσόδων που εισέπραξαν από τη συμμετοχή τους στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, λόγω των υψηλών τιμών στη χονδρεμπορική αγορά.

Μέσω των παραπάνω μέτρων η κυβέρνηση διασφαλίζει ένα ποσό τουλάχιστον 2 δισ. ευρώ για την ανακαίωση των αυξήσεων σε ρεύμα και φυσικό αέριο φέτος, εκ των οποίων περί τα 400 εκατ. έχουν διατεθεί ήδη για τον Ιανουάριο.

Από τον Ιούνιο η ψηφιακή κάρτα εργασίας σε τράπεζες και σούπερ μάρκετ

Τον Ιούνιο αναμένεται να ξεκινήσει η εφαρμογή της ψηφιακής κάρτας εργασίας από τους κλάδους των τραπεζών και των σούπερ μάρκετ. Ο υπουργός Εργασίας, Κωστής Χατζηδάκης, είχε την πρώτη σύσκεψη με την ομάδα έργου για την υλοποίηση της ψηφιακής κάρτας εργασίας, «της σημαντικότερης μεταρρύθμισης του πρόσφατου εργασιακού νόμου», όπως χαρακτηριστικά δήλωσε. Στη σύσκεψη συμμετείχαν η γενική γραμματέας Εργασίας, Άννα Στρατινάκη, που συντονίζει το έργο και στελέχη της αναδόχου εταιρείας ΟΤΕ και των υπεργολάβων 01 Solutions και Ogilvy. Εκεί συζητήθηκε ο «οδικός χάρτης» για την υλοποίηση του έργου και αποφασίστηκε ότι η μελέτη για την αρχιτεκτονική της ψηφιακής κάρτας θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέσα στον Φεβρουάριο.

Εντός του Φεβρουαρίου, μάλιστα, θα ξεκινήσει και διαβούλευση με τους εργοδότες και τους εργαζομένους στους κλάδους των τραπεζών και των σούπερ μάρκετ, καθώς και με φορείς. Το σκεπτικό στο οποίο στηρίχθηκε η απόφαση, ώστε η πιλοτική εφαρμογή του μέτρου να ξεκινήσει από τους συγκεκριμένους κλάδους, ήταν ότι έχουν πολύχρονη εμπειρία στην εφαρμογή ψηφιακών συστημάτων ωρομέτρησης και παρουσιολογίου.

Και σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που συμφωνήθηκε, τον Ιούνιο του 2022 θα ξεκινήσει η εφαρμογή της από τους συγκεκριμένους κλάδους, με στόχο στη συνέχεια να επεκταθεί σε όλες τις επιχειρήσεις, μικρές και μεγάλες.

Όπως χαρακτηριστικά δήλω-

σε αμέσως μετά τη συνάντηση ο υπουργός Εργασίας Κωστής Χατζηδάκης, η ψηφιακή κάρτα εργασίας «αρχίζει από όνειρο να γίνεται πραγματικότητα». Σύμφωνα με τον υπουργό, το έργο ξεκίνησε να υλοποιείται και θα προχωρήσει με γρήγορους ρυθμούς, καθώς είναι πρώτη προτεραιότητα για το υπουργείο Εργασίας και την κυβέρνηση.

Τον Φεβρουάριο ξεκινάει η διαβούλευση με τους εργοδότες και τους εργαζομένους των δύο κλάδων.

«Η ψηφιακή κάρτα είναι ένας σύγχρονος και πρακτικός μηχανισμός για τον σεβασμό των δικαιωμάτων των εργαζομένων—ιδιαίτερα του ωραρίου τους—και την εξασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων», επισήμανε ο κ. Χατζηδάκης, για να συμπληρώσει πως «είναι ένα βασικό μέτρο κοινωνικής δικαιοσύνης και διαφάνειας που θα δώσει αποτελεσματικό χτύπημα στην υποπληρωμένη και αδήλωτη εργασία».

Ναυαρχίδα των μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας χαρακτηρίσει την ψηφιακή κάρτα η γενική γραμματέας Εργασίας, Άννα Στρατινάκη, επισημαίνοντας πως η νέα ανεξάρτητη Αρχή του ΣΕΠΕ θα ορακίζεται με αυτό το πρωτοποριακό εργαλείο, προκειμένου να επιτυγχάνεται η γρήγορη και αποτελεσματική λειτουργία του ελεγκτικού μηχανισμού.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Ψηφιακά ανώριμες οι ελληνικές επιχειρήσεις

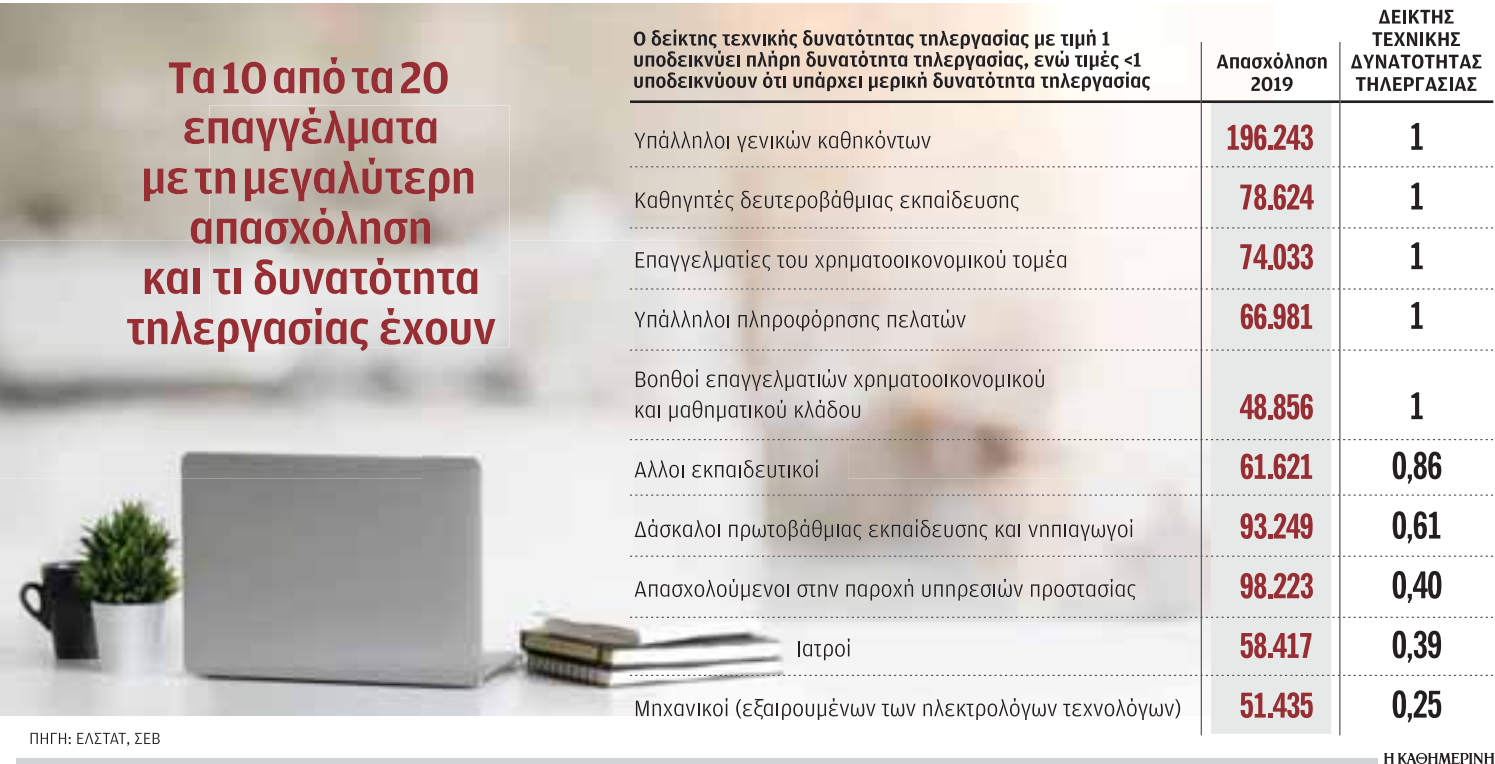
Το ποσοστό τηλεργασίας στην Ελλάδα περιορίζεται στο 30%, όταν στην υπόλοιπη Ευρώπη υπερβαίνει το 50%

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Δέκα από τα 20 επαγγέλματα με την υψηλότερη απασχόληση στην Ελλάδα δεν έχουν καμία δυνατότητα τηλεργασίας, γεγονός που συνδέεται με το ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων στη χώρα μας. Ο ΣΕΒ, σε ειδική ανάλυσή του, επισημαίνει βέβαια ότι υπάρχει ένα 18,8% των Ελλήνων εργαζομένων που μπορεί να εργάζεται εξ αποστάσεως, κάτι που ανέδειξε η πανδημία και η ανάγκη συνέχισης της λειτουργίας της οικονομίας με όσο το δυνατόν μικρότερες συνέπειες.

Στην πράξη, όπως αναφέρει ο ΣΕΒ, λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού, όλες οι επιχειρήσεις, παγκοσμίως αλλά και στη χώρα μας, υποχρεώθηκαν στην άμεση υιοθέτηση λύσεων τηλεργασίας και στην εφαρμογή κάποιου σκηνικού τηλεργασίας για μεγάλο αριθμό εργαζομένων. Έτσι, το 2020, στην Ελλάδα το ποσοστό τηλεργασίας ήταν στο 7%, έναντι 12% του ευρωπαϊκού μέσου όρου (Eurostat LFS, 2021), με αποτέλεσμα η χώρα μας να βρίσκεται στη 19η θέση μεταξύ των 27 χωρών της Ε.Ε. Ωστόσο έχει υπάρξει σημαντική αύξηση σε σχέση με το 2019, όπου το ποσοστό ήταν μόλις 1,9%. Σύμφωνα με άλλη έρευνα του Eurofound (Ιούλιος 2020), τα ποσοστά τηλεργασίας είχαν εκτοξευτεί σε όλη την Ευρώπη, με αρκετές χώρες να ξεπερνούν το 50%, και η Ελλάδα να φθάνει το 30%.

Όμως, παρά το γεγονός πως έχει αυξηθεί η τηλεργασία κατά την πανδημία, οι επιστημονικοί συνεργάτες του ΣΕΒ εκτιμούν

Το 42,4% των Ελλήνων απασχολείται σε επαγγέλματα που δεν έχουν καμία δυνατότητα τηλεργασίας.

πως οι πραγματικές της δυνατότητες είναι ακόμα μεγαλύτερες και συμβαδίζουν με τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων. Ήδη πολλές επιχειρήσεις αξιολογούν τις δυνατότητες μετάβασης, μετά την πανδημία, σε ένα υβριδικό μοντέλο με συνδυασμό τηλεργασίας και φυσικής

παραδείγματος. Σύμφωνα με μελέτη του Joint Research Centre (JRC) σε συνδυασμό με στοιχεία απασχόλησης της ΕΛΣΤΑΤ (2019), από το σύνολο των 3.911.031 απασχολούμενων στην Ελλάδα προκύπτει ότι ποσοστό 18,8% (734.667 απασχολούμενοι) απασχολείται σε επαγγέλματα με πλήρη δυνατότητα τηλεργασίας, όπως για παράδειγμα υπάλληλοι γραφείου, επαγγελματίες του χρηματοοικονομικού τομέα κ.ά. Ένα ποσοστό 38,8% (1.517.643 απασχολούμενοι) έχει μερική δυνατότητα τηλεργασίας όπως για παράδειγμα πωλητές, μηχανικοί κ.ά., ενώ 1.658.721, δηλαδή το

42,4%, απασχολείται σε επαγγέλματα που δεν έχουν καμία δυνατότητα τηλεργασίας, όπως για παράδειγμα οι οδηγοί αυτοκινήτων, χειριστές μηχανημάτων κ.ά. Να σημειωθεί εδώ, ότι η δυνατότητα τηλεργασίας για κάθε επάγγελμα καθορίζεται κυρίως από τα καθήκοντα εργασίας, όπως πνευματικά καθήκοντα κατά τα οποία οι εργαζόμενοι επεξεργάζονται πληροφορίες ή ιδέες, κοινωνικά καθήκοντα κατά τα οποία οι εργαζόμενοι αλληλεπιδρούν με τρίτους (πελάτες, συνεργάτες κ.ο.κ.) και φυσικά καθήκοντα για τα οποία απαιτείται φυσική παρουσία των εργαζομένων. Επίσης, καθορίζεται

από τις μεθόδους εργασίας που σχετίζονται με τις μορφές οργάνωσης εργασίας, και τα εργαλεία εργασίας, δηλαδή τις τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση των καθηκόντων. Το γεγονός ότι 10 από τα 20 επαγγέλματα με την υψηλότερη απασχόληση στην Ελλάδα δεν έχουν καμία δυνατότητα τηλεργασίας συνδέεται, σύμφωνα με τον ΣΕΒ, με το ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων. Κατά συνέπεια, η πρόσβαση σε τεχνολογίες και ο εκσυγχρονισμός των αντικειμένων εργασίας μπορεί να αυξήσει σημαντικά το ποσοστό των εργαζομένων στην Ελ-

λάδα που μπορούν να εργαστούν από απόσταση, απολαμβάνοντας τα οφέλη της τηλεργασίας. Ο ΣΕΒ αναφέρεται και στο νέο θεσμικό πλαίσιο για την τηλεργασία, επισημαίνοντας ότι πολύ πρόσφατα προσδιορίστηκαν οι προϋποθέσεις και τα ποσά για την αποζημίωση των τηλεεργαζομένων με σκοπό την κάλυψη των σχετικών εξόδων, ενώ υπογραμμίζει ότι για να εφαρμοστεί αποτελεσματικά η τηλεργασία είναι αναγκαίο να υιοθετηθούν πολιτικές επανακατάρτισης για το σύνολο των τηλεεργαζομένων, έτσι ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν με επάρκεια στα καθήκοντά τους. Παράλληλα, θεωρεί κρίσιμο να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα κοινωνικής πολιτικής, ώστε να διασφαλιστεί η δυνατότητα τηλεργασίας για όλους τους εργαζομένους, των οποίων το επάγγελμα μπορεί να εκτελεστεί από απόσταση ανεξάρτητα από οικογενειακή κατάσταση, μορφωτικό επίπεδο, κ.λπ., δηλαδή να εφαρμοστούν πολιτικές για βελτίωση της κοινωνικής συνοχής. Σύμφωνα με τον σύνδεσμο, το στοίχημα της επόμενης ημέρας είναι να υιοθετηθούν το ταχύτερο πολιτικές που θα συμβάλουν στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων, με την αξιοποίηση του ψηφιακού μετασχηματισμού τους και την ανάλογη οργάνωση της εργασίας, ενώ για τη μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων, οι επενδύσεις θα πρέπει να κατευθυνθούν σε επιχειρήσεις που παράγουν διεθνώς εμπορεύσιμα προϊόντα και υπηρεσίες, και είναι δεκτικές ψηφιακού μετασχηματισμού.

2

Ριαλτό

1/ Finding Calico

τρι

19:00 (107')

Μία ταινία βασισμένη στο λογοτεχνικό βιβλίο *Μία: Η αδόσπητη γάτα* που εξιστορεί τη σχέση μιας δημοφιλούς γάτας με τους κατοίκους μιας παλιάς εμπορικής πόλης στην Ιαπωνία. Στα Ιαπωνικά με Αγγλικούς υπότιτλους. **Είσοδος ελεύθερη**

3,4/ A future to die for

ΛΙΑ ΧΑΡΑΚΗ

πεμ – παρ

20:30 (70')

Η κωμικοτραγική παράσταση σε σύλληψη και σκηνοθεσία της Λίας Χαράκη εστιάζει στην προώθηση υπηρεσιών και προϊόντων για την ανθρώπινη επιβίωση. Περφόρμερς/δημιουργική ομάδα: Αλέξης Βασιλείου, Ανδρέας Κέντης, Αριάννα Μαρκουλίδου, Ελεάνα Αλεξάνδρου, Λία Χαράκη. Στα Αγγλικά. **€ 15 / 10**

5/ Ο Καραγκιόζης πάει Συναυλία

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΚΥΠΡΟΥ

σαβ

17:00 (65')

Μία πρωτότυπη παράσταση σε ιδέα, σχεδιασμό, ενορχήστρωση και διεύθυνση ορχήστρας Άλκη Μπαλτά. Με τους Θεοδωρή και Μπάμπη Κωστιδάκη. **€ 7**

7,8/ Out of Necessity

δευ – τρι

20:30 (75')

Επί Σκηνής Μία παράσταση devised theatre, που επιχειρεί την αναζήτηση ταυτότητας, έχοντας ως αφετηρία το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σύλληψη/σκηνοθεσία/δραματούργια: Μαρία Κυριάκου, Μαρία Βαρνακίδου. Επί σκηνής: Άντρια Ζένιου, Έλενα Καλλινίκου, Γιώργος Κυριάκου, Μαρίνα Μακρή, Φοίβος Παπακώστας, Λουκία Πιερίδου. **€ 15 / 12**

10/ Γιάννης Κότσιρας

RECITAL

ΠΕΜ

20:30 (90')

Ένα ιδιαίτερο μουσικό ταξίδι, το οποίο εκτός από γνωστά τραγούδια του αγαπημένου ερμηνευτή περιλαμβάνει και τραγούδια μεγάλων δημιουργών, ρεμπέτικα και λαϊκά. Γιώργος Παπαχριστούδης/πίانو, Βαγγέλης Μαχαίρας/νυκτά έγχορδα. **€ 25 / 20**

11/ Two Pianists, Two Pianos

παρ

19:30 (90')

Μία σπάνια και συναρπαστική μουσική εμπειρία για τους λάτρεις της κλασικής μουσικής από τους Tatiana Stupak και Andrey Pronin. **€ 20 / 15**

13/ Leopoldstadt

NATIONAL THEATRE LIVE 2022

ΚΥΡ

20:00 (140')

Το νέο έργο του Tom Stoppard, είναι ένα κρηκτικό δράμα που εκτυλίσσεται στην Leopoldstadt, την εβραϊκή συνοικία της Βιέννης αρχές του 20ου αιώνα. Σκηνοθεσία Patrick Marber. Με Ελληνικούς και Αγγλικούς υπότιτλους. **€ 12 / 10**

16/ 1984

ΝΕΑ ΣΚΗΝΗ ΘΟΚ

ΤΕΤ

20:30 (90')

Το άκρως προφητικό μυθιστόρημα του George Orwell, διασκευασμένο για θεάτρο, αποτελεί ένα αληθινό μανιφέστο κατά του ολοκληρωτισμού. Μετάφραση: Κατερίνα Ευαγγελάτου. Σκηνοθεσία: Λεάνδρος Ταλιώτης. Παίζουν: Βασίλης Βασιλάκης, Ανδρέας Δανιήλ, Μαργαρίτα Ζαχαρίου, Άντρια Ζένιου, Μαρίνα Μανδρή, Αλέξανδρος Παρίσης, Ελένη Σιδερά, Δρόσος Σκώτης, Ανδρέας Τσέλεπος. **€ 12 / 6**

20 & 26/ Μεταξούλης

κυρ & σαβ

10:00, 12:00 (60') +2

Ο Μεταξούλης είναι ένας μικρός μεταδοσκώληκας που του αρέσει να ράβει ζακέτες. Μια μουσικό-θεατρική παράσταση που μιλάει για το bullying, την αξία της φιλίας και της οικογένειας. Σκηνοθεσία: Αντρέας Μακρή. Πρωταγωνιστούν: Αντρεα Αγαθοκλέους, Γιάννης Μίνωας, Μαρία Κωνσταντίνου, Μιχάλης Καζάκας, Πόλυς Χατζηκώστα. **€ 12**

21-22/ Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας

δευ – τρι

20:30 (70')

Προβάλλονται οι ταινίες: Από το Μπαλκόνι (Άρης Καπλανίδης), A Summer Place (Αλεξάνδρα Ματθαίου), Brutalia: Εργάσιμες Μέρες (Μανώλης Μαυρίδης), Δεν θέλω να ξεχάσω τίποτα (Βαγγελιώ Σουμέλη), Motorway 65 (Εύη Καλογρηπούλου), Last Visit (Σπύρος Αλιδάκης), Όλα τα πλάσματα της νύχτας (Μέμη Κούπα), Ο Φοιτητής (Βασίλης Καλαμάκης), Αμυγδαλή (Μαρία Χατζάκου). Με Αγγλικούς υπότιτλους. **Είσοδος ελεύθερη.**

27/ The City Moscow Theatre School of Modern Play

κυρ / sun

18:00 (90') 16+

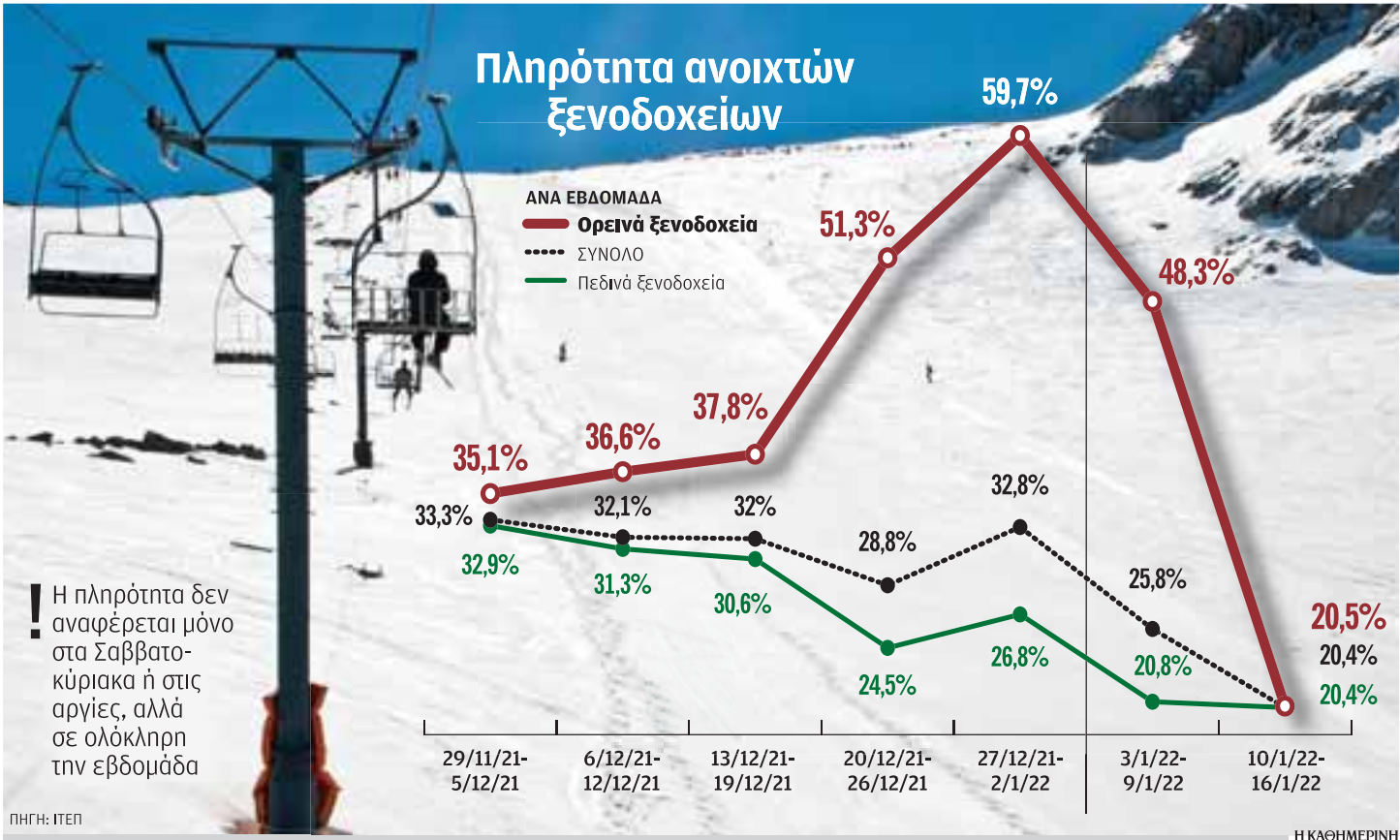
Η παράσταση σε σκηνοθεσία Iosif Raichelgauz, είναι βασισμένη στο ομώνυμο έργο του Evgeny Gishkovets και θα μπορούσε να διαδραματιζόταν σε οποιαδήποτε πόλη. Στα Ρωσικά. **€ 55 / 40 (φοιτητές/students).**

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ προτείνει

Follow us:

rialto.com.cy

Visual Identity System / Design: Achim Wieland, www.lookinglately.com, Photography: Pavlos Vriónides

Χαμηλή πληρότητα για τα ορεινά ξενοδοχεία στο σύνολο της σεζόν

Δεν ξεπέρασε το 60%, παρά τις καλές επιδόσεις των εορταστικών τριημέρων

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Παρά τις εξαιρετικές επιδόσεις κάποιων ξενοδοχείων σε ορισμένους προορισμούς κατά τη διάρκεια των εορτών των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς, τα ορεινά ξενοδοχεία εν γένει παρουσιάζουν για το σύνολο της σεζόν τις χαμηλότερες επιδόσεις από κάθε άλλη κατηγορία. Η πανδημία, ο περιορισμός στις μετακινήσεις στις αρχές του 2021 και, βέβαια, οι βραχυχρόνιες μισθώσεις τύπου Airbnb, «ενοχοποιούνται» για την εικόνα αυτή.

Σύμφωνα με έρευνα που διενήργησε το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων για λογαριασμό του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΞΕΕ), τα ορεινά ξενοδοχεία αποτελούν το 11% του συνόλου των ξενοδοχείων της χώρας. Σημειώνεται πως ως ορεινά ξενοδοχεία ορίζονται αυτά που βρίσκονται σε υψόμετρο άνω των 300 μέτρων. Με βάση τα στοιχεία του ΞΕΕ πρόκειται για 1.106 ξενοδοχειακές μονάδες. Μάλιστα, τα 8 σε κάθε 10 από αυτά προσδιορίζονται ως οικογενειακές επιχειρήσεις με κριτήριο τον αριθμό των δωματίων τους και ειδικότερα εκείνα που έχουν μέχρι 20 δωμάτια. Πρόκειται για 763 μονάδες. Από τα τέλη Νοεμβρίου μέχρι και τα μέσα Ιανουαρίου λειτουργήσε σταδιακά έως και το 97,2% του συνόλου των ορεινών αυτών μονάδων. Ωστόσο η μέση

πληρότητά τους δεν ξεπέρασε το 60%, παρά το γεγονός ότι, όπως προαναφέρθηκε, τα τριήμερα των Χριστουγέννων, της Πρωτοχρονιάς και των Φώτων, και ειδικά σε προορισμούς πρώτης επιλογής όπως για παράδειγμα η Αράχωβα, κινήθηκαν ακόμα και πάνω από το 90%. Με βάση την έρευνα του ΞΕΕ, στα τέλη Νοεμβρίου η μέση πληρότητα στα ορεινά ξενοδοχεία ήταν στο 35% και ανέβηκε παραμονές των Χριστουγέννων στο 51,3%, για να

Εξαιρετικά μικρές επιδόσεις για τα ξενοδοχεία πόλης από τα τέλη Νοεμβρίου μέχρι τα μέσα Ιανουαρίου.

κορυφωθεί στο 59,7% την τελευταία εβδομάδα του χρόνου και να υποχωρήσει κατόπιν στο 48,3% την πρώτη εβδομάδα του νέου έτους. Μάλιστα, με την εκπνοή της εορταστικής περιόδου, δηλαδή την περίοδο 10-16 Ιανουαρίου, η μέση πληρότητα κατέρρευσε στο 20%.

Υπογραμμίζεται πως η μέση πληρότητα δεν αναφέρεται μόνο στα Σαββατοκύριακα και στις αργίες, αλλά σε ολόκληρη την εβδομάδα. Και καθώς φέτος τα ταξίδια ήταν μικρότερης διάρκειας και οι αργίες συνέπε-

σαν με Σαββατοκύριακα υπήρξαν και ημέρες με πολύ χαμηλή πληρότητα εντός των εορτών.

Οι τιμές

Αντίστοιχα με τις πληρότητες κινήθηκαν και οι τιμές, με τον μέσο όρο να βρίσκεται στα μέσα Δεκεμβρίου στα 65 ευρώ ανά δωμάτιο, να ανεβαίνει την εβδομάδα των Χριστουγέννων στα 89 ευρώ και την επόμενη εβδομάδα να διατηρείται στα 86 ευρώ για να υποχωρήσει σταδιακά στα 78 ευρώ τα Φώτα και στα 61 ευρώ στα μέσα Ιανουαρίου. Η συγκεκριμένη κατηγορία των ορεινών ξενοδοχείων, σύμφωνα με τον πρόεδρο του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος, Αλέξανδρο Βασιλικό, μαζί με τα ξενοδοχεία δωδεκάμηννης λειτουργίας εν γένει, εμφανίζεται ως η περισσότερο πληγείσα από την πανδημία. Και είναι αυτή η κατηγορία για την οποία το ΞΕΕ εκτιμά πως απαιτούνται νέα στοχευμένα μέτρα στήριξης, όπως ενδεχομένως η αναστολή εξόφλησης των επιστρεπτέων προκαταβολών που έλαβαν κατά τα προηγούμενα δύο έτη της πανδημίας. «Τα ελληνικά ξενοδοχεία, παρά το βαρύ αποτύπωμα της πανδημίας, συνεχίζουν την προσφορά τους στην απασχόληση, στις επενδύσεις, στα δημόσια έσοδα και στην περιφερειακή ανάπτυξη. Τα βασικά οικονομικά μεγέθη που αποτυπώνονται στην έρευνα για συγκεκριμένες κατηγορίες ξενοδοχείων

καταδεικνύουν την ανάγκη για συνέχιση της κρατικής στήριξης, με στοχευμένα πλέον μέτρα για τη βελτίωση της ρευστότητας και τη στήριξη της απασχόλησης», σημειώνει χαρακτηριστικά.

Από την έρευνα αναδεικνύεται μια ακόμα πιο επιβαρυνόμενη κατηγορία ξενοδοχείων: ενώ τα ορεινά ξενοδοχεία άνοιξαν σε ποσοστό 97% την περίοδο των εορτών, κατά την ίδια περίοδο τα αστικά ξενοδοχεία ήταν ανοιχτά σε ποσοστό 77% (1 στα 4 ήταν κλειστά). Επιπλέον, τις εβδομάδες των εορτών, και ενώ τα ορεινά ξενοδοχεία εμφάνισαν πληρότητες που άγγιξαν το 60%, τα ξενοδοχεία πόλης λειτουργήσαν με εξαιρετικά χαμηλές πληρότητες, μόλις στο 33% τον Νοέμβριο και συνεχή πτώση, φτάνοντας στο 20% τον Ιανουάριο του 2022.

Όσον αφορά το σύνολο των ελληνικών ξενοδοχείων, ορεινών, αστικών, καλοκαιρινών, εποχικών και δωδεκάμηννης λειτουργίας, το 2021 λειτουργήσε για κάποια περίοδο το 96% των ξενοδοχείων, με μέση πληρότητα 68% τον Αύγουστο και μέση τιμή του δίκλινου δωματίου τα 120 ευρώ τον ίδιο μήνα. Ο συνολικός τζίρος τους ανήλθε σε 5,48 δισ. ευρώ, δηλαδή 35% χαμηλότερος από τον αντίστοιχο του 2019, ωστόσο τα ξενοδοχεία συνεχούς λειτουργίας, που περιλαμβάνουν και τα ορεινά, παρουσίαζαν μεσοσταθμική μείωση του τζίρου κατά 57% σε σχέση με το 2019.

Μεγάλο ενδιαφέρον για ταξίδια στην Αθήνα από τις ΗΠΑ

Κορυφαία αγορά προέλευσης επισκεπτών στην Αθήνα παραμένουν οι Ηνωμένες Πολιτείες, όπως προκύπτει από τα στοιχεία διαδικτυακών αναζητήσεων για την ελληνική πρωτεύουσα που επεξεργάστηκε η Tourix, ο συμβουλευτικός βραχίονας marketing για τον κλάδο του τουρισμού της Google. Παρά την πανδημία, το ενδιαφέρον για ταξίδια στην Αθήνα παραμένει ζωηρό.

Το 2021, η κατάταξη των δέκα χωρών από τις οποίες προήλθαν οι περισσότερες αναζητήσεις στην πλατφόρμα της Google για διαμονή στην Αθήνα απαρτίζεται με φθίνουσα σειρά από ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Κύπρο, Ισραήλ, Καναδά, Ολλανδία και Ελβετία.

Εξετάζοντας το ενδιαφέρον των παραπάνω 10 χωρών, βάσει αναζητήσεων σχετικά με διαμονή στην Αθήνα, πιο μεσοπρόθεσμα και ειδικότερα από το 2019 μέχρι το 2021, προκύπτει πως οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο παρέμειναν σταθερά στην κορυφή της κατάταξης, ενώ η Γαλλία και η Γερμανία δείχνουν να είναι οι αμέσως επόμενες σημαντικότερες αγορές.

Οι αμέσως επόμενες χώρες που δείχνουν σοβαρό ενδιαφέρον για την Αθήνα είναι η Ιταλία και η Κύπρος, ενώ η Αυστραλία και η Ισπανία που φαινόταν να είναι δυνατές αγορές το 2019, το 2020 και 2021 είναι εκτός δεκάδας. Τη θέση τους έχουν πάρει Ελβετία και Ολλανδία.

Συγκριτικά με το 2020, το 2021 όλες οι παραπάνω χώρες παρουσίασαν συνολικά αυξημένο ενδιαφέρον με εντονότερο από ΗΠΑ 59%, Ισραήλ 42% και Κύπρο 32%. Μοναδική εξαίρεση αποτελούν οι αναζητήσεις από το Ηνωμένο Βασίλειο, που μειώθηκαν κατά 9%, και από τον Καναδά, που μειώθηκαν κατά 3%.

Στις αρχές του 2021 και ενώ οι περιορισμοί στις διεθνείς μετακινήσεις λόγω πανδημίας είχαν επανέλθει, παρατηρήθηκε

μειωμένο ενδιαφέρον, με τις περισσότερες αναζητήσεις όμως να προέρχονται σταθερά από τις ΗΠΑ, με δεύτερο το Ηνωμένο Βασίλειο και τρίτη τη Γαλλία. Με την άρση των μέτρων каранτινας και την έναρξη της καλοκαιρινής περιόδου, οι αναζητήσεις παρουσίασαν μεγάλη αύξηση με εντονότερη αυτή από ΗΠΑ και Γαλλία. Τότε οι μεν ΗΠΑ παρέμειναν στην κορυφή των αναζητήσεων, ενώ η Γαλλία ξεπέρασε το Ηνωμένο Βασίλειο, που παρουσίασε πάντως επίσης μικρή αύξηση.

Οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο παρέμειναν σταθερά στην κορυφή της κατάταξης, ενώ η Γαλλία και η Γερμανία δείχνουν να είναι οι αμέσως επόμενες σημαντικότερες αγορές.

Υπενθυμίζεται πως σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, την περίοδο Ιανουαρίου-Αυγούστου 2021, που περιλαμβάνει τους πιο ισχυρούς εποχικά μήνες για τον ελληνικό τουρισμό, οι ταξιδιωτικές εισπράξεις από τις ΗΠΑ αυξήθηκαν κατά 371,5% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020 και διαμορφώθηκαν στα 340 εκατ. Όσον αφορά την εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση από τις ΗΠΑ την ίδια περίοδο αυξήθηκαν κατά 127,2% στις 211.000.

Εξάλλου ο ΣΕΤΕ μετά τη μελέτη «Ελληνικός τουρισμός 2030», που εκπονήθηκε από την κοινοπραξία Deloitte - Remaco, έχει προτείνει στην ελληνική κυβέρνηση να στηριχθεί περισσότερο η προώθηση της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού στις ισχυρές και μεγάλες αγορές της Βόρειας Αμερικής όπως οι ΗΠΑ, αλλά και ο Καναδάς.

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

Οι 10 ισχυρότερες αγορές επισκεπτών της Αθήνας

ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΤΗΣ GOOGLE

1.	ΗΠΑ
2.	Ηνωμένο Βασίλειο
3.	Γαλλία
4.	Γερμανία
5.	Ιταλία

6.	Κύπρος
7.	Ισραήλ
8.	Καναδάς
9.	Ολλανδία
10.	Ελβετία

Πολιτικές εντάσεις αναζωπυρώνουν το ενδιαφέρον για τη «χρυσή βίζα»

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Σημαντική αύξηση του επενδυτικού ενδιαφέροντος για την απόκτηση ακινήτων στην Ελλάδα μέσω του προγράμματος «χρυσή βίζα» καταγράφεται τον τελευταίο χρόνο από Τούρκους, Λιβανέζους, Ινδούς, Ιρανούς και Ρώσους επενδυτές. Πρόκειται για ανθρώπους οι οποίοι προέρχονται από χώρες με σημαντική οικονομική και πολιτική αποσταθεροποίηση και ως εκ τούτου αναζητούν επενδυτικό «καταφύγιο» και διέξοδο σε χώρες της Ε.Ε., που προσφέρουν προγράμματα επενδυτικής μετανάστευσης. Στο πλαίσιο αυτό, η Ελλάδα αποτελεί μία από τις πρώτες στάσεις των εν λόγω επενδυτών, τόσο λόγω γεωγραφικής εγγύτητας όσο και λόγω της ελκυστικότητας του σχετικού προγράμματος «χρυσή βίζα», το οποίο επιτρέπει τη λήψη άδειας παραμονής πέντε ετών, με την

Εντονη κινητικότητα από Τούρκους, Λιβανέζους, Ινδούς, Ιρανούς και Ρώσους επενδυτές.

επένδυση τουλάχιστον 250.000 ευρώ για την απόκτηση ακινήτων.

Με βάση τα μέχρι σήμερα στοιχεία του υπουργείου Μεταναστευτικής και Ασύλου, κατά τη διάρκεια του 2021 χορηγήθηκαν 478 νέες άδειες σε Κινέζους επενδυτές, αύξηση της τάξεως του 8% σε σχέση με το 2020. Αντιθέτως, οι Ρώσοι έχουν λάβει πλέον 576 άδειες, σημειώνοντας αύξηση κατά 79% σε ετήσια βάση. Ανοδος κατά 71% παρατηρείται και σε ό,τι αφορά τις άδειες προς τους επενδυτές από τον Λίβανο (304 άδειες, από 178 στο τέλος του

Τα μέτρα που έχει επιβάλει το Πεκίνο για την αντιμετώπιση της πανδημίας έχουν περιορίσει τη δραστηριότητα των Κινέζων επενδυτών.

2020), ενώ αύξηση κατά 15,5% σημειώνεται και σε ό,τι αφορά τις άδειες προς Τούρκους επενδυτές, που ανέρχονται πλέον σε 605, από 524 πέρυσι.

Σύμφωνα με τον Αχιλλέα Ρισβά, επικεφαλής της δικηγορικής εταιρείας «Ρισβάς και συνεργάτες», η οποία είναι και ενεργό μέλος του Διεθνούς Συμβουλίου Μεταναστευτικής Επενδύσεων, «από τον περασμένο Ιούνιο έχει απογειωθεί το επενδυτικό ενδιαφέρον από χώρες όπως η Τουρκία, ο Λίβανος, η Ρωσία, η Ινδία και το Ιράν. Παρατηρούμε ότι χώρες όπου υπάρχει σημαντική υποτίμηση του νομισματός τους, όπως π.χ. η Τουρκία, ο Λίβανος και το Ιράν, εμφανίζουν σημαντική άνοδο του επενδυτικού ενδιαφέροντος για την απόκτηση ακινήτων στην Ελλάδα». Αντίστοιχα, πολλοί Ινδοί έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για την αγορά ακινήτων στην Ελλάδα, καθώς μετά το Brexit αναζητούν χώρες που να

δευκόλυνουν την πρόσβασή τους στις χώρες που είναι μέλη της συμφωνίας Σένγκεν. Η εικόνα αυτή θα αποτυπωθεί με πολύ μεγαλύτερη σαφήνεια τους επόμενους μήνες, καθώς έχουν γίνει πολλές αγοραπωλησίες, που ακόμα δεν έχουν φανεί, εξαιτίας των πολύμηνων καθυστερήσεων με την ολοκλήρωση της σχετικής διαδικασίας λήψης της άδειας παραμονής.

Με τον τρόπο αυτό υποκαθίσταται εν μέρει και η απώλεια που παρατηρείται από την αρχή της πανδημίας σε επενδυτές από την Κίνα, την Ταϊβάν και το Χονγκ Κονγκ. Όσοι προέρχονται από τις εν λόγω χώρες, έχουν αποσυρθεί από την ελληνική αγορά ακινήτων, λόγω σημαντικής δυσκολίας των ταξιδιών, ήδη από την αρχή της πανδημίας, αλλά και της ιδιαίτερα ασταθούς πολιτικής «μηδενικών κρουσμάτων» που ακολουθεί ακόμα και σήμερα η κινεζική κυβέρνηση.

Πληθωρισμό - ρεκόρ «βλέπει» η κεντρική τράπεζα της Τουρκίας

Ανεβάζει στο 23,2% από 11,8% τις προβλέψεις της για το 2022

Μπορεί να μην τολμάει να αμφισβητήσει τις ανορθόδοξες απόψεις του Τούρκου προέδρου για τη νομισματική πολιτική, αλλά τουλάχιστον «μετράει» τις επιπτώσεις τους. Ο λόγος για την κεντρική τράπεζα της Τουρκίας, η οποία αναθεώρησε προς τα πάνω τις προβλέψεις για τον πληθωρισμό στα υψηλότερα επίπεδα που βρέθηκε στα 19 χρόνια της διακυβέρνησης του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Ωστόσο, ελάχιστοι είναι οι επενδυτές που θεωρούν αξιόπιστες και τις εκτιμήσεις και τις δηλώσεις της.

Σύμφωνα με την κεντρική τράπεζα, ο πληθωρισμός εκτινάχθηκε στο 36% τον περασμένο μήνα σε ετήσια βάση και αναμένεται να διαμορφωθεί το 2022 στο 23,2%. Η προηγούμενη πρόβλεψη ήταν για μέσο πληθωρισμό 11,8% το τρέχον έτος.

Η κεντρική τράπεζα αναφέρει στους βασικότερους παράγοντες που οδήγησαν στην ανοδική αναθεώρηση του δείκτη τιμών καταναλωτή την υποτίμηση της λίρας, τις τιμές των τροφίμων και το κόστος εργασίας.

Όπως σημείωσε ο διοικητής της κεντρικής τράπεζας της Τουρκίας, Σαχάπ Καβτσίογλου, ο πληθωρισμός επηρεάστηκε από μη υγιείς σχηματισμούς τιμών στις αγορές

συναλλάγματος και η φετινή πρόβλεψη επηρεάστηκε από τις τιμές εισαγωγής σε λίρες. Πάντως, κατά τον Τούρκο κεντρικό τραπεζίτη, αυτά δεν είναι αποτέλεσμα εσωτερικών, αλλά εξωγενών παραγόντων. Τα προβλήματα της παγκόσμιας προσφοράς ανεβάζουν τον πληθωρισμό, υποστήριξε και εκτίμησε πως αναμένει πλεόνασμα τρεχουσών συναλλαγών φέτος, παρά τις πιέσεις από την άνοδο των τιμών του χρυσού

Οι εκτιμήσεις της είναι πολύ πιο αισιόδοξες από εκείνες της αγοράς που κάνουν λόγο και για πάνω από 50% στα μέσα του έτους.

και της ενέργειας.

Η παγκόσμια ζήτηση και οι υψηλές τιμές των εμπορευμάτων ωθούν τις παγκόσμιες τιμές υψηλότερα, δήλωσε στην παρουσίαση των εκτιμήσεων της κεντρικής τράπεζας για τον πληθωρισμό.

Σύμφωνα με τον Καβτσίογλου, ο πληθωρισμός θα υποχωρήσει στο 8,2% έως το τέλος του 2023, αντί του 7% που προέβλεπε τον Οκτώβριο. Ο πλη-

θωρισμός των τροφίμων στο τέλος του 2022 εκτιμάται στο 24,2%, σε σύγκριση με 13,9% που αρχικά αναμενόταν. Επίσης, η κεντρική τράπεζα βλέπει τη μέση τιμή του πετρελαίου το 2022 να διαμορφώνεται στα 80,4 δολάρια το βαρέλι.

Οι εκτιμήσεις της κεντρικής τράπεζας είναι πολύ πιο αισιόδοξες από τις αντίστοιχες της αγοράς, με ορισμένες τράπεζες της Wall Street να προβλέπουν ότι η νομισματική κρίση του περασμένου έτους θα μπορούσε να ωθήσει τον πληθωρισμό πάνω από το 50% γύρω στα μέσα του τρέχοντος έτους.

Εξάλλου και κυβερνητικά στελέχη έχουν ήδη προϊδεάσει για σημαντική επιδείνωση των προοπτικών, με τον υπουργό Οικονομικών Νουρετίν Νεμπάτι να λέει στους οικονομολόγους το περασμένο Σάββατο ότι ο πληθωρισμός θα κορυφωθεί περίπου στο 40% τους επόμενους μήνες και δεν θα πέσει κάτω από το 30% μέχρι το τέλος του έτους.

Οι πιο «αισιόδοξες» προβλέψεις του Καβτσίογλου θα έδιναν ενδεχομένως στους επενδυτές ενδείξεις για πιο αυστηρή νομισματική πολιτική από την πλευρά της κεντρικής τράπεζας, δεδομένου μάλιστα ότι διέκοψε αυτόν τον μήνα έναν κύκλο χαλάρωσης που την οδήγησε να μειώσει κατά 500 μονά-

Ο πληθωρισμός εκτινάχθηκε στο 36% τον περασμένο μήνα σε ετήσια βάση και ως βασικότεροι παράγοντες αναφέρονται η υποτίμηση της λίρας, η αύξηση στις τιμές των τροφίμων και το κόστος εργασίας.

δες βάσης τα επιτόκια σε τέσσερις διαδοχικές αποφάσεις από τον Σεπτέμβριο.

Η κεντρική τράπεζα παρατηρεί τον αντίκτυπο των πρόσφατων αποφάσεων για τα επιτόκια και επανεξετάζει την πολιτική, ενώ δίνει προτεραιότητα στη

λίρα, τόνισε ο Καβτσίογλου.

Ωστόσο, οι επενδυτές έχουν αρχίσει να δίνουν μικρότερη βαρύτητα στα επίσημα στοιχεία, καθώς η νομισματική πολιτική γίνεται όλο και πιο απρόβλεπτη, συνδεδεμένη περισσότερο με τις ιδιοτροπίες

του Ερντογάν παρά με την καθοδήγηση της κεντρικής τράπεζας.

«Η πρόσφατη σταθερότητα της λίρας υποστηρίζει την αισιόδοξη προοπτική μας», είπε ο Ερντογάν σε τηλεοπτική συνέντευξη την Τετάρτη.

PIK 1 | PIK HD

ΕΙΡΗΝΗ ΠΑΣΙ

Η κωμική σειρά εποχής του PIK

Σάββατο και Κυριακή
7.20 μ.μ.
PIK 1 & PIK HD

Εκτακτα μέτρα στην Ε.Ε. αν κλείσουν οι στρόφιγγες ρωσικού αερίου

Bruegel: Θα χρειαστούν νέες εισαγωγές LNG και περιορισμός της ζήτησης

Ενδεχόμενη διακοπή των εισαγωγών ρωσικού αερίου θα είχε σοβαρές οικονομικές συνέπειες στη Γηραιά Ήπειρο και θα απαιτούσε έκτακτα μέτρα για τον περιορισμό της ζήτησης, σύμφωνα με ανάλυση της δεξαμενής σκέψης Bruegel. Η κλιμάκωση της έντασης μεταξύ Δύσης και Ρωσίας για την Ουκρανία έχει εγείρει ανησυχίες για τις ροές ρωσικού φυσικού αερίου προς την Ευρώπη, ωθώντας την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις Ηνωμένες Πολιτείες να διερευνήσουν εναλλακτικές προμήθειες. Σε μια ανάλυση που δημοσιεύθηκε, το Bruegel σημειώνει πως, εάν η Ρωσία διακόψει συνολικά την προμήθεια σε φυσικό αέριο, η Ε.Ε. θα χρειαστεί τόσο να αυξήσει τις εισαγωγές υδρογονανθρακικού φυσικού αερίου (LNG) όσο και να επιβάλει έκτακτα μέτρα για τη μείωση της ζήτησης, όπως το κλείσιμο εργοστασίων, ώστε να αποφευχθούν σοβαρές ελλείψεις. «Ενα τέτοιο σενάριο πολέμου θα συνεπαγόταν δύσκολες και δαπανηρές αποφάσεις για την Ευρώπη για να διαχειριστεί συντεταγμένα την κατάσταση», είπε στο ειδησεογραφικό πρακτορείο Ρόιτερς η Σιμόνε Ταλιαπέτρα, επιστημονική συνεργάτης του Bruegel. Το γεγονός ότι συνεχώς αυξάνονται οι τιμές του φυσικού αερίου τους τελευταίους μήνες, εξαιτίας των μικρότερων αποθεμάτων και των χαμηλότερων ροών από τη Ρωσία, έχει ήδη επιβαρύνει τους λογαριασμούς των νοικο-

κυριών των Ευρωπαίων και υποχρέωσε ορισμένες βιομηχανίες, που εξαρτώνται από το φυσικό αέριο, να περιορίσουν την παραγωγή τους.

Μεγάλη προμηθεύτρια

Η Ρωσία προμηθεύει περίπου το 40% του φυσικού αερίου που καταναλώνεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά ο βαθμός εξάρτησης ποικίλλει από χώρα σε χώρα. Τα κράτη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, με αγωγούς που έχουν σχεδιαστεί για την εισαγωγή φυσικού αερίου από την Ανατολή και όχι από τη Δυτική Ευρώπη, θα μπορούσαν να βρεθούν ενώπιον σοβαρών ελλείψεων εάν η Μόσχα διακόψει τις προμήθειες, υπογραμμίζει το Bruegel στην ανάλυσή του. Επίσης, σε αυτή υπογραμμίζει πως η πλεονάζουσα χωρητικότητα των υποδομών επιτρέπει την εισαγωγή επιπλέον 17 τεραβαττών φυσικού αερίου εβδομαδιαίως από τη Νορβηγία και τη Βόρεια Αφρική, ποσότητα που αντικαθιστά σε μεγάλο βαθμό τις ποσότητες του ρωσικού αερίου που έφταναν στην Ευρώπη τις τελευταίες εβδομάδες. Ωστόσο, αυτές οι χώρες ενδέχεται να μην είναι σε θέση να αυξήσουν τις παραδόσεις σε αυτά τα επίπεδα, με αποτέλεσμα να χρειαστούν και πρόσθετα μέτρα για τον περιορισμό της ζήτησης. Σε ένα σενάριο με δριμύ ψύχος και χωρίς φυσικό αέριο από τη Ρωσία, αρχής γενομένης από

Το γεγονός ότι συνεχώς αυξάνονται οι τιμές του φυσικού αερίου τους τελευταίους μήνες, εξαιτίας των μικρότερων αποθεμάτων και των χαμηλότερων ροών από τη Ρωσία, έχει ήδη επιβαρύνει τους λογαριασμούς των νοικοκυριών των Ευρωπαίων και υποχρέωσε ορισμένες βιομηχανίες, που εξαρτώνται από το φυσικό αέριο, να περιορίσουν την παραγωγή τους.

Σε ένα σενάριο με δριμύ ψύχος και χωρίς φυσικό αέριο από τη Ρωσία, από τον Φεβρουάριο, τα αποθέματα της Ε.Ε. θα μπορούσαν να εξαντληθούν μέχρι τα τέλη Μαρτίου.

τον Φεβρουάριο, τα αποθέματα φυσικού αερίου της Ε.Ε. θα μπορούσαν να εξαντληθούν μέχρι τα τέλη Μαρτίου, εκτιμά η δεξαμενή σκέψης Bruegel. Τα πράγματα θα ήταν ακόμη πιο δύσκολα σε περίπτωση διακοπής της παροχής ρωσικού φυσικού αερίου από τον επόμενο χειμώνα και μετά. Η Ευρώπη τότε θα εξαναγκαζόταν να περιορίσει περαιτέρω τη χρήση φυσικού αερίου, έχοντας ως εναλλακτι-

κές την αύξηση της παραγωγής ενέργειας με τη χρήση γαϊάνθρακα με συνεπαγόμενη αύξηση των ρύπων ή το να καθυστερήσει το κλείσιμο των πυρηνικών σταθμών στη Γερμανία, μια πολιτικός ευαίσθητη απόφαση.

Ενα άλλο στη ζήτηση υδρογονανθρακικού φυσικού αερίου, επίσης, θα μπορούσε να οδηγήσει τις τιμές στα ύψη, πλήττοντας την οικονομία της Ε.Ε. και τις φτωχότερες χώρες, που θα υποχρεωθούν να αγοράσουν το καύσιμο. Οι ευρωπαϊκοί τερματικοί σταθμοί αεριοποίησης και η αχρησιμοποίητη χωρητικότητα αγωγών θα μπορούσαν τεχνικά να καλύψουν τις 1.700 τεραβαττές φυσικού αερίου που λαμβάνει η Ευρώπη από τη Ρωσία, με βάση τα δεδομένα του 2021. Στην πράξη, όπως ανέφερε στην ανάλυσή του το Bruegel, ίσως αυτό να είναι απλώς μια άσκηση επί χάρτου, δεδομένων της περιορισμένης

παγκόσμιας ικανότητας υδροποίησης και των υφιστάμενων συμβάσεων των προμηθευτών για αποστολή φορτίων υδρογονανθρακικού αερίου στη νοτιοανατολική Ασία.

Σύμφωνα με το ειδησεογραφικό πρακτορείο Ρόιτερς και όπως δήλωσαν Αμερικανοί αξιωματούχοι προ ημερών, η κυβέρνηση των ΗΠΑ διεξήγαγε συνομιλίες με διεθνείς εταιρείες ενέργειας για την παροχή περισσότερου φυσικού αερίου στην Ευρώπη. Ωστόσο, πηγές του κλάδου είπαν ότι οι εταιρείες επισήμαναν πόσο ανελαστική είναι η συγκεκριμένη αγορά. Αμερικανικές εταιρείες ενέργειας, οι οποίες βασίζονται στη δαπανηρή τεχνολογία υδρορωγμάτων, έχουν μετατρέψει τις ΗΠΑ σε σημαντικό εξαγωγέα ενέργειας. Εντούτοις, είχαν πληγεί δραστηκότερα από τους περισσότερους παραγωγούς σε παγκόσμια κλίμακα εξαιτίας της πτώσης των

τιμών το 2020 λόγω πανδημίας. Εργα υποδομών ανεστάλησαν και μόνο μία εγκατάσταση υδρογονανθρακικού φυσικού αερίου, η οποία τελεί υπό κατασκευή, θα μπορούσε φέτος να προσθέσει επιπλέον χωρητικότητα.

Τέλος, η εκτροπή φορτίων φυσικού αερίου προς την Ευρώπη μπορεί να αποδειχθεί ακόμη μεγαλύτερος πονοκέφαλος. Το φυσικό αέριο πωλείται συνήθως μέσω μακροπρόθεσμων συμβάσεων και συνεπώς η ανακατεύθυνσή του προς την Ευρώπη καθίσταται δυσκολότερη. Σύμφωνα με έγκυρες πηγές, το Κατάρ, σύμμαχος των ΗΠΑ στον Κόλπο και σημαντικός εξαγωγέας υδρογονανθρακικού φυσικού αερίου, ανέφερε πως μπορεί να αναδρομολογήσει φορτία, όμως τόνισε ότι θα χρειαζόταν τη βοήθεια των Αμερικανών για να πείσει άλλους αγοραστές να αποδεχθούν μια τέτοια κίνηση.

Συναγερμός και σχέδια εκτάκτου ανάγκης στην ΕΚΤ λόγω της ουκρανικής κρίσης

Οι επιπτώσεις στο τραπεζικό σύστημα της Ευρωζώνης από ενδεχόμενη εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία ανησυχούν την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η οποία ζήτησε από τα μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με σημαντική έκθεση στην περιοχή να προετοιμαστούν για το ενδεχόμενο επιβολής διεθνών κυρώσεων κατά της Μόσχας. Η παρέμβαση της ΕΚΤ, η οποία έχει υπό την εποπτεία της 115 από τις μεγαλύτερες τράπεζες της Ευρωζώνης, έρχεται μετά την προειδοποίηση των Ηνωμένων Πολιτειών προς τη Ρωσία για «τεράστιες συνέπειες» εάν εισβάλει στην Ουκρανία. Οι επαπειλούμενες κυρώσεις θα επιφέρουν σοβαρές επιπτώσεις στις διεθνείς τράπεζες με εκτεταμένη παρουσία στη Ρω-

σία, συμπεριλαμβανομένων της αμερικανικής Citi, της γαλλικής Société Générale (SocGen), της αυστριακής Raiffeisen καθώς και της ιταλικής UniCredit. Αξιίζει να επισημανθεί πως, σύμφωνα με τη βρετανική εφημερίδα Financial Times, αξιωματούχοι της ΕΚΤ ζήτησαν λεπτομέρειες για το πώς θα χειριζόνταν οι τράπεζες διαφορετικά σενάρια, όπως ο ενδεχόμενος αποκλεισμός ρωσικών τραπεζών από την πρόσβαση στο σύστημα διενθών πληρωμών Swift.

Η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών εκτιμά ότι οι οφειλές εταιρειών και οργανισμών με έδρα τη Ρωσία σε μεγάλες ξένες τράπεζες και στις ρωσικές θυγατρικές τους αυτή τη στιγμή ανέρχονται σε περίπου 121 δισ. δολάρια. Σε 128 δισ.

Ανησυχία για τις επιπτώσεις σε τραπεζικά ιδρύματα με σημαντικά ανοίγματα στην περιοχή.

δολάρια ανέρχονται, επίσης, τα δάνεια και οι καταθέσεις από ρωσικές εταιρείες και οργανισμούς σε ξένες τράπεζες. Η SocGen έχει τη μεγαλύτερη οικονομική έκθεση στη Ρωσία από οποιαδήποτε άλλη ευρωπαϊκή τράπεζα, της τάξεως των 2,6 δισ. ευρώ, σύμφωνα με έρευνα της JP Morgan. Η αυστριακή Raiffeisen έχει ανοίγματα 1,9 δισ. ευρώ, ενώ η UniCredit έχει 1,4 δισ. ευρώ. Από πλευράς της, η

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει εξετάσει τους κινδύνους στα διαφορετικά σενάρια, ενώ κάλεσε και τις ίδιες τις τράπεζες να κοινοποιήσουν τις λεπτομέρειες των δικών τους εκτιμήσεων, καθώς και τα σχέδια εκτάκτου ανάγκης, όπως αποκαλύπτουν πηγές που έχουν γνώση των συζητήσεων.

Συν τοις άλλοις, η ΕΚΤ ζήτησε πληροφορίες για την έκθεση στη Ρωσία και στην Ουκρανία των τραπεζών Deutsche Bank και ING, που είναι οι μεγαλύτεροι τραπεζικοί όμιλοι στη Γερμανία και στην Ολλανδία, αντιστοίχως. Οι Citi, Deutsche Bank, SocGen, Raiffeisen και ING, όπως και η ΕΚΤ, αρνήθηκαν να σχολιάσουν τις πληροφορίες. Ανώτερο στέλεχος μιας από τις τράπεζες, πάντως, εί-

πε ότι ο βασικός κίνδυνος από τις πιθανές κυρώσεις αφορά τις ρωσικές επενδυτικές τραπεζικές διαδικασίες. Πρόσθεσε ότι ο μεγαλύτερος «συστημικός κίνδυνος» θα ήταν εάν η Ρωσία αποκοβόταν από το δίκτυο πληρωμών Swift, κάτι που θα μπορούσε «να έχει αντίκτυπο σε ολόκληρο το τραπεζικό σύστημα στη Ρωσία». Ωστόσο, το ίδιο στέλεχος τόνισε ότι η ρωσική κεντρική τράπεζα σχεδιάζει να ενεργοποιήσει ένα εγχώριο διατραπεζικό σύστημα πληρωμών για να αντικαταστήσει το Swift, εάν χρειαστεί.

Για μεγάλο οικονομικό κίνδυνο, που μπορεί να απειλήσει την οικονομία της Ευρώπης από την έκρυθμη κατάσταση στα σύνορα της Ουκρανίας και της Ρωσίας, έκανε λόγο ο Γκεντί-

μινας Σίμκου, διοικητής της Τράπεζας της Λιθουανίας και μέλος του Δ.Σ. της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Σε συνέντευξη του, ο Λιθουανός αξιωματούχος τόνισε πως η κατάσταση αυτή με την ένταση μεταξύ των χωρών της Δύσης και της Ρωσίας στα ουκρανικά σύνορα «επιτείνει την αβεβαιότητα – εάν αυτή η αβεβαιότητα κλιμακωθεί, θα έχει επιπτώσεις στην οικονομία τόσο της Λιθουανίας όσο και της Ευρωζώνης».

Τέλος, ο Γκεντίμινας Σίμκου υπογράμμισε ότι «πρέπει να βρούμε τρόπο ως Ευρώπη να αποκλιμακώσουμε την ένταση, καθώς μια νέα κλιμάκωση θα σήμαινε τεράστιες απώλειες, όχι μόνο σε όρους οικονομικούς, αλλά και σε επίπεδο ανθρωπίνων ζωών».

Μετ' εμποδίων η ανάκαμψη της Γερμανίας

Πριν από λίγους μήνες η Γερμανία έδειχνε να επιβεβαιώνει τη φήμη της ως ατμομηχανής της ευρωπαϊκής οικονομίας. Ωστόσο τα στοιχεία για το ΑΕΠ του τελευταίου τριμήνου του 2021, που αναμένονται σήμερα Παρασκευή, φαίνεται να σκιάζουν την εικόνα του τρένου υψηλών ταχυτήτων. «Για ένα διάστημα η Γερμανία λειτουργούσε ως πυλώνας σχετικής ανθεκτικότητας, ενώ η οικονομία της συρρικνώθηκε λιγότερο από τις περισσότερες άλλες χώρες στην Ευρώπη το 2020, τη χρονιά της πανδημίας. Τον περασμένο χρόνο, όμως, κάποιες χώρες ανέκαμψαν γρηγορότερα και ακόμη και η Ιταλία αναμένεται να ανακτήσει τα προ της πανδημίας επίπεδα στο ΑΕΠ της πιο γρήγορα από τη Γερμανία, η οποία βρίσκεται στα πρόθυρα

μιας χειμερινής ύφεσης», σημειώνουν σε σχετικό δημοσίευσμά τους οι Financial Times. «Η Γερμανία τα πήγε καλά στο πρώτο μισό της κρίσης, αλλά το 2021 τα πράγματα αντιστράφηκαν», υπογραμμίζει ο Ζιλ Μοέκ, προϊστάμενος οικονομολόγος της γαλλικής ασφαλιστικής εταιρείας Axa, προσθέτοντας ότι οι αδυναμίες στην οικονομία ήταν εμφανείς «πριν από την πανδημία, όταν η Γερμανία είχε ήδη προβλήματα». Μεγάλο μέρος των προβλημάτων της προέρχεται από τη μεγαλύτερη έκθεσή της στην αναταραχή του συστήματος της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας, που έπληξε τη μεταποίηση, καθώς και από την ασθενέστερη ανάκαμψη στις δαπάνες των νοικοκυριών, όπως ανέφεραν οικονομολόγοι.

Αυτόν τον μήνα η γερμανική

Στατιστική Υπηρεσία υπολόγισε ότι η εθνική παραγωγή αυξήθηκε το 2021 κατά 2,7%. Και αυτό ισοδυναμεί με λιγότερο από το μισό από τους αναμενόμενους ρυθμούς ανάπτυξης της Γαλλίας και της Ιταλίας, και πολύ πιο κάτω από την πρόβλεψη για 5,1% ανάπτυξη στην Ευρωζώνη, συνολικά. Τα τριμηνιαία στοιχεία για το ΑΕΠ της Γερμανίας και της Γαλλίας προβλέπεται να επιβεβαιώσουν τις αποκλίνουσες επιδόσεις των δύο μεγαλύτερων οικονομιών της Ευρωζώνης.

Οι αναλυτές αναμένουν ότι η γερμανική οικονομία θα έχει συρρικνωθεί ελαφρά την τελευταία τριμηνία του 2021 σε σύγκριση με την προηγούμενη, ενώ η Γαλλία αναμένεται να αναπτυχθεί κατά 0,5%.

Το ΔΝΤ απέδωσε επίσης στα

«προβλήματα της εφοδιαστικής αλυσίδας» την αναθεώρηση προς τα κάτω των προβλέψεών του για την ανάπτυξη της Γερμανίας από 4,6% στο 3,8% για το 2022. «Τα σοβαρά προβλήματα δηλώνουν και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κυβέρνηση συνασπισμού του καγκελαρίου Ολαφ Σολτς, ειδικά καθώς σχεδιάζει να συμπίεσει τις δημόσιες δαπάνες το επόμενο έτος, όταν το συνταγματικό φρένο χρέους της Γερμανίας θα επανέλθει σε ισχύ», γράφουν οι Financial Times. Ο Πράσιнос αντικαγκελάριος και υπουργός Οικονομίας και Κλίματος, Ρόμπερτ Χάμπεκ, παραδέχτηκε χθες ότι «οι συνέπειες της πανδημίας εξακολουθούν να γίνονται αισθητές και αρκετές εταιρείες αγωνίζονται να τις αντιμετωπίσουν».

Το ΔΝΤ απέδωσε στα «προβλήματα της εφοδιαστικής αλυσίδας» την αναθεώρηση προς τα κάτω των προβλέψεών του για την ανάπτυξη της Γερμανίας από 4,6% στο 3,8% για το 2022.

Η Tesla «παγώνει» τα νέα μοντέλα παρά την εκτίναξη των κερδών

Το δ' τρίμνο του 2021 σημείωσε κέρδη 2,9 δισ. δολ. από 903 εκατ. πριν από ένα χρόνο

Υπερτριπλασιασμό κερδών ανακοίνωσε η Tesla για το δ' τρίμνο του 2021, παρά τα προβλήματα στις εφοδιαστικές αλυσίδες, καταφέροντας να ξεπεράσει εύκολα τις προσδοκίες της Wall Street. Ομως, ο Ελον Μασκ ανακοίνωσε ότι η αυτοκινητοβιομηχανία «παγώνει» τα σχέδια για νέα οχήματα λόγω των δυσκολιών στις προμήθειες. Η Tesla ανακοίνωσε κέρδη 2,9 δισ. δολαρίων για το τρίμνο, έναντι 903 εκατ. δολαρίων ένα χρόνο νωρίτερα και έναντι 2,6 δισ. δολαρίων που περίμενε η αγορά. Οι πωλήσεις της αυξήθηκαν κατά 65%, στα 17,7 δισ. δολάρια.

Τα αποτελέσματά της για το σύνολο του έτους εμφάνισαν κέρδη 7,6 δισ. δολαρίων και πωλήσεις 53,8 δισ. δολαρίων. Η Tesla παρέδωσε πάνω από 936.000 οχήματα σε όλο τον κόσμο το 2021, αυξημένα κατά 87% από την προηγούμενη χρονιά και πάνω από τη μέση ετήσια αύξηση κατά 50% που προβλεπόταν κατά τη διάρκεια πολλών ετών. «Δεν θα παρουσιάσουμε νέα μοντέλα οχημάτων φέτος. Δεν θα είχε νόημα. Θα έχουμε ακόμη περιορισμούς στα εξαρτήματα. Θα είμαστε έτοιμοι να τα φέρουμε σε παραγωγή, ελπίζω, τον χρόνου», σημείωσε ο Μασκ.

Η αγορά περίμενε ότι η Tesla θα έβαζε σε παραγωγή το ημιφορτηγό Cybertruck, ένα μοντέλο Roadster ή ένα αυτοκίνητο που θα κοστίζει 25.000 δολάρια και θα είναι φθηνότερο από τα άλλα μοντέλα της. Οι οπαδοί της αμερικανικής πρωτοπόρου βιομηχανίας θα πρέπει να περιμένουν ένα χρόνο ακόμη για το ημιφορτηγό και έως το 2017 για το roadster.

«Τα εργοστάσιά μας λειτουργούν κάτω από τη δυναμικότητά τους για αρκετά τρίμνα, καθώς η αλυσίδα εφοδιασμού έγινε ο κύριος περιοριστικός πα-

Η αγορά περίμενε ότι η Tesla θα έβαζε σε παραγωγή το ημιφορτηγό Cybertruck (φωτογραφία), ένα μοντέλο Roadster ή ένα αυτοκίνητο που θα κοστίζει 25.000 δολάρια και θα είναι φθηνότερο από τα άλλα μοντέλα της. Τα σχέδια αυτά, όμως, θα μείνουν στα χαρτιά λόγω των προβλημάτων στην εφοδιαστική αλυσίδα.

Η αυτοκινητοβιομηχανία παρέδωσε πάνω από 936.000 οχήματα σε όλο τον κόσμο το 2021, αυξημένα κατά 87% από την προηγούμενη χρονιά.

ράγοντας, ο οποίος είναι πιθανό να συνεχιστεί στη διάρκεια του 2022», ανέφερε σε ανακοίνωσή της η Tesla. Οι βασικοί στόχοι της εταιρείας φέτος θα είναι η αύξηση της παραγωγής στα υφιστάμενα εργοστάσια,

ενώ παράλληλα θα αναζητεί τοποθεσίες για να αναπτύξει νέες μονάδες και να προωθήσει πλήρη αυτοοδήγηση για τα οχήματά της. Στο Τέξας, η εταιρεία άρχισε να παράγει το Model Y με 4.680 μπαταρίες. Οι παραδόσεις θα ξεκινήσουν μετά την τελική πιστοποίηση, η οποία θα πρέπει να γίνει «σχετικά σύντομα», σύμφωνα με την αυτοκινητοβιομηχανία.

Ανθρωποειδές ρομπότ

Από την άλλη πλευρά, έρχονται πλήρεις δυνατότητες αυτόνομης οδήγησης φέτος και ένα ανθρωποειδές ρομπότ βρίσκεται σε καλό δρόμο για ανάπτυξη, δήλωσε ο Ελον Μασκ. Το ανθρωποειδές ρομπότ της

Tesla μπορεί να είναι το πιο σημαντικό προϊόν στο οποίο εργάζεται η αυτοκινητοβιομηχανία και έχει τη δυνατότητα να είναι πιο σημαντικό από τον κλάδο με τα οχήματα, σύμφωνα με τον Μασκ.

Η πρώτη χρήση του ρομπότ Tesla πιθανότατα θα γίνει στις εγκαταστάσεις της εταιρείας, είπε ο Μασκ και πρόσθεσε ότι τον Αύγουστο η Tesla σχεδιάζει να τοποθετήσει κάμερες που χρησιμοποιούνται για το σύστημα υποβοήθησης οδηγού Autopilot στο κεφάλι του ανθρωποειδούς ρομπότ. Ο υπολογιστής που η εταιρεία ελπίζει ότι θα επιτρέψει τελικά στα οχήματά της να είναι πλήρως αυτοοδηγούμενα θα μπει στον κορμό του bot.

Σε υψηλό 37 ετών η ανάπτυξη στις ΗΠΑ

Αισθητά ταχύτερα από το αναμενόμενο κινήθηκε η αμερικανική οικονομία κατά το τελευταίο τρίμνο του παρελθόντος έτους, ολοκληρώνοντας τη χρονιά με μια αξιωματική επίδοση. Αλλωστε, μετά την αύξηση του ΑΕΠ κατά 6,9% την εν λόγω περίοδο και σε σύγκριση με το ίδιο διάστημα του 2020, συνολικά το 2021 η οικονομία των ΗΠΑ αναπτύχθηκε 5,7%, δηλαδή περισσότερο από ποτέ τα τελευταία 37 χρόνια. Αναφορικά τώρα με το τέταρτο τρίμνο του παρελθόντος έτους, θα πρέπει να σημειωθεί ότι στις αρχές Δεκεμβρίου έκανε την εμφάνισή της η μετάλλαξη «Ομικρον» και στη συνέχεια εξαπλώθηκε ραγδαία. Το δε 6,9% της αύξησης του ΑΕΠ, τότε αποδείχθηκε πολύ βελτιωμένο σε συσχέτισμό με το 5,5% των εκτιμήσεων των αναλυτών του ειδησεογραφικού πρακτορείου Reuters. Αντιθέτως, το 2020, χρονιά την οποία στιγματίσει η πανδημία του κορωνοϊού, η οικονομία των ΗΠΑ είχε συρρικνωθεί κατά 3,4%, ποσοστό που μεταφράζεται και στη μεγαλύτερη πτώση των τελευταίων 74 ετών.

Οι υψηλές επιδόσεις εν γένει αποδίδονται στα μέτρα στήριξης της οικονομίας, στην αύξηση των αποθεμάτων από τις μεγάλες επιχειρήσεις, στη ζωνή αγοραστική δραστηριότητα των καταναλωτών και στις εταιρικές δαπάνες. Τα δεδομένα αυτά έρχονται εις επίρρωση της ανακοίνωσης από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ πως πλέον η αμερικανική οικονομία είναι ρωμαλέα και ως εκ τούτου είναι απαραίτητη μια πρώτη αύξηση των επιτοκίων τον Μάρτιο.

Όπως επισημαίνει σχετικά σε δημοσίευσμά του το πρακτορείο Reuters, ο ταχύς βηματισμός της αμερικανικής οικονομίας ειδικά τον μήνα Δεκέμβριο είχε μια επιβράδυνση λόγω του δραστηκού αντικτύπου της μετάλλαξης

«Ομικρον» και της αύξησης των μολύνσεων. Οι δαπάνες περιορίστηκαν, ενώ λόγω των κρουσμάτων η δραστηριότητα τόσο στα εργοστάσια όσο και στον κλάδο παροχής υπηρεσιών (εστιατόρια, καφέ, ξενοδοχεία, καταστήματα κ.ά.) περιορίστηκε εμφανώς. Οι επενδύσεις σε αποθέματα εμφάνισαν μια αύξηση της τάξεως των 173,5 δισ. δολαρίων, συνεισφέροντας 4,9 ποσοστιαίες μονάδες στην αύξηση του ΑΕΠ, ήτοι το περισσότερο από το τρίτο τρί-

Συνολικά το 2021 η αμερικανική οικονομία «έτρεξε» με 5,7%.

μνο του 2020. Αξίζει να σημειωθεί πως αρχίς γενομένης από την πρώτη τριμνία του 2021, οι επιχειρήσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες προχωρούσαν μειώνοντας τα αποθέματά τους.

Οι δαπάνες διαρκούσης της πανδημίας μετατοπίστηκαν από τις υπηρεσίες στα αγαθά, με αποτέλεσμα η ζήτηση αυτή να γεννήσει πιέσεις στις εφοδιαστικές αλυσίδες. Εάν εξαιρεθούν οι δαπάνες αποθεμάτων, τότε το ΑΕΠ θα είχε αυξηθεί με συγκρατημένο ρυθμό 1,9%. Θετικά λειτουργήσει και η τόνωση της καταναλωτικής δαπάνης τον Οκτώβριο, προτού δηλαδή αναδιπλωθεί σημαντικά λόγω μετάλλαξης. Η δαπάνη αυτή συνεισέφερε άνω των 2/3 της οικονομικής δραστηριότητας και είχε αύξηση 3,3% μετά το 2% κατά το δεύτερο τρίμνο.

Πάντως, έχει κλονιστεί από τις ελλείψεις σε οχήματα και άλλα προϊόντα, ενώ η ανεπάρκεια ημιαγωγών πλήττει την παραγωγή. Τέλος, το εμπόριο δεν συνέβαλε στο ΑΕΠ, ενώ επί πέντε διαδοχικά τρίμνα λειτουργούσε ως τροχοπέδη.

Τα δεδομένα για την ανάπτυξη έρχονται εις επίρρωση της ανακοίνωσης από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ πως πλέον η αμερικανική οικονομία είναι ρωμαλέα και ως εκ τούτου είναι απαραίτητη μια πρώτη αύξηση των επιτοκίων τον Μάρτιο.

Ναυάγησε το σχέδιο της Facebook για το κρυπτονόμισμα

Η προσπάθεια της Facebook να φέρει τα κρυπτονομίσματα στο μεγάλο κοινό ήταν ένα φιλόδοξο εγχείρημα, το οποίο αμφισβητήθηκε σχεδόν από την αρχή και πλέον απέτυχε. Σύμφωνα με δημοσίευμα της Wall Street Journal που επικαλείται άτομο που γνωρίζει το θέμα, η κοινοπραξία που ίδρυσε η μητρική της Facebook, Meta, το 2019 για να δημιουργήσει ένα φουτουριστικό δίκτυο πληρωμών, το Diem Association, πωλεί την τεχνολογία της σε μια μικρή τράπεζα στην Καλιφόρνια που εξυπηρετεί εταιρείες bitcoin και blockchain για πε-

ρίπου 200 εκατ. δολάρια.

Ο λόγος για την τράπεζα Silvergate Capital, η οποία είχε νωρίτερα συνάψει συμφωνία με την Diem για την έκδοση ορισμένων από τα αποκαλούμενα stablecoins που ήταν στο επίκεντρο της προσπάθειας. Η Facebook ξεκίνησε το έργο το 2019 ως libra, παρουσιάζοντάς το ως έναν τρόπο για τους δισεκατομμύρια χρήστες του κοινωνικού δικτύου να φορδευτούν χρήματα τόσο εύκολα όσο η αποστολή ενός μηνύματος κειμένου. Το libra προσέλκυσε γνωστούς συνεργάτες στο ηλεκτρονικό εμπόριο και στις πλη-

ρωμές, συμπεριλαμβανομένων των PayPal, Visa και Stripe, οι οποίοι συμφώνησαν να συμμετάσχουν στο Libra Association, τον όμιλο με έδρα την Ελβετία που θα κυβερνούσε το stablecoin, και να κερδίσουν εκατομμύρια δολάρια ο καθένας για την ανάπτυξη του έργου.

Σχεδόν αμέσως, όμως, συνάντησε αντίδραση στην Ουάσιγκτον. Οι αξιωματούχοι εξέφρασαν ανησυχίες σχετικά με την επίδρασή του στην οικονομική σταθερότητα και στο απόρρητο των δεδομένων και ανησύχησαν ότι το libra μπορεί να διευκολύνει την κατάχρηση από

«ξέπλυμα» χρήματος και χρηματοδότηση τρομοκρατών. Ο πρόεδρος της Federal Reserve Τζερόμι Πάουελ είχε δηλώσει ότι η κεντρική τράπεζα έχει σοβαρές ανησυχίες. Οι πρώτοι υποστηρικτές αποχώρησαν και ο Μαρκ Ζούκερμπεργκ κλήθηκε ενώπιον του Κογκρέσου, όπου υπερασπίστηκε το σχέδιο της Facebook. Το 2020 ο όμιλος επιστράτευσε τον πρώην αξιωματούχο του υπουργείου Οικονομικών των ΗΠΑ και κορυφαίο δικηγόρο στην HSBC, Στίουαρτ Λίβι, ως διευθυντή σύμβουλο και απέσυρε το όνομα libra, υιοθετώντας το diem.

Accountant & Corporate Administrator Vacancy

Ζητείται για άμεση απασχόληση (πλήρη ή μερική).

Προσόντα: LCCI Level 3 (Higher) στη Λογιστική ή συναφή, τουλάχιστον δύο χρόνια σχετική πείρα, Ελληνική & Αγγλική γλώσσα, βασικές γνώσεις Η/Υ.

Καθήκοντα: Διεκπεραίωση Λογιστικών, Μισθολογίων και υποβολή Ετήσιων Εκθέσεων για επιτόπιες και διεθνείς Εταιρείες.

Τηλέφωνο Επικοινωνίας: **22-673800**

Πρωθήστε το Βιογραφικό σας στο **info@fci.com.cy**

Διεύθυνση: Χριστόδουλου Σώζου 2, Eiffel Tower, 1096 Λευκωσία - Κύπρος

FINANCIAL CONSULTANTS INTERNATIONAL
Fiduciary & Service Providers

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω.

Δήλωση Μεταβίβασης: 6/Π/91/2022

Πωλητής /τές:

CCSRE REAL ESTATE COMPANY LIMITED
ΓΡΗΓΟΡΗ ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ 8, 1096 ΤΡΥΠΙΩΤΗΣ,
ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Αγοραστής:

(1) ΛΑΜΠΡΟΥ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΜΑΡΟΥΛΑ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ III, 24Α, 8720, ΓΙΟΛΟΥ,
ΠΑΦΟΣ

(2) ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΕΙΡΗΝΗ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ III, 24Α, 8720, ΓΙΟΛΟΥ,
ΠΑΦΟΣ

Ακίνητο: Αρ. Εγγραφής: 0/28723
Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 0/2-148-349/2/1177/7
Είδος Ακινήτου: ΟΙΚΟΠΕΔΟ, Υποδιοκτησίες
Εμβαδόν τ.μ.: 493
Γεωγραφική Περιοχή: ΠΑΦΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΑΦΟΥ,
ΑΓΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ
Τοποθεσία: ΜΟΣΦΙΛΙΑ
Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακιν.: 1/2
Ποσό Πώλησης: €122.000,00

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α., ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

kathimerini.com.cy
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ONLINE

Αυξάνεται η ζήτηση για γραφεία τύπου Airbnb

Τα επόμενα χρόνια προβλέπεται
διπλασιασμός τους στην αγορά ακινήτων

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ιδανική φαντάζει η τρέχουσα συγκυρία για την επιτάχυνση της διείσδυσης των ευέλικτων χώρων εργασίας στην αγορά γραφείων. Η ανάγκη των επιχειρήσεων για ευελιξία όσον αφορά τις στεγαστικές τους ανάγκες και η στροφή προς την τηλεργασία έχουν ως αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση της ζήτησης για επαγγελματικούς χώρους που να προσφέρουν τέτοιες δυνατότητες. Πρόκειται για ένα εναλλακτικό μοντέλο αξιοποίησης κτιρίων γραφείων, βάσει του οποίου μισθώνονται θέσεις εργασίας (workstations) και όχι τετραγωνικά μέτρα επιφάνειας. Έτσι, μπορεί να βρίσκονται στον ίδιο χώρο εργαζόμενοι από δεκάδες διαφορετικές εταιρείες. Ταυτόχρονα, η διάρκεια της μίσθωσης προσομοιάζει στο μοντέλο των βραχυχρόνιων μισθώσεων, καθώς μπορεί να γίνει ακόμα και για μία εργάσιμη ημέρα, μία εβδομάδα, ένα μήνα, ακόμα και ένα ή δύο χρόνια.

Σήμερα στην ελληνική αγορά λειτουργούν τουλάχιστον 25 κτίρια γραφείων με το μοντέλο της ευέλικτης εργασίας. Η αρχή έγινε με την εμφάνιση της Regus στις αρχές της δεκαετίας του 2000. Τα επόμενα χρόνια προβλέπεται ο διπλασιασμός των ακινήτων αυτών. Η μεγαλύτερη εταιρεία είναι ο αμερικανικός όμιλος IWG, που δραστηριοποιείται σε κοινοπραξία με τον Χρ. Μισαηλίδη, ο οποίος έχει και τον ρόλο του διευθύνοντος συμβούλου για την ελληνική αγορά. Η IWG λειτουργεί πάνω από 10 κτίρια στην Ελλάδα, κυρίως σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, μέσω

των σημάτων της, Regus και Spaces. Παράλληλα όμως σχεδιάζει την ανάπτυξη ενός δικτύου 50-60 κτιρίων ευέλικτης εργασίας σε όλες τις μεγάλες πόλεις της περιφέρειας, προχωρώντας σε συνεργασίες με ιδιοκτήτες ακινήτων μέσω της μεθόδου της δικαιόχρησης (franchise). Η IWG είναι και ένας από τους μεγαλύτερους παρόχους ευέλικτων χώρων εργασίας διεθνώς, καθώς φιλοξενεί πάνω από 2,5 εκατ. εργαζομένους παγκοσμίως.

Ο υπολογισμός του κόστους ενοικίασης γίνεται βάσει ημερών, μηνών ή και ετών, ενώ εξαρτάται και από τον αριθμό των ατόμων που θα κάνουν χρήση των χώρων και το είδος των χώρων αυτών. Ενδεικτικά, στο κέντρο της Αθήνας οι τιμές για χρήση μηνός μπορεί να κυμανθούν μεταξύ 70-350 ευρώ/μήνα/άτομο, με το κόστος να ελαττώνεται αναλογικά με το διάστημα χρήσης και τον αριθμό των χρηστών, φτάνοντας να κυμαίνεται από 5 έως 13 ευρώ/άτομο/μήνα για χρήση 24 μηνών. Στους ευέλικτους αυτούς χώρους παρέχονται πολλαπλές επιλογές και υπηρεσίες, όπως ατομικά γραφεία σε κοινόχρηστο χώρο, γραφεία αποκλειστικής χρήσης ή ακόμα και αυτοτελείς γραφειακοί χώροι, αίθουσες συσκέψεων, αίθουσες εκπαίδευσης, σεμιναρίων και εκδηλώσεων, δυνατότητα σταθερής ατομικής τηλεφωνικής γραμμής, υπηρεσίες υποδοχής και γραμματειακής υποστήριξης, ακόμα και εγκατάσταση φορολογικής έδρας και επαγγελματική διεύθυνση.

Η μεγάλη αυτή ευελιξία ταιριάζει γάντι στις συνθήκες που έχουν

Σήμερα στην ελληνική αγορά λειτουργούν τουλάχιστον 25 κτίρια γραφείων με το μοντέλο της ευέλικτης εργασίας.

Στα κτίρια μισθώνονται θέσεις εργασίας και οι χώροι είναι διαθέσιμοι από μερικές ώρες μέχρι και ολόκληρο χρόνο.

διαμορφωθεί στην οικονομία την τελευταία διετία, δηλαδή από το ξέσπασμα της πανδημίας και μετά. Ωστόσο, στελέχη της αγοράς εκτιμούν ότι το μοντέλο των ευέλικτων χώρων εργασίας θα γνωρίσει ακόμα μεγαλύτερη άνθηση τα επόμενα χρόνια, καθώς η υβριδική εργασία θα αποτελέσει καθημερινότητα για τη μεγάλη πλειονότητα των επιχειρήσεων. Η δυνατότητα των εργαζομένων να πηγαίνουν στο γραφείο κάποιες μέρες την εβδομάδα και τις υπόλοιπες να εργάζονται από το σπίτι, ή από κάποιον χώρο ευέλικτης εργασίας που να βρίσκεται κοντά στο σπίτι τους, ήδη φαίνεται πως αρχίζει να καθιερώνεται.

Σύμφωνα με τον κ. Χρήστο Μισαηλίδη, «το μέλλον της εργασίας είναι υβριδικό. Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποίησε η IWG κατά τους τελευταίους 18 μήνες σε διεθνές επίπεδο, διαπιστώθηκε ότι το 79% των εργαζομένων θα λάβει υπόψη την πολιτική της επιχείρησης για τηλεργασία κατά τη δια-

δικασία απόφασης για τον νέο εργοδότη. Από την πλευρά τους, οι επιχειρήσεις βλέπουν αύξηση της παραγωγικότητας των εργαζομένων κατά 40% εφόσον εφαρμοστούν βέλτιστες πρακτικές για την εργασία εξ αποστάσεως». Η μελέτη της IWC κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το 72% των εργαζομένων νιώθει ότι η εργασία από το σπίτι τους κάνει πιο παραγωγικούς, ενώ το 62% πιστεύει ότι η τηλεργασία έφερε πιο κοντά τους εργαζομένους, καθώς μέσω του υπολογιστή όλοι μπήκαν στα σπίτια όλων.

Ασφαλώς, η ανάπτυξη τέτοιων χώρων στην ελληνική αγορά δεν είναι πάντα εύκολη. Στο τελευταίο συνέδριο ακινήτων Prodecho, ο κ. Μισαηλίδης είχε σημειώσει τις δυσκολίες που υπάρχουν, τονίζοντας ότι «οι ζητούμενες τιμές μίσθωσης παλιών ακινήτων κατ'ελάχιστον σημαντική αύξηση εσχάτως χωρίς κάποιον ιδιαίτερο λόγο. Ορισμένοι ιδιοκτήτες ζητούν υψηλά ενοίκια απλώς επειδή εγκαινιάστηκε ένα σύγχρονο κτίριο γραφείων σε κοντινή απόσταση από το δικό τους. Έτσι, βλέπουμε το παράδοξο φαινόμενο να αυξάνονται οι τιμές ενοικίασης, την ίδια στιγμή που οι περισσότερες εταιρείες προχωρούν σε μείωση των τετραγωνικών μέτρων που χρησιμοποιούν, μια τάση που θα κυριαρχήσει κατά τη διάρκεια του 2022», κατέληξε.

«Πράσινο» πλεονέκτημα για μεγάλες εταιρείες

Ένας ακόμα καθοριστικός λόγος που ευνοεί την περαιτέρω ανάπτυξη των ευέλικτων χώρων εργασίας και στην ελληνική αγορά είναι το γεγονός ότι μπορούν να συμβάλουν στη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα μέσω του περιορισμού των μετακινήσεων και της εξοικονόμησης εργατοωρών, στοιχεία καθοριστικά και για τη συμμόρφωση των μεγάλων εταιρειών με τα κριτήρια ESG.

Σύμφωνα με την IWG, οι ευέλικτοι χώροι εργασίας συμβάλουν στη μείωση του φυσικού χώρου που καταλαμβάνει ένας εταιρικός μισθωτής – και, κατά συνέπεια, μειώνεται το αποτύπωμα άνθρακα. Σε ένα ευέλικτο γραφείο, οι χώροι εργασίας είναι κοινόχρηστοι, επομένως απαιτείται μικρότερος χώρος και λιγότερα γραφεία, ειδικά εάν το προσωπικό εργάζεται από το σπίτι ή εκ περιτροπής σε ένα κεντρικό γραφείο μερικές φορές την εβδομάδα.

Αυτό είναι σημαντικό, καθώς τα κτίρια αντιπροσωπεύουν το 39% των εκπομπών CO2 πα-

κοσμίως και, εκτός από τον άνθρακα που ενσωματώνεται στις κατασκευές, τα κτίρια γραφείων είναι σημαντικόι καταναλωτές ενέργειας τόσο για θέρμανση όσο και για κλιματισμό. Με τον τρόπο αυτό, οι ιδιοκτήτες ακινήτων που επινοικιάζουν τα κτίριά τους σε ευέλικτη βάση χρησιμοποιούν πιο αποτελεσματικά τα φυσικά τους περιουσιακά στοιχεία και προσφέρουν στους ενοικιαστές τους την ευκαιρία να βελτιώσουν την ενεργειακή τους απόδοση.

Αντίστοιχα, οι εταιρείες που εφαρμόζουν υβριδικές γραφικές απασχολήσεις, εντάσσοντας και ευέλικτους χώρους εργασίας στη στρατηγική τους, συμβάλουν στη μείωση των μετακινήσεων.

Σύμφωνα με την οικονομική έρευνα «Regus 2019», όταν επιτρέπουμε στους ανθρώπους να εργάζονται πιο κοντά στο σπίτι τους εξοικονομούνται κατά μέσον όρο 7.416 ώρες μετακίνησης ανά κέντρο της εταιρείας ετησίως, που ισοδυναμεί με 118 μετρικούς τόνους άνθρακα.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Προσαρμοστικότητα ανθρώπινης φύσης και αγοράς ακινήτων

Μια αλήθεια είναι πως οι άνθρωποι έχουμε μεγάλο βαθμό προσαρμοστικότητας. Θα μου πείτε πως τα πάντα είναι σχετικά και δεν θα διαφωνήσω μαζί σας, αλλά αν εξαιρέσουμε τα άκρα – δηλαδή αυτούς που ενδεχομένως μεγάλωσαν σε μια «γυάλα» και αυτούς που μεγάλωσαν σε ζούγκλα – το μεγάλο μεταξύ τους κομμάτι προσαρμόζεται σε νέες συνθήκες σχετικά εύκολα. Και τα άκρα στο τέλος προσαρμόζονται, αλλά ενδεχομένως να απαιτηθεί μεγαλύτερη προσπάθεια και περισσότερος χρόνος.

Εδώ και δύο χρόνια όλοι ζούμε μια νέα καθημερινότητα. Μια καθημερινότητα με περιορισμούς στην ελευθερία μας, με επαυξημένα μέτρα προστασίας της υγείας μας, με συνεχές άγχος για το αν θα τα καταφέρουμε να ξεγλιστρήσουμε των διαφόρων μεταλλάξεων του ιού, για θέματα που άπτονται όλου του φάσματος της ύπαρξής μας, μέχρι και για το αν θα πάρουμε τη ζωή μας πίσω όπως την ξέραμε πριν όλο αυτό.

Είχαμε την ευκαιρία να ανατρέξουμε σε όλα όσα ζούσαμε πριν και είδαμε κάτω από άλλο φακό. Υπό το βάρος των νέων συνθηκών, λοιπόν, πολλοί έλαβαν αποφάσεις για αναθεώρηση ουσιαστικών στοιχείων της ζωής τους και έβαλαν

Η ανάγκη για μικρομεσαίες οικιστικές λύσεις είναι ήδη εδώ και η αγορά θα πρέπει να ραφινάρει το μοντέλο της στο έπακρον παρουσιάζοντας όμορφες, λειτουργικές και οικονομικές λύσεις.

μπρος να τα τις υλοποιήσουν έτσι ώστε να αναπροσαρμοστούν στο νέο περιβάλλον.

Ένα βασικό παγκόσμιο φαινόμενο που παρατηρείται είναι η εξέλιξη στο κεφάλαιο της στέγας. Είδαμε πως με την εφαρμογή των παρατεταμένων lockdown σημειώθηκε μια τάση φυγής μακριά από τα κέντρα των πόλεων προς τα έξω. Αυτή η αποκέντρωση στηριζόταν σε δύο ουσιαστικά στοιχεία: πρώτον, την εκτεταμένη εφαρμογή της τηλεργασίας και δεύτερον, την ανάγκη διαβίωσης σε πιο άνετους χώρους που μεταξύ πολλών άλλων, να είναι πιο κοντά στην φύση, που να δίνουν την ευκαιρία για πιο καθαρό αέρα, που

Οι νέες γενιές επιλέγουν την λειτουργικότητα αντί του μεγέθους, την απλότητα αντί του βαρυφορτωμένου και την εκτενέη χρήση σύγχρονων γκατζέτ – οικιστικών εφαρμογών για να ελέγχουν τα πάντα από το κινητό τους και να είναι ενεργειακά πιο σωστοί.

να επιτρέπουν την πιο ελεύθερη άσκηση, που να μειώνουν δραστικά τις πιθανότητες συγχρωτισμού. Παρόλο που εμείς εδώ στην χώρα μας δεν έχουμε μεγαλουπόλεις, αλλά αντίθετα ένα σεβαστό ποσοστό κόσμου έχει το δικό του άνετο σπίτι ή άνετο διαμέρισμα, αποτυπώθηκαν κάποιες ανάλογες τάσεις από νεοεισερχόμενους στο ιδιοκτησιακό οικιστικό κομμάτι

της κτηματαγοράς. Αυτές οι τάσεις λαμβάνουν την μορφή της ζήτησης για κατοικίες επί εδάφους ή για πιο άνετα διαμερίσματα σε μικρές πολυκατοικίες. Παρόλο που γενικά και διαχρονικά υπάρχει προϊόν να ανταποκριθεί σε τέτοιες απαιτήσεις της ζήτησης, εντούτοις βλέπουμε πιο ορθολογικές προσεγγίσεις από πλευράς της προσφοράς. Αυτό έχει να κάνει και με άλλου είδους

προσαρμογές της προσφοράς προς τη μεριά της ζήτησης και δη με την οικονομική προστιτότητα.

Τι εννοώ με αυτό; (Ευτυχώς) οι νέες γενιές δεν έχουν το βίτσιο που χαρακτηριζε τις προηγούμενες, δηλαδή το να αποκτήσουν επαύλεις δυσανάλογου κόστους σε σχέση με τις πραγματικές τους οικονομικές δυνατότητες. Επιλέγουν την λειτουργικότητα αντί

του μεγέθους, την απλότητα αντί του βαρυφορτωμένου και την εκτενέη χρήση σύγχρονων γκατζέτ – οικιστικών εφαρμογών για να ελέγχουν τα πάντα από το κινητό τους και να είναι ταυτόχρονα ενεργειακά πιο σωστοί.

Επιπλέον, κακά τα ψέματα, το κόστος έχει ανέβει δραστικά και αυτό αυτόματα τους οδηγεί σε ανάλογες προσαρμογές.

Η ανάγκη λοιπόν για μικρομεσαίες οικιστικές λύσεις είναι ήδη εδώ και η αγορά θα πρέπει να ραφινάρει το μοντέλο της στο έπακρον παρουσιάζοντας όμορφες, λειτουργικές και οικονομικές λύσεις έτσι ώστε το επενδυτικό κοινό να μπορεί να τοποθετείται με σιγουριά.

Τονίζουμε με κάθε ευκαιρία πως τα ακίνητα είναι ίσως η μοναδική πραγματική επενδυτική επιλογή στην χώρα μας, γεγονός που αποδεικνύεται συνεχώς στην πορεία του χρόνου τόσο σε ύψος επενδυτικών κεφαλαίων όσο και σε αριθμούς ακινήτων. Αυτό όμως συνάμα σημαίνει πως δεν υπάρχει δικαιολογία να μην είμαστε εξαιρητοι στο τι προσφέρουμε.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

«Μετριότητες, μας δίνω άφρεση αμαρτιών»

Οι συντελεστές της παράστασης «Αμαντέους» μιλούν για όσα διδάσκει η σχέση Μότσαρτ - Σαλιέρι

Του ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Λένε ότι ο Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ συνέθεσε τη μουσική της όπερας «Οι γάμοι του Φίγκαρο» σε μόλις έξι εβδομάδες. Ίσως στο μυαλό του Αντόνιο Σαλιέρι να ήταν ακόμα λιγότερες. Ο μύθος τον θέλει να είναι το παιδί-θαύμα του 18ου αιώνα που είχε αναστατώσει την αυλή της Βιέννης με τη μουσική του ιδιοφυΐα και τον ιδιόρρυθμο χαρακτήρα του, εξοργίζοντας τον συντηρητικό, θρησκοϋδόμενο, ομότεχνό του Αντόνιο Σαλιέρι.

Το 1825, λίγο πριν ο Σαλιέρι αφήσει την τελευταία του πνοή, διαδόθηκε η φήμη ότι εκείνος ήταν υπεύθυνος για τον θάνατο του Μότσαρτ, ο οποίος πέθανε πρόωρα στα 35 του χρόνια. Σε αυτή τη φήμη βασίζεται ο Ρώσος συγγραφέας Αλεξάντερ Πούσκιν και γράφει το θεατρικό έργο «Μότσαρτ και Σαλιέρι», παρουσιάζοντας τον πρώτο ως την απόλυτη μουσική ιδιοφυΐα και τον δεύτερο ως τον μεγάλο αντίζήλο του που θέλει να τον καταισטרύσει.

Αυτό ήταν. Τον 19ο αιώνα, ο επίσης Ρώσος συνθέτης Ρίμσκι-Κόρσακοφ μετέτρεψε την παράσταση σε όπερα και το 1979 ο Βρετανός θεατρικός συγγραφέας Πίτερ Σάφερ έγραψε το «Αμαντέους», βάζοντας τον μετανιωμένο Σαλιέρι να διηγείται τις αναμνήσεις από τη ζωή του με τον Μότσαρτ. Ο Μίλος Φόρμαν μετέφερε το έργο στο σινεμά (1984), σαρώνοντας τα βραβεία (οκτώ Όσκαρ) και διατηρώντας ζωντανό το μυθικό δίδυμο.

Τι είναι αυτό, όμως, που έκανε τον Οδυσσέα Παπασπηλιόπουλο να μπει στο μυαλό του Σαλιέρι; «Δεν με ενδιαφέρει ούτε η ζωή του Μότσαρτ ούτε η εποχή του», μας λέει κατηγορηματικά ο σκηνοθέτης της παράστασης «Αμαντέους» και μας ξαφνιάζει. Για τον ίδιο, ο πυρήνας του έργου βρίσκεται αλλού. «Με απασχολεί ο εφιάλτης τού να κυνγιάς μια ζωή που δεν είναι η ζωή σου, του να ζεις απομακρυσμένος από τον πραγματικό σου εαυτό και να μην είσαι ποτέ ευτυχισμένος», σημειώνει και προσθέτει ότι και οι δύο χαρακτήρες μοιάζουν περισσότερο απ' όσο νομίζουμε. «Και οι δύο είναι δυστυχισμένοι και νιώθουν αποτυχημένοι. Ο Μότσαρτ είναι σε πλήρη επικοινωνία με το ταλέντο του και την έμπνευση αλλά απομακρυσμένος από τον υπόλοιπο εαυτό του και πεθαίνει δυστυχής, κυνηγώντας την αγάπη και την αποδοχή. Είναι η άλλη όψη του ίδιου νομίσματος», υπογραμμίζει.

Στη σκηνή του Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά δεν θα δείτε λευκές περούκες με μπούκλες και χρυσοκέντητους φραμπαλάδες. Υπάρχει η αίσθηση της εποχής, αλλά με έναν τρόπο αφαιρετικό και καθώς η παράσταση εκτυλίσσεται στο μυαλό του Σαλιέρι.

«Με απασχολεί ο εφιάλτης τού να ζεις απομακρυσμένος από τον πραγματικό σου εαυτό και να μην είσαι ποτέ ευτυχισμένος».

Για να αναδείξει αυτά τα ερωτήματα και όσα τον συγκινούν προσωπικά μέσα στο έργο, ο κ. Παπασπηλιόπουλος λέει ότι δεν διστάζει να «παραβιάσει» τα πάντα για να το κάνει. Με άλλα λόγια, μην περιμένετε να δείτε στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά λευκές περούκες με μπούκλες, πολυτελή σαλόνια, χρυσοκέντητους φραμπαλάδες ή τα πολιτικά και ταξικά θέματα που ενυπάρχουν μέσα στο έργο. Υπάρχει η αίσθηση της εποχής, αλλά με έναν τρόπο αφαιρετικό και καθώς η παράσταση εκτυλίσσεται στο μυαλό του Σαλιέρι. Οι σκηνές μοιάζουν να έχουν την υφή του ονείρου και

Αριστερά, ο Νίκος Ψαρράς (Σαλιέρι) και ο Γιάννης Νιάρρος (Μότσαρτ - επίσης και στη δεξιά φωτογραφία). «Ο Σαλιέρι ένωσε έναν βαθύ πόνο όταν κατάλαβε ότι ο Μότσαρτ ήταν η φωνή του Θεού και όχι εκείνος. Με Αυτόν βάλεται, και το πεδίο της μάχης γίνεται ο Μότσαρτ».

των επιθανάτιων αναμνήσεων, που άλλα πράγματα τα μεγεθύνουν, άλλα τα κρύβουν και άλλα τα διαστρεβλώνουν, με αρκετές όμως δόσεις χιούμορ.

Ωστόσο, αυτό που δεν θυσιάζει

«Το ταλέντο πρέπει να το θαυμάζεις και να το αναγνωρίζεις όταν το βλέπεις γύρω σου, όχι να το καταστρέφεις».

Οι συνθέσεις θα είναι γνώριμες αλλά και λίγο «πειραγμένες» από τον Δημήτρη Σιάμπο, που έχει τη μουσική επιμέλεια της παράστασης, έτσι όπως (υποτίθεται πως) τις άκουγε ο Σαλιέρι και «του τρυπούσαν το μυαλό», όπως συμπληρώνει ο κ. Νιάρρος. Τα τρία τελευταία χρόνια ο ηθοποιός και μουσικός μελετά τον χαρακτήρα αλλά και τη μουσική του Μότσαρτ, που δεν είχε την ευκαιρία να τη συναντήσει στο παρελθόν. «Η Φαντασία νούμερο 3 σε Λα μινόρε είναι το αγαπημένο μου έργο του», σχολιάζει, «διότι είναι από τα σκοτεινά του έργα που εκφράζει μια θλίψη, δεν είναι εύθυμο

όπως ήταν τα περισσότερα εκτός του Ρέκβιεμ».

Αυτές οι αντιθέσεις του Μότσαρτ, η ακροβασία του ανάμεσα στο φως και στο σκοτάδι, η παιδικότητα και ο ναρκισσισμός του, η υψηλή τέχνη και η έλλειψη ενσυναίσθησης για τους άλλους είναι που κάνουν τον ρόλο ιδιαίτερο για τον ηθοποιό. «Το έργο αφορά περισσότερο τη σχέση του καλλιτέχνη με τον εαυτό του και με τους άλλους καλλιτέχνες, τι σημαίνει να είσαι καλός ή ο καλύτερος, και πώς συνδιαλεγόμαστε με αυτές τις σκέψεις μέσα μας συνεχώς. Οι περισσότεροι γνωρίζουμε τη ματαιότητα αυτής της σκέψης, αλλά συνεχίζει και μας τροφοδοτεί», σημειώνει και σχολιάζει ότι όλοι οι καλλιτέχνες θα περάσουν στιγμές που θα νιώσουν Σαλιέρι και άλλες στιγμές, Μότσαρτ.

Ο Σαλιέρι, προσθέτει ο κ. Νιάρρος, είναι πιο συγκινητικός ως χαρακτήρας. Είναι αυτός άλλωστε που υφίσταται τις πιο μεγάλες συναισθηματικές μεταβολές και από τους πρώτους που καταλαβαίνουν ότι η μουσική του Μότσαρτ θα ακούγεται για πάντα. Στο έργο, η ατσάλενα πίστη του στον Θεό συντρίβεται όταν καταλαβαίνει το μέγεθος του ταλέντου του πολυγραφότατου συνθέτη. «Ένωσε έναν βαθύ πόνο όταν κατάλαβε ότι ο Μότσαρτ ήταν η φωνή του Θεού και όχι εκείνος. Με Αυτόν βάλλεται, και το πεδίο της μάχης γίνεται ο Μότσαρτ», μας λέει ο ηθοποιός Νίκος Ψαρράς που ενσαρκώνει τον απαιτητικό ρόλο.

Αλλωστε το κείμενο του Σάφερ αρχίζει και τελειώνει με εκείνον, υπέργηρο αφηρητή στην αρχή και νέο συνθέτη λίγο αργότερα, με μοναδικό στόχο να διαλύσει τον μέθυσο, γυναικά, βωμολόχο αλλά υπερχαλάντοχο Μότσαρτ. Είναι ένας παρεξηγημένος και δυστυχισμένος άνθρωπος, σημειώνει ο κ. Ψαρράς, που στο τέλος της ζωής του ζητάει συχώρεση.

Τον συγκλονίζει μια φράση που λέει προς το τέλος του έργου: «Μετριότητες παντοτινές, τωρινές και του μέλλοντος, μας δίνω άφρεση αμαρτιών». Πώς την ερμηνεύει ο ίδιος; «Στη ζωή δεν μπορούμε να είμαστε παντού πρώτοι, και δεν πειράζει. Το ταλέντο πρέπει να το θαυμάζεις και να το αναγνωρίζεις όταν το βλέπεις γύρω σου, όχι να το καταστρέφεις».

 «Αμαντέους». Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, από 5 Φεβρουαρίου. Το έργο είχε ανεβεί και το 1984 από τον Θίασο Φέρτη - Ντενίση.

«Δεν με ενδιαφέρει ούτε η ζωή του Μότσαρτ ούτε η εποχή του», μας λέει κατηγορηματικά ο σκηνοθέτης της παράστασης «Αμαντέους», Οδυσσέας Παπασπηλιόπουλος, και μας ξαφνιάζει.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

30.1-5.2.22

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ

Ο Όμιλος Λογοτεχνίας και Κριτικής προκηρύσσει τους εξής Διαγωνισμούς και Βραβεία για το 2022. 1) Διαγωνισμός πρωτοεμφανιζόμενου λογοτέχνη, 2) Βραβείο Συνολικής Προσφοράς «Βασίλης Μιχαηλίδης», 3) Διαγωνισμός Φιλολογικής Μελέτης – Δοκιμίου – Κριτικής Έκδοσης «Αντώνης Κ. Ιντιάνος», 4) Διαγωνισμός Μυθιστορήματος, 5) Διαγωνισμός Ποίησης και Διηγήματος. Καταληκτική ημερομηνία για την υποβολή των υποψηφιοτήτων είναι η Πέμπτη, 30ή Ιουνίου 2022. Όλα τα βραβεία των Διαγωνισμών του Ο.Λ.Κ. θα απονεμηθούν σε Τελετή που προγραμματίζεται να πραγματοποιηθεί το δεύτερο δεκαπενθήμερο Δεκεμβρίου 2022. **Πληροφορίες και όροι συμμετοχής στον ιστότοπο του Ομίλου www.olk.com.cy**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο» στο Θέατρο Αποθήκες

Οι Δράσεις 2021-2022: «Νέ@ σε έρημο νησί» παρουσιάζουν στο Θέατρο Αποθήκες τη δεύτερη προγραμματισμένη παραγωγή τους για αυτή τη θεατρική περίοδο. Πρόκειται για το δυνατό έργο Θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο του Τζακ Θορν, σε σκηνοθεσία Γιάννη Καραούλη και μετάφραση-δραματουργία Ελένης Μολέσκη, το οποίο μας αφηγείται την ιστορία ενός αγοριού στην πρώιμη εφηβεία του, του Τομ, που πενθεί το χαμό του Λουκ, του μεγάλου του αδερφού, με έναν τρόπο διαφορετικό απ' ό,τι συνήθίζεται: αποφασίζει να κατασκηνώσει σε μια κακόφημη γειτονιά και επιμένει να τον θάψει στο σημείο όπου έχασε τη ζωή του. Η πόλη παίρνει σουρεαλιστικές διαστάσεις στο μυαλό του Τομ, ενώ ο ίδιος κάνει, σχεδόν ακίνητος, ένα ταξίδι αυτογνωσίας. Τι θα ανακαλύψει για τον εαυτό του, τους άλλους και τη ζωή όσο βρίσκεται εκεί; Γραμμένο το 2008 στο πλαίσιο του φεστιβάλ National Theatre Connections το θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο μιλά για δύσκολα θέματα με τα πιο ζωντανά χρώματα. Ο συγγραφέας ικνηλατεί μέσα από τη γραφή του τα δύσβατα μονοπάτια της ζωής ενός νέου και ρίχνει φως σε θέματα όπως η σεξουαλικότητα, η αποδοχή

του διαφορετικού, η συγχώρεση, η αυτοχειρία, ο ρόλος της οικογένειας. Αποθήκες ΘΟΚ, Κάμπου 29, Στρόβολος, Λευκωσία. Πρεμιέρα 4 Φεβρουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ. (Κυρ. 6:00 μ.μ.). **Προώληση www.thoc.org.cy**

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Ο Καραγκιόζης πάει συναυλία» από τη ΣΟΚ

Μια πρωτότυπη παράσταση, εκπαιδευτική για μικρούς και απολαυστική για μεγάλους ακροατές σε ιδέα, σχεδιασμό της υπόθεσης, επιλογή και ενορχήστρωση μουσικών κομματιών από τον Άλκη Μπαλτά και Θέατρο σκιών με τους Καραγκιοζοπαίκτες της «Ανεμοδούρας» Θοδωρή και Μπάμπη Κωστιδάκη. Μαέστρος ο Άλκης Μπαλτάς. Ο φιλόμουσος Νίνιος (Σιορ - Διονύσιος) προσπαθεί να πείσει τον Καραγκιόζη να ακούσει τη συναυλία κλασικής μουσικής που οργανώνει η Βεζυροπούλα. Εκείνος αρνείται, μέχρι που έρχεται διαταγή από τον Βεληγκέκα, ότι πρέπει όλοι να πάνε στη συναυλία: ο Καραγκιόζης, ο Μπαρμπαγιώργος, ο Σταύρακας, ο Χατζηπαβάτης και όλοι οι άλλοι

ήρωες του Θεάτρου Σκιών. Κατά τη διάρκεια της συναυλίας ο Καραγκιόζης έχει πολλές απορίες: για τα όργανα, τη μουσική, τους συνθέτες και άλλα θέματα, τις οποίες ο Νίνιος με υπομονή του εξηγεί,

θέλοντας, με απλό τρόπο, να τον μυήσει στον κόσμο της κλασικής μουσικής. Λίγο - λίγο ο Καραγκιόζης αλλάζει τελείως γνώμη για αυτή τη μουσική την οποία, πριν, θεωρούσε δύσκολη και στενάχωρη! Τώρα τον αρέσει πολύ! Παράστάσεις: Λάρνακα: Τετάρτη 2 Φεβρουαρίου, Δημοτικό Θέατρο Λάρνακας, Λεωνίδα Κιούπη, 6:30 μ.μ. Πάφος Πέμπτη 3 Φεβρουαρίου, Μαρκίδειο Δημοτικό Θέατρο, Ανδρέα Γερούδη 27, 6:30 μ.μ. Λευκωσία: Παρασκευή 4 Φεβρουαρίου, Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, Λεωφόρος Μουσείου 4, 6:30 μ.μ. Λεμεσός: Σάββατο 5 Φεβρουαρίου, Θέατρο Ριάλτο, Ανδρέα Δρουσιώτη 19, Πλατεία Ηρώων, 5:00 μ.μ. **Πληροφορίες: 22463144, www.cyso.org.cy**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Oxytocin» στην γκαλερί eins

Πρόσφατα, η κοιλιά του Felix Kiessling έχει γεμίσει κυκτοκίνη. Η ορμόνη αυτή, γνωστή ως το «ναρκωτικό της αγάπης», δημιουργεί έναν κόσμο στον οποίο οι κανόνες αναθεωρούνται, τα χάσματα διαλύονται και η ενόττητα επικρατεί. Η έκθεση «Oxytocin» παρουσιάζει ένα βιωματικό τρίπτυχο μέσα στον χώρο της γκαλερί αλλά και έξω: Blaue Sonne, Die Flagge και Kleiner Schmetterling. Η «Oxytocin» είναι η πρώτη στομική έκθεση του Felix Kiessling στην Κύπρο και στην γκαλερί eins. Ο Felix Kiessling (γεν. 1980) είναι Γερμανός εικαστικός που ζει και εργάζεται στο Βερολίνο. Ο Kiessling σπούδασε εικαστικές τέχνες στο Πανεπιστήμιο Τεχνών του Βερολίνου από το 2008 έως το 2014. Eins γκαλερί, Θέμιδος 28, Λεμεσός. Ώρες λειτουργίας: Τετάρτη έως Παρασκευή από τις 16:00 έως τις 20:00 Σάββατα από τις 11.00 έως τις 14.00 ή με ραντεβού. **Πληροφορίες τηλέφωνο 99522977.**

ΕΚΘΕΣΗ

«Η Λαϊκή Χαρακτική» στο Δημοτικό Μουσείο Χαμηή

Η έκθεση με τίτλο «Η Λαϊκή Χαρακτική» άνοιξε στις 18 Ιανουαρίου, στο Δημοτικό Μουσείο Χαρακτικής Χαμηή, και θα παραμείνει ανοικτή μέχρι τις 25 Μαΐου 2022. Εκτίθενται 28 έργα της συλλογής του Μουσείου, όλων των τεχνικών, από το τέλος του 18ου αιώνα μέχρι και τον 20ό. Τα έργα συνοδεύονται από επεξηγηματικά κείμενα, μακέτες, αλλά και μια χαραγμένη πλάκα, που βοηθούν τον επισκέπτη να ανακαλύψει τη σημαντικότητα της λαϊκής χαρακτικής στη ζωή των ανθρώπων τους περασμένου αιώνας. Τα έργα προέρχονται από διάφορες χώρες της Ευρώπης και την Ιαπωνία, τα περισσότερα

την προπαγάνδα), στη διασκέδαση, αλλά και στη διακόσμηση των σπιτιών. Δημοτικό Μουσείο Χαρακτικής Χαμηή, Οδός Αμμοχωστός 55-59, Λευκωσία. Τρίτη - Παρασκευή 9.00-15.00 & Σάββατο: 10:00-14.00 / 16:00-19:00.

ΧΟΡΟΣ/ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ

«A future to die for» στο Ριάλτο

Το «A future to die for» της Λί-ας Χαράκη θα παρουσιαστεί στη Λεμεσό στο Θέατρο Ριάλτο για δύο μόνο παραστάσεις μετά την επιτυχημένη σειρά παραστάσεων στο Θέατρο Πόλης στη Λευκωσία τον περασμένο χρόνο. Η κωμικοτραγική παράσταση εστιάζει στην προώθηση υπηρεσιών και προϊόντων για την ανθρώπινη επιβίωση με αφορμή τη σχεδόν μη ανατρέψιμη οικολογική καταστροφή. Πρέπει να συνεχίσουμε να λειτουργούμε με καπιταλιστικό τρόπο ακόμη και τώρα που επιβάλλεται να είμαστε σε εγρήγορση; Είναι οι αρχές του ανταγωνισμού και του διχασμού ένας τρόπος επιβίωσης ή ένα μέσο καταστροφής; Μέσα από τις πρόσφατες επικλήσεις τελετουργίες που μπορεί κανείς να προγραμματίσει ενώ είναι ακόμα ζωντανός, το «must have» πακέτο επιβίωσης και τη μετάβαση σε μια θερετική διατροφή που περιλαμβάνει βίγκαν αμπελοπούλια, υπάρχει ακόμα φως στην άκρη του τούνελ. Και όλα αυτά υπό τον ήχο του νέου τραγουδιού της Ven 'Homo Auditus'. Σύλληψη, σκηνοθεσία, τραγούδι: Λία Χαράκη. Περιφόρμερ, δημιουργική ομάδα: Αλέξης Βασιλείου, Ανδρέας Κέντης, Αρίαν Μαρκουλίδου, Ελεάνα Αλεξάνδρου, Λία Χαράκη. Μουσική/Σχεδιασμός ήχου: Γιάννης Χριστοφίδης. Επιμέλεια σκηνικού χώρου: Γιάννης Τομαζής. Πληροφορίες Θέατρο Ριάλτο, Ανδρέα Δρουσιώτη 19, Πλατεία Ηρώων, 3 και 4 Φεβρουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Η παράσταση είναι στα αγγλικά.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Η αδικαίωτη πόλη

Πόσες πόλεις, άραγε, κωράνε μέσα μια πόλη; Μάλλον περισσότερες απ' όσες μπορούμε να μετρήσουμε με την πρώτη ματιά. Υπάρχουν οι ορατές, οι λιγότερο ορατές, οι άφαντες εκδοχές της· η καταγεγραμμένη ιστορία της, η επίσημη, αποτυπωμένη στην αρχιτεκτονική, στη γλώσσα, στη γεύση, στη σκέψη, στη συμπεριφορά, στην πολιτισμική επικράτεια. Και υπάρχουν και πτυχές που παραμένουν σε «εσοχές» όχι ακριβώς κρυφές, αλλά ούτε και φανερές, ίσως ενοχικές, όμως σταθερά παρούσες, που ανιχνεύονται με σαφήνεια, αρκεί κανείς να μπει στον κόπο να τις φέρει στο προσκήνιο. Με την ιστορία της εβραϊκής κοινότητας της Θεσσαλονίκης ασχολήθηκαν δύο Θεσσαλονικείς σκηνωθέντες, συνομήλικοι (γενν. 1978), ο Σύλλας Τζουμέρκας και ο Χρήστος Πασσαλής. Στην αρχή δημιουργώντας μια εγκατάσταση/κινηματογραφική ταινία, σε τρεις οθόνες, που είδαμε (όχι στις καλύτερες συνθήκες) το περασμένο καλοκαίρι στο ΚΠΙΣΝ. Τώρα, με νέο μοντάζ και τη μορφή, ενιαίας, ταινίας, επελέγη και θα προβληθεί στο επίσημο διαγωνιστικό τμήμα Encounters της Μπερλινάλε (10-20 Φεβρουαρίου).

«Η πόλη και η πόλη», όπως είναι ο τίτλος της, συμπαραγωγή της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και της Homemade Films με τη συνεργασία του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, σε επιμέλεια του Ορέστη Ανδρεαδάκη, καλλιτεχνικού διευθυντή του ΦΚΘ, επιχειρεί ένα επόμενο κινηματογραφικό βήμα, μετακινώντας τα όρια μεταξύ μυθοπλασίας, ντοκιμαντέρ και ταινίας-δοκιμίου. Δομημένη σε έξι κεφάλαια, έναν πρόλογο και έναν επίλογο, διατρέχει επτά δεκαετίες της ιστορίας της Θεσσαλονίκης και της ζοφερής εμπειρίας της εβραϊκής της κοινότητας. Το πρότζεκτ αυτό (με τη μορφή μιας μεγάλου μήκους παραγωγής πλέον) δεν είναι μόνον η υπόμνηση ενός εγκλήματος, ενός «βίαιου ακρωτηριασμού», που δεν διδασκείται και δύσκολα συζητιέται. Εκτός από μια «ιστορία επώδυνη και ακανθώδης και πάρα πολύ αποσιωπημένη», όπως λένε οι σκηνωθέντες, είναι και τμήματα μιας πόλης άλλα «ανασκαμμένα», άλλα θαμμένα (κυριολεκτικά), όπως το λεπλατμημένο εβραϊκό νεκροταφείο πάνω στο οποίο επεκτάθηκε μέρος του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Οι δυο σκηνωθέντες δεν υπέγραψαν ένα έργο με στόχο την 27η Ιανουαρίου, Διεθνή Ημέρα Μνήμης για τα Θύματα του Ολοκαυτώματος. Επιδιώκουν αυτό που οι επέτειοι έχουν ανάγκη για να αποτελούν μέρος της καθημερινότητας και όχι κατ' εξαίρεση γεγονός. Δεν κολακεύουν αισθήματα, δεν θωπεύουν τραύματα. Δεν κάνουν ένα προσκλητήριο νεκρών Εβραίων (όπως της Σάρια Σαλιέλ), που «επιστρέφουν» με τη μορφή πθοποιών. Οι διαφορετικές περιόδοι της Θεσσαλονίκης συνενώνονται στο παρόν και εξακτινώνονται στο παρελθόν ή το αντίθετο, επιβεβαιώνοντας αυτό που γράφει ο Μαζάουερ και μας θυμίζει ο Χρ. Πασσαλής: «Η πόλη αυτή έχει φαντάσματα εν πολλοίς αδικαίωτα –μάλλον, γι' αυτό παραμένουν φαντάσματα– και για πολλούς και διαφορετικούς λόγους πολλοί ωφελήθηκαν από αυτή την αποσιώπηση της Ιστορίας. Ή απέφυγαν να βρεθούν μπροστά στην ιστορική αλήθεια. Ελπίζουμε ότι αυτή θα είναι μια ταινία που θα ξαναφέρει το ζήτημα στην επιφάνεια, γιατί, όπως κάθε τραύμα, αν δεν το αντιμετωπίσεις, έχει την τάση να μολύνεται» (Lifo, 10/07/2021).

Αυτό το παλιμψηστο ζωντανών και νεκρών δεν σταματάει να αναπαράγεται όσο η μνήμη παραμένει οργανικά δεμένη με την πόλη. Δεν χρειάζονται απαραίτητως τελετές και εξαγγελίες. Ο τρόπος που η κοινωνία «θυμιάται» αλλάζει με τα χρόνια και τις γενιές. Τόσο οι αλήθειες όσο και τα ψέματα αποτελούν ντοκουμέντα, σελίδες Ιστορίας γραπτής και προφορικών αφηγήσεων. Οι εικόνες που ανασυντίθενται στην «Πόλη και στην πόλη» είναι ανποσχετικές γιατί αφηγηδιάζουν με την ευθύτητα και την ακρίβειά τους. Δεν υπεκφεύγουν, γι' αυτό και δεν «διαλύονται» όπως στη μυθοπλασία ούτε και εγγράφονται όπως στο ντοκιμαντέρ. Εγκαθίστανται έσως και αποσπασματικά (από την καλοκαιρινή εμπειρία μας) στη μνήμη και συμπληρώνουν τις πληροφορίες, συνθέτοντας γνώση. Και η γνώση αυτή είναι από μόνη της άλλη μία πόλη. Ίσως και περισσότερες από μία.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Ο γητευτής των μνημείων

Αλλαγή φρουράς στην Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά για την ε/κ πλευρά, μιας και ο Τάκης Χατζηδημητρίου παραδίδει τη σκυτάλη της συμπροεδρίας στον Σώτο Κτωρή. Η προσφορά του Τάκη Χατζηδημητρίου στη διάδοση της μνήμης αυτού του νησιού είναι αδιαμφισβήτητη, γιατί γνώριζε πολύ καλά πως αν δεν γίνει κάτι xθες, εκατοντάδες μνημεία θα χανόntonουσαν, θα εξαφανιζόντουσαν, θα ελοβοτομείτο σιγά-σιγά και χωρίς κανέναν να το πάρει είδηση η ιστορία. Άλλωστε, οι πολλοί δεν ενδιαφέρονται αρκετά για τα μνημεία, δεν ήταν και δεν είναι της μόδας, δεν προσελκύει πολιτικούς η αναστήλωση, ο καθαρισμός, η ανάδειξη. Μόνο όταν πέσει και διαλυθεί στα εξ'ων συνετέθη κάτι θα μαζευτούν γύρω τριγύρω σαν τα όρνεα οι πολιτικοί μας, για να καταγγείλουν τον εγκληματία.

Και ευτυχώς ο Τάκης Χατζηδημητρίου ως πολυπείρους πολιτικούς άνδρας ήξερε πως να μη συγκεντρώνει γύρω του ακრειασπη δημοσιότητα, ήξερε ότι τα προβλήματα που πρέπει η Επιτροπή να υπερπηδήσει είναι πολλά, ίσως και δυσεπιλυτα, αλλά με επιμονή και χειρουργικές κινήσεις έφερνε αποτέλεσμα. Εκατοντάδες μνημεία, εκκλη-

σιαστικά και μη, στέκονται εκεί, δηλώνουν την παρουσία τους, και αυτό συμβαίνει σε ολόκληρη την Κύπρο, μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι, τόποι μνήμης, όπως τα κοιμητήρια, αφήνουν το αποτυπώμά τους, για να τα πατήσουμε κι εμείς και ν' ανασυνθέσουμε το παρελθόν της Κύπρου, που έμελλε να γίνει ιδιαίτερα το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα πεδίο σφοδρής αντιπαράθεσης και διχασμού, διότι κατά την άποψή μου του έλειπαν οι φωτεινοί ταγοί, οι άνθρωποι εκείνοι που θα οδηγούσαν τον ποδόδειο λαό της Κύπρου μακριά από τα σκοτάδια, ένας γίγαντας, για να εκπληρώσει τον στίχο του Κ.Χ. Μύρνη: «Στα πίσω χρόνια τα πικρά όπου φωτιά δεν είχε ο κόσμος στις βαθιές σπηλιές τ' αλέτρι δεν κατείχε [...] Κατέβηκεν ο Γίγαντας μ' ένα δαδί στο χέρι έριξε φώτα στις σπηλιές και χάρηκε τ' ασκήρι».

Η μνήμη βιάστηκε, η ιστορία διαβάστηκε χίλιες φορές και γράφτηκε άλλες τόσες, και πάλι φτάνουμε στο σημείο να καθαριόμαστε αγάλματα, αντί να βάλουμε τον δάκτυλον επί τον τύπον των ήλων και να αναμετρνούμε με το παρελθόν μας κατάρματα. Ο Τάκης Χατζηδημητρίου σε συνέντευξή μας μου είχε πει: «Σε αυτόν τον τόπο κανείς δεν

είναι αθώος ενώπιον της υπάρχουσας κατάστασης», μιλώντας για την κατάσταση των μνημείων μας, αλλά εγώ το πάω ένα βήμα παρακάτω, ουδείς είναι αθώος από αυτούς που ενώ μπορούσαν να είναι μερικά βήματα από τον απλό χωρικό ή εργάτη, το μόνο που έκαναν είναι να το ταΐζουν υποσχέσεις και κόκκινα μίλα, και μιλάω για όλους τους Κύπριους.

Κράταγαν όλοι αλυσίδες και τις τύλιγαν γύρω από τα πόδια των γερόντων, που στο τέλος της ημέρας έμειναν ακήδευτοι στα χωράφια τους, για να σώσουν όχι τους εαυτούς τους, αλλά τα κοπάδια τους. Κράταγαν αλυσίδες και τις τύλιγαν γύρω από τα φουστάνια γυναικών που είτε έμελλε να καούν και αυτές στην κόλαση του βιασμού, ή της ομηγής και του θρήνου της απώλειας. Και πάντα υπήρχαν και υπάρχουν κοστούματοι και γραβατωμένοι πολιτικοί, από την Αγγλία, την Αθήνα, την Άγκυρα ορμώμενοι να διδάξουν τον τρόπο, να φέρουν κτάπια και φετβάδες για το δέον γενέσθαι, και ακολουθάτε Κύπριοι.

Δεν μου αρέσουν οι αγιογραφίες, και δεν ξέρω καν αν ο Τάκης Χατζηδημητρίου είναι άγιος και δεν φυσικά εγώ δεν είμαι ο Νικόδημος ο Αγιορεί-

της. Αυτό που ξέρω από τη μικρή συναστροφή μου πάντως είναι πως ο Τάκης Χατζηδημητρίου πόνεσε για τον χτίστη που έβαλε τη μια καντιννάδα πάνω στην άλλη για να φτιάξει ένα καμπαναριό, ένα μετζιτ.

Άκουσε τον γεωργό της Μεσσαρίας, τον Παφίτη βοσκό, την Αμμοχωστιανή που άναβε κερί στον Άγιο Γεώργιο τουν Εξορινό. Άκουγε και έπραττε τουλάχιστον στη θέση που κατείχε, έπραττε αυτό που θα επέτρεπε στο μνημείο να μιλήσει και αύριο και να διηγηθεί την ιστορία του, αυτό, για λογαριασμό του και να μην έχει ανάγκη από κανέναν αυτόκλητο προστάτη, που απλώς το βλέπει ως αντανάκλασή του. Έσωσε το μνημείο, τον ρόστο, από τη λήθη...

Αυτό έκανε στα δικά μου μάτια ο Τάκης Χατζηδημητρίου, έδωσε φωνή στα μνημεία, τ' άφησε ελεύθερα να λένε την ιστορία τους. Στη ερώτησή μου «Ποιο είναι το κέρδος σας, κ. Χατζηδημητρίου;» η απάντηση «Πλουτίζουμε την ιστορία, και την πολιτισμό μας και την ιστορία των ίδιων των μνημείων, αυτό είναι αποζημίωση». Καταλάβατε; Τα μνημεία μπορούν να μιλήσουν και αν τ' ακούσουμε θα μάθουμε πολλά.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Ο νόμος, η ηθική και τα Γλυπτά

Του ΜΠΡΟΥΣ ΚΛΑΡΚ*

Αποτελεί το καθεστώς των Γλυπτών του Παρθενώνα ένα απλό ζήτημα ηθικής ή ένα περίπλοκο ζήτημα δικαίου, που όμως μπορεί τελικά να επιλυθεί; Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να περιγραφεί η διαφορά μεταξύ αυτών που θέλουν να δουν ξανά ενωμένους τους θησαυρούς στην Αθήνα και εκείνων που θα τους άφηναν στο Λονδίνο.

Όταν η Μελίνα Μερκούρη πήγε στο Λονδίνο το 1983, έθεσε το θέμα με τον δικό της απaráμιλλο τρόπο: «Πρόκειται περισσότερο για ένα ηθικό παρά νομικό ζήτημα». Ο Κυριάκος Μητσοτάκης ακολούθησε παρόμοια στάση τον Νοέμβριο, όταν επισκέφθηκε τον ομόλογό του Μπόρις Τζόνσον και δήλωσε ότι τα γλυπτά ήταν κλεμμένα – μια άποψη που ο ίδιος ο Τζόνσον είχε υποστηρίξει στα φοιτητικά του χρόνια.

Η θέση του μουσείου είναι διμετρικά αντίθετη. Η ιστοσελίδα του υποστηρίζει ότι ο Ελγιν ενήργησε με την πλήρη γνώση και άδεια των νόμιμων αρχών εκείνης της εποχής τόσο στην Αθήνα όσο και στο Λονδίνο. Οι δραστηριότητες του Λόρδου Ελγιν ερευνήθηκαν διεξοδικά από μια επιλεκτική κοινοβουλευτική επιτροπή το 1816 και διαπιστώθηκε ότι ήταν απολύτως συνεπής με τους νόμους.

Όσο προκλητικό κι αν ακούγεται στα αυτιά των περισσότερων Ελλήνων, η υπόθεση που αφορά τη νομιμότητα της μεταφοράς των Γλυπτών αξίζει να μελετηθεί. Βασίζεται κυρίως σε έγγραφο που εκδόθηκε απ' ό,τι φαίνεται από έναν Οθωμανό αξιωματούχο, τον καϊμακάμν, κατόπιν αιτήματος της βρετανικής πρεσβείας στην Ύψηλη Πύλη, γύρω στις αρχές Ιουλίου 1801. Αυτό συνέβη

Υποστηρίζοντας την (πολύ αμφίβολη) θέση για τη νομιμότητα των πράξεων του Ελγιν, οι Βρετανοί αξιωματούχοι κινδυνεύουν να επισύρουν μεγαλύτερη προσοχή στα θεμελιώδη ηθικά ζητήματα.

σε ένα κορυφαίο σημείο των αγγλο-οθωμανικών σχέσεων, όταν οι δύο δυνάμεις είχαν δεσμευθεί να δράσουν από κοινού για την εκδίωξη των δυνάμεων του Ναπολέοντα από την Αίγυπτο. Δεν ήταν, υπό αυστηρή έννοια, ένα φιρμάνι – όρος που αναφέρεται σε διάταγμα που εξέδιδε ο ίδιος ο σουλτάνος. Όμως ο καϊμακάμν ήταν υψηλόβαθμο άτομο.

Τους όρους τούς είχε ουσιαστικά υπαγορεύσει ο βοηθός του Ελγιν, ένας οξυδερκής Αγγλικανός κληρικός, ο Φίλιπ Χαντ. Το έγγραφο επέτρεπε σε κάποιους Ιταλούς –κυρίως καλλιτέχνες– που δούλευαν για τον Ελγιν να επισκεφτούν την Ακρόπολη, που ήταν και οθωμανικό φρούριο, να φτιάξουν σχέδια και καλούπια των αρχαιοτήτων και διευκρίνιζε ότι «δεν έπρεπε να εμποδιστούν να πάρουν μερικά κομμάτια λίθων με παλιές επιγραφές, και φιγούρες αν το θελήσουν...». Οι ιστορικοί συμφωνούν ότι, όταν εκδόθηκε αυτό το έγγραφο, ήταν σαφές ότι αναφερόταν στη συλλογή αντικειμένων από το έδαφος ή κάτω από αυτό. (Από την έκρηξη του 1687, όταν ένας βενετσιάνικος όλμος έβαλε φωτιά σε μια πυριτιδαποθήκη των Οθωμανών και

Η νομιμότητα της μεταφοράς των Γλυπτών αξίζει να μελετηθεί. Βασίζεται κυρίως σε έγγραφο που εκδόθηκε από Οθωμανό αξιωματούχο, κατόπιν αιτήματος της βρετανικής πρεσβείας στην Ύψηλη Πύλη, στις αρχές Ιουλίου 1801.

ανατίναξε τη στέγη του Παρθενώνα, πολλά πολύτιμα συντρίμια είχαν κολλήσει στην Ακρόπολη.)

Κατά τη διάρκεια του Ιουλίου του 1801, οι αγγλο-οθωμανικές σχέσεις έγιναν ακόμη πιο στενές, καθώς υπήρχαν οι φόβοι πως ο Ναπολέων θα μπορούσε να εισβάλει στην Ελλάδα. Ο Χαντ στάληκε πίσω στην Αθήνα – σε μια αποστολή να σφίξει τα λουριά στους Οθωμανούς διοικητές. Όπως καυχήθηκε αργότερα, αυτό ήταν η ευκαιρία να «διασταλεί» το νόημα της άδειας και να αφαιρεθούν τα Γλυπτά που ήταν ακόμη προσκολλημένα στους ναούς. Σύμφωνα με τα προσεκτικά λόγια του ιστορικού Γουίλιαμ Σεντ Κλερ, «οι πράκτορες του Λόρδου Ελγιν, μέσα από κολακείες, δωροδοκίες και απειλές έπεισαν και υποχρέωσαν τις οθωμανικές αρχές στην Αθήνα να υπερβούν τους όρους» του διατάγματος του καϊμακάμν. Όπως θα εξηγούσε μετέπειτα ο Ελγιν, ένα τέτοιο έγγραφο ούτως ή άλλως δεν ήταν μιας χρήσης – ήταν

μια βάση για διαπραγματεύσεις με τοπικούς αξιωματούχους και δεν απέκλειε την ανάγκη να διατηρηθεί μια σταθερή ροή δωροδοκιών, ώστε να διασφαλιστεί η ανεμπόδιστη απογύμνωση της Ακρόπολης.

Κατά έναν βολικό για τους Βρετανούς τρόπο, η θέση του φρουράρχου της Ακρόπολης άλλαξε χέρια στα μέσα του 1801, καθώς ένας ηλικιωμένος υπάλληλος με σταθερό εισόδημα από δωροδοκίες πέθανε και τη δουλειά ανέλαβε ο γιος του. Ο νέος διοικητής ένιωθε παγιδευμένος στη μέση μιας πολύ επικίνδυνης συναλλαγής και φοβόταν την τρομερή τιμωρία εάν τα υπολόγιζε λάθος. Οι Βρετανοί φρόντιζαν να παραμένει φοβισμένος. Τον Μάιο του 1802, ο φρουράρχος αγχώθηκε πολύ, φοβούμενος μπελάδες με τους Οθωμανούς αφέντες του, επειδή έδειξε κάπως υπερβολικό ζήλο ανταποκρινόμενος στο βρετανικό σχέδιο. Αλλά όπως ανέφερε αυτάρεσκα η Λαίδη Ελγιν,

ένας από τους πράκτορες του Ελγιν τού είπε στο αυτί ότι δεν είχε τίποτα να φοβηθεί. Ή, για να το θέσω αλλιώς, «δεν έχεις τίποτα να φοβάσαι παρά μόνον εμάς...».

Ακόμη και τότε, η οθωμανική στάση απέναντι στη νομιμότητα του βρετανικού εγχειρήματος δεν ήταν ξεκάθαρη. Το φθινόπωρο του 1802, τόσο ο φρουράρχος όσο και ο βοεβόδας (κυβερνήτης) της Αθήνας ανησυχούσαν μήπως μπουν σε μπελάδες με την Πύλη, επειδή το υπάρχον έγγραφο δεν δικαιολογούσε τη μαζική απογύμνωση που βρισκόταν σε εξέλιξη. Οι Βρετανοί προμηθεύτηκαν δεόντως ένα νέο έγγραφο που νομιμοποίησε αναδρομικά τις ενέργειες των δύο αξιωματούχων.

Αλλά πάμε γρήγορα μπροστά, στο 1808, όταν το καλεϊδοσκόπιο έχει αλλάξει: οι Οθωμανοί είχαν ειρήνη με τη Γαλλία και βρίσκονταν αποσπασματικά σε εμπόλεμη κατάσταση με τους Βρετανούς. Πολλά από τα Γλυπτά που συνέλεξε ο Ελγιν ήταν ακό-

μη στην Ελλάδα. Ένας νέος Βρετανός απεσταλμένος στην Πύλη προσπάθησε να απελευθερώσει τη συλλογή των Γλυπτών, αλλά του είπαν με ωμό τρόπο ότι το εγχείρημα του Ελγιν ήταν στο σύνολό του παράνομο. Η ατμόσφαιρα αυτή άλλαξε μόνο μετά τον Ιανουάριο του 1809, με την υπογραφή νέας αγγλο-οθωμανικής συνθήκης, οπότε και εκδόθηκε νέο έγγραφο που επέτρεπε την επανέναρξη της εξαγωγής των γλυπτών.

Κατά τη διάρκεια της κοινοβουλευτικής έρευνας που αναφέρει το Βρετανικό Μουσείο, τέθηκε επίμονα το ερώτημα στον Ελγιν για το εάν είχε καταχραστεί τη θέση του ως πρεσβευτή προς επιδίωξη προσωπικών συναλλαγών. Απάντησε με ανόητο τρόπο ότι στη δραστηριότητά του ως συλλέκτη αρχαιοτήτων δεν διέφερε από κανέναν ιδιώτη αρχαιολόγο. Πολλοί βουλευτές, όμως, δεν πείστηκαν.

Ήταν προφανές ότι τα αντικείμενα, για τα οποία ο Ελγιν επρόκειτο να πληρωθεί 35.000 λίρες, είχαν αποκτηθεί με μελετημένη εκμετάλλευση των διπλωματικών προνομίων και της ευνοϊκής κατάστασης των αγγλο-οθωμανικών σχέσεων. Ο Ελγιν πήρε τα χρήματά του, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι έγινε πιστευτός.

Είναι πράγματι αυτή η συμπεριφορά πάνω στην οποία οι Βρετανοί αξιωματούχοι θα έπρεπε να βασίζονται τη θέση τους; Υποστηρίζοντας την (πολύ αμφίβολη) θέση για τη νομιμότητα των πράξεων του Ελγιν, κινδυνεύουν να επισύρουν μεγαλύτερη προσοχή στα θεμελιώδη ηθικά ζητήματα.

* Ο κ. Μπρους Κλαρκ είναι δημοσιογράφος, συγγραφέας του βιβλίου «Athens: City of wisdom».

Athens Recipes

ATHENARECIPES.COM

3000+ συνταγές

X3 δοκιμασμένες

video ▶

βήμα - βήμα

Η κουζίνα της Αθηνάς στο κινητό σου!

DEE JAY 93.5 RADIO
#THEISLANDSDJ

Breakfast

ΜΕΤΟΙΣ ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΡΜΑΤΑ & ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 06:00 - 10:00

Δρασκελίζει τον κόσμο με το δοξάρι της

Η Χριστίνα Πολυκάρπου από τη Λευκωσία στην έκθεση expro2020 στο Ντουμπάι

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Θυμάμαι τη Χριστίνα Πολυκάρπου να παίζει με τον Ross Daly στο χωριό Σπίλια της Λευκωσίας, αναπνέοντας εκείνο τον δροσερό αέρα, βάζοντας πίεση στο δοξάρι της... και από δίπλα οι άλλοι μουσικοί ν' ακολουθούν τους μουσικούς τους δρόμους και εν συνόλω να εναρμονίζονται με τη φύση, με τους ήχους της γης... Η Χριστίνα Πολυκάρπου από την παγκόσμια έκθεση expro2020dubai, που βρίσκεται αυτή την περίοδο μαζί με άλλους 50 μουσικούς απ' όλο τον κόσμο, μιλάει στην «Κ» και μου λέει: «κληθήκαμε να φέρουμε ο καθένας εδώ το στοιχείο του και να βρούμε τρόπο να το μπλέξουμε με τις παραδόσεις, όργανα, ρυθμούς και ηχοχρώματα και πως «πάντα μέσω της μουσικής αποδεικνύεται πως όλοι οι άνθρωποι είμαστε το ίδιο, με τις ίδιες ανάγκες, τα ίδια συναισθήματα και μπορούμε να ζούμε μαζί και να μοιραζόμαστε ό,τι μας προσφέρει αυτή η ζωή» λόγια ειλικρινή, από έναν άνθρωπο που έχει αφιερωθεί στη μουσική, με τον πιο σπουδαίο τρόπο.

–Κατ' αρχάς θα ήθελα να μου πεις πώς βρέθηκες στο Ντουμπάι;

–Στην παγκόσμια έκθεση expro2020dubai με έφερε μάλλον η τύχη! Ίσως και η μεγάλη μου επιθυμία να βγω ξανά εκτός Κύπρου με τη λύρα μου. Πολλοί λένε ότι το σύμπαν συνωμοτεί και βοηθά αν κάτι το θές πολύ. Ο μουσικός διευθυντής της εταιρείας που ανέλαβε το επίσημο Μουσικό Τμήμα της έκθεσης, με προσέγγισε αφού είδε ένα βίντεο online στο οποίο παίζω. Κατάλαβε από την αρχή, απ' ό,τι μου είπε ο ίδιος, πως ταίριαζε απόλυτα με αυτό που είχε στο μυαλό του να κάνει για την expro, και επικοινωνησε μαζί μου απευθείας.

–Τι ακριβώς κάνεις μουσικά στην expro2020dubai;

–Στη φετινή παγκόσμια έκθεση, expro2020dubai, συμμετέχω 192 χώρες απ' όλο τον κόσμο. Η πολυπολιτισμικότητα και η απί-

στευτα μοναδική και πολύχρωμη αυτή συνένωση λαών, έπρεπε να εκφραστεί κυρίως μέσα από τις τέχνες και τη μουσική. Πραγματοποιώντας έτσι αυτό τον στόχο αλλά και το όραμα του μουσικού μας διευθυντή, 50 μουσικοί απ' όλο τον κόσμο κληθήκαμε να φέρουμε ο καθένας εδώ το στοιχείο του και να βρούμε τρόπο να το μπλέξουμε με τις παραδόσεις, όργανα, ρυθμούς και ηχοχρώματα των άλλων μουσικών της ομάδας, σε υποσύνολα-σχήματα, δημιουργώντας μουσική αποκλειστικά για την έκθεση. Τα σχήματα αυτά παίζουν καθημερινά πάνω στις επτά open-air μουσικές σκηνές της έκθεσης, και οι επισκέπτες καθώς κάνουν βόλτα και εξερευνούν την τεράστια αυτή έκταση και με τα όσα προσφέρει η expro, έχουν την ευκαιρία όποτε θέλουν, να καθίσουν και να μας ακούσουν, «δραπετεύοντας» μαζί με εμάς και τους ήχους μας.

–Μίλησέ μου για τα πρώτες «From Crete to Manden» και «Cretan Lyra & Arabic Oud»... πολύ ενδιαφέρουσες συναντήσεις... σε ποια συμμετείχεις;

–Στην expro2020dubai μέχρι στιγμής συμμετέχω σε τρία μουσικά σύνολα. «Myths and Moods» είναι το ντουέτο που έχουμε με τον γαλλικής καταγωγής Sylvain Paslier, ο οποίος παίζει handpan. Διασκεύασαμε για λύρα και handpan δικές του συνθέσεις αλλά και κάποια άλλα αγαπημένα κομμάτια που πρότεινε ο καθένας από τις πρώτες κιόλας πρόβες μας, τον Σεπτέμβριο. Επίσης, με τον Sura Susso από την Γκάμπια και τον Denys Jose Nunez από την Κούβα, παρουσιάζουμε το σχήμα με το όνομα «From Crete to Manden». Με όχημα που μας κινεί τα latin κρουστά του μόλις 22χρονου Denys, φέραμε ήχους της παράδοσης της Δυτικής Αφρικής με τη λύρα, και ανα-δημιουργήσαμε μουσική, αναμιγνύοντας όλο αυτό το πολύτιμο και πλούσιο μουσικό υλικό. Και τέλος, με δύο σεριακής καταγωγής μουσικούς, τον Hani Jahel στο ούτι και τον

«**Νομίζω** πως ακριβώς, παρ' όλη την παράδοση αυτή πορεία, η προσήλωση σε αυτό που με εκφράζει, χωρίς εθνικές ταυτότητες και χαρακτηρισμούς, αντιπροσωπεύει απόλυτα την αρμονική και ειρηνική συνένωση πολιτισμών, στο μεγαλύτερο αριθμητικά γεγονός που έγινε ποτέ στον πλανήτη».

Η προσήλωση σε αυτό που με εκφράζει, χωρίς εθνικές ταυτότητες και χαρακτηρισμούς, αντιπροσωπεύει απόλυτα την αρμονική και ειρηνική συνένωση πολιτισμών, στο μεγαλύτερο αριθμητικά γεγονός που έγινε ποτέ στον πλανήτη.

Hosam Kadi στο κρουστό rig, επιλέξαμε αγαπημένα μας κομμάτια από το ρεπερτόριο της κλασικής αραβικής καθώς και της αστικής μουσικής της Κωνσταντινούπολης του 19ου αιώνα. Το σχήμα αυτό έχει το όνομα «Cretan Lyra and Arabic Oud».

–Δεν είναι παράδοξο που μία Κύπρια παίζει κρητική λύρα σε μία διεθνή έκθεση;

–Θα έλεγα πως παράδοξο θα ήταν να μη συμμετείχαν μουσικοί σαν κι εμένα στην expro2020dubai. Γιατί παρόλο που είμαι Κύπρια, ακολούθησα το ένστικτό μου μουσικά και αισθητικά προς ένα όργανο με το οποίο δεν μεγάλωσα και δεν είχα επαφή μέχρι και τα 19 μου, αλλά αγάπησα τη μουσική του και όσα

με δίδαξαν και ακόμα μου προσφέρουν οι δάσκαλοί μου. Νομίζω πως ακριβώς, παρ' όλη την παράδοση αυτή πορεία, η προσήλωση σε αυτό που με εκφράζει, χωρίς εθνικές ταυτότητες και χαρακτηρισμούς, αντιπροσωπεύει απόλυτα την αρμονική και ειρηνική συνένωση πολιτισμών, στο μεγαλύτερο αριθμητικά γεγονός που έγινε ποτέ στον πλανήτη.

–Η Κύπρος μουσικά εκπροσωπείται στη World Expo;

–Η Κύπρος συμμετέχει με το pavilion (περιπτερο) της στην έκθεση, και έχει προσκαλέσει μέχρι τώρα ένα αξιόλογο μουσικοχορευτικό σχήμα από το νησί, που παρουσίασε χορούς και μουσική της παράδοσης της Κύπρου για όλους τους επισκέπτες, σε μία από τις σκηνές, τον Οκτώβριο. Δεν γνωρίζω συγκεκριμένα αν έχει προγραμματίσει κι άλλες μουσικές δράσεις μέχρι και το τέλος Μαρτίου που τελειώνει η έκθεση.

–Αυτή η εμπειρία, μουσικά τι σου δίνει και τι προσδοκάς να πάρεις επιστρέφοντας στην Κύπρο;

–Το ταξίδι και η εμπειρία μου στο Dubai, εκπλήρωσε την επιθυμία που είχα εδώ και αρκετά χρόνια να βγω έξω από την Κύπρο και να γνωρίσω από κοντά μουσικούς από άλλες χώρες, πόσο μάλλον να παίζω μουσική μαζί τους! Από πολύ νεαρή ηλικία

είχα πολύ μεγάλη περιέργεια και έλξη για τις μουσικές που παίζουν σε μακρινές από την Κύπρο περιοχές του πλανήτη, όπως στην Ινδία, στην Αφρική, στην Ιαπωνία, στην Καραϊβική και αλλού. Και μου δόθηκε η ευκαιρία και παράλληλα η μουσική πρόκληση να έρθω σε άμεση επαφή με σπουδαίους μουσικούς από όλες αυτές τις χώρες, να περάσω επτά μήνες μαζί τους στον ίδιο χώρο και να δημιουργήσω μουσική μαζί τους, μπλέκοντας τις διαφορετικές μας παραδόσεις σε έναν νέο ήχο. Αυτό για μένα είναι σαν ένα όνειρο που ζωντάνεψε και έγινε πραγματικότητα.

–Πώς μπορείς ν' αξιοποιήσεις αυτή σου την εμπειρία, επιστρέφοντας στην Κύπρο;

–Επιστρέφοντας στην Κύπρο, θα ήθελα να προγραμματίσω τα επόμενα μου βήματα, αξιοποιώντας τις νέες φιλίες με τους μουσικούς της ομάδας μας εδώ στο Ντουμπάι, και το πιθανότερο να προκύψουν κάποια ταξίδια στο εξωτερικό για τη συνέχιση της συνεργασίας μας. Στο μυαλό μου φυσικά έχω πάντα και την επιθυμία να προσκαλέσω κάποιους από αυτούς και στην Κύπρο, και να παρουσιάσουμε στο μουσικό φίλο κοινό του νησιού αποτέλεσμα της μίξης και του νέου ήχου που προσπαθούμε να δημιουργήσουμε.

Η κυπριακή παραδοσιακή μουσική

–Η παραδοσιακή μουσική, τροπική μουσική, στην Κύπρο σε τι επίπεδο βρίσκεται; Έχει καταφέρει να ξεφύγει από το φολκλόρ περασμένων δεκαετιών;

–Στην Κύπρο ζουν και εργάζονται πλέον μουσικοί που κύρια ενασχόλησή τους είναι ο κόσμος της τροπικής μουσικής. Δημιουργούν και παρουσιάζουν με κάθε ευκαιρία το αποτέλεσμα της μακροχρόνιας μελέτης και αφοσίωσής τους στο αντικείμενο αυτό. Η διδασκαλία επίσης αποτελεί ένα μεγάλο μέρος της εργασίας τους, αφού το ενδιαφέρον έχει στραφεί και σε αυτά τα είδη μουσικής και μάλιστα από πολύ μικρές ηλικίες, νέα παιδιά και εφήβους, σε όλο το νησί, πολλοί από τους οποίους συνεχίζουν σπουδές πανεπιστημιακού επιπέδου τόσο στο εξωτερικό αλλά και στην Κύπρο.

–Σ' επίπεδο μελέτης της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής νομίζεις ότι είμαστε καλά; Έχω την αίσθηση ότι αυτή η μουσική ζει κάπως μουσειακά... εν αντιθέσει με άλλες περιοχές του ελληνικού χώρου αλλά και της Αν. Μεσογείου...

–Θα έλεγα πως σίγουρα η μουσική παράδοση της Κύπρου αλλά και κοντινών παραδόσεων, όπως η ελληνική και ευρύτερα της Ανατολικής Μεσογείου, έχει πλέον ξαναανακαλυφθεί. Ενώ η φολκλόρ προσέγγιση ακόμα «επιβιώνει» μέσα σε θέατρα και τηλεκανάλια, αρκετοί μουσικοί δεν την προσεγγίζουν με τον ορθό τρόπο και δεν της δίνουν την αξία και την προσοχή που της αρμόζει. Μπορεί γενικότερα να μη βιώνουμε τη ζωή μας στην Κύπρο σε άμεση σύνδεση με τη μουσική μας, όπως για παράδειγμα είδα να συμβαίνει στην Κρήτη όπου η μουσική του τόπου συνοδεύει κάθε γεγονός της ανθρώπινης ζωής, αλλά σίγουρα οι Κύπριοι μουσικοί του είδους αναζητούν τον παραμελημένο για χρόνια πυρήνα της και την πραγματική της ουσία. Και ακόμα σημαντικότερο, φέρνουν τη μουσική αυτή στην εποχή μας, και τη μετουσιώνουν σε κάτι ζωντανό, με όλα τα εκφραστικά μέσα και το προσωπικό χαρακτήρα και ανάγκες του κάθε μουσικού.

Ο «Λαβύρινθος» είναι πρωτίστως η μουσική μου οικογένεια

–Θέλω να μου πεις για το Μουσικό Εργαστήρι Λαβύρινθος...

–Το μουσικό εργαστήρι «Λαβύρινθος» ξεκίνησε στην Αθήνα το 1982 από τον πολύ σημαντικό μουσικό, πολυοργανίστα βουρτοσόζο και συνθέτη Ross Daly, ως μια δημιουργική παρέα φίλων με στόχευση την εξερεύνηση διαφορετικών τροπικών μουσικών παραδόσεων ανά τον κόσμο αλλά και τη δυνατότητα της δημιουργικής αλληλεπίδρασης μεταξύ τους. Από το 2000 εδρεύει στο χωριό Χουδέτσι στην Κρήτη, και διοργανώνει σεμινάρια με αντικείμενο εκμάθησης διάφορες από τις τροπικές κυρίως μουσικές παραδόσεις του κόσμου (Βαλκάνια, Μέση Ανατολή, κεντρική Ασία, Ινδία, Βόρεια Αφρική, κ.ά.) και συναυλίες, με τη συμμετοχή σπουδαίων δασκάλων/μουσικών – κύριων εκπροσώπων των παραδόσεων αυτών. Η παγκόσμια αναγνώριση και το όλο και αυξανόμενο ενδιαφέρον από μαθητές του «Λαβυρινθου» από ολόκληρο σχεδόν τον κόσμο, οδήγησε στην ιδέα και ανάγκη διεύρυνσης

του εργαστηρίου και πέρα από τα «σύνολα» της Κρήτης, με αποτέλεσμα να έχουμε σήμερα τέσσερις εν ενεργεία δορυφόρους-παραρτήματά του, που λειτουργούν παράλληλα σε άλλα μέρη του κόσμου (Κύπρος, Ισπανία, Ιταλία, Καναδάς), πάντα πλήρως εναρμονισμένα στη «φιλοσοφία» του μουσικού εργαστηρίου «Λαβύρινθος», διοργανώνοντας σεμινάρια, μαθήματα και συναυλίες.

–Και στην Κύπρο λοιπόν...

–Το «Μουσικό Εργαστήρι Λαβύρινθος Κύπρου», έπειτα από πρόταση του Ross Daly, ξεκίνησε τη δραστηριότητά του το 2018, και πλέον, με μια πολύ αφοσιωμένη ομάδα, υλοποιεί αντίστοιχες δράσεις στο νησί, είτε ανεξάρτητα είτε σε συνεργασία με τους υπόλοιπους «Λαβυρινθους» της Ευρώπης. Ο «Λαβύρινθος» για μένα, πέρα από καθημερινή μου ενασχόληση (τόσο το παράρτημα στην Κύπρο αλλά και η διαδικτυακή πλατφόρμα «Labyrinth Online»), είναι πρωτίστως η μουσική μου οικογένεια, είναι ο χώρος μέσω του οποίου γνώρισα

Μέσω της μουσικής αποδεικνύεται πως όλοι οι άνθρωποι είμαστε το ίδιο, με τις ίδιες ανάγκες, τα ίδια συναισθήματα και μπορούμε να ζούμε μαζί και να μοιραζόμαστε ό,τι μας προσφέρει αυτή η ζωή.

τη λύρα, έκανα από 19 χρονών φίλους ζωής από όλο τον κόσμο, είναι ο χώρος που μου προσφέρει τη μουσική γνώση που αναζητώ, και το κυριότερο, είναι οι άνθρωποι από τους οποίους μάθω τι σημαίνει αγάπη και ανιδιοτελής αφοσίωση στη μουσική.

–Δεν θα είχε ενδιαφέρον μια συνεργασία με κάποιον/α ίσως Τ/κ μουσικό, στους δρόμους του μακάρι;

–Παραμένει πάντα επιθυμία για μένα το ενδεχόμενο τέτοιων συνεργασιών, αφού με τους Τουρκοκύπριους μουσικούς έχουμε την ίδια μουσική γλώσσα και εκφραστικότητα, αλλά και την ανάγκη να ερχόμαστε σε άμεση επαφή, να συνυπάρχουμε και να δημιουργούμε εκ νέου, ξεπερνώντας ό,τι με τη βία θέλει να μας χωρίζει εδώ και τόσες δεκαετίες. Πάντα μέσω της μουσικής αποδεικνύεται πως όλοι οι άνθρωποι είμαστε το ίδιο, με τις ίδιες ανάγκες, τα ίδια συναισθήματα και μπορούμε να ζούμε μαζί και να μοιραζόμαστε ό,τι μας προσφέρει αυτή η ζωή.

Κινηματογραφικές προβολές και πανδημία

Στην «Κ» μιλούν άνθρωποι από τον οπτικοακουστικό τομέα για τα κίνητρα, τα κονδύλια και τις αίθουσες σινεμά στην Κύπρο

Των **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΛΗΚΗ**
και **ΛΟΝΙΖΑΣ ΛΟΥΗ**

Τι συμβαίνει με τις κινηματογραφικές αίθουσες και τις ευρωπαϊκές ταινίες; Πόσο μπορεί να επιβιώσει ο κυπριακός κινηματογράφος χωρίς την ανάλογη υποστήριξη; Έχουμε στην Κύπρο κινηματογραφική κουλτούρα; Ποιος είναι ο ρόλος των Λεσχών Κινηματογράφου και πώς καλλιεργείται η παιδεία του σινεμά σήμερα; Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα που θέσαμε σε ανθρώπους του οπτικοακουστικού τομέα. Στην «Κ» μίλησαν η πρόεδρος της Ένωσης Σκηνοθετών Έλενα Αλωνεύτου, οι κινηματογραφιστές Τώνια Μισιαλή και Αντρέας Κυριάκου, ο πρόεδρος της Κινηματογραφικής Λέσχης Λάρνακας – Αρμoxώστου Μιχάλης Καλοπαίδης και ο ιδιοκτήτης του κινηματογράφου Πάνθεον Γιώργος Παπαγεωργίου.

Κοινή συνισταμένη των συνεντεύξεών μας, είναι ότι το πρόβλημα της έλλειψης κινηματογραφικής κουλτούρας αρχίζει από την παιδεία, η Τώνια Μισιαλή ανέφερε σχετικά: «Δεν υπάρχει η κουλτούρα, η καλλιέργεια στον Κύπριο να πηγαίνει να βλέπει ευρωπαϊκές ταινίες και αυτό είναι που προσπαθούμε να κάνουμε στο Cyprus Film Days που έχουμε το παιδικό κομμάτι. Προσπαθούμε να μορφώσουμε τα παιδιά και τους νέους ν' αγαπήσουν τον ευρωπαϊκό κινηματογράφο. Η καλλιέργεια σίγουρα ξεκινά από το σχολείο. Με το Cyprus Film Days, κάνουμε προβολές ταινιών στα σχολεία που πάλι λόγω Covid τώρα είναι πολύ δύσκολο να γίνουν». Το ίδιο υποστηρίζει και η Έλενα Αλωνεύτη: «Δεν πιστεύω πως υπάρχει το κοινό, ωστόσο κινηματογραφική κουλτούρα αρχίζει ν' αναπτύσσεται, κυρίως από νέους και αυτό είναι κάτι πολύ ωραίο. Σημαντικό ρόλο παίζει φυσικά η παιδεία που έχει ο καθένας, αλλά χρειάζομαστε περισσότερες δράσεις προς τους νέους προκειμένου ν' αναπτυχθεί η κινηματογραφική κουλτούρα. Θα έλεγα ότι λείπει και η βοήθεια από το κράτος για να δημιουργήσει αυτή την κουλτούρα. Φυσικά υπάρχουν ενέργειες όπως το Cyprus Film Days με τις δράσεις για παιδιά και εφήβους ή το Animafest από τον Γιώργο Τσαγκάρη, αυτά βοηθάνε πάρα πολύ, αλλά χρειάζεται ακόμα δρόμος». Ο Μιχάλης Καλοπαίδης λέει πως

τα τηλεοπτικά κανάλια, και ειδικά το κρατικό κανάλι δεν προωθούν ένα περισσότερο ποιοτικό κινηματογράφο: «Δεν αρκεί μόνο το φεστιβάλ Cyprus Film Days... πρέπει να υπάρχει συνέπεια και συνέχεια για να καλλιεργηθεί η κινηματογραφική παιδεία και αυτό είναι που προσπαθούμε εμείς να κάνουμε στις κινηματογραφικές λέσχες, προσφέροντας σε εβδομαδιαία βάση ενδιαφέροντες ταινίες από ένα άλλο είδος κινηματογράφου». Ο κ. Παπαγεωργίου

«Η καλλιέργεια σίγουρα ξεκινά από το σχολείο. Με το Cyprus Film Days, κάνουμε προβολές ταινιών στα σχολεία που πάλι λόγω Covid τώρα είναι πολύ δύσκολο να γίνουν» λέει η Τώνια Μισιαλή.

ωργίου σημείωσε πως είναι πολύ σημαντικό να κερδίσεις το νεανικό κοινό. «Στο Πάνθεον προσπαθήσαμε να κρατήσουμε ένα ισοζυγισμένο πρόγραμμα, είναι απαραίτητη η συνέπεια, για να προσελκύσουμε ένα πιο νεανικό κοινό». Είναι σημαντικό συμπληρώνει η Έλενα Αλωνεύτου ότι πρέπει να εκπαιδεύσουμε τα παιδιά για ν' αυξηθεί η ανάγκη θάσους καλού κινηματογράφου, για να μπορέσουν να εκτιμήσουν τις αξίες του, που στην Κύπρο δεν γίνεται, αν και υπάρχει διάθεση... «Δεν υπάρχει η υποδομή και τα χρήματα που να μπορεί να υποστηρίξει τέτοιες δράσεις. Βέβαια η υποστελέχωση του τμήματος του Κινηματογράφου είναι ένα σημαντικό πρόβλημα. ακόμα και να έχεις πολιτική με ένα και δύο άτομα δεν γίνεται».

Κοινό υπάρχει

Σίγουρα στις κινηματογραφικές αίθουσες το κοινό μπορεί να επιλέξει να παρακολουθήσει από blockbuster ταινίες μέχρι ευρωπαϊκό κινηματογράφο και πιο ποιητικές παραγωγές, όλα είναι θέμα επιλογών, ωστόσο η πανδημία έφερε δομικές αλλαγές στο πώς ο Κύπριος πια βλέπει την ταινία της αρεσκείας του, τα lockdown, οι περιορισμοί, έδειξαν τα δόντια τους και πλέον οι πλατφόρμες είναι μια

Στο φεστιβάλ Cyprus Film Days υπάρχει και παιδικό κομμάτι, κάτι που μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη κινηματογραφικής κουλτούρας στις νεότερες ηλικίες.

πο εύκολη και ίσως προσφορότερη λύση. Ο Αντρέας Κυριάκου ανέφερε ότι υπάρχουν ολοκληρωμένες που δεν έμαθαν να εκτιμούν το ποιοτικό σινεμά και το προσεγγίζουν καθαρά από την ψυχαγωγική πλευρά... «που είναι και αυτό καλό. Μια καθαρά blockbuster ταινία φέρνει κόσμο στις αίθουσες του σινεμά, τα κρατάει ανοικτά. Αλλά το τι έχουμε να μάθουμε από το Arthouse Cinema είναι πολλά περισσότερα από ένα διώρο ψυχαγωγίας. Και όσο δεν το κρατούμε ζωντανό είναι πρόβλημα». Η Έλενα Αλωνεύτου σημειώνει και το θέμα της οικονομικής δυνατότητας του κοινού: «Δεν είναι αυτονόητο ότι μπορούν όλοι να πάνε στον κινηματογράφο. Για μένα είναι εύκολο, αλλά για κάποιον η επίσκεψη στο σινεμά μπορεί να είναι μια μικρή πολυτέλεια. Φυσικά ο καλλιτεχνικός κινηματογράφος έχει πολλά να προσφέρει στον άνθρωπο, αλλά αυτό πρέπει να το καλλιεργήσεις. «Ούτως ή άλλως το art cinema είναι επιλογή ενός μικρού ποσοστού θεατών στην Κύπρο αλλά και διεθνώς, εδώ ίσως φαίνεται περισσότερο γιατί οι πόλεις μας είναι πολύ μικρότερες και δεν είναι φυσικά τόσο ανεπτυγμένη η κινηματογραφική μας κουλτούρα. Αλλά συχνά αναρωτιέμαι μήπως το ποσοστό των ανθρώπων που

παρακολουθούν art cinema, είναι περίπου το ίδιο;». Θα είχε ενδιαφέρον μια συγκριτική μελέτη, λοιπόν, η οποία θα έδειχνε τι συμβαίνει σε αυτό το πεδίο, φυσικά, όπως τονίζει η κα Αλωνεύτου οι πλατφόρμες παίζουν και αυτές τον ρόλο τους στο να μην πηγαίνει ο κόσμος στις Αίθουσες, «ειδικά μετά το ξέσπασμα της πανδημίας, και η συνήθεια που αποκτήσαμε, μας απομάκρυνε από τις αίθουσες...». Ο Γιώργος Παπαγεωργίου λέει σχετικά πως μέχρι τον Μάρτιο που ξέσπασε η

πανδημία για το είδος των ταινιών που πρόβαλλε το Πάνθεον έκανε καλά εισιτήρια, το κοινό υπάρχει. «Η κατηφόρα ήρθε όταν κλείσαμε... Και τώρα περιμένουμε να δούμε τι θα γίνει, θα κυριαρχήσουν οι πλατφόρμες, θα συνεχίσει να φοβάται ο κόσμος; Βέβαια, ο άνθρωπος ως κοινωνικό ον θα θέλει να βγει από το σπίτι του και να επιστρέψει και στις κινηματογραφικές αίθουσες... Θα είναι όμως έτσι τα πράγματα, θα ξανακερδίσουμε αυτόν τον κόσμο; Σινεφίλ κοινό υπάρχει και

αρκεί να υποστηρίξει μια αίθουσα». Η αλλαγή στις συνήθειες του κόσμου είναι σημαντικό, οι πλατφόρμες είναι πλέον στο σπίτι μας, φυσικά παίζει ρόλο και το οικονομικό. μην ξεχνάμε ότι όπως έχουμε εμείς πρόβλημα, έχουν κι οι υπόλοιποι». Να σημειώσουμε ότι ο κ. Παπαγεωργίου αποφάσισε να αναστείλει τη λειτουργία του κινηματογράφου του για τακτικές προβολές, και έως ότου ξεκαθαρίσει η κατάσταση θα περιοριστεί στις προβολές συμφωνημένων συνεργασιών.

Κίνητρα, κονδύλια και λέσχες

Όπως αναφέρει ο Αντρέας Κυριάκου, στην Κύπρο δεν υπάρχει κίνητρο ή ένα κονδύλι από το Υπουργείο Παιδείας όπως υπάρχει το αντίστοιχο κονδύλι από τον ΘΟΚ και το πρόγραμμα ΘΥΜΕΛΗ που διατηρεί το ανοικτό θέατρο ακόμη ζωντανό. Εάν υπήρχε ένα αντίστοιχο πρόγραμμα από το Υπουργείο Παιδείας και συγκεκριμένα από τη Συμβουλευτική Επιτροπή Κινηματογράφου (ΣΕΚιν) θα μπορούσε να υπήρχε μια ευρύτερη πολιτική που θα καλύψει και την παιδεία αλλά και τουλάχιστον θα καλύψει τα λειτουργικά έξοδα των δύο πιο μεγάλων πόλεων, Λευκωσίας και Λεμεσού. Τι συμβαίνει όμως με ιδιωτικές εταιρίες που θα μπορούσαν να επχορηγήσουν κάποια πρότζεκτ, η Τώνια επισήμανε, «Στην Κύπρο επίσης δεν υπάρχουν αρκετοί ιδιώτες επενδυτές, όπως υπάρχουν σε άλλες χώρες. Και για να μπορέσουν να σου δώσουν χρήματα, χρειάζονται κάποια κίνητρα, και τα κίνητρα αυτά είναι τα ίδια που παλεύουμε με την Ένωση Σκηνοθετών, ότι ίσως θα έπρεπε να γίνει ένας τρόπος για φοροαπαλλαγή για τις ιδιωτικές εταιρίες για να κάνουν επένδυση στον κινηματογράφο». Η οικονομική στήριξη από το κράτος και όχι μόνο είναι απαραίτητη σημαντικότητας

«Όταν ξεκινήσαμε η ανταπόκριση ήταν πολύ μικρή, τότε εμείς αποφασίσαμε να βγάλουμε το σινεμά από την αίθουσα και να το πάμε στον κόσμο [...] και σιγά-σιγά δημιουργήθηκε ένα ικανοποιητικό κοινό» λέει ο Μιχάλης Καλοπαίδης.

για την επιβίωση των δημιουργών και παράλληλα των αιθουσών. Κάτι που ανέκαθεν τόνιζαν οι δημιουργοί είναι ότι δεν επενδύεται αρκετά στον πολιτισμό. «Ο κυπριακός κινηματογράφος είναι σε πάρα πολύ καλό δρόμο αλλά ανεξαρτήτως του Covid, τα τελευταία 7 με 10 χρόνια υπάρχει αύξηση στην παραγωγή κυπριακών ταινιών οι οποίες έχουν επιτυχία στο διεθνές σκηνικό. Η στήριξη από το κράτος να μην αυξήθηκε λίγο αλλά πάλι το σχετικό κονδύλι παραμένει χαμηλό σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Ο Μιχάλης Καλοπαίδης λέει πως στη Λάρνακα, αλλά και σε άλλες πόλεις, με τις λέσχες γίνεται προσπάθεια να προσφέρουμε στο κοινό της Κύπρου πρόσβαση σε ταινίες πιο φεστιβαλικές. «Στην Κινηματογραφική Λέσχη Λάρνακας, όπου όλα γίνονται σε εθελοντική βάση, κάνουμε μια υπερπροσπάθεια για να κρατήσουμε αυτό το πράγμα ζωντανό. Αλλά ομολογώ πως η συνεργασία τόσο με την Πολιτεία (Πολιτιστικές Υπηρεσίες) όσο και με τον Δήμο Λάρνακας, αλλά και με το Μουσείο Πιερρίδη είναι πολύ καλή και έτσι μπορούμε και κάνουμε ό,τι κάνουμε. Όταν ξεκινήσαμε η ανταπόκριση ήταν πολύ μικρή, τότε εμείς αποφασίσαμε να βγάλουμε το σινεμά από την αίθουσα και να το πάμε στον κόσμο, ξεκινήσαμε π.χ. το θερινό σινεμά που τράβηξε κόσμο, αλλά κάθε βδομάδα κάναμε προβολές σε διάφορα μέρη, έτσι ώστε δημιουργήθηκε ένα και σιγά-σιγά δημιουργήθηκε ένα ικανοποιητικό κοινό. Να πούμε ότι οι κινηματογραφικές λέσχες δεν είναι κάτι το υπερβολικά ψαγμένο, υπάρχουν ταινίες που είναι βασισμένες στις ερμηνείες και στο σενάριο... ένας πιο ποιοτικός κινηματογράφος, άρα ο κόσμος νιώθουμε ότι πρέπει να δώσει μια ευκαιρία».

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ

Τέχνη και μύθοι

Στις 10 Φεβρουαρίου εγκαινιάζεται στο Μουσείο Καλών Τεχνών της Βουδαπέστης μια ενδιαφέρουσα έκθεση επικεντρωμένη στη θεματική των μύθων και στην αναπαράστασή τους μέσω της τέχνης. Όλα τα έργα, ζωγραφικά, χαρακτικά και σχέδια, προέρχονται από τις συλλογές του μουσείου, που είναι ένα από τα πιο σημαντικά στο είδος του στην Κεντρική Ευρώπη. Τα 32 έργα που παρουσιάζονται καλύπτουν την περίοδο από τον 16ο έως τον 20ό αιώνα.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Η Τόνι Μόρισον και οι άλλοι

Η αίθουσα τέχνης David Zwirner παρουσιάζει μια ομαδική έκθεση που διερευνά τη μαύρη ταυτότητα μέσα από το έργο και την προσωπικότητα της Τόνι Μόρισον. Με επιμελητή τον βραβευμένο με Πούλτζερ συγγραφέα Χίλτον Άλς, η έκθεση συγγραφεί Χίλτον Άλς, η έκθεση υπογραμμίζει το έργο που έκανε η Μόρισον για την κοινωνική ορατότητα της μαύρης δημιουργίας και φέρνει κοντά έργα σημαντικών καλλιτεχνών, ανάμεσά τους και του Τζέιμς Μάρσαλ.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Βερονέζε τρισδιάστατος

Η καινοτομία που φέρνει η Εθνική Πινακοθήκη είναι ελκυστική, καθώς προσφέρει τη δυνατότητα να δείτε ψηφιακά την αρχική θέση για την οποία δημιουργήθηκαν ορισμένα από τα αριστουργήματα που έχει στις συλλογές της. Η νέα ψηφιακή έκθεση (έναρξη 7 Μαρτίου) εστιάζεται στο έργο του Βερονέζε «Η αγιοποίηση του Αγίου Νικολάου», που αρχικά τοποθετήθηκε στον ναό του Σαν Μπενεντέτο κοντά στη Μάντουα. Εκεί, θα τον «δούμε»...

ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Τότε και τώρα

Το Rijksmuseum, άρρηκτα συνδεδεμένο με την εξέλιξη του Αμστερνταμ, προσφέρει πέρα από πολύτιμες συλλογές και γνώση για την αστική ιστορία. Στην ψηφιακή δι-απαιδαγώγηση που παρέχει, ενδιαφέρον έχει η σειρά «Τότε και τώρα», που επιχειρεί να αναδείξει πτυχές του Αμστερνταμ μέσα από έργα τέχνης. Εμφαση έχει δοθεί στον κλασικό τοπιογράφο της πόλης Χέρντ Μπερκχέντε (1638-1698), που ζωγράφισε το Αμστερνταμ της χρυσής περιόδου.

ΕΛΣΙΝΚΙ

Ολυμπιακό Στάδιο

Η αποκατάσταση και η επέκταση του ιστορικού Ολυμπιακού Σταδίου του Ελσίνκι, όπου διεξήχθησαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 1952, είναι έργο των K2S Architects Ltd και Arkkítehdit NRT. Το έργο είναι υποψήφιο μαζί με 39 ακόμη υποψηφιότητες από 18 χώρες της ευρωπαϊκής ηπείρου για το αρχιτεκτονικό βραβείο Mis βαν ντερ Ρόε. Από την Ελλάδα υπάρχει η υποψηφιότητα για τις Dexamenes (Ξενοδοχείο στην Πελοπόννησο), έργο του K-Studio.

Αποψη του εκθεσιακού χώρου στο Drawing Center της Νέας Υόρκης με το πρωτότυπο στήσιμο της έκθεσης σχεδίων από τη συλλογή του Τζακ Σιάρ.

Μια σπάνια συλλογή σχεδίων στη Νέα Υόρκη

Στο Κέντρο Σχεδίου, στο Drawing Center στο Σόχο της Νέας Υόρκης, παρουσιάζεται τμηματικά μία από τις σπουδαιότερες συλλογές σχεδίων, αυτή του Τζακ Σιάρ (Jack Shear) που είναι ο ίδιος φωτογράφος, επιμελητής εκθέσεων και φυσικά μαγνητικός συλλέκτης. Η πρόθεση είναι αρχικά να αναδειχθεί αυτή η διαρκώς αυξανόμενη συλλογή των έως τώρα περίπου 1.000 σχεδίων, εξαιρετικής ποιότητας από διάφορες περιόδους, αλλά και να υπογραμμιστούν η ομορφιά και οι μυστικοί κώδικες του σχεδίου που, σε σχέση με τη

ζωγραφική στον καμβά, είναι ελαφρώς υποτιμημένο μέσο έκφρασης στη συνείδηση του κοινού, παρότι όλοι οι μεγάλοι δάσκαλοι μάς έχουν κληροδοτήσει αριστουργήματα. Επιπλέον, το Drawing Center της Νέας Υόρκης εφαρμόζει μια ιδιαίτερα διαδομένη πρακτική στησίματος των εκθέσεων, όπου το ίδιο το στήσιμο είναι μέρος της έκθεσης, είναι μέρος όσων θα προσέξει ο επισκέπτης. Το στήσιμο, που εν προκειμένω ανέλαβε ως επιμελήτρια η γλύπτρια Άρλιν Σεσέ (Arlene Shechet), είναι από μόνο του μια εικαστική εγκατάσταση,

που γεννιέται από τις συνθέσεις, τα γκρουπαρίσματα, τις νέες ενόψεις αλλά και τις κορνίζες των έργων σε απρόβλεπτους συνδυασμούς. Μας διδάσκει συνεπώς η έκθεση αυτή έναν τρόπο θέασης. Γι' αυτό και έχει τον τίτλο «Ένας τρόπος να βλέπεις», καθώς επιδιώκει συν τοις άλλοις τη διαπαιδαγώγηση του βλέμματος, που είναι μια διά βίου διαδικασία. Η Άρλιν Σεσέ σχεδίασε η ίδια ακόμη και τους πάγκους, από κορμούς ξύλου, όπου μπορεί να κάθεται το κοινό, όλα ως συνολικό μέρος της έκθεσης και του βιώματος. Η ίδια

λέει πως οι συνθέσεις που έκανε με τα έργα είναι και αυτές ένας τρόπος να δουλεύεις με ένα υλικό και έχει παραλληλίες με τον τρόπο που κάνει η ίδια γλυπτική. Το Drawing Center της Νέας Υόρκης καθώς παρουσιάζει τμηματικά τη συλλογή του Τζακ Σιάρ, με έργα σχεδίων μεγάλων δασκάλων μαζί με έργα σημαντικών σύγχρονων καλλιτεχνών, διαφορετικών και ποικίλων αναφορών ο καθένας, συγκροτεί μια πρόταση την οποία καταθέτει δημοσίως για τον τρόπο με τον οποίον μπορούμε να σταθούμε απέναντι στην τέχνη μοι-

ραζόμενοι ένα κοινό βίωμα. Η ποιότητα των έργων είναι τόσο υψηλή που ο συλλέκτης επιθυμεί να τα δωρίσει σε ένα πανεπιστήμιο ή ένα μεγάλο μουσείο, όπου θα μπορούν να μελετηθούν διεξοδικά από τους ιστορικούς της τέχνης. Μπορείτε να δείτε το σύντομο βίντεο με την επιμελήτρια της έκθεσης στο <https://drawingcenter.org/>.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Η μουσική έρχεται πάντοτε απ' τον ουρανό

Η βοήθεια ήρθε, ακόμα μία φορά, από ψηλά. Τον Ιανουάριο του 1945, μετά την αιφνιδιαστική γερμανική αντεπίθεση στις Αρδέννες, οι Αμερικανοί αλεξιπτωτιστές που συμμετείχαν στην περίφημη Μάχη της Εξέχουσας (Battle of the Bulge), αποκλεισμένοι στα χιόνια, χαμογέλασαν όταν ο ουρανός καθάρισε και οι σκληροτράχηλες Ντακότες τούς πέταξαν τις απαραίτητες προμήθειες. Κάποτε όμως, δεν τους πετούσαν μόνο πυρομαχικά, σοκολάτες, κονσέρβες κορνμπίφ και μορφίνες, αλλά και πιάνο. Ναι, πιάνο. Η μεγάλη νεοϋορκέζικη εταιρεία κατασκευαστών πιάνου, Steinway & Sons, κατασκεύασε τα Victory Verticals («όρθια» πιάνο με την εύλογη ονομασία «Νίκη»), τα οποία ρίχτηκαν στους στρατιώτες της γραμμής των πρόσω. Αυτό σε μια

Συνολικά, ρίχτηκαν πέντε χιλιάδες πιάνο, μαζί με εγχειρίδια οδηγιών για το κούρδισμά τους.

περίοδο κατά την οποία η αμερικανική κυβέρνηση είχε απαγορεύσει την κατασκευή μουσικών οργάνων ώστε τα υλικά να διοχετευθούν όλα στην πολεμική παραγωγή (σημαντική λεπτομέρεια: ο ιδιοκτήτης της Steinway & Sons είχε τέσσερις γιους και κάμποσα ανίψια στρατευμένους σε εμπόλεμες ζώνες).

Ήταν μικρά, ειδικά κατασκευασμένα ηλεκτροφόρα ώστε να αντέξουν στη ρίψη με αλεξιπτωτο. Και άντεξαν. Συνολικά, ρίχτηκαν πέντε χιλιάδες πιάνο,

Γαλλία, 1944: Αμερικανοί στρατιώτες βρίσκουν παρηγοριά σε ένα Victory Vertical της Steinway & Sons, που έπεσε με αλεξιπτωτο.

μαζί με εγχειρίδια οδηγιών για το κούρδισμά τους. Η μουσική νίκησε (η μουσική πάντοτε νικάει). Τα πιάνο έπασαν τόπο. Το πιστοποιούν οι φωτογραφίες που διασώθηκαν, όπως και οι μαρτυρίες των απλών στρατιωτών. Υπάρχει μια επιστολή του οπλίτη Κένεθ Κρέινς από το μέτωπο της Βόρειας Αφρικής προς τη μητέρα του, στην οποία περιέγραφε γλαφυρά πως συγκεντρώθηκαν όλοι γύρω από το πιάνο και το γλέντησαν δεόντως. «Κοιμήθηκα με ένα χαμόγελο και ακόμα και σήμερα μουρμουρώ μερικά από τα κομμάτια που τραγουδήσαμε». Μία εβδομάδα μετά, ο οπλίτης Κρέινς έπεσε μαχόμενος. Ο κύριος Γκρι μεγάλωσε με ένα μαύρο «όρθιο» Steinway, που ήταν το πιάνο της μητέρας του, αυτό στο οποίο έκανε ο ίδιος

μαθήματα για τρία χρόνια. «Δεν ήταν μικρό σαν τα πολεμικά», μου λέει, «αλλά ήταν το πιάνο όπου η μαμά έπαιζε, με ωραίες, ανοικονόμητες τριλίες, τη θλιμμένη άρια του Ναντίρ “Je crois entendre encore” από τους “Άλεις μαργαριταρίων” του Μπιζέ». Οι Γ.Ι.'s δεν θα έπαιζαν κάτι τέτοιο στο μικρό Steinway της «Νίκης». Ο κύριος Γκρι πιθανολογεί πως θα έπαιζαν την μπαλάντα του Τόμι Ντόρσεϊ «I get sentimental over you» ή το πιο ρυθμικό «Moonglow», που είχαν παίξει αριστουργηματικά ο Μπένι Γκούντμαν με τον Λάιονελ Χάμπτον και τον Τζίν Κρούπα. «Το σκεφτόμουν όταν έβλεπα, και άκουγα, τη μητέρα μου να παίζει τον Μπιζέ, το σκέφτομαι και τώρα που δεν είναι εδώ εκείνη», λέει ο κύριος Γκρι: «Η μουσική έρχεται πάντοτε απ' τον ουρανό».

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Σήκω ψυχή μου... δώσε ρεύμα

Το χιόνι πέφτει από νωρίς και ένα πρωτοφανές φαινόμενο καλύπτει σαν πέπλο όλη την Ελλάδα, και την Αθήνα. Πυκνές νιφάδες χωρίς σταματημό και δυνατές βροντές, μια αίσθηση νεκρικής σιγής πλανάται στην ατμόσφαιρα. Ένα τοπίο απόκοσμο, δύσβατο, αφιλόξενο. Το χιόνι, όσο όμορφο και να είναι σαν τοπίο, παγώνει τη ζωή. Σταματά την κυκλοφορία, την εργασία, δημιουργεί τρομερά προβλήματα στους κατοίκους της πόλης αλλά και της επαρχίας, προβλήματα στην υδροδότηση, στις μεταφορές, ο κίνδυνος караδοкеί. Το χιόνι την περασμένη Δευτέρα δημιούργησε σε πολλές περιοχές προβλήματα στην ηλεκτροδότηση. Κόπνκε σε πολλά σπίτια για πολλές ώρες το ρεύμα. Και ξαφνικά σιωπή. Ο ανθρώπινος πολιτισμός χωρίς το ρεύμα καταρρέει. Το σπίτι ένα άδειο κουφάρι, οι υποχρεώσεις μένουν ξεκρέμαστες, οι συσκευές ορφανές, το Διαδίκτυο είναι και αυτό πεπερασμένο, οι άνθρωποι ξαφνικά νιώθουν άδειοι, κενοί. Μια μεγάλη τρύπα στα σωθικά τους ανοίγει, γιατί ο φόβος καίει τα καλύτερα σπαρτά. Και δεν είναι μικρή η δόση φόβου που πήραμε τα τελευταία χρόνια. Χωρίς να το συνειδητοποιούμε, το φάρμακι που λέγεται φόβος στάζει σταγόνα σταγόνα στο λαρύγγι μας και εμείς προσπαθούμε να το καταπιούμε και να μη δηλητηριαστούμε ως άλλος Μυθριδάτης. Και τώρα ακόμα μία δοκιμασία. Ξαν να ζούμε έναν εφιάλτη χωρίς τέλος, οι συνθήκες της πραγματικότητας ανεβαίνουν συνεχώς πίστες δυσκολίας, χωρίς κανείς να μας υπόσχεται ότι όλο αυτό θα έχει ημερομηνία λήξης. Και παρόλο που ο άνθρωπος πάντα έχει τη χάρη να ξεχνιέται με την πρώτη πλιοφάνεια, το βάρος της ύπαρξης τα τελευταία χρόνια, σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο, μετράει διπλά. Και αν ακόμα το χιόνι κάνει χαρούμενα τα παιδιά, οι μεγάλοι αισθάνονται πια ότι έχουν χάσει το παιδί μέσα τους με τη συνεχιζόμενη πανδημία, τις οικονομικές δυσκολίες, με το χιόνι που έρχεται να κάνει τις συνθήκες πιο δύσκολες. Και όταν πέφτει το ρεύμα, όταν παύ-

Πυκνές νιφάδες χωρίς σταματημό και δυνατές βροντές, μια αίσθηση νεκρικής σιγής πλανάται στην ατμόσφαιρα. Ένα τοπίο απόκοσμο, δύσβατο, αφιλόξενο.

«Ζούσε κάποτε ένας σοφός που είπε ότι ο άνθρωπος πολιτισμός άρχισε από τότε που ένας άνθρωπος φρόντισε την πληγή του άλλου».

ει η εξωτερική ηλεκτροδότηση, τότε το μόνο που μένει είναι ο άνθρωπος. Η γεννήτρια γίνεται το πνεύμα, η ευφυΐα, ο ψυχισμός. Η ενέργεια που διαθέτουμε μέσα μας και στιγμές σαν και αυτή την επικαλούμαστε. Στρεφόμεστε σε εκείνη. Πώς ζεσταίνεται η ύπαρξη; Πώς μαλακώνουν τα μέλη; Πώς ο άνθρωπος γίνεται ορατός ξανά μέσα στα σκοτάδια; Ο άνθρωπος που δίνει καθημερινές μάχες υπέρβασης του μεγέθους του, πώς ξαναγίνεται άνθρωπος; Από τη μια έχει την ευφυΐα. Μέσα σε ένα σκοτεινό αμάξι, σε ένα σκοτεινό δωμάτιο, στο αίσθημα της αποξένωσης, η ανθρωπίνη ευφυΐα αναζητάει τη θέση της προκειμένου να βρει λύση σε κάτι που την υπερβαί-

νει. Να κρατήσει τους άλλους γύρω της και να κρατηθεί ζεστή. Αλλωστε, όπως γράφει η Τζούλια Κρίστεβα για τη γυναίκα ευφυΐα στο βιβλίο της «Χάννα Αρεντ» (εκδόσεις Κέδρος), «η ευφυΐα είναι μια θεραπευτική επινόηση που μας βοηθά να μην πεθάνουμε από ισότητα σε έναν κόσμο δίχως επέκεινα». Διότι από τη μια ο όρος «ευφυΐα» ταυτίζεται με παράδοξες περιπέτειες, μοναδικές εμπειρίες και απροσδόκητες υπερβάσεις, που επιμένουν να αναδύονται σε έναν κόσμο που δεν σταματά να τυποποιείται, αλλά πλέον σήμερα, από την αρχή του 21ου αιώνα, θα συμφωνούσε και η Κρίστεβα ότι ζούμε εποχές όπου η ανθρωπίνη ευφυΐα καλείται να τραφεί από τη βάση της ανθρωπίνης ουσίας. Αλλωστε και εκείνη υποστηρίζει ότι η ευφυΐα θεμελιώνει το νόημα της ζωής, ιδίως στην προσπάθεια που μέσα στο μαζικό βίωμα αναζητούμε την υποκειμενικότητά μας. Και όταν ο πολιτισμός διαρρηγνύεται, έστω και για λίγο επιστρέφουμε σε πιο πρωτόγονες καταστάσεις, εκεί αναζητείται η δυναμική της ανθρωπίνης επιβίωσης.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Μια αυλή στην άκρη του θανάτου

ΚΑΙΤΗ ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ
Στις άκριες γυναικείων χωραφιών εκδ. Εντεκτηρίου, σελ. 112

Μες στη νύχτα, γύρω από μια φωτιά, άνθρωποι αφηγούνται ιστορίες, θέλοντας να παρηγορήσουν έναν προαιώνιο, αρχέγονο τρόπο, τον φόβο του σκοταδιού, όπου παραμονεύουν σημεία και τέρατα. Λένε παρηγορητικές ιστορίες, «πως δεν θα τους κατέβη το σκότος, πώς πάλι θα ξημέρωνε και πως ο ήλιος θα έλαμπε ξανά». Από την αρχή του χρόνου, οι μύθοι των ανθρώπων ήταν το αμύθητο φυλαχτό τους. Με αυτή την εικόνα κλείνει το βιβλίο της Καίτης Στεφανάκη (Ρέθυμνο, 1951), μια συλλογή παραμυθιών, που πλανεύουν με τα μάγια τους την πικρή πραγματικότητα. Η συγγραφέας επιστρέφει στην αυλή της μητέρας της, εστία επίσης της γιαγιάς και της προγιαγιάς της, μια μαγεμένη επικράτεια, όπου συντελούνται θαυματουργικές καρποφορίες. Στα κλαδιά των δέντρων κουνιάζουν σαρκοβόρα όρνια, αλλά και στάζουν ιαματικοί καρποί, κυρίως, όμως, κυφορούνται όνειρα. Σκεπασμένη με μια «καμβέρτα-όνειρο», η αφηγήτρια οραματίζεται παραμυθίες, φανταστικά, ονειρώδη παραπετάσματα, ποικίλματα

για τους εφιάλτες της αληθινής ζωής. Όταν «ο καταπέλτης με τις μνήμες» απειλεί να σωριαστεί καταπάνω της, με όλο το αλγεινό του φορτίο, εκείνη διαφεύγει σε τόπους αλλόκοσμου, σε ανίδωτους παραδείσους, σε ωκεανούς βαθιά μες στην ψυχή

της, όπου αρμενίζουν νεράιδες, ξωτικά και κάθε λογής φάσματα. Ονειροπολώντας στη φασματική αυλή των θανάτων και των θαμάτων, η αφηγήτρια καλεί κοντά της έναν χορό γυναικών, «χορό γονιμοποίησης», που φαντασιώνονται μια μητριαρχική εποχή, θάλλουσα σε έναν «απάνεμο και θαλυκό κόλπο», στο αστέρι της Αφροδίτης. Εκείνη, η «κόρη-εγγονή», δεν πλέκει, δεν ράβει, δεν κεντάει, μόνο κορφολογεί και φιλογνέθει μαζεύει «τα άκραστα, τα παραπεταμένα κι ατάκτως ερριμμένα εκεί, στις άκριες γυναικείων χωραφιών, τα ξεχασμένα σε μητριαρχικές βεγγέρες». Συγκινούν πολύ οι ιστορίες που πασχίζουν με εξωραϊστική παραφορά να δαμά-

σουν μια απροσμάχητη θλίψη. Ξεχωρίζω το δέντρο που το πετροβολούν θραύσματα από ένα διπλανό νταμάρι. Πέτρες κώνονται στις ρίζες του, τραυματίζουν τον φλοιό του, πληγώνουν τους βλαστούς του, αλλά παρ' όλα αυτά το δέντρο ανθοβολούσε, οι πληγές γίνονταν πετράδια, θυμίζοντας τις λέξεις που μπορεί να γίνουν πέτρες κοφτερές, αλλά και πολύτιμοι λίθοι. Κάποιες στιγμές τα φαντασιοκοπήματα χάνουν την ποικιλιότητά τους, δείχνοντας υπερβολικά δραματοποιημένα, όπως, λόγου χάριν, το καρναβάλι των ξεχασμένων ονείρων και το αποθετήριο των πανανθρώπων λαθών και τύψεων. Ωστόσο δεν παύει να γοπεύει η θέρμη με την οποία η Στεφανάκη υπερασπίζεται την ψυχική αναγκαιότητα του ψήματος, της φενάκης και της φρεναπάτης. «Ονειρευόμουν κάθε βράδυ, ονειρευόμουν κάθε βράδυ... και μόνο έτσι άντεχα να ζω». Στη μητρική αυλή πλανιέται μια «οσμή τέλους». «Κουρνια-

σμένα τέρατα, εκεί στις γέρικες ροδιές». Η αφηγήτρια επιστρέφει για να καταθέσει «αναθήματα στον μητρικό ναό». Το κορμί της ήταν σηματομεμένο από τραύματα, «κάποια απ' αυτά, ακόμα ανοιχτά, έσταζαν αιμά». Τα βράδια πάλευε με εξαγριωμένες, αποθηριαωμένες ενοχές, που την καταστράζαν. Οι πληγές άνοιγαν κι άλλο, μέχρι που άρχισε να παρηγορεί τις σαρκοβόρες ενοχές, να τις περιποιείται με μύικες θωπίες και να κοιμάται έχοντάς τις στην αγκαλιά της. Την επομένη οι πληγές φεγγοβολούσαν, ήταν «χρυσές ουλές», πολύτιμες, έλαμπαν ακόμα και στα σκοτάδια. Η Στεφανάκη, ιστορικός της τέχνης, με μεταφραστικό έργο και συχνή παρουσία σε συλλογικούς τόμους, αφιερώνει το δεύτερο λογοτεχνικό βιβλίο της στην παυσίλυπη επενέργεια των μύθων. Με εξαιρετικά παιδευμένη γραφή υποδεικνύει την ικανότητα της φαντασίας να θεραπεύει το αβάσταχτο, παραπλανώντας το με παραμυθητικές, παραβολικές εκδοχές. Στις ιστορίες τα δεινά εξεικονίζονται εξαχνωμένα, σκιές που ακνοφέγγουν σε ένα στολισμένο με ονειροπολήματα νεφέλωμα. Κατευνασμένες από εξορκιστικούς μύθους, οι δυστυχίες προβάλλουν σαν ψιμύθια σε ένα φανταχτερό παλιμψνστο.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΦΟΥΣΚΑ

Η Χριστίνα Φούσκα γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε βρεφονηπιοκόμος, δραματοθεραπεία, παιγνιοθεραπεία και art-therapy. Γράφει ποίηση, διηγήματα και παραμύθια. Ζει στα Ιωάννινα και συνεργάζεται συγγραφικά και θεατρικά με την ομάδα τέχνης Α.Ν. (Αιωνηματοκός Νους). Τον Μάρτιο του 2020 κυκλοφόρησε το πρώτο της βιβλίο με διηγήματα, με τίτλο «Αδέσποτοι δρόμοι» (εκδόσεις ΑΩ).

Ποια βιβλία έχετε αυτό τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; Το «Περί μνήμης» του Κωστή Παπαγιώργη.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί; Η αλεπού στον «Μικρό Πρίγκιπα» του Αντουάν ντε Σεντ Εζπερί, γιατί ξέρει να πλησιάζει την ουσία των ανθρώπων μέσα από τα τρία αρχέγονα στοιχεία τους: το ένστικτο, τη διαίσθηση και την ιεροτελεστία.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζωντες και τεθνεώτες; Αυτή την εποχή την ποιήτρια Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου; Πώς ήταν τα Ιωάννινα στις αρχές του 20ού αιώνα, από το «Γινάτι»

του Γιάννη Καλοπούζου. Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά; Τα «Ματωμένα χώματα» της Διδώς Σωτηρίου.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές; «Η δύναμη του μύθου» του Τζόζεφ Κάμπελ.

Δύσκολο το εγχείρημα του πρώτου βήματος στην πεζογραφία; Ο εκδοτικός οίκος ΑΩ μου έδωσε την ευκαιρία και είμαι ευγνώμων γι' αυτό. Το κείμενό μου έπεισε ώστε να φτάσει στο σημείο να τυπωθεί. Η δυσκολία για έναν πρωτοεμφανιζόμενο συγγραφέα βρίσκεται στην προώθηση του βιβλίου του. Σήμερα, πολλά βιβλιοπωλεία κλείνουν και η ανάγνωση περιορίζεται σε scroll πληροφορίες στα κοινωνικά δίκτυα και λιγότερο σε ένα μακροσκελές κείμενο. Επίσης οι παρουσιάσεις βιβλίων με τη γνωστή τυπική διαδικασία δεν αποδίδουν πλέον. Η αλλαγή συνθηκών ζωής δυσκολεύουν το ίδιο το βιβλίο γενικότερα.

Μέσα από το εύρημα του αδέσποτου σκύλου βλέπουμε αλλιώς την πόλη και τους ανθρώπους της; Η φωνή ενός αδέσποτου σκύλου ήταν το εύρημα για να μπορέσουν να ακουστούν τα αδέσποτα πλάσματα της πόλης, ανθρώπινα πλάσματα που συνήθως τα προσπερνάμε ή όταν τα συναντάμε αποφεύγουμε να τα κοιτάζουμε. Μέσα από τα μάτια ενός αδέσποτου φωτιζόταν όσα η πόλη κρύβει μέσα στη σκιά της.

Τι μας δείχνει ένα αδέσποτο για τη δική μας ζωή; Υπάρχει ένας άρρηκτος δεσμός μεταξύ του αδέσποτου και της ζωής μας. Πισω από την ανάγκη να δώσουμε και να πάρουμε αγάπη, συνήθως και ροφουλακτεί η αγωνία για τη σωτηρία της δικής μας ζωής. Μια αγωνία που στις μέρες μας ομοιάζει με αυτή του αδέσποτου.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη Read LIBRARY

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΜΑΥΡΗΣ

Ένας μικρός ήλιος σε βαθύ σκοτάδι

εκδ. Αφρ, σελ. 280

[...] Μέσα στο μισοσκόταδο του δωματίου εγώ και εκείνος, ο αγαπημένος αδελφός μου, ένας σωρός από χαρτιά. Κι όμως εκείνα τα χαρτιά ήταν η φωνή του, η ανάσα του, οι σκέψεις του, η νοητική ύπαρξή του [...]. Φορτισμένος με τα έντονα συναισθήματα της απώλειας ενός αγαπημένου του προσώπου, της συζύγου του, ο συγγραφέας ξεκινά να γράφει χαρίζοντάς μας ένα μυθιστόρημα σκηνοθετημένο, ακούσια ίσως, με μαθηματική ακρίβεια. Το μυθιστόρημα «Ένας μικρός ήλιος σε βαθύ σκοτάδι» είναι μια φανταστική ιστορία, η οποία όμως θα μπορούσε να είναι πραγματική ή πιθανή. Πρόκειται για την ιστορία ενός στρατιώτη που αιχμαλωτίστηκε κατά τη διάρκεια της τουρκικής εισβολής του 1974. Με προβολές στο παρελθόν ο συγγραφέας περιγράφει τη ζωή του ήρωα από τα μαθητικά του χρόνια έως τον θάνατό του, γεγονός που συνέβη μερικά χρόνια μετά την αιχμαλωσία του. Το μυθιστόρημα περιέχει ιστορικά στοιχεία αλληλεπικαλυπτόμενα με προσωπικές εμπειρίες και συναισθηματικά βιώματα του συγγραφέα. Σκιαγραφεί χαρακτήρες, που αλληλοεπιδρούν, συνεργάζονται και αντιμάχονται σε καταστάσεις ειρήνης και βίας, Τυχία και ιστορικά γεγονότα καθώς και η χαρακτηριστική προσωπικότητα του ήρωα, σε συνδυασμό με μια μεγάλη αγάπη, τον καταξίωσαν στη ζωή. Τελικά, όμως τον περίμενε ο θάνατος. Το βιβλίο κυκλοφορεί σε ψηφιακή μορφή και διανέμεται ψηφιακά από την εφαρμογή Read Library. Βρείτε όλες τις πληροφορίες για το βιβλίο και τον συγγραφέα του στον σύνδεσμο www.read-library.com.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakis@spmedia.com

Η επέτειος καλλιέργησε την ιστορική ευαισθησία μας

Ο Πασχάλης Κιτρομυλίδης στην «Κ»

Συνέντευξη στη **ΓΙΟΥΛΗ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Το ραντεβού για τη συνέντευξη με τον Πασχάλη Μ. Κιτρομυλίδη – ακαδημαϊκό, ομότιμο καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών και διευθυντή του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών– κλείστηκε στις αρχές του 2021. Ξεκινούσε το έτος-γιορτή, δεν είναι μικρό πράγμα τα 200 χρόνια ελευθερίας, και ο κ. Κιτρομυλίδης είχε ενεργό ρόλο στην Επιτροπή «Ελλάδα 2021». Ετσι, συμφωνήσαμε να συζητήσουμε όταν θα έχει τελειώσει η επέτειος, ώστε να κάνουμε έναν απολογισμό αλλά και να αναφερθούμε στο δύσκολο 2022· φέτος, καλούμαστε να αναμετρηθούμε με ένα βαθύ τραύμα και να αναστοχαστούμε με νηφαλιότητα.

– **Τι πρέπει να κρατήσουμε από το επετειακό 2021;**

– Ήταν ένας συμβολικά σημαντικός χρόνος για τη χώρα και συγκρόνους πολύ διδακτικός. Η κοινωνία πέρασε έναν χρόνο σκεπτόμενη τις απαρχές της, την πορεία της, τα επιτεύγματα, τις απογοητεύσεις της. Με τις δράσεις και επισκέψεις σε περιοχές που συνδεόνταν με την Επανάσταση, και παρ' όλα τα προσκόμματα που έθεσε η πανδημία, η Επιτροπή «Ελλάδα 2021» συνέβαλε στην καλλιέργεια της ιστορικής ευαισθησίας της ελληνικής κοινωνίας. Το ίδιο και οι ακαδημαϊκοί θεοοί της χώρας, ιδίως το Πανεπιστήμιο Αθηνών. Όλα αυτά αποτελούν σημαντικό κεκτημένο, που ελπίζω να επιζήσει ως στοιχείο της πνευματικής μας ζωής. Η αναδρομή στο επετειακό έτος μπορεί να μας προσφέρει την ικανοποίηση ότι δεν υπήρξαν υπερβολές και γενικά αποφεύχθηκε η κενή περιχομένου ρητορική. Η κοινωνία γιόρτασε χωρίς να γίνουν ενέργειες που θα εντέλιζαν την επέτειο, όπως έγινε για παράδειγμα το 1971 με τον σφετερισμό της επετείου από τη δικτατορία. Σε ορισμένους χώρους επαναλήφθηκαν, βέβαια, όλες οι συμβατικές παραδοχές, αλλά γενικότερα επικράτησε μια διάθεση κριτικής ιστορικής αυτογνωσίας.

– **Αποκομίσαμε νέα διδάγματα;**

– Ένα σημαντικό κεκτημένο του 2021 ήταν ότι επανεκπαιδεύτηκε ιστορικά μεγάλο μέρος της

ελληνικής κοινωνίας, γνώρισε με νέο πνεύμα το δεκαετές ανάπτυγμα γεγονότων που ήταν η Ελληνική Επανάσταση. Δεν ήταν απλώς ένας πόλεμος για την ανεξαρτησία, αλλά μια επανάσταση η οποία ανέτρεψε την παλαιά οθωμανική τάξη πραγμάτων και δημιούργησε ένα ελεύθερο έθνος· με ανθρώπους ποικίλων προελεύσεων και ιδιοτήτων, που έγιναν πολίτες της νέας ελεύθερης εθνικής κοινότητας. Αυτό είναι το επαναστατικό στοιχείο και νομίζω ότι παρά το γεγονός ότι τελικά οι οραματισμοί του Διαφωτισμού δεν εκπληρώθηκαν όλοι και δεν δημιουργήθηκε ένα δημοκρατικό πολίτευμα, όπως αυτό που οραματιζόνταν τα Συντάγματα του Αγώνα, το πέρασμα από τη δουλεία στην ελευθερία ήταν η σπουδαία επαναστατική κατάκτηση. Δεν είναι εποικοδομητικό να τα υποβαθμίζουμε όλα αυτά. Διαβάζω στον Τύπο απόψεις και κρίσεις που διατείνονται ότι με την επέτειο το μόνο που πετύχαμε ήταν να κολακεύσουμε τον συλλογικό μας εαυτό, να καλλιεργήσουμε την εθνική μας αυταρέσκεια. Είναι άδικος και ανακριβής αυτός ο ισχυρισμός. Η ιδεολογία πάντα λειτουργεί, αλλά κατά την επέτειο λειτουργήσε και η κριτική σκέψη και η αναζήτηση της αυτογνωσίας.

– **Γιατί το λένε αυτό;**

– Δεν ξέρω, μπορεί να είναι απλώς από «υπεροψία και μέθην», για να θυμηθώ τον στίχο του Καβάφη.

– **Η εκδοτική παραγωγή σάς ικανοποίησε;**

– Βγήκαν πολλά βιβλία, ως επί το πλείστον εκλαϊκευτικά, αλλά αυτό συντελεί στην ιστορική επανεκπαίδευση της κοινωνίας και δεν πρέπει να υποτιμάται. Το πιο αξιολογικό μέρος της εκδοτικής παραγωγής της χρονιάς ήταν το τι παρήχθη για την επανάσταση σε τοπικές κοτίδες αυτής. Εγιναν πολύ ενδιαφέρουσες και σοβαρές εκδόσεις για την επανάσταση στη Σάμο λ.χ. Σε πολλές περιοχές οι τοπικές κοινότητες ξανακοίταξαν το παρελθόν τους και τα αρχεία τους. Ευπρόσδεκτες είναι και οι ανατυπώσεις παλαιότερων εξαντλημένων πηγών. Ας μου επιτραπεί να σταθώ ιδιαίτερα σε δύο διεθνείς εκδόσεις, με τις οποίες αισθάνομαι

Ο ακαδημαϊκός και ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Πασχάλης Κιτρομυλίδης φωτογραφίζεται στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών. Το Κέντρο συνδιοργανώνει με το Μουσείο Μπενάκη έκθεση με τίτλο «Μικρασία: Λάμψη. Καταστροφή. Ξεριζωμός. Δημιουργία» σε επιμέλεια Εβίτας Αράπογλου και προγραμματίζει σειρά εκδόσεων, μεταξύ άλλων τον 22ο τόμο του Δελτίου ΚΜΣ και τις εκθέσεις του Ελληνικού Προξενείου Σμύρνης, 1833-1912.

Οι δράσεις και οι εκδηλώσεις για το 1821 αποτελούν σημαντικό κεκτημένο, που ελπίζω να επιζήσει ως στοιχείο της πνευματικής μας ζωής.

Από «υπεροψία και μέθην» οι απόψεις που διατείνονται ότι το μόνο που πετύχαμε ήταν να κολακεύσουμε τον συλλογικό μας εαυτό.

μα ότι όσοι συμμετείχαμε επιτέλεσαμε το καθήκον μας ως πολίτες αυτής της χώρας. Τον συλλογικό τόμο «The Greek Revolution in the Age of Revolutions (1776-1848). Reappraisals and Comparisons», στον οποίο εκδίδονται οι εισηγήσεις του Διεθνούς Συνεδρίου του Πανεπιστημίου Αθηνών και το βιβλίο «The Greek Revolution. A Critical Dictionary», εκδοτικό πρόγραμμα του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού, έναν τόμο 800 σελίδων που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Harvard University Press. Δύο επιστημονικές αγγλόφωνες εκδόσεις που καθίστούν τα δεδομένα της ελληνικής εμπειρίας της εποχής των επαναστάσεων προσεγγιστικά σε μελετητές σε όλο τον κόσμο.

– **Υπήρξε επαρκής διεθνής προβολή της επετείου;**

– Εγιναν πολλές εκδηλώσεις και δράσεις στην Ιταλία, στην Αυστρία, στη Σκωτία, στην Αγγλία, στη Γαλλία, στις ΗΠΑ επίσης, όλα αυτά στον βαθμό που επέτρεψαν οι συνθήκες της πανδημίας. Την ημέρα της 25ης Μαρτίου οργανώθηκε εκδήλωση για την επέτειο στο Πανεπιστήμιο της Κορυτσάς στην Αλβανία και μας ζήτησαν να πούμε δυο λόγια. Θυμήθηκα τη Μοσχόπολη, την παλαιά εστία του Διαφωτισμού, όλο το πολιτισμικό μωσαϊκό της κεντρικής Βαλκανικής και τη λειτουργία της ελληνικής παιδείας. Πραγματικά αποκόμισα μεγάλη συγκίνηση από τη συγκεκριμένη εκδήλωση.

– **Ποια είναι σήμερα η εικόνα των ξένων για την ελληνική Επανάσταση; Τη βλέπουν διαφορετικά;**

– Ανακαλύπτουν και οι ιστορικοί, που δεν είχαν ποτέ υποπτευθεί κάτι τέτοιο, ότι εδώ έγινε κάτι σημαντικό και ορισμένοι ομολογούν ότι λυπούνται που δεν είχαν ασχοληθεί σοβαρότερα με το θέμα. Δεν ήταν μόνο ένας πόλεμος ανεξαρτησίας, παρ' όλο που και αυτό ήταν σπουδαίο σε μια εποχή κατά την οποία πολλές εξεγέρσεις στην Ευρώπη απέτυχαν. Αντιπροσώπευε η Επανάσταση την αναζωογόνηση της «εποχής των Επαναστάσεων». Αντιλαμβάνονται λοιπόν τη σημασία της Επανάστασης και συνειδητοποιούν ότι πέτυχε λόγω της αντοχής που έδειξαν οι Έλληνες παρά τους εμφύλιους, παρά την εισβολή του Ιμπραήμ, που ουσιαστικά γονάτισε την Επανάσταση, παρά την πτώση του Μεσολογγίου και παρά

της φοβερής ανθρωπιστικής καταστροφής όπως ήταν η καταστροφή της Χίου, της Κάσου, των Ψαρών, οι φοβερές σφαγές στην Κρήτη και την Κύπρο. Παρ' όλα αυτά λοιπόν η Επανάσταση κρατήθηκε ζωντανή, παρήγαγε ένα μοντέρνο έθνος και μέσω του φιλελληνικού κινήματος έγινε διεθνές ζήτημα. Πάντα κάνω τη σύγκριση με τους Σέρβους. Η σερβική εξέγερση ξέσπασε νωρίτερα, το 1804, διήρκεσε πάνω από 15 χρόνια και τελικά οι Σέρβοι κέρδισαν μια αυτόνομη ηγεμονία, και έβλεπαν με πόνο την τουρκική σημαία να κυματίζει στο φρούριο του Βελιγραδίου μέχρι το 1878. Εμείς κερδίσαμε ένα ανεξάρτητο κράτος.

– **Τι απουσίασε από την επέτειο του 2021;**

– Επρεπε να πούμε περισσότερα για την παράδοση των ελληνικών γραμμάτων και ειδικότερα για τον Κοραή. Ο Κοραής ζούσε στο Παρίσι και βέβαια όπως και ο Καποδίστριας, έχοντας επίγνωση της διεθνούς πραγματικότητας, πίστευε ότι η Επανάσταση θα ήταν πρόωρα να δρομολογηθεί υπό τις συνθήκες της πίτας της Γαλλικής Επανάστασης και υπό τις συνθήκες της καταστολής στα χρόνια της Παλινόρθωσης. Υποστήριζε ότι έπρεπε να προηγηθεί, ή, το αποκαλούσε «ηθική επανάσταση», να προχωρήσει πρώτα η παιδεία στην Ελλάδα ώστε οι Έλληνες να μπορέσουν, όχι μόνο να κατακτήσουν την ελευθερία τους αλλά και να τη διατηρήσουν. Όταν όμως άρχισε η Επανάσταση γράφει ο ίδιος για τον «μέγα σεισμό» μέσα στην ψυχική του και κάνει πραγματικά ό,τι μπο-

ρεί για να βοηθήσει. Κινητοποιεί την κοινή γνώμη, αλληλογραφεί με μεγάλες προσωπικότητες, όπως ο Τόμας Τζέφερσον στην Αμερική και ο Τζέρεμι Μπένθαμ στο Λονδίνο, ακόμα και με τον πρόεδρο της Αίτης. Η Αίτη ήταν τότε μια δημοκρατία απελευθερωμένων δούλων, το πρώτο ανεξάρτητο κράτος στο δυτικό ημισφαίριο μετά τις ΗΠΑ. Οι Έλληνες, μέσω του Κοραή, ζητούν υποστήριξη από τον πρόεδρο της Αίτης ο οποίος απαντά πως δυστυχώς δεν μπορούν να δώσουν υλική βοήθεια, αλλά υποστηρίζουν τον Αγώνα. Υπάρχει και η πληροφορία ότι έφυγε από την Αίτη ένα πλοίο με εθελοντές για να πολεμήσουν, που δυστυχώς ναυάγησε. Και φυσικά ο Κοραής διατηρεί ατέλειωτη αλληλογραφία με την αγωνιζόμενη Ελλάδα, συμβουλευόντας για όλα τα θέματα, αλλά ιδίως για την οργάνωση του πολιτεύματος. Με αυτό το σκεπτικό γράφει τις «Σημειώσεις εις το Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος», που είναι ένας λεπτομερής στατος σχολιασμός του πολιτεύματος της Επιδαύρου. Ουσιαστικά ο Κοραής υποστηρίζει ότι χρειάζονται και άλλα μέτρα για την εδραίωση της ελευθερίας, ιδίως η κατοχύρωση της υπεροχής της νομοθετικής επί της εκτελεστικής εξουσίας. Επίσης σημειώνει ότι δεν χρειάζεται η πρόνοια για επικρατούσα θρησκεία, τονίζει την ανεξίτηλη και την ανάγκη για ένταξη των μειονοτήτων, μωαμεθανών και εβραίων επί ίσους βάσεων στη νέα πολιτεία. Αυτά αποτελούν σημαντικές υποθήκες για τη φιλελεύθερη και δημοκρατική παράδοση στη χώρα.

1922, το τραύμα είναι βαθύτερο και τα πάθη ακόμη ισχυρά

– **Κάποτε μου είχατε πει το '21 θα γιορτάσουμε, το '22 θα κλάψουμε. Πώς θέλετε να είναι η επέτειος του '22;**

– Το '22 είναι πιο δύσκολο γιατί το τραύμα είναι βαθύτερο και τα πάθη ακόμα ισχυρά. Αυτό το οποίο με ανησυχεί είναι η έλλειψη απόστασης και νηφαλιότητας, την οποία αισθανόμαιο σε σχέση με όλα αυτά. Η εμπειρία του 1922 δεν είναι μόνο η Μικρασιατική Καταστροφή, δηλαδή η κατάρρευση του ελληνικού μετώπου στη Μικρά Ασία, η καταστροφή της Σμύρνης και γενικά όλες οι φρικαλεότητες και η βία που ασκήθηκε πάνω στους ίδιους στο εσωτερικό ήταν αμέτοχοι σε όσα συνέβαιναν. Πρέπει με κάποιο τρόπο να τα ζήσουμε όλα αυτά ως καθαρότητα της τραγωδίας «δι' ελέου και φόβου» βέβαια, αλλά και κάνοντας την υπέρβαση. Και η υπέρβαση μπορεί να γίνει

αν σκεφτούμε και αναδείξουμε δύο άλλες πτυχές. Τον σπουδαίο πολιτισμό που είχαν δημιουργήσει οι Έλληνες της Μικράς Ασίας στις πατρογονικές τους εστίες, στα δυτικά παράλια με επίκεντρο τις μεγάλες πόλεις, τη Σμύρνη αλλά και τις Κυδωνίες, στο εσωτερικό, στην Καππαδοκία, τον Πόντο, στις ακτές της Προποντίδας, στη Βιθυνία, σε μεγάλες πόλεις αλλά και κωμοπόλεις που είχαν αναπτύξει την οικονομία τους και κυρίως την παιδεία. Το έπος της ελληνικής παιδείας στη Μικρά Ασία και βεβαίως στην Ανατολική Θράκη είναι κάτι για το οποίο ο Έλληνας σιγά σιγά πρέπει να είναι υπερήφανος. Θα σας πω μια ιστορία εδώ: Στον Πόντο στα βάθη της Ανατολικής Μικράς Ασίας, στη μητρόπολη των μεταλλουργών, την Αργυρούπολη, είχε δημιουργηθεί ένα δεύτερο σημαντικό ανώτερο σχολείο μετά το Φροντιστήριο της Τρα-

Τους λυπάμαι τους Τούρκους γιατί δεν κατάφεραν παρά τις προσπάθειες πολλών γενεών να δημιουργήσουν μια ελεύθερη κοινωνία.

πεζούντος, το Φροντιστήριο της Αργυρουπόλεως, που είχε βιβλιοθήκη με τρεις χιλιάδες βιβλία, σπουδαίες παλαιές εκδόσεις Ελλήνων συγγραφέων από τα αρχέτυπα του 15ου αιώνα και εξής. Μάλιστα στην έκθεση για το Κάλως του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης παρουσιάστηκε ένα από αυτά τα βιβλία. Αυτά τα βιβλία μαζί με τα ιερά κειμήλια των ναών και τις εικόνες όταν έγινε η ανταλλαγή ήρθαν στην Ελλάδα, στη Νάουσα, όπου ακόμα επιβιώνει ένα μέρος

της βιβλιοθήκης στην Εύξεινο Λέσχη Ποντίων Ναούσης. Μαζί με τα ιερά και τα όσια, οι Μικρασιάτες έφεραν και τα βιβλία τους. Αυτός είναι ο Έλληνισμός και η παιδεία της Μικράς Ασίας.

– **Αναφέρατε και μια δεύτερη πτυχή.**

– Η δεύτερη πτυχή είναι η εποποιία της ενσωμάτωσης του προσφυγικού πληθυσμού. Αυτοί οι άνθρωποι ήρθαν στην Ελλάδα υπό τραγικές συνθήκες και δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το μεγαλύτερο μέρος του προσφυγικού πληθυσμού ήταν γυναίκες, οι περισσότεροι άνδρες είτε είχαν σκοτωθεί είτε ήταν αιχμάλωτοι. Εγκυμονούσαν στους προσφυγικούς συνοικισμούς, εργάστηκαν, καλλιέργησαν τη γη, κίνησαν τη βιομηχανική παραγωγή. Βέβαια η γηγενής ελληνική κοινωνία, σε τοπική και ατομική βάση δεν τους φέρθηκε

πάντα καλά, αλλά το κράτος με ό,τι δυνατότητες είχε μετά δέκα χρόνια πολέμων και μια φοβερή στρατιωτική ήττα, αλλά και με πολύ σοβαρή διεθνή βοήθεια, έκανε ό,τι μπορούσε γι' αυτόν τον πληθυσμό ο οποίος μετέφερε τον μικρασιατικό πολιτισμό στη δυτική όχθη του Αιγαίου. Ο προσφυγικός πληθυσμός δημιούργησε τη σύγχρονη Ελλάδα που απαρτίζεται από τους γηγενείς και από το προσφυγικό στοιχείο και έτσι, κατά κάποιο τρόπο, λύθηκε και το μεγάλο πρόβλημα αυτοχθόνων - ετεροχθόνων που ταλάνισε την ελληνική πολιτική ζωή των 19ο αιώνα.

– **Τι θα κάνουν οι Τούρκοι, πρέπει να μας απασχολήσει;**

– Θα το παρακολουθήσουμε με ενδιαφέρον. Ξέρετε, προσωπικά ομολογώ ότι τους λυπάμαι τους Τούρκους γιατί δεν κατάφεραν παρά τις προσπάθειες πολλών γενε-

ών να δημιουργήσουν μια ελεύθερη κοινωνία. Είμαι βέβαιος ότι θα χρησιμοποιηθεί η επέτειος για να ασκηθεί πίεση επί της Ελλάδας και της Κύπρου φυσικά με επιθετική ρητορική. Μπορώ να φανταστώ όλους τους προκλητικούς εορτασμούς για τη νίκη επί των Ελλήνων. Αλλά δεν θα είναι καθόλου διδακτικό για την τουρκική κοινωνία όλο αυτό. Ελπίζω στη δική μας πλευρά να πρωτανεύσει η ωριμότητα και η επέτειος να γίνει μια ευκαιρία για αναστοχασμό, ενδοσκόπηση και ανάδειξη των θετικών πλευρών της τραγωδίας. Δεν μπορούμε να ξεχάσουμε τους νεκρούς μας, αλλά πρέπει να έχουμε επίγνωση και της ευρύτερης εικόνας: τι ήταν ο ελληνικός μικρασιατικός πολιτισμός και ποια υπήρξε η αποφασιστική συμβολή του στη διαμόρφωση και την πορεία της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας και στην πνευματική ζωή του τόπου.

«Wasteland», όταν λιώσει ο πάγος

Οι συμβολισμοί της διαδραστικής εγκατάστασης που παρουσιάστηκε στη νεοϋορκέζικη γκαλερί Undercurrent

Των **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**
και **ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ**

«Πάμε λοιπόν, εσύ κι εγώ, / όταν απλώνεται τ' απόβραδο στον ουρανό/ σαν τον ναρκωμένο ασθενή/ πάμε, μέσ' από γνώριμες έρημες οδούς». Οι στίχοι ανήκουν στον Τ. Σ. Ελιοτ από το ποίημα «Ερωτικό τραγούδι του Τζ. Προύφροκ». «Στη μοναξιά», λέει ο εικαστικός Μιχάλης Αργυρού, «η αίσθηση της ερημίας στην οποία κατοικούμε εξαιτίας της αδιαφορίας του άλλου, και της απομόνωσης λόγω της διαφορετικότητας, εκεί βρίσκεται η αρχή της ιδέας για τη δημιουργία του “Wasteland”». Αναφέρεται στο δικό του έργο, τη διαδραστική εγκατάσταση που παρουσιάστηκε πρόσφατα στη νεοϋορκέζικη γκαλερί Undercurrent από τον εικαστικό και την ηθοποιό - περφόρμερ Ραφίκα Σαουίς, σε επιμέλεια της Σωζήτας Γκουττούνα. Στο «Wasteland» οι δύο καλλιτέχνες ερευνούν την έννοια της ταυτότητας όπως υφίσταται «εγκλωβισμένη» στο ομώνυμο έργο του Τ. Σ. Ελιοτ – στα ελληνικά «Ερημη Χώρα».

Το ίδιο το εικαστικό γεγονός αποτελεί επίσης μια υπενθύμιση για τα 100 χρόνια από την πρώτη έκδοση του ποιήματος, και επτά δεκαετίες από το εξώδικο του Τ. Σ. Ελιοτ στον Καναδό καθηγητή Τζον Πίτερ, ο οποίος σε άρθρο του υποστήριζε πως είναι μια ελεγχεία για τον αγαπημένο του νεκρό. Στην εικαστική «μεταγραφή» του ποιήματος, η Ραφίκα Σαουίς και ο Μιχάλης Αργυρού αναζήτησαν

τον κενό τόπο ανάμεσα στην επιθυμία και στην πραγματικότητα, «με άλλα λόγια την έννοια της μετάβασης κατά την οποία τα πάντα είναι δυνατά», όπως σχολιάζουν οι ίδιοι. «Ηθελα να μιλήσω για την καταπιεσμένη επιθυμία, τους καθημερινούς ακρωτηριασμούς που υφιστάμεθα προκειμένου να ζήσουμε σε μια σύγχρονη κοινωνία», λέει ο κ. Αργυρού. «Η σύλληψη του έργου προηγείται της πανδημίας, δηλαδή του

Στην εικαστική «μεταγραφή» του ποιήματος του Ελιοτ, η Ραφίκα Σαουίς και ο Μιχάλης Αργυρού αναζήτησαν τον κενό τόπο ανάμεσα στην επιθυμία και στην πραγματικότητα.

καταναγκασμού της απόστασης που υποχρεωτικά πλέον βιώνουμε. Αποτελεί στην ουσία τη συνέχεια της μέχρι τώρα δουλειάς μου, που έχει διαρκώς τον άνθρωπο στο επίκεντρο. Όχι το άτομο, αλλά τη συνύπαρξη στην ομάδα. Όχι τις προφανείς σχέσεις, αλλά την ανάγκη να εξωτερικεύσει ο καθένας μας την εσωτερική του πραγματικότητα, ώστε να γονιμοποιήσει την άγονη έκφραση».

Έτσι, στο «Wasteland», ένα άφυλο ομοίωμα ανθρώπινου σώ-

Στο «Wasteland», ένα άφυλο ομοίωμα ανθρώπινου σώματος εγκλωβίστηκε μέσα σε ένα μεγάλων διαστάσεων κομμάτι συμπαγούς πάγου. Η εγκατάσταση πραγματοποιήθηκε ύστερα από πρόσκληση του πολιτιστικού οργανισμού Greece in USA στο πλαίσιο του προγράμματος «Greece Now».

ματος εγκλωβίστηκε μέσα σε ένα μεγάλων διαστάσεων κομμάτι συμπαγούς πάγου. Το υλικό επέτρεπε στους επισκέπτες της έκθεσης να βλέπουν στην επιφάνεια του ομοιώματος το είδωλό τους, δημιουργώντας ένα πεδίο συνειρών και σκέψεων σχετικών τόσο με τον εγκλεισμό όσο και με την ελευθερία. Παράλληλα, στην επιφάνεια του πάγου είχαν λαξευτεί μικρές εσοχές, στις οποίες οι επισκέπτες μπορούσαν να ακουμπήσουν ένα κερύ, ώστε συμ-

βολικά να συμβάλουν στην απελευθέρωση του εγκλειστού. Όσο ο πάγος έλιωνε, πόντιζε το ειδικά διαμορφωμένο έδαφος τριγύρω, κι εκεί φύτρωναν μικροί σπόροι συμβολίζοντας την αναγέννηση της εγκλωβισμένης ύπαρξης. Την τελευταία ημέρα, η διαδραστική εγκατάσταση ολοκληρώθηκε με τη Ραφίκα Σαουίς να παίρνει τη θέση του ανθρώπινου ομοιώματος και να επιτελεί μια οκτάωρη περφόρμανς: στη διάρκεια της, η ηθοποιός ξέθαβε από το χώμα,

ενώπιον των θεατών, διάφορα κρυμμένα αντικείμενα, φανερώνοντας την αξία της ταυτότητας και το δικαίωμα των πολλαπλών μεταμορφώσεων.

«Μένοντας μία ώρα μέσα σε μια παγωμένη κυψέλη», λέει η Ραφίκα Σαουίς, «αισθάνθηκα ανακούφιση. Ίσως ο πάγος σταματάει τον χρόνο και τους πόνοους. Ίσως η θερμοκρασία συντήρησης που χρησιμοποιούμε στα τρόφιμα για να παρατείνουμε τη ζωή τους και να τα κατανα-

λώσουμε σωστά δημιουργεί μια ψευδαίσθηση πρεμίας, έστω και αν αναρωτιέσαι αν είσαι και εσύ ένα προϊόν κατανάλωσης. Ωστόσο, υπάρχουν τόσοί τρόποι να ξεδέψεις τον εαυτό σου, το σώμα σου, τον χρόνο σου, την ύπαρξή σου. Η έννοια της κατανάλωσης εμπεριέχεται στην αγγλική λέξη “waste”/“wasteland”, όπως ο Τ. Σ. Ελιοτ ονόμασε το ποίημά της ζωής του. Είναι συνεπώς παγίδα η συντήρηση, διότι σου παρέχει μια ψευδή ασφάλεια μέσα στην οποία ξεδεύεσαι, χωρίς να το κατανοείς. Όπως λειτουργεί και το καταναλωτικό σύστημα».

Ενας εσωτερικός εαυτός

Μέχρι το τέλος, η Ραφίκα Σαουίς είχε έρθει σε επαφή με έναν εσωτερικό εαυτό. «Βγαίνοντας από την κυψέλη πάγου με βήματα μωρού», καταλήγει η ηθοποιός, «έσκαβα και ανακάλυπτα αντικείμενα και ρούχα που σηματοδοτούν διαφορετικές προσωπικότητες και ταυτότητες. Το δικαίωμα της πολλαπλής μεταμόρφωσης, τότε μέσα σε σιωπή και τότε με ακρότητα, μπροστά στα μάτια των θεατών, βιώνοντας στιγμή προς στιγμή την έκπληξη και το απρόοπτο, με οδήγησαν στη συγκίνηση του να βρω το παιδί μέσα μου. Η απενοχοποιημένη μεταμόρφωση που χαρακτηρίζεται από μεταβλητότητα και δυναμικότητα είναι μια ανεξάντλητη πηγή ενέργειας. Μια αναγέννηση, μια νέα αρχή, ακριβώς όπως αισθάνεσαι στην εκκίνησή σου ως παιδί».

Για τον άνθρωπο
και τον πολιτισμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞΙ

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

Τιάννης Κίτσιρας

— Recital —

για Τσιάνο και Μπουζούκι

ΠΕΜΠΤΗ

10 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2022

ΩΡΑ 20:30

ΧΟΡΗΓΟΣ: ΟΠΑΠ ΚΥΠΡΟΥ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: MIK, LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ: Quarto Tickets 77 77 77 45

Στο Μπέλφραστ της χαμένης αθωότητας

Ο Κένεθ Μπράνα σκηνοθετεί τον 9χρονο εαυτό του στην εποχή της έντασης

Belfast ★★½

ΔΡΑΜΑ (2021)

Σκηνοθεσία: Κένεθ Μπράνα
Ερμηνείες: Κατρίνα Μπαλφ, Τζέιμι Ντόρναν, Τζούντι Ντεντς, Κίραν Χιντς

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Βαδίζοντας στο μονοπάτι του «Roma» του Αλφόνσο Κουαρόν, ο Κένεθ Μπράνα παρουσιάζει το δικό του ημιαυτοβιογραφικό φιλμ επιλέγοντας και εκείνος την ασπρόμαυρη φωτογραφία προκειμένου να μας ταξιδέψει στις αναμνήσεις της παιδικής του ηλικίας. Χρονικά αυτές τοποθετούνται στα τέλη της δεκαετίας του 1960, εκεί όπου ο 9χρονος Μπράντι μεγαλώνει ξέγνοιαστος στην πολύβουη γειτονιά του στο νότιο Μπέλφραστ, παρέα με τα μεγαλύτερα αδέρφια του και τη στοργική μητέρα, καθώς ο πατέρας του λείπει συχνά λόγω της δουλειάς του στην Αγγλία. Τα πάντα ωστόσο θα γίνουν άνω κάτω, καθώς στην πόλη ξεσπούν ταραχές ανάμεσα σε Καθολικούς και Προτεστάντες ή αλλιώς πολέμιους και υποστηρικτές της ένωσης με το βρετανικό Στέμμα.

Καλογυρισμένο και ατμοσφαιρικό, το φιλμ του Μπράνα σίγουρα πετυχαίνει να μας βάλει στο κλίμα της εποχής, πάντα μέσα από την παιδική ματιά, η οποία βλέπει γύρω της έναν ολόκληρο κόσμο να βρίσκεται υπό κατάρρευση. Καταφύγιο σε αυτή την περίπτωση αποτελεί η οικογένεια και ιδιαίτερα η γιανιά και ο παππούς – η Τζούντι Ντεντς και ο Κίραν Χιντς είναι εξαιρετικοί στους αντιστοιχικούς ρόλους–, αλλά και ο πρώιμος έρωτας με το σινεμά: το «Τρένο θα σφυρίξει τρεις φο-

ρές» και τα υπόλοιπα γουέστερν της εποχής καθλώνουν στη μικρή και στη μεγάλη οθόνη τον πιστρικό, ο οποίος ταυτόχρονα αναζητάει με αγωνία τα πρότυπα του και στον πραγματικό κόσμο.

Κατά τα λοιπά, εδώ υπάρχει τόσο χιούμορ όσο και δράμα, μαζί με μπόλικη δράση, τραγούδια και βαριά ιρλανδική προφορά από ηθοποιούς όπως η Κατρίνα Μπαλφ και ο Τζέιμι Ντόρναν, που είναι ικανοί να την υποστηρίξουν. Ιδιαίτερα η πρώτη, την οποία γνωρίσαμε μέσα από το τηλεοπτικό «Outlander», με τη δυναμική αλλά και όλο χάρη παρουσία της δίνει ξεχωριστή υπόσταση στον κρίσιμο ρόλο της μητέρας που προσπαθεί να κρατή-

«Μου πήρε 50 χρόνια για να βρω τον σωστό τρόπο να γράψω γι' αυτό, να βρω τον τόνο που ήθελα».

σει ενωμένη την οικογένειά της. Ο ίδιος ο Κένεθ Μπράνα λέει σχετικά με την ταινία του: «Το Μπέλφραστ είναι μια πόλη με ιστορίες και στα τέλη της δεκαετίας του 1960 πέρασε μια απίστευτα ταραχώδη περίοδο της ιστορίας του, πολύ δραματική, μερικές φορές βίαιη, στην οποία παγιδευθήκαμε εγώ και η οικογένειά μου. Μου πήρε 50 χρόνια για να βρω τον σωστό τρόπο να γράψω γι' αυτό, να βρω τον τόνο που ήθελα. Η ιστορία της παιδικής μου ηλικίας ενέπνευσε την ταινία, και με ενδιέφερε να εξερευνήσω το σημείο που το παιδί περνάει στην ενηλικίωση, όπου χάνεται η αθωότητα».

Ο Κένεθ Μπράνα παρουσιάζει το δικό του ημιαυτοβιογραφικό φιλμ επιλέγοντας την ασπρόμαυρη φωτογραφία, όπως και ο Αλφόνσο Κουαρόν στο «Roma», προκειμένου να μας ταξιδέψει στις αναμνήσεις της παιδικής του ηλικίας.

HOME CINEMA

Η Πόλη του '50 και στο βάθος τα «Σεπτεμβριανά»

Επάνω, σκηνή από την τουρκική σειρά του Netflix «The Club». Κάτω, η Αγκάτ Ρουσέλ πρωταγωνιστεί στο βραβευμένο στις Κάννες φιλμ «Titane», που είναι διαθέσιμο στο Cínobó.

The Club

ΔΡΑΜΑ ΕΠΟΧΗΣ (2021)

Δημιουργός: Ζοϊνέπ Γκιουνέι Τάν
Ερμηνείες: Γκιокτσέ Μπαχάντιρ, Μπάρις Αρντούτς, Ασουντέ Καλεμπέκ

Η **τουρκική** σειρά του Netflix, που κυκλοφόρησε πρόσφατα και τον δεύτερο κύκλο της, αποτελεί παράδειγμα για το όφελος που μπορεί να έχει η τηλεοπτική κινηματογραφία μιας χώρας από τη συνεργασία με τη διαδικτυακή πλατφόρμα. Το «The Club» μας ταξιδεύει στην κοσμοπολίτικη Κωνσταντινούπολη της δεκαετίας του 1950, εκεί όπου η Ματίλντα, μια Εβραία γυναίκα που έχει πρόσφατα αποφυλακισθεί, προσπαθεί να έρθει σε επαφή με τη νεαρή κόρη της, η οποία μεγάλωσε σε ορφανοτροφείο. Τελικά θα καταλήξει να βρει δουλειά σε ένα από τα πιο λαμπερά νυχτερινά κλαμπ της Πόλης, το οποίο με τη σειρά του βρίσκεται στα πρόθυρα μεγάλων αλλαγών. Η σειρά επιτυγχάνει εξαρχής να μας βάλει στο κλίμα της εποχής, παρουσιάζοντας μια Κωνσταντινούπολη ελαφρώς στυλιζαρισμένη αλλά σίγουρα ατμοσφαιρική, με τους πολύβουους

δρόμους και το αμάλγαμα πολιτισμών, θρησκειών και γλωσσών που τη χαρακτήριζε. Εδώ εκπροσωπούνται περίπου οι πάντες, από τους Σεφαραδίτες Εβραίους –σε αυτούς ανήκει η ηρωίδα– και τους Έλληνες μέχρι τους Αρμένιους και φυσικά τους μουσουλμάνους. Ταυτόχρονα το κλαμπ είναι τόπος συνάντησης για επιδόξους καλλιτέχνες, μικρούς και μεγάλους απατεώνες, σαστισμένους επαρχιώτες και πολλούς άλλους, που περνούν μπροστά από τον φακό. Αξίζει να σημειωθεί πως στον δεύτερο κύκλο βλέπουμε να απεικονίζονται, με αρκετή τόλμη μάλιστα, τα «Σεπτεμβριανά» του 1955, με τις διώξεις εις βάρος των Ελλήνων και άλλων αλλοθρήσκων από τους Τούρκους εθνικιστές.

Τίτανε ★★

ΔΡΑΜΑ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2021)

Σκηνοθεσία: Ζουλιά Ντικουρνό
Ερμηνείες: Αγκάτ Ρουσέλ, Βενσάν Λιντόν, Γκάρνς Μαριγιέ

Από την πλατφόρμα του Cínobó επιλέγουμε το φιλμ-νικητή του φετινού Φεστιβάλ Κανών, το οποίο έγινε διαθέσιμο εκεί λίγο μετά την

κυκλοφορία του στις αίθουσες. Ο,τι και να πει κανείς είναι μάλλον φτωχό για να περιγράψει το αλλόκοτο, αλλά στα επιμέρους στοιχεία του ιδιοφυές, όραμα της Γαλλίδας Ζουλιά Ντικουρνό. Η δημιουργός του υπέροχου «Raw» τεστάρει εδώ ξανά τις αντοχές του θεατή μέσα από την ιστορία της Αλεξιά, μιας όμορφης χορεύτριας με κόμπι τα κλασικά αυτοκίνητα, αλλά και τις... δολοφονίες, στις οποίες έχει μεγάλο ταλέντο. Όταν ο κλοιός των Αρχών θα αρχίσει να σφίγγει γύρω της, εκείνη θα αλλάξει ταυτότητα βρίσκοντας καταφύγιο δίπλα σε έναν μεσήλικο άνδρα, ο οποίος έχει από χρόνια χάσει τον γιο του. Η σουρεαλιστική φαντασία συναντά τις ευφυείς παρατηρήσεις πάνω στη γυναικεία φύση, αλλά και το μοτίβο της μετάβασης –μεταμόρφωσης, από το οποίο οι περισσότεροι άνθρωποι περνούν κάποια στιγμή της ζωής τους. Η πρωταγωνίστρια, ερμηνευμένη με αφοσίωση από την Αγκάτ Ρουσέλ, διανύει με τον πλέον σοκαριστικό τρόπο τη συγκεκριμένη διαδρομή, ενώ παράλληλα αναζητεί και βρίσκει την αγάπη στο πιο απίθανο μέρος.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
Περιβαλλοντική εκπομπή.
Κοίτα με στα μάτια, ΙΙΙ
11.00 Εκπομπή για τα ζώα.
Χρυσές συνταγές
Weekend Edition - Με τη Μαριλένα Ιωαννίδου.
Brand News
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
Ενημερωτική εκπομπή.
Μουσικό ραντεβού - (Ε)
15.30 Προσωπογραφίες
Ντοκιμαντέρ.
16.30 Χρονογράφημα, ΙV
Ντοκιμαντέρ.
Εκείνη & εκείνοι
Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Τα καλύτερά μας χρόνια
Σειρά εποχής.
19.20 Ειρήνη Πάσι
Κωμωδία εποχής.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
Αθλητική Κυριακή
Αθλητική εκπομπή.
21.30 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντριτ Καραντώνη.
23.15 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.20 Απροσδόκτος έρωτας
(Hampstead). Ρομαντική κομεντί, με τους Νταϊόν Κίτον, Μπρένταν Γκλίσον, κ.ά.
01.15 Προσωπογραφίες, V - (Ε)
02.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
03.00 Χρυσές συνταγές
Weekend Edition - (Ε)
03.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

21.05 The post
07.30 Και τι καλά - (Ε)
08.00 Παιδική ζώνη
α. Ο μικρός Χνουδωτός
β. Μπόμπι και Μπιλ
γ. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον
δ. Σπρίτ το άγριο άλογο ε. Γκάρφιλντ στ. Τα στρουμφάκια ζ. Hero Dad
η. Mini pet pals
11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
15.30 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
16.00 Μανώλης και Κατίνα - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.25 Ιστορίες του χωρκού - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.50 Κοίτα με στα μάτια
Baywatch - (Ε)
17.00 Ζένη σειρά.
17.45 Μαζί / Birlikte, ΙΙ - (Ε)
Δικονομική εκπομπή.
18.30 Σε προσκυνώ γλώσσα, ΙΙ
Ενημερωτική εκπομπή.
19.30 Σελίδες ιστορίας
Ντοκιμαντέρ.
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
21.05 The post: Αναγορευμένα μυστικά (The post)
Πολιτικό θρίλερ, με τους Μέριλ Στριπ, Τομ Χανκς κ.ά.
The Nineties - (Ε)
22.45 Εκείνη και εκείνοι - (Ε)
23.30 Μαζί / Birlikte, ΙΙ - (Ε)
01.05 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
01.20 Brand News - (Ε)
03.20 The Nineties - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.00 Η γη της Ελιάς
06.00 60' Ελλάδα - (Ε)
Οδοπορικό.
06.45 Νόστιμα και απλά
Εκπομπή μαγειρικής.
07.50 My Greece
Γαστρονομικό οδοπορικό.
08.45 24 ώρες - (Ε)
Ντοκιμαντέρ.
09.50 Σ/Κ με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 Το σόι σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.50 Οικογενειακές ιστορίες
Κοινωνική σειρά.
14.50 Άσε μας ρε μαμά
Κωμική σειρά, με τους Παναγιώτα Βλαντί, Ιεροκλή Μιχαηλίδη, κ.ά.
15.40 The Λούις Night Show
Σατιρική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.10 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα, ΙX
Κωμική σειρά.
18.45 TET-A-TET στον Alpha
Talk show, με τον Τάσο Τρύφωνος...
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Η γη της Ελιάς
Κοινωνική σειρά, με τους Πασχάλη Τσαρούχα, Αντιγόνη Κουλουκάκου, κ.ά.
23.30 Συμπεθέροι
αν' τα Τίρανα
Κωμική σειρά.
00.30 TET-A-TET στον Alpha (Ε)
01.30 10η εντολή - (Ε)
Αστυνομική σειρά.
03.15 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση - (Ε)

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Ελλάδα έχεις ταλέντο
06.30 Άκρως οικογενειακών-(Ε)
Κωμική σειρά.
08.00 Mamma Mia - (Ε)
Κωμική σειρά.
08.30 Το έβδομο κλειδί - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.00 Δείξε μου το φίλο σου (Ε)
Κωμική σειρά.
09.30 La Pasta Pomilióiri - (Ε)
11.10 Πέτα τη φριτζά - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Ενημερωτική εκπομπή, για την υγεία, με τη Φωτεινή Γεωργίου.
12.50 Την πάτησα - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.40 Θα βρεις τον δάσκαλό σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
14.30 Casa De Mikel, ΙΙΙ - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
16.00 5 X 5 - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
16.50 Φρέντο Καπουτσίνο - (Ε)
Μελιάρτος - (Ε)
17.40 Κυπριακή σειρά εποχής.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10'**
18.15 Μελιάρτος (Συνέχεια)
19.20 Φρέντο Καπουτσίνο - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.15 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Ελλάδα έχεις ταλέντο
23.00 Death wish
Αστυνομική ταινία, με τους Μπρους Γουίλις, Βίνσεντ Ντ'Ονόφριο.
00.30 5 X 5 - (Ε)
01.10 Τρίκες - (Ε)
Ελληνική κωμική σειρά.

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

18.15 MasterChef 2022
07.00 Θεία Λειτουργία
09.50 OPEN Weekend
Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
15.15 Green Kitchen by
Madame Ginger - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής, με τη Μαριούλ Παντάκη.
16.15 Σ' αγαπάω μεν... αλλά
Κωμική σειρά.
17.15 Επιπλοκουρμεδιές, ΙΙ
Εκπομπή μαγειρικής με τον Σταυρή Γεωργίου
18.00 **OMEGA NEWS**
18.15 MasterChef 2022 - (Ε)
20.10 **OMEGA NEWS**
21.15 The Dark Knight
Ταινία δράσης, με τους Κρίστιαν Μπέιλι, Χιθ Λέτζερ, κ.ά.
00.00 Ένα τραγούδι ακόμα
Ένα μουσικό ταλέντο συναντάει κάθε εβδομάδα ένα από τα μεγαλύτερα ονόματα της ελληνικής μουσικής. Ενορκιστρωτής ο συνθέτης, στιχουργός και καθηγητής μουσικής Γιώργος Θεοφάνους.
02.00 TAXI
Τηλεπαιχνίδι, με τον Διονύση Ατζαράκη.
03.30 OPEN Weekend - (Ε)
06.00 Εικόνες - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.00 Survivor
06.30 Love It - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.00 Καλό μεσημέρακι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
09.40 Όρα για φαγητό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής με την Αργυρώ Μπαρμπαρίου.
Βουράτε γειτόνοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
10.00 Dot., V
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Νάντια Μπουλέ και τον Μίνωα Θεοχάρη.
11.40 Χωρίς περιστροφές - (Ε)
Ενημερωτική εκπομπή, με τον Γιάννη Καρεκλά.
13.30 Βουράτε γειτόνοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
14.50 Μόλις χθες - (Ε)
Δραματική σειρά.
1630 Οι θαλασσόλοκοι
Ταξιδιωτική εκπομπή.
17.20 Όλα Γκουντ
Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Γρηγόρη Τκουντάρα, και Ναταλί Κάκκαβα.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.15 Όλα Γκουντ (Συνέχεια)
19.10 Η πεθερά
Κωμική σειρά.
20.00 **Τομές στα γεγονότα**
21.00 Survivor
Παιχνίδι επιβίωσης, με τον Γιώργο Λιανό.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Η πεθερά - (Ε)
01.30 Happy Traveller - (Ε)
02.30 Όλα Γκουντ - (Ε)
04.30 Ήρθε κι έδεσε - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

08.00 Μάνα μου παραστράτησα
09.30 Ο βασιλικός μίνας του μέλους
12.00 Made in Cyprus - (Ε)
13.00 Ελληνική ταινία
15.25 Κατηγορώ τους δυνατούς
19.15 Ένας ήρωας στον Λευκό Οίκο
21.00 Το κύκλωμα
23.20 Ξένη ταινία
01.20 48 ώρες
03.00 Μάρτυρας εγκλήματος

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

08.20 Παιδικό παραμύθι.
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
14.00 Αυτό είναι Σ/Κ
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, ΙΙ - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, V
22.25 Ξένη ταινία
00.05 Ξένη ταινία
01.40 Ξένες σειρές

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

07.45 Διεθνείς Ειδήσεις
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξιπνες αγορές
14.00 Ασμένια φεγγάρια
15.35 Έξιπνες αγορές
16.05 Κινη/φικές επιτυχίες
16.10 Έξιπνες αγορές
16.40 **Δελτία Ειδήσεων**
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία
01.30 MAD TV

MOVIES BEST

23.00 L.A. Confidential
06.30 Fatima
08.30 Borealis
10.15 Allagash
12.00 Anti-Life
13.45 Playing It Cool
15.30 The Cyberbully
17.00 Skjelvet (The Quake)
19.00 Unhinged
21.00 Dr. Bird's Advice
For Sad Poets
23.00 L.A. Confidential
01.20 Theeb
03.05 10 Minutes Gone

GREEK CINEMA

21.20 Η βίλλα των οργίων
06.50 Όταν λείπει η γάτα
08.10 Γλέντι, λεφτά και αγάπη
09.30 Ο λουστράκος
11.05 Ξύπνα κορόδιο
12.30 Ο Σταμάτης και ο Γρηγόρης
14.00 Δάκρυα για την Ηλέκτρα
15.30 Το κλωστοσκούφι
17.05 Τρελός, παλαβός και... Βέγγος
18.35 Ο πύργος των ιπποτών
20.00 Η κυρά μας, η μαμμή
21.20 Η βίλλα των οργίων
22.50 Μονά ζυγά δικά μου
00.20 Δάκρυα για την Ηλέκτρα
01.45 Εμείς τα μπατιράκια

Σα βγεις στον πηγαιμό για το Δουβλίνο

Στις 2 Φεβρουαρίου του 1922 εκδόθηκε ο «Οδυσσέας» του Τζέιμς Τζόις – εκατό χρόνια μετά, ο μύθος του συνεχίζει να μεγαλώνει

Του **ΑΘΩ ΔΗΜΟΥΛΑ**

Ας δούμε πώς φαντάστηκε όσα συνέβησαν στο Παρίσι στις 2 Φεβρουαρίου του 1922 ο Ισπανός συγγραφέας Ενρίκε Βίλα-Μάτας: «Η ταχεία έφτασε στις επτά το πρωί ακριβώς. Και η Σιλβία Μπιτς έτρεξε προς τον ελεγκτή που κρατούσε ένα δέμα και έψαχνε να βρει σε ποιον έπρεπε να δώσει αυτά τα πρώτα δύο αντίτυπα του Οδυσσέα, σταλμένα απ' τον τυπογράφο Μορίς Νταραντιέρ, ο οποίος είχε κυριολεκτικά φτύσει αίμα σε κάθε διόρθωση, κάθε παραγράφου, κάθε δοκιμίου, που είχε διαγραφτεί, ξαναγραφτεί και αλλάξει μέχρι παραληρήματος. Εκεί βρίσκονταν το πρώτο και το δεύτερο αντίτυπο της πρώτης έκδοσης, με τα θαλασσιά εξώφυλλά τους, όπου ο τίτλος και το όνομα του συγγραφέα ήταν τυπωμένα με άσπρα γράμματα. Ήταν τα γενέθλια του Τζέιμς Τζόις, και το δώρο της Σιλβία Μπιτς θα του γινόταν αξέχαστο. Ίσως αυτή να ήταν μια από τις μεγάλες κρυφές στιγμές της εποχής της τυπογραφίας, του γαλαξία του Γουτεμβέργιου».

Τα γεγονότα που περιγράφει ο Βίλα-Μάτας στο παραπάνω απόσπασμα της «Δουβλινιάδας» (εκδ. Καστανιώτη) είναι ως επί το πλείστον ακριβή. Το τρένο έφτασε πράγματι από την Ντιζόν στο Παρίσι τις πρώτες πρωινές ώρες, η Σιλβία Μπιτς παρέλαβε το δέμα με τα δύο πρώτα από τα συνολικά χίλια αντίτυπα που είχε παραγγείλει για την πρώτη έκδοση του «Οδυσσέα», πήγε με ταξί μέχρι το ξενοδοχείο του Τζόις στην οδό de l'Université και του χάρισε το ένα, ως δώρο για τα 40ά του γενέθλια, ενώ το άλλο το τοποθέτησε στη βιτρίνα του βιβλιοπωλείου της, του περίφημου Shakespeare and Company.

Είχαν προηγηθεί οι δημοσιεύσεις ορισμένων κεφαλαίων σε περιοδικά της Αγγλίας (The Egoist) και των Ηνωμένων Πολιτειών (The Little review), που είχαν ως αποτέλεσμα την απαγόρευση της κυκλοφορίας του, ως ένα βαθμό εξαιτίας της διαβόητης σκηνής της αυτοϊκανοποίησης στο κεφάλαιο της «Ναυσικάς».

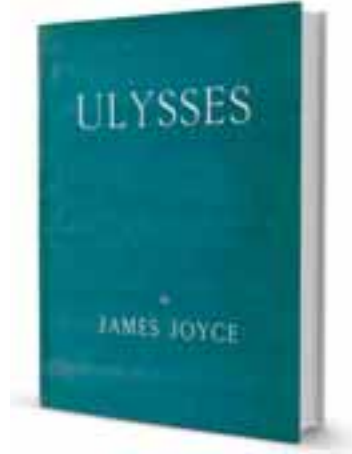
Στη δίκη που πραγματοποιήθηκε στη Νέα Υόρκη το 1921 ακούστηκε από την πλευρά των δικαστών ότι το βιβλίο αποτελεί «παραλήρημα ενός διαταραγμένου μυαλού». Η απόφαση της Σιλβία Μπιτς, μιας Αμερικανίδας εγκατεστημένης στο Παρίσι, να εκδώσει ολόκληρο αυτό το καταδικασμένο ως «άσεμνο» βιβλίο ήταν ασφαλώς γενναία, όχι όμως μόνο λόγω των νομικών μπελάδων που το συνόδευσαν, αλλά και επειδή ήταν αμφίβολο αν θα βρισκόταν κανείς που θα μπορούσε να το διαβάσει.

Οι αναγνώστες στα πρώτα χρόνια του Μεσοπολέμου ήταν μαθημένοι στα πιο «βατά» μυθιστορήματα του ρεαλισμού: ποιος θα αντιλαμβανόταν τους γλωσσικούς πειραματισμούς του Τζόις, τους εσωτερικούς μονολόγους, τους φιλοσοφικούς υπαινιγμούς και τα μυθικά σύμβολα, σε ένα μυθιστόρημα μάλιστα εξαιρετικά ογκώδες και χωρίς καμία ιδιαίτερη πλοκή;

Ακόμη και μια κεντρική φιγούρα του αναδυόμενου μοντερνιστικού κινήματος, η Βιρτζίνια Γουλς, έπειτα από τις πρώτες 200 σελίδες σημείωσε στο ημερολόγιό της ότι βαρέθηκε και μπερδεύτηκε. Σήμερα, 100 χρόνια μετά την κυκλοφορία του «Οδυσσέα», το βιβλίο εξακολουθεί να αντιμετωπίζεται ως αναγνωστική πρόκληση, έχει τη φήμη του «αδιάβαστου», λίγοι μπορούν να ισχυριστούν ότι το έχουν ολοκληρώσει και ακόμη λιγότεροι μπορούν να εξηγήσουν γιατί θεωρείται σπουδαίο.

Ο Λέοπολντ Μπλουμ

Ο Τζόις οραματίστηκε την «Οδύσεια» προσαρμοσμένη στο Δουβλίνο των αρχών του 20ού αιώνα. Ο δικός του Οδυσσέας έ-

Σχεδόν σε κάθε φράση του βιβλίου υπάρχει ένα λογοπαίγνιο, μια διακειμενική αναφορά, μια κρυφή σημασία, ένα καινούργιο μήνυμα.

«Θεωρώ αυτό το έργο την πιο σημαντική έκφραση που η σύγχρονη εποχή έχει βρει είναι ένα βιβλίο στο οποίο όλοι μας χρωστάμε πολλά», έγραψε ο **Ελιοτ**.

και ο Λέοπολντ Μπλουμ, τον οποίο δεν διακρίνουν ηρωικά χαρακτηριστικά, όπως τον αντίστοιχο ομηρικό, αντιθέτως έχει όλα εκείνα τα στοιχεία που τον καθιστούν τρωτό, καθημερινό, μέτριο. Η δε σύζυγός του, Μόλι, σε αντίθεση με την Πηνελόπη, είναι άπιστη.

Όλο το βιβλίο διατρέχουν αντιστοιχίες: η ομηρική Νέκυια αποτυπώνεται στην κηδεία του Πάντι Ντιγκναμ στο έκτο κεφάλαιο, ο μονόφθαλμος Πολύφημος ταυτίζεται με τον κοντόφθαλμο Ιρλανδό εθνικιστή που τσακώνεται με τον Μπλουμ στη σκηνή της παμπ κ.ά. Όσο για τη φύση του ταξιδιού, δεν αποτελεί εν προκειμένω κάποια επική επιστροφή, αλλά την τυπική διεκπεραίωση μιας τυχαίας ημέρας. Συγκεκριμένα, της 16ης Ιουνίου του 1904, η οποία αντιστοιχεί στη βιογραφία του Τζόις με τη μέρα του πρώτου του ραντεβού με τη μετέπειτα σύζυγό της, Νόρα Μπάρνακλ.

Το βιβλίο γράφτηκε σε διάστημα οκτώ ετών και, σύμφωνα με υπολογισμούς του ίδιου του συγγραφέα, μέσα σε 20.000 ώρες. Λίγους μήνες πριν από την τελική έκδοση του βιβλίου, σε μια επιστολή του στη Χάριετ Γουίβερ, η οικονομική στήριξη της οποίας κατέστησε δυνατή τη συγγραφική του δραστηριότητα, ο Τζόις έγραψε τα εξής: «Το κεφάλι μου είναι γεμάτο με πετραδάκια, σκουπίδια, σπασμένα σπέρτα και κομματάκια γυαλι μαζεμένα λίγο πολύ από παντού. Το καθήκον που επέβαλα στον εαυτό μου, τεχνικά, να γράψω ένα βιβλίο ξεκινώντας από δεκαοκτώ απόψεις και με άλλα τόσα στίλ –όλα φαινομενικά άγνωστα

Το άγαλμα του Τζέιμς Τζόις στέκει στο κέντρο του Δουβλίνου. Η ημέρα του Μπλουμ, η 16η Ιουνίου, γιορτάζεται κάθε χρόνο στην πόλη.

Ο Τζόις πέθανε το 1941 αυτοεξόριστος στην Ελβετία. Η συζήτηση για τον επανενταφιασμό του στο Δουβλίνο παραμένει ανοιχτή.

Ο **Χέμινγκουεϊ** το βρήκε θαυμάσιο, ο **Ναμπόκοφ** το χαρακτήρισε «θεϊκό έργο τέχνης», ο **Οργουελ** είπε ότι ο «Οδυσσέας» του δημιούργησε σύνδρομο κατωτερότητας.

στους συναδέλφους μου ή παραγνωρισμένα–, αυτό και η φύση του μύθου που επέλεξα θα αρκούσαν για να διαταράξουν την ψυχική ισορροπία του οποιουδήποτε»». (Επικίνδυνη γραφή», εκδ. Πατάκη).

Η φαινομενικά αδιάφορη περιπλάνηση του Μπλουμ στο Δουβλίνο είναι συγχρόνως και μια περιπλάνηση στις τεχνικές της αφήγησης που εναλλάσσονται από κεφάλαιο σε κεφάλαιο, αλλά και σε παραμέτρους της φιλοσοφίας, της τέχνης, της επιστήμης, της πολιτικής. Ο Τζόις έσπασε σε κομμάτια ό,τι συνθέτει την ύπαρξη, έπειτα τα κόλλησε με τη μορφή μιας αποσπασματικής αφήγησης και τα ενέταξε στην καθημερινή ζωή – στη ζωή του Μπλουμ, στη ζωή γενικά, στη ζωή συγκεκριμένα μετά τον Α΄ Παγκόσμιο, μια στιγμή επαναπροσδιορισμού, απόρριψης, αμνηστίας. «Θεωρώ αυτό το έργο την πιο σημαντική έκφραση που η σύγχρονη εποχή έχει βρει» είναι ένα βιβλίο στο οποίο όλοι μας χρωστάμε πολλά και από το οποίο κανένας μας δεν μπορεί να δραπετεύσει», έγραψε ο Ελιοτ σε κριτική του στο περιοδικό The Dial το 1923.

Οδηγοί ανάγνωσης

Οι συνδέσεις με την Οδύσεια συνιστούν έναν άξονα για το μυθιστόρημα, ωστόσο υπάρχει και ένα άλλο πανίσχυρο σημείο αναφοράς για τον Τζόις: ο κριτικός Χάρολντ Μπλουμ, κατά σύμπτωση συνεπώνυμος του ήρωα, αφιέρωσε όλο το κεφάλαιο του Τζόις στον «Δυτικό Κανόνα» (εκδ. Gutenberg) στις σαιξπηρικές του επιρροές – αναφέρει ότι ο στόχος του συγγραφέα ήταν να «απορροφήσει τον Σαίξπηρ στον εαυτό του», στηριζόμενος εν μέρει στο ένατο κεφάλαιο («Σκύλλα και Χάρυδην»), στο οποίο ο Στίβεν Δαίδαλος (Τηλέμαχος) αναλύει ενώπιον ενός μικρού ακροατηρίου τη θεωρία του για τον Αμλετ. Η ερμηνεία του κεφαλαίου που

συνδέει τον Δαίδαλο ως νεανικό alter ego του Τζόις με τον Αμλετ ως προβολή της προσωπικής ζωής του Σαίξπηρ, δεν είναι δυνατόν να εντοπιστεί από τον μέσο αναγνώστη και εδώ τίθεται το ερώτημα: μπορεί ο «Οδυσσέας» να διαβαστεί ως ένα «απλό» μυθιστόρημα;

Λέγεται συχνά ότι δεν πρόκειται για ένα βιβλίο, αλλά για δύο. Στο πρώτο μπορεί κανείς να διαβάσει τις περιπέτειες του Μπλουμ και των υπόλοιπων χαρακτήρων, να γνωρίσει τους δρόμους του Δουβλίνου, τις γεύσεις, τις μυρωδιές και τα χρώματα, να νιώσει τον παλμό της εποχής μέσα από τις αντιλήψεις και τις συμπεριφορές, να εκτιμήσει ενδεχομένως την πρωτοποριακή γραφή, τη χρήση της τεχνικής της ροής της συνειδησίας (ακόμη κι αν δεν ξέρει περί τίνος πρόκειται) που λειτουργεί ως κλειδαρότρυπα για τις πιο κρυφές σκέψεις, να θαυμάσει τον συγκλονιστικό, καταληκτικό μονόλογο της Μόλι. Υπό αυτό το πρίσμα, ο «Οδυσσέας» είναι ένα απαιτητικό μεν, αλλά πλούσιο και ιδιαίτερο μυθιστόρημα, ένα σημείο αναφοράς στο κίνημα του μοντερνισμού και στη λογοτεχνία του πρώτου μισού του 20ού αιώνα.

Όμως, ο Τζόις δεν έγραψε αυτό το βιβλίο. Έγραψε ένα μυθιστόρημα για να διαβαστεί γραμμή γραμμή: σε κάθε φράση σχεδόν υπάρχει ένα λογοπαίγνιο, μια διακειμενική αναφορά, μια κρυφή σημασία, ένα καινούργιο μήνυμα.

Ο Αρνς Μαργκόπουλος στο «Ulysses, Οδηγός ανάγνωσης» (εκδ. Τόπος) κάνει λόγο για «πολλαπλά στρώματα ανάγνωσης», ενώ στο Διαδίκτυο υπάρχουν ορισμένοι ακόμη «οδηγοί» (π.χ. Ulysses guide, The Joyce project) με χιλιάδες λεπτομέρειες που παραπέμπουν στην παραδοχή του Τζόις ότι δημιούργησε εν γνώσει του αμέτρητα αινίγματα που θα κρατούσαν απασχολημένους τους κριτικούς για χρόνια.

Το μεγαλείο του «Οδυσσέα» έγκειται στο ότι υπήρξε. Η δημιουργία του συνιστούσε μια επανάσταση. Μια διαφορετική λογοτεχνία ήταν εφικτή και το μυθιστόρημα του 20ού αιώνα δεν θα είχε περιορισμούς. Η πολυπλοκότητα της λογοτεχνίας ήταν απλώς ένας καθρέφτης της πολυπλοκότητας της ζωής. Το 1933 επανεξετάστηκε από το αμερικανικό δικαστήριο και άρθηκε η απαγόρευση της κυκλοφορίας του. Η Αγγλία ακολούθησε το 1936.

Ο Χέμινγκουεϊ διάβασε το βιβλίο και το βρήκε θαυμάσιο, ο Κορτάσαρ πέρασε ένα καλοκαίρι μελετώντας το, ο Ναμπόκοφ το χαρακτήρισε «θεϊκό έργο τέχνης», ο Μπέκετ ακολούθησε τον Τζόις ως μεσσία, ο Οργουελ είπε ότι ο «Οδυσσέας» του δημιούργησε σύνδρομο κατωτερότητας. Οι θαυμαστές του ήταν πάντα λιγότεροι από τους επικριτές, τους αμφισβητίες ή τους αδιάφορους, όμως φρόντισαν ο μύθος του «Οδυσσέα» να διαρκέσει.

Ο Τζόις πέθανε το 1941 στην Ελβετία και δεν πρόλαβε να δει ότι η ημέρα του Μπλουμ, η 16η Ιουνίου, άρχισε να γιορτάζεται κάθε χρόνο στο Δουβλίνο, δειλά δειλά από τις δεκαετίες του '50, παρά το ότι στα βιβλιοπωλεία της πόλης το βιβλίο δεν κυκλοφορούσε επίσημα μέχρι τη δεκαετία του '60. Αλλωστε, παραμένει θαμμένος στη Ζυρίχη: η Νόρα επιδίωξε τη μεταφορά της σορού του στο Δουβλίνο, αλλά ο αυτοεξόριστος καλλιτέχνης που γύρισε την πλάτη στην καθολική παράδοση ήταν ανεπιθύμητος. Η συζήτηση για τον επανενταφιασμό του είναι μέχρι σήμερα ανοιχτή.

must
06/02

ME THN Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΔΑΦΝΗ
ΑΛΕΞΑΝΤΕΡ
THE INTERNATIONAL
TALENT

PRE
SPRING

Update